

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဖွင့်တော်မူပါ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်
ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

ဘဒ္ဒန္တ နန္ဒမာလာဘိဝံသ

ရန်ကုန်တိုင်း၊ စမ်းချောင်းမြို့နယ်၊ ကံမြင့်ကျောင်းတိုက်တွင်
ဟောကြားတော်မူသော တရားတော်

ဓမ္မဒါနအလှူရှင်

ဦးအုန်းကျော် + ဒေါ်ခင်ဗမာ

သာ - မောင်မြတ်မင်းထင်ကျော်၊ ရဲမင်းသွင်ကျော် '

သမီး - ကြည်လဲ့ရွှန်းကျော်

အမှတ် ၁၁-၁၂ သီရိမင်္ဂလာလမ်းသွယ်၊ ကမာရွတ်မြို့နယ်

အုပ်ရေ - ၁၀၀၀

ရန်ကုန်မြို့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ
ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ်
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဘိဓမ္မာမဟာသိပ္ပံ ပါမောက္ခချုပ်

စစ်ကိုင်းမြို့ သီတဂူ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ် ပါမောက္ခချုပ်
စစ်ကိုင်းမြို့ မဟာသုဗောဓိရုံကျောင်းတိုက် တိုက်အုပ်ဆရာတော်

အာဒိန္ဒန္တမာလာဘိဝံသ
အဘိဓမ္မာ

ထာထနာလင်္ကာရထာဓဏေထျှာ်

သ၊စ၊အ ဓမ္မာဝရိယ

ပါဠိပါရဂူ M.A; Ph.D

အဝုဗ္ဗေတဝိထေဝဏ္ဏိတ၊ အဝုဗ္ဗေတဝဏ္ဏိတ

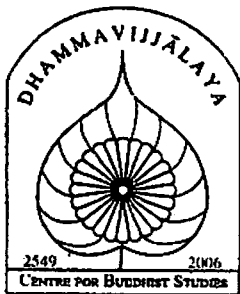
Lotus Group

From

Ma Clit

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်
ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်
ဘဒ္ဒန္တနန္ဒမာလာဘိဝံသ

ဓမ္မဝိဇ္ဇာလယ (CBS)
မှပို့

သုဗောဓာရုံကျောင်းတိုက်၊ စစ်ကိုင်းမြို့၊ ဖုန်း - ၀၇၂ - ၂၁၃၁၁	
သာသနာ-၂၅၅၂၊	ခရစ်-၂၀၀၈ခုနှစ်၊
မြန်မာ-၁၃၇၀ ပြည့်နှစ်၊	ဩဂုတ်လ
ဝါခေါင်လ	

သာသနာရေးဝန်ကြီးဌာန

သာသနာရေးဦးစီးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်

စာအမှတ် ၁၁၉/၁ (ပုံနှိပ်) သသန- (၀၈) အရ

ဦးကြည်စင် (မြ-၀၄၆၁၅)၊

လဲ့လဲ့မွန် ပုံနှိပ်တိုက်၊

အမှတ် ၁၅၈၊ ၄၅-လမ်း (အထက်)၊

ဗိုလ်တထောင်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်က ရိုက်နှိပ်သည်။

ရန်ကင်းမြို့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ
ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာပြု တက္ကသိုလ်
ပါမောက္ခချုပ်
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဘိဓမ္မာမဟာသိပ္ပံ
ပါမောက္ခချုပ်
စစ်ကိုင်းမြို့ သီတဂူကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်
ပါမောက္ခချုပ်
စစ်ကိုင်းမြို့ မဟာသုဗေဓာရုံကျောင်းတိုက်၊
တိုက်အုပ်ဆရာတော်

ဒေါက်တာနန္ဒမာလာဘိဝံသ

သာသနာလင်္ကာရ သာမဏေကျော်
သာဓက ဓမ္မာစရိယ
ပါဠိပါရဂူ၊ M.A, Ph.D
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ
၏

ထေရုပုတ္တိအကျဉ်းချုပ်

ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်
ဒေါက်တာနန္ဒမာလာဘိဝံသ ၏
ထေရုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

၁၃၀၁-ခုနှစ်

တပေါင်းလပြည့်၊ ၂၂ မတ်လ ၁၉၄၀ စနေနေ့တွင်
မန္တလေးတိုင်း၊ စဉ့်ကူးမြို့နယ်၊ ညောင်ပင်ရွာ၊ ခမည်းတော်
ဦးစံလှ+မယ်တော်ဒေါ်ခင်တို့မှ ဖွား မြင်သည်။

၁၃၀၅ ခုနှစ်

၁၉၄၄ ခုနှစ် အသက် (၅) နှစ်သားအရွယ်တွင်
စဉ့်ကူးမြို့နယ်၊ ညောင်ပင်ကျေးရွာ၊ ပေါ်တော်မူကျောင်း ဆရာ
တော် ဦးကေလာသ (ဦးလေးဘုန်းကြီး) ထံတွင် မြန်မာစာနှင့်
ဗုဒ္ဓစာပေများကို စတင်သင်ကြားခဲ့သည်။

၁၃၀၁ ခုနှစ်

၁၉၄၉ခုနှစ်၊ ဝါဆိုလဆန်း (၁၁)ရက်၊ အသက် (၁၀) နှစ်အရွယ်တွင် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၊ ဝိပဿနာ ဂန္ဓာရုံကျောင်း၌ အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုဏ်၊ နဝမရွှေကျင် သာသနာပိုင် စံကင်းဆရာ တော်ဘုရားကြီးကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြုလျက် ရှင်သာမဏေပြုခဲ့သည်။

၁၃၁၄ ခုနှစ်

၁၉၅၃ခုနှစ်၊ အသက် (၁၃) နှစ်တွင် အဘိဓမ္မာ စာမေးပွဲသုံးဆင့် စတင်အောင်မြင်ခဲ့သည်။

၁၃၁၇ ခုနှစ်

၁၉၅၆ ခုနှစ်၊ အသက်(၁၆)နှစ်တွင် အစိုးရ ဓမ္မာစရိယ တန်းကို ဂုဏ်ထူးကျမ်း(၂)ကျမ်းနှင့်တကွ အောင်မြင်၍ သာသန ဇေ သိရိပဝရဓမ္မာစရိယဘွဲ့ ရရှိခဲ့သည်။

၁၃၁၉ ခုနှစ်

၁၉၅၇ ခုနှစ်တွင် သာသနာလက်ကရ သာမဏေကျော် ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

၁၃၂၀ ပြည့်နှစ်

၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် စစ်ကိုင်းမြို့၊ မဟာသုဗောဓာရုံတိုက် ကို နောင်တော်များနှင့်အတူ တည်ထောင်ကာ ပဓာနစာချုပ် တိုက်ကြပ်အဆင့်ဆင့် တာဝန်များ ထမ်းဆောင်ခဲ့သည်။

၁၃၂၁ ခုနှစ်

၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် နဝမ ရွှေကျင်သာသနာပိုင် စံကင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းဘဝသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ နောင်တော်ရင်း ဖြစ်သော ဘဒ္ဒန္တနာရဒထံ၌ သဒ္ဓါ၊ သင်္ဂဟ၊ ပိဋက အခြေခံစာများ၊ ပထမပြန်စာမေးပွဲဆိုင်ရာ ကျမ်းစာ များသင်ယူခဲ့ပြီး၊ ယေမေဒနီဝါဆိုကျောင်းဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တအင်္ဂုယ (ရွှေကျင်သာသနာပိုင်၊ အဘိဓမ္မေဟာ ရဋ္ဌဂုရု) ထံ မွှာစရိယတန်းဆိုင်ရာကျမ်းစာများကို သင်ယူခဲ့သည်။ စစ်ကိုင်းမြို့၊ မဟာသုဗောဓာရုံတိုက်၌ နောင်တော်များဖြစ်ကြသည့် နာယက၊ တိုက်အုပ်၊ တိုက်ကြပ်ဆရာတော်များထံ၌ သကျာသီဟ၊ စေတီ ယင်္ဂဏတန်းဆိုင်ရာ ကျမ်းစာများကို သင်ယူခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မြို့၊ ဇမ္ဗူဒီပကျောင်းဆောင်၌ တိပိဋက ပါဠိ+ မြန်မာ အဘိဓာန်ကျမ်းပြုအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေစဉ် ချမ်းမြေ့ရိပ်သာ ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဇနကာဘိဝံသထံတွင် အင်္ဂလိပ်ဘာသာကို စတင်သင်ယူခဲ့သည်။

၁၃၂၄ ခုနှစ်

၁၉၆၃ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်စေတီယင်္ဂဏအဘိဝံသ ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

၁၃၂၅ ခုနှစ်

၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် သာသနဓမ္မောစရိယ ဝိနယပါဠိ ပါရဂူဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

၁၃၂၅ ခုနှစ်

၁၉၆၄ ခုနှစ်တွင် မန္တလေး သကျသီဟ အဘိဝံသ
ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

၁၃၃၂ ခုနှစ်

၁၉၇၃ ခုနှစ်မှစတင်၍ ကျမ်းစာများရေးသား ပြုစုခဲ့ရာ
အင်္ဂလိပ်/မြန်မာ နှစ်ဘာသာဖြင့် ကျမ်းစာပေါင်းများစွာ ထုတ်ဝေ
ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

၁၃၃၉ ခုနှစ်

၁၉၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပထမအကြိမ် သံဃာ့အဖွဲ့
အစည်း အဆင့်ဆင့်အတွက် စစ်ကိုင်း သံဃာ့နာယကအဖွဲ့
(ရွှေကျင်) အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာစရိယစာမေးပွဲ
အကျိုးတော်ဆောင်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတော် ဗဟိုသံဃာ့
ဝန်ဆောင် (ရွှေကျင်)အဖြစ်လည်းကောင်း၊ ပထမပြန် စာမေးပွဲ
ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ ပြင်ဆင်ရေးအဖွဲ့ အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်လည်းကောင်း၊
နိကာယ်စာမေးပွဲ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ရေးဆွဲရေးအဖွဲ့ဝင်၊
နိုင်ငံတော် သီးခြားဝိနည်းစိန်အဖွဲ့ အမှတ် (၁/၉၈)၏ ဝိနည်းစိန်
ပထမပြန်စာမေးပွဲ ကျင်းပရေးအဖွဲ့ (စစ်ကိုင်း)၏ ပုစ္ဆကအဖွဲ့
ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၃၄၇ ခုနှစ်

၁၉၈၆ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံအာသံနှင့် အရုဏပရာ
ဒေရ်နူ ရဟန်း၊ သာမဏေ၊ ကျောင်းသားငယ်များအား မြန်မာစာ

နှင့် အဘိဓမ္မာတို့ကို ပို့ချပေးခဲ့သည်။

၁၃၄၈ ခုနှစ်

၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ၊ ဘော်ရဲလာမြို့၊

Y.M.B.A အသင်းသားများအား အဘိဓမ္မာကို အင်္ဂလိပ်
ဘာသာဖြင့် ပို့ချပေးခဲ့သည်။

၁၃၅၀ ပြည့်နှစ်

၁၉၈၉ ခုနှစ်တွင် University of Kelaniya
မှ M.A (buddhist Studies) ဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

၁၃၅၅ ခုနှစ်

၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ မေရီ
လင်းပြည်နယ်၊ စပရင်းမြို့၊ မင်္ဂလာရာမကျောင်း၌ မြန်မာဗုဒ္ဓ
ဘာသာဝင်တို့အား အဘိဓမ္မာဘာသာရပ်ကို ပို့ချပေးခဲ့သည်။

၁၃၅၇ ခုနှစ်

၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်မှ 'အဂ္ဂမဟာ ဂန္ထဝါစက
ပဏ္ဍိတ' ဘွဲ့ကို ဆက်ကပ်ခဲ့သည်။

သီတဂူကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်၌ ပါမောက္ခချုပ်အဖြစ်
ဆောင်ရွက်ကာ Department of Language Studies
၌ English Diploma Classes နှင့် B.A တန်းများ၌
ဘာသာရပ်များကို လည်းကောင်း၊ အမေရိက၊ ကိုရီးယား၊
မက္ကဆီကို၊ ဂျာမနီ၊ ပြင်သစ်စသော နိုင်ငံများမှ ကျောင်းသား/

ကျောင်းသူများအား ပါဠိဘာသာ၊ အဘိဓမ္မာဘာသာရပ်များကို လည်းကောင်း သင်ကြားပို့ချပေးခဲ့သည်။

၁၃၅၈ ခုနှစ်

၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၊ ဘော်လ တီမိုးမြို့၊ ကေလာသဝိဟာရကျောင်း၌ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တို့အား အဘိဓမ္မာသင်တန်း ပို့ချပေးခဲ့သည်။

၁၃၆၀ ပြည့်နှစ်

၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်၏ သြဝါဒါစရိယ၊ ဧည့်ပါမောက္ခ ချုပ်အဖြစ် ပြည်တွင်းပြည်ပ ကျောင်းသားများအား စာပေပို့ချ ပေးခဲ့သည်။

၁၃၆၁ ခုနှစ်

၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် နိုင်ငံတော်မှ ‘အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ’ ဘွဲ့ကို ဆက်ကပ်ခဲ့သည်။

၁၃၆၄ ခုနှစ်

၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ မဂတေက္ကသိုလ်မှ Ph.D ဒေါက်တာဘွဲ့ကို ရရှိခဲ့သည်။

ထိုနှစ်မှစတင်၍ ဂျာမနီ၊ နယ်သာလန်၊ သြစတြေးယား၊ အင်္ဂလန်၊ စင်ကာပူ၊ မလေးရှားနိုင်ငံများသို့ နှစ်စဉ်မပျက် ကြွရောက်၍ အဆိုပါ နိုင်ငံသားများအား အဘိဓမ္မာ သင်တန်း များ သင်ကြားပို့ချပေးလျက်ရှိသည်။

၁၃၆၇ ခုနှစ်

၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်၏ ပါမောက္ခချုပ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်သည်။

ယခုအခါ ဒေါက်တာနန္ဒမာလာဘိဝံသသည် စစ်ကိုင်းမြို့ မဟာသုဗောဓာရုံ စာသင်တိုက်၌ စာသင်သား (၁၈၀) ကျော်တို့အား ငယ် လတ်၊ ကြီး စာဝါများ၊ မွှောစရိယစာဝါများ၊ သီတဂူ ကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်၌ ပါမောက္ခချုပ်တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ရင်း Diploma သင်တန်းများနှင့် B.A ပါဒ၊ တတိယနှစ်များ၌ စာပေပို့ချပေးတော်မူခြင်း၊ ရန်ကုန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်၌လည်း ပါမောက္ခချုပ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရင်း တက္ကသိုလ် စာသင်သား ပြည်တွင်းပြည်ပ ကျောင်းသားများစွာတို့အား စာပေများ ပို့ချတော်မူခြင်း၊ စစ်ကိုင်း မဟာသုဗောဓာရုံ ကျောင်းတိုက်၊ တိုက်အုပ် နာယက ဆရာတော်အဖြစ် ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်ရင်း သာသနာပြုလျက်ရှိသည်။

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
- ဒေါက်တာနန္ဒမာလာဘိဝံသ၏ ထေရုပ္ပတ္တိအကျဉ်း	... ၄
- ရှေးဦးစကား (ဝေမိုး-ကျွန်းလှ)	... ၁၃
၁။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ (အပိုင်း-၁)	... ၂၅
- အညတိတ္ထယ ၆-ဦး	... ၃၄
- ပုရဏကဿပဝါဒ	... ၄၂
- မက္ခလိဂေါသာလဝါဒ	... ၅၃
- အဓိတကောသကမ္မလဝါဒ	... ၅၉
- နိဂဏ္ဍနာဠုပ္ပတ္တဝါဒ	... ၆၅
- သဥယဝါဒ	... ၇၀
၂။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ (အပိုင်း-၂)	... ၈၁
- ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်	... ၈၈
- ကာမချမ်းသာလမ်း	... ၈၉
- အတ္တကိလမထလမ်း	... ၉၆
- ဂေါဝတနဲ့ ကုက္ကုရဝတ	... ၉၇
- မဇ္ဈိမပဋိပဒါ	... ၁၀၄
၃။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ (အပိုင်း-၃)	... ၁၃၉
- သမ္မာဒိဋ္ဌိ	... ၁၄၂
- မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဆိုတာဘာလဲ	... ၁၄၃
- ကမ္မဿကထာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ	... ၁၄၈
၄။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ (အပိုင်း-၄)	... ၁၉၃

စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှု

☆ အတွယ်ရှိသမျှ၊ စိတ်သောက
မုချ ရှိလိမ့်မည်။

တွယ်တာကင်းမှ၊ စိတ်သောက
လုံးဝ ကင်းနိုင်သည်။

သောကမလွမ်း၊ စိတ်ငြိမ်းချမ်း
တက်လှမ်း နိဗ္ဗာန်ပြည်။

MIND IN PEACE

- Where there is attachment,
There is worry.

When attachment ceases,
Worry absolutely ceases.

Mind will be in peace,
If freed from worries.
This is attainment of Nibbāna.

ရှေးဦးစကား

ဝေမိုး (ကျွန်းလှ)

ရှေးဦးစကား ပြောရလျှင် ပါမောက္ခချုပ် ဆရာ
တော် ဟောကြား ရေးသား ပြုစုထားသော စာစုများ
“သမုဒ္ဒရာကို ယှဉ်ခြေထောက်နဲ့ ထောက်ကြည့်သော
ဥပမာကဲ့သို့” မမိမကမ်း ကြိုးစား ဖတ်ကြည့်လိုက်သော
အခါ ‘ကောင်းလိုက်တာ’ ဆိုတဲ့စကားထက် ပိုမို အဓိပ္ပာယ်
လေးနက်ပြည့်စုံသော စကားလုံးများ ရှိလေမလားဆိုပြီး
အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် စဉ်းစားရှာဖွေမိပါတယ်။ အစား
အစာဆိုတာ ကိုယ်တိုင်မစားဖူးဘဲ သို့မဟုတ် ကိုယ်တိုင်
စားမကြည့်ဘဲ အရသာမှန်ကို သိနိုင်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ပါ။ သို့

အတွက် ဤစာအုပ်ကို စာဖတ်သူကိုယ်တိုင် အစအဆုံး တစ်လုံးမကျန် ဖတ်ကြည့်-မြည်းစားကြည့်ပါက “ကောင်း လိုက်တာ” ဆိုတဲ့ စကားလုံးလောက်နဲ့ အဓိပ္ပာယ် ပြီးပြည့်စုံမှု မရှိဘူးဆိုတာ ကိုယ်တိုင် သိသွားပါလိမ့်မည်။ တရားတော်ရဲ့ အမှန်သဘောကိုက “သန္နိဋ္ဌိက” ကိုယ် တိုင် ကိုယ်ကျ စမ်းသပ်စစ်ဆေး လုပ်ဆောင်ကြည့်ရ မည်ဆိုထားသည် မဟုတ်ပါလား။

“နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ” စာအုပ်မှ ဓမ္မရသ အဆီအနှစ်များကို အမြည်းသဘော သုံးဆောင် ခံစားနိုင်ရန် ထုတ်နုတ်ပြရလျှင်-

(၁) “ပညာနား မရှိဘူးဆိုရင် အသံလေးက ကောင်းလိုက်တာ၊ အပြောက ကောင်းတယ်။ ဒီအဆင့်ပဲ ရှိမယ်။ ဘာမှသိမှာမဟုတ်။ ပညာ နားရှိမှ ဒီသဘာဝတရားဟာ ဒီလောက်ထိ လေးနက်တယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်မယ်။ အဲဒီတော့ ပညာနားဆိုတာ သိပ်အရေးကြီး တယ်။ ပကတိနားက လူတိုင်းလိုလိုရှိကြတယ်။ ထောင်တတ်တဲ့ ပညာနားရှိဖို့ လိုတယ်”

(စာမျက်နှာ-၈၅)

(၂) “ယုံကြည်ချက် မထားရင် နားကို မထောင် ဘူး။ လူတစ်ယောက်အပေါ်မှာ မယုံကြည်

ဘူးဆိုရင် သူပြောတာ နားထောင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ ယုံကြည်ချက်ရှိဖို့ အင်မတန်မှ အရေးကြီးတယ်။ ယုံကြည်ချက် ရှိလာတဲ့အခါမှ နားထောင်မယ်။ နားထောင်တဲ့အခါမှ အကြောင်းအကျိုး၊ အကောင်းအဆိုးသိမယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားမှာတဲ့ အဓိပ္ပာယ်က သိပ်လေးနက်တယ်။”

(စာမျက်နှာ-၈၆)

(၃) “တချို့က ပြောသေးတယ်။ တပည့်တော်တို့က ဒီလို ချမ်းသာမှုမျိုးကို ရှာတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အလုပ်ရှာတာပါတဲ့။ အလုပ်က ဘာအတွက်တုံး၊ ပိုက်ဆံရဖို့၊ ပိုက်ဆံက ဘာအတွက်တုံးဆိုရင် ဒီဘက် ရောက်သွားတယ်၊ လူတိုင်း လူတိုင်းဟာ အလုပ်ရှာတယ်၊ အလုပ်က ငွေရဖို့ပဲ။ လူတွေ ရှာနေတာ ချမ်းသာ။ အဲ့ဒီအပေါ်မှာ ရှာကြပြီးတော့နေကြမယ်ဆိုရင် ‘ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ’ လို့ခေါ်တယ်။”

(စာမျက်နှာ-၉၁)

(၄) “ဘယ်လောက် ချမ်းသာ ချမ်းသာ လူတွေဟာ သောကနဲ့ နေကြရတယ်။ သူကြောင့် ဖြစ်ရတဲ့ နှစ်သက်စရာတွေကို ရှာနေသမျှ

ကာလပတ်လုံး ထိုပုဂ္ဂိုလ် စိတ်ချမ်းသာမှုကို ဘယ်တော့မှ မရဘူး။ ထာဝရ အငြိမ်းဓာတ် ကို မရနိုင်ဘူး။ ဘယ်အရာကိုကြည့်ကြည့်၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ ဘယ်အရာပဲ ကြည့်ကြည့် သာယာငြိမ်းချမ်းတဲ့ နောက်ဆုံးအဆင့် ရောက်သွားတာ ဘယ်မှာမှ မရှိဘူး။”

(စာမျက်နှာ-၉၅)

(၅) “အမှန်ကို ဖုံးကွယ်ပြီး အမှားကို တင်ပြ တာကို လိမ်တယ်လို့ ပြောတာ၊ အမှန်က သူ့ရင်ထဲမှာ ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဖုံးထားတယ်။ ထုတ်ပြောတော့ မဟုတ်တာ ပြောတယ်။ အဲဒါကို လိမ်တယ်လို့ ခေါ်တာ၊ သူ့ရင် ထဲမှာ ရှိတာက တစ်ခု၊ ပြောတာက တစ်ခု၊ ဒါကို မုသာဝါဒလို့ ပြောတယ်။”

(စာမျက်နှာ-၁၀၇)

(၆) “မိစ္ဆာဝါစာနဲ့ အသက်မွေးပုံက ဆိုပါစို့၊ မုသာဝါဒနဲ့ ဘယ်လို အသက်မွေးသလဲ၊ သူ့အတွက်သူ သက်သက်လိမ်ပြောတာ၊ ဒါ မိစ္ဆာအာဇီဝ မဖြစ်ဘူး။ မုသာဝါဒ ဝစ်ဒုစရိုက် ပဲ ဖြစ်တယ်။ ပိုက်ဆံပေးပြီး သူများက လိမ် ခိုင်းလို့ လိမ်တာကျတော့ မိစ္ဆာအာဇီဝ ဖြစ်

တယ်။ တရားရုံးတွေမှာ ငွေပေးလို့ လိမ်ပြီး ထွက်ဆိုရင် မိစ္ဆာအာဇီဝ၊ သူက အသက် မွေးမှုနဲ့ ဆိုင်သွားပြီလေ။”

(စာမျက်နှာ-၁၁၂+၁၁၃)

(၇) “စဉ်းစားကြည့်မယ်ဆိုလို့ရှိရင်၊ ပြဿနာတစ်ခုကို ဖြေရှင်းတော့မယ်ဆိုရင် ထိုပြဿနာကို မှန်မှန်ကန်ကန် နားလည်ဖို့ဆိုတာ အရေးကြီးဆုံးပဲ။ ဘယ်အရာပဲဖြစ်ဖြစ် ပြဿနာတစ်ခု ရှိလာပြီဆိုရင် ၁။ ပြဿနာကို ပြဿနာလို့ မြင်ရမယ်။ ပြဿနာကို ပြဿနာ မဟုတ်ပါဘူးလို့ မြင်နေရင် ဖြေရှင်းဖို့ ကြိုးစားမှာ မဟုတ်ဘူး။ သစ္စာလေးပါးနဲ့ ပြောမယ်ဆိုလို့ ရှိရင် ဘဝကို ဒုက္ခလို့ မြင်ရမယ်၊ ဒုက္ခလို့ မမြင်သေးသမျှ တွယ်တာနေဦးမှာပဲ။”

(စာမျက်နှာ-၁၁၉)

(၈) “မကောင်းမှုဆိုတာ ပုထုဇဉ်ဆိုတော့ လုပ်မိမှာပဲလေ။ လုပ်မိပြီး လွတ်လမ်း မရှိတော့ဘူး။ အဖြေမရှိဘူးဆို ဘယ်ဖြစ်မလဲ။ အဖြေဆိုတာကတော့ ရှိရမှာပေါ့။”

(စာမျက်နှာ-၁၃၇)

(၉) “သိပ်အရေးကြီးတဲ့၊ အခြေခံကျတဲ့ကံကို လက်မခံရင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ လုံးဝမဖြစ်ဘူး။ ကံရှိ လျက် ကံမရှိဘူးလို့ ငြင်းခြင်း၊ ကံရဲ့ အကျိုး တရား ရှိလျက်သားနဲ့ အကျိုးတရား မရှိဘူး လို့ ငြင်းခြင်း၊ အကြောင်းတရားတွေ ရှိလျက် နဲ့ အကြောင်းတရား မရှိဘူးလို့ ငြင်းခြင်း ဆိုတဲ့ ငြင်းပယ်တဲ့အမြင်ဟာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဲ။”

(စာမျက်နှာ-၁၄၃)

(၁၀) “တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ ကိုယ်ကျင့်တရား ကလည်း မကောင်းဘူး၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှု လည်း ဘာမှမလုပ်ဘူးဆိုရင် အဲ့ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အကုသိုလ် နည်းနည်း လုပ်ပေမယ့် အများ ကြီး ခံရမယ်၊ သူများထက် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ခံရမယ်။ ငွေတစ်မတ်နဲ့ ထောင်ကျချင် ကျတာ၊ ငွေတစ်သိန်းနဲ့ ထောင်ကျချင်မှ ကျတာ၊ ပိုက်ဆံရှိရင် မကျဘူး၊ ပိုက်ဆံရှိသူ နဲ့ ပိုက်ဆံမရှိသူကလည်း ကွာသေးတယ်။ ပိုက်ဆံမရှိရင် ထောင်ကျမယ်၊ ပိုက်ဆံရှိရင် ထောင်မကျဘူး။”

(စာမျက်နှာ-၁၈၀)

(၁၁) “အပြင်ကလာတဲ့ အကြောင်းတရားတွေဟာ အတွင်းက အကြောင်းတရားမပါဘဲနဲ့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ လောကမှာ ရှိတယ်လေ၊ အတွင်းလူ အပြင်လူဆိုတာ၊ အတွင်းနဲ့အပြင် ပေါင်းစပ် သွားရင် အလုပ်ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီတော့ အပြင်ကတော့ လာနေတယ်။ အတွင်းက မပါသေးဘူးဆိုရင် သမ္မာဒိဋ္ဌိမဖြစ်သေးဘူး။”

(စာမျက်နှာ-၁၉၆)

(၁၂) “လောကမှာ မိစ္ဆာဝါဒဆိုတာ ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း မရှိလို့ မှားယွင်းတဲ့ ဝါဒမျိုး ဖြစ်တယ်။ တစ်ဖက်မြင်ကိုပဲ အစွဲအလမ်းကြီးပြီး ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ‘ဣဒမေဝသစ္စံ မောဃမညံ’- ငါ့ဟာသာ အမှန်၊ တခြားဟာ အလကားဆိုတဲ့ ဆိုလိုချက်တွေနဲ့ ကိုယ့် Philosophy ကိုသာ အဟုတ်ထင် စွဲကိုင်ထားပြီး သူများ Philosophy ကိုတော့ ပယ်ချတယ်။ ဒီလိုနဲ့ မိစ္ဆာအယူဝါဒတွေ ပေါ်လာတယ်။”

(စာမျက်နှာ-၂၀၉+၂၁၀)

(၁၃) “အဲဒီလို သဘောပေါက်သွားတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဆိုတာ ဖြစ်လာမှာပါ။ အဲဒီ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟာ ဘာအမြင်မှားကို ဖယ်ရှားသလဲ

ဆိုရင် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ငါလို ထင်နေတဲ့ အမြင်မှားကို ဖယ်ရှားပစ်မယ်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ လို့ ခေါ်တယ်။”

(စာမျက်နှာ-၂၄၀)

(၁၄) “သံသရာလည်တဲ့နေရာမှာ တစ်ခါတစ်ရံ အဝိဇ္ဇာက ဦးဆောင်တယ်။ တစ်ခါတစ်ရံတော့ တဏှာက ဦးဆောင်တယ်။ ဒီနှစ်ခုဟာ ဦးဆောင်မှု ပေးတာချင်း မတူဘူး။ ရှင်းရှင်းလေး ပြောပြမယ်။”

(စာမျက်နှာ-၂၅၄)

(၁၅) “နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးကို ခွဲခြားသိမြင်တဲ့ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးရဲ့ မှန်ကန်တဲ့ အကြောင်းတရားကို သိမြင်တဲ့ ပစ္စယပ ရိဟဂ္ဂဟဉာဏ်။ ဒီဉာဏ်နှစ်ပါးကို ရခဲ့ရင် နိဗ္ဗာန်တံခါးအနီး ရောက်ပြီပဲလို့ပြောပါစို့။”

(စာမျက်နှာ-၂၅၅)

အထက်တွင် ထုတ်နုတ်တင်ပြခဲ့သော ဓမ္မရသ အမြည်းကို အနည်းငယ် ခံစားသုံးဆောင် ကြည့်ရုံမျှနဲ့ အလေး၊ အပေါ့၊ အရသာ ကောင်း၊ မကောင်း သိရှိတန် ကောင်းရဲ့လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။ တန်ဖိုးအနုညှိ ထိုက်သော ရတနာ(၇)ပါးရှိသော လိုဏ်ဂူတွင်းသို့ ရောက်သွားသူ

တစ်ယောက်သည် အရောင်တစ်ဖိတ်ဖိတ် တောက်နေ
 သော ရွှေ၊ ငွေ၊ ကျောက်သံ၊ ပတ္တမြား စသော အဖိုး
 တန်သော ရတနာများထဲမှ မည်သည့်ရတနာကို ရွေးချယ်
 ယူရမှန်း ဝေခွဲမရဖြစ်နေသကဲ့သို့ စာဖတ်သူတို့လည်း
 ဤ “နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ” စာအုပ်ကို ဖတ်
 ကြည့်မိပါက ကဏ္ဍတိုင်း၊ ကဏ္ဍတိုင်း၊ စာမျက်နှာတိုင်း၊
 စာမျက်နှာတိုင်းက အဖိုးအနုဋ္ဌ ထိုက်တန်သည့် အသန့်၊
 စင်ဆုံး၊ အမှန်ကန်ဆုံး၊ အကောင်းဆုံးတွေချည်း ဖြစ်နေ
 တဲ့အတွက် ဘယ်အကြောင်းအရာ၊ ဘယ်စာမျက်နှာက
 စာဖတ်ရမှန်း မသိလောက်အောင် ဝေခွဲရ ခက်နေမည်
 လားမသိ။

အကောင်းဆုံး အကြံဉာဏ် ပေးလိုသည်မှာ
 သင့်လက်ဝယ် ရောက်ရှိနေသော “နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး
 ဖွင့်တော်မူပါ” အမည်ရှိသော ဤစာအုပ်သည် ရှေးဦး
 စွာ အယူဝါဒရေးရာများကို နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ် ဆန်းစစ်
 တင်ပြထားပြီး ဗုဒ္ဓဝါဒ၏ လမ်းစဉ်နှင့် ပန်းတိုင်တို့ကို
 မီးမောင်းထိုး လမ်းညွှန်ထားပါတယ်။ အယူမှန်မှ လမ်းမှန်
 ရောက်၊ လမ်းမှန်ရောက်မှ ပန်းတိုင်ဆိုက်မှာမို့ အယူဝါဒ
 ရေးရာဆိုင်ရာတွေကို ဦးစွာတင်ပြထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။
 ဒီနေရာမှာ တိုက်ဆိုင်လို့ တစ်ခုပြောလိုသည်မှာ စာရေး
 သူလည်း “ဗုဒ္ဓခေတ် တွေးခေါ်ပညာရှင်ကြီးများ” ဆိုတဲ့

နာမည်နဲ့ စာအုပ်ရေးဖို့ စာပေတွေ လေ့လာစုဆောင်း ရှာဖွေ ဖတ်ရှုနေချိန် ဖြစ်ပါတယ်။

မှန်ကန်တိကျတဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ဗုဒ္ဓဝါဒလမ်းစဉ် ကို ယုံကြည်လက်ခံသူတစ်ဦးဟာ ကံနဲ့ကံရဲ့ အကျိုး ဆက်၊ အတိတ်ကံနဲ့ ပစ္စုပ္ပန်ကံ၊ ကောင်းကံနဲ့ မကောင်း ကံ အစရှိတဲ့ ကံတရားဆိုင်ရာ အကြောင်းခြင်းရာတွေ ကို ဆန့်ကျင်ငြင်းပယ်လို့ မရစကောင်းပါ။ ဒါကြောင့်လည်း အယူဝါဒဆိုင်ရာတွေ တင်ပြအပြီးမှာ ကံပိုင်းဆိုင်ရာ အကြောင်းခြင်းရာတွေကို လေးလေးနက်နက် ကွက်ကွက် ကွင်းကွင်း ပေါ်လာအောင် ဖတ်မှတ်လေ့လာကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကံတရားတွေအကြောင်း တင်ပြအပြီးမှာတော့ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်းလမ်းမှန်တွေကို ပိတ် ပင်တားဆီးတတ်တဲ့ အတွေးများ၊ အကြံများ၊ အယူများ၊ အလုပ်များ ... အစရှိတဲ့ ကြောက်စရာကောင်းလှတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတွေအကြောင်း၊ အဲဒီလို အမှားသံသရာ လည် စေတတ်တဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော အမိုက်တိုက်ကြီးကို မဂ္ဂင်(၈)ပါးဆိုတဲ့ လေထုနှင့် တိုက်ခတ်ဖြိုခွင်းကာ သစ္စာ လေးပါး အလင်းရောင်တို့နှင့် အပြီးတိုင် မောင်းထုတ် ဖယ်ရှားလျက် “နိဗ္ဗာန်တံခါး” ပွင့်သည်အထိ စာဖတ်သူ တို့အား လမ်းပြခေါ်ဆောင်သွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

“ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရီ” ဓမ္မ-ဓမ္မဆိုတာ ဓမ္မကို ကျင့်သုံးလိုက်နာသူကိုသာ ဘေးအန္တရာယ်တို့ကနေ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးခြင်း၊ အို နာ သေ ဝဋ်တို့ကနေ ကင်းလွတ်အောင် လမ်းညွှန်ပေးခြင်းများ ပြုလုပ်နိုင်ပါတယ်။ သို့အတွက် ဓမ္မက ပေးတဲ့ အကျိုးတရားတွေ အလိုရှိပါက ဓမ္မရဲ့ လမ်းညွှန်ချက်အတိုင်း အတိအကျ လိုက်နာကျင့်သုံးကြဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။

အချုပ်ဆိုရလျှင် ရေးသူက မည်မျှ အားစိုက်ရေးရေး၊ ဟောသူကလည်း အပင်ပန်းခံဟောဟော၊ ရေးတဲ့အတိုင်း မလိုက်နာ၊ ဟောတဲ့အတိုင်း မကျင့်သုံးပါက ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ခဲ့သမျှ အရာအားလုံး ‘အဟောသိကံ’ ဖြစ်သွားမည်သာ ...။

သို့ကြောင့် “နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ” စာအုပ်ဖတ်မှတ်နေကြသော စာရှုသူအပေါင်းတို့သည် ဖတ်တဲ့အတိုင်းသိ၊ သိတဲ့အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံး၊ လိုက်နာကျင့်သုံးတဲ့အတိုင်းလည်း ဓမ္မရသအကျိုးထူးများ ရရှိခံစားနိုင်ကြပါစေဟု စေတနာဆန္ဒပြုလိုက်ရပါတယ်။

မေတ္တာဖြင့် -

ဝေမိုး (ကျွန်းလှ)

၂၃-၇-၂၀၀၈ (ဗုဒ္ဓဟူးနေ့)

ဘဝတန်ဖိုး အရယူ

- ☆ အတိတ်ကိုတွေ့။ မဆွေးလေနဲ့၊
အတိတ်ဆိုတာ ပြန်မလာဘူး။
- ☆ အနာဂတ်မှန်းဆ၊ မလွမ်းတနဲ့၊
အနာဂတ်ဆိုတာ၊ မသေချာဘူး။
- ☆ ပစ္စုပ္ပန်မှာ၊ လုပ်သင့်ရာဝယ်၊
ပညာလုံ့လ၊ အသုံးချလျက်၊
ဘဝတန်ဖိုး၊ အားမာန်ကိုး၍၊
မြတ်နိုးကြည်ဖြူ အရယူလော့။

SEIZE LIFE'S VALUE

DON'T REGRET THE PAST,
THE PAST HAS GONE.
DON'T LONG FOR THE FUTURE.
FUTURE IS NOT SURE.
SEIZE THE VALUE OF LIFE,
ENERGETICALLY AND FOUNDLY,
WITH KNOWLEDGE AND EFFORT,
DOING WHAT SHOULD BE DONE AT PRESENT.

ဒေါက်တာနန္ဒမာလာဘိဝံသ၏

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ

(အပိုင်း-၁)

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၁-ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၆၉-ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ည၊ ရန်ကုန်မြို့၊ စမ်းချောင်း မြို့နယ် ကံမြင့်ကျောင်းတိုက် ညဉ့်ဦးယံဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ တောင်ဥက္ကလာပမြို့နယ်၊ အမှတ် (၆)၊ အင်ကြင်းလမ်းနေ မြေးငယ် လေး မောင်နေပိုင်စွမ်းအတွက် အဘိုး ဦးခင်ရွှေ + ဒေါ်မေလှိုင် မိသားစုတို့၏ အမတဒါနဓမ္မဒါနအနေဖြင့် ဟောကြားအပ်သော နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ တရားဒေသနာတော်။

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ပွင့်တော်မူပါ

“နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဖွင့်တော်မူပါ” ဟု လျှောက်ထားသူဟာ သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီး ဖြစ်တယ်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် (၄၉)ရက်မြောက်တဲ့နေ့မှာ မိမိကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူခဲ့တဲ့တရားဓမ္မတွေကို စဉ်းစားဆင်ခြင်လိုက်တဲ့အခါ တရားဓမ္မတွေဟာ အလွန်ခက်ခဲ နက်နဲပြီး တရားနာယူမယ့် သတ္တဝါတွေရဲ့အခြေအနေကို လေ့လာတဲ့အခါကာမဂုဏ်(၅)ပါး အာရုံတရား၌ ပျော်ပါးစိတ်တွေက လွှမ်းမိုးပြီးတော့နေတာတွေ့ရတယ်။

ခက်ခဲနက်နဲသော တရားဓမ္မတွေနဲ့ ကာမဂုဏ်အာရုံကို နှစ်သက်နေကြတဲ့ သတ္တဝါတွေဟာ အံဝင်ခွင်ကျမဖြစ်နိုင်တဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားက “ငါသိတဲ့ တရားဓမ္မတွေကို သူတို့ကို ဟောလို့တော့ ဖြစ်မယ် မထင်ဘူး။ ဟောခဲ့မယ်ဆိုရင်လည်း ငါပဲ ပင်ပန်းရုံပဲ ရှိမယ်” လို့ တရားမဟောဖို့ စိတ်ညွတ်သွားတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ မြတ်စွာဘုရား စိတ်ထဲမှာ ပေါ်လာတဲ့အတွေးကို ချက်ချင်းသိသွားတဲ့၊ ဘုရားရဲ့စိတ်ကို စောင့်ကြည့်နေတဲ့

သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီးက မြတ်စွာဘုရားအား “တရားဟောတော်မူပါ။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဖွင့်တော်မူပါ” ဟု လျှောက်ထားခြင်းဖြစ်တယ်။

ရှေးရှေးက ပွင့်တော်မူခဲ့ကြတဲ့ ဝိပဿီ အစရှိသော ဘုရားများလည်း ထိုအတူပဲ တရားဓမ္မတော်တွေ ရဲ့လေးနက်ခက်ခဲမှုကို စဉ်းစားဆင်ခြင်လိုက်၊ သတ္တဝါတွေရဲ့ကာမဂုဏ်အာရုံပေါ်မှာ ပျော်မွေ့နေတဲ့ အနေအထားတွေကို ကြည့်လိုက်၊ အဲဒီလို ယှဉ်ကြည့်လိုက်တဲ့ အခါတိုင်းမှာ စိတ်ပျက်ဖွယ်ရာတွေချည်းပဲ တွေ့ရတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ တရားဓမ္မနှင့် တရားနာမည့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေက အံဝင်ခွင်ကျ မဖြစ်လို့ဖြစ်တယ်။ သို့ပေမယ့် ဝိပဿီစတဲ့မြတ်စွာဘုရားတွေကို ဗြဟ္မာတွေက လျှောက်ထားတဲ့အခါ တရားဟောဖို့သာ လျှောက်ထားခဲ့တယ်။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားအား သဟမ္ပတိ ဗြဟ္မာကြီးက လျှောက်ထားတဲ့အခါ “တရားဟောတော်မူပါ” ဟု လျှောက်ထားတဲ့အပြင် “နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ” ဟု ထည့်သွင်းလျှောက်ထားခဲ့တာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီလို ထည့်လျှောက်ရတာကတော့ ထိုခေတ် ထိုကာလရဲ့ အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ပြီး တော့ ဖြစ်တယ်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟာ အားလုံး သိကြတဲ့အတိုင်း မဂဓတိုင်းမှာ ပွင့်တော်မူခဲ့တယ်။ ကနေ့ခေတ် ဗုဒ္ဓ ဂယာလိုသိကြတဲ့ ဒေသရဲ့တည်ရာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗိဟာ ပြည်နယ်ဖြစ်ပြီး၊ ရှေးဟောင်း အမည်ကတော့ မဂဓတိုင်း ဖြစ်တယ်။ ထိုခေတ်အခါက အဲဒီမဂဓတိုင်းမှာ ဘာသာတရားအမျိုးမျိုး ထွန်းကားနေခဲ့တဲ့ အခြေ အနေကို ဗြဟ္မာကြီး သဟမ္ပတိက ယခုလို ထည့်သွင်း လျှောက်ထားခဲ့တယ်။

“ပါတုရဟောသိ မဂဓေသု ပုဗ္ဗေ၊
ဓမ္မော အသုဒ္ဓေါ သမလေဟိ စိန္တိတော။
အပါပုရေတံ အမတဿ ဒွါရံ။
သုဏန္တု ဓမ္မံ ဝိမလေနာနုဗုဒ္ဓံ။”

ပုဗ္ဗေ၊ရှင်တော်ဘုရားထင်ရှားမပွင့်မီ ရှေးယခင် ဆီက။ မဂဓေသု၊ မဂဓတိုင်း အရပ်ဒေသတို၌။ သမ လေဟိ၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးရှိကြကုန်သော တိတ္ထိဆရာကြီးတို့သည်။ စိန္တိတော၊ ကြံစည်တွေးတော ၍ ဟောပြောအပ်သော။ အသုဒ္ဓေါ၊ စင်ကြယ်မှုကို မပေး နိုင်သော။ ဓမ္မော၊ ဗိစ္စာဝါဒတရားသည်။ ပါတုရ ဟောသိ၊ ပေါ်ပေါက်၍နေခဲ့ပါပြီ။

သဟမ္ပတိ ဗြဟ္မာကြီးက ဒီစကားလေးကို ထည့်ပြီးတော့ လျှောက်တယ်။ ရှေးရှေး ပွင့်တော်မူခဲ့တဲ့ ဘုရားတွေကိုလျှောက်ထားတဲ့အခါမှာ ဒီစကားလေး မပါဘူး။ ရှေးရှေး ဘုရားတွေ လျှောက်တဲ့အခါမှာ တရားဟောဖို့ပဲ ပါတယ်။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားကို လျှောက်ထားတော့ ဒီစကား ပါလာတယ်။

မဂဓတိုင်းမှာ ဘာသာတရား အမျိုးမျိုး ထွန်းကားနေတဲ့အချိန် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား ပွင့်တော်မူခဲ့တယ်။ လူ့သက်တမ်းတိုတဲ့ အချိန်မှာ ဘုရားရှင် ပွင့်ရလို့ အယူဝါဒတစ်ခုဟောရန် ခက်ခဲ့ခြင်း။ ဘုရားမပွင့်မီကတည်းက အယူဝါဒ အမှားတွေ ရှိနေခြင်းတို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဟာ ဖွင့်လို့ မရလောက်အောင် ပိတ်ဆို့နေတဲ့ အနေအထားလေးမှာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီအခြေအနေကို ဗြဟ္မာကြီးက ထည့်လျှောက်ထားတယ်။

“ပုဗ္ဗေ၊ ရှင်တော်ဘုရား ထင်ရှားမပွင့်မီ ရှေးယခင်ဆီက။ မဂဓေသု၊ မဂဓတိုင်း အရပ်ဒေသတို့၌။ သမလေဟိ၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးရှိကြကုန်သော တိတ္ထိဆရာကြီးတို့သည်။ စိန္တိတော၊ ကြံစည် တွေးတော၍ ဟောပြောအပ်သော။ အသုဒ္ဓေါ၊ စင်ကြယ်မှုကို မပေးနိုင်သော။ ဓမ္မော၊ မိစ္ဆာဝါဒ တရားသည်။ ပါတုရဟောသိ၊ ပေါ်ပေါက်၍နေခဲ့ပါပြီ။”

အရှင်ဘုရား မပွင့်ခင်ကတည်းက ဒီမဂတိုင်း
မှာ မှားမှားယွင်းယွင်းနဲ့ အယူဝါဒမျိုးစုံ ထွန်းကားနေခဲ့
ပါတယ်ဘုရား။

“အပါပုရေတံ အမတဿ ဒွါရံ။ ဘန္တေ၊
ရွှေဘုန်းတော်သခင် ရှင်တော်မြတ်ဘုရား။ တေံ အမ
တဿ ဒွါရံ။ ဤအမြိုက်နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို။ အပါပုရ-
ဝိဝရ၊ ဖွင့်တော်မူလိုက်ပါ။”

အဲဒီလို အယူဝါဒတွေ မထွန်းကားဘူးဆိုရင်
တရားတော်ကိုပဲ မြတ်စွာဘုရားက ဟောလိုက်တာနဲ့
လူတိုင်းလူတိုင်း နားလည်နေမှာပေါ့။ အခုတော့ ဒီလို
မဟုတ်ဘဲ လူတွေရဲ့ ရင်ထဲ နှလုံးထဲ အသိဉာဏ်ထဲမှာ
မိစ္ဆာဝါဒတရားတွေက လွှမ်းမိုးပြီးတော့နေတယ်။

ဥပမာ ပြောရရင် အဆောက်အအုံ ဆောက်
မယ့်နေရာတစ်ခုမှာချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းတွေ ထူပြောနေမယ်
ဆိုရင် ပထမဦးစွာ ထိုချုံနွယ်တွေကို အရင်ရှင်းပြီးမှ
ဆောက်ရမယ်။ မူလကတည်းက ရှင်းလင်းနေတဲ့ နေရာ
ဆိုရင်အဆောက်အအုံ ကောက်ပြီးတော့ ဆောက်
လိုက်ရုံပဲ။ ရှင်းစရာမလိုဘူး။ တခြား ဗုဒ္ဓတွေ ပွင့်တော်မူ
စဉ်မှာ ထိုကဲ့သို့ ရှင်းလင်းစရာမလိုဘဲနဲ့ တရားဓမ္မကို
တန်းပြီးတော့ ဟောလိုရတယ်။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား

ကျတော့ ဟောဒီ မိစ္ဆာဝါဒတွေ ရှုပ်ထွေးနေလို့ ဒါတွေ ရှုပ်နေတာကို အရင် ရှင်းလင်းနိုင်မှ ဖြစ်မယ်။ မရှင်း နိုင်ရင် နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ပိတ်နေမှာပဲ။

မြတ်စွာဘုရား မပွင့်ခင်ကတည်းက အဲဒီ မဂဓတိုင်းမှာ မိစ္ဆာဝါဒတွေ ပေါ်ပေါက်နေပါတယ်။ အဲဒီ မိစ္ဆာဝါဒတရားတွေကို ဟောပြောနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ သမလ ကိုယ်တိုင်က ကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေ မကင်းတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ကွဲပြားခြားနားတဲ့ အယူဝါဒတွေ၊ အခုခေတ်လို ပြောကြရင် philosophy တွေပေါ့။ philosophy တွေ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ဆန့်ကျင် တဲ့ အတွေးအမြင်တွေနဲ့ လူ့လောကကြီးမှာ ဟောကြား ဖြန့်ဖြူးပြီးတော့ နေကြတယ်။ သူတို့ရဲ့ အယူဝါဒတွေ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု မတူကြလို့ လူတွေရဲ့ စိတ်ထဲမှာလည်း အမှန်တရားက ဘာလဲဆိုတာ မသိနိုင်ကြဘူး။ ဒါ ကြောင့် သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီးက မြတ်စွာဘုရားအား ခေတ်အခြေအနေကိုပါ ထည့်ပြီး လျှောက်တယ်။

“ဘန္တေ၊ ရွှေဘုန်းတော်သခင် ရှင်တော်မြတ် ဘုရား။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှင်တော်ဘုရား ထင်ရှားမပွင့်မီ ကြိုတင်၍ ပင်။ မဂဓေသု၊ မဂဓတိုင်း အရပ်ဒေသတွေမှာ။ သမ လေဟိ၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးရှိကြကုန်သော တိတ္ထိဆရာကြီးတို့သည်။ စိန္တိတော၊ ကြံစည် ဟောပြော

အပ်တဲ့။ အသုဒ္ဓေါ၊ စင်ကြယ်မှုကို မပေးစွမ်းနိုင်တဲ့။
ဓမ္မော၊ မိစ္ဆာဝါဒ တရားသည်။ ပါတုရဟောသိ၊ ပေါ်
ပေါက်၍ နေပါပြီ။

ဒါတွေ ပေါ်ပေါက်နေလို့ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဟာ
ပိတ်နေပါတယ်။ လမ်းကြောင်းကြီးတစ်ခု ပိတ်ဆို
ထားသလို ဖြစ်နေတယ်။

ဘန္တေ၊ ရွှေဘုန်းတော်သခင် ရှင်တော်မြတ်
ဘုရား။ တေံ အမတဿ ဒွါရံ၊ ဤအမြိုက် နိဗ္ဗာန်
တံခါးကြီးကို။ အပါပုရ-ဝိဝရ၊ ဖွင့်တော်မူလိုက်ပါ။

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဖွင့်တော်မူလိုက်ပါလို့ လျှောက်
ထားတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲ ဆိုတော့ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး
ဟာ မိစ္ဆာဝါဒတွေနဲ့ ဆိုပိတ်ထားလို့ နိဗ္ဗာန်သွားရန်
လမ်းစတောင်ပျောက်ပြီး မည်သူမှ နိဗ္ဗာန်ကို ဝင်ရောက်
နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။

“ဝိမလေန၊ အညစ်အကြေးကင်းတဲ့ ရှင်
တော်မြတ်ဘုရားသည်။” ခုနပုဂ္ဂိုလ်တွေက “သမလ”
တဲ့၊ သူတို့စိတ်တွေက မစင်ကြယ်ဘူး။ မြတ်စွာဘုရား
ကျတော့ “ဝိမလ၊” ကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေ
စင်ကြယ်နေတယ်။ အဲဒီတော့ ကိုယ်တိုင်က ညစ်နွမ်းနေ
တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက စင်ကြယ်အောင် ဘယ်လိုလုပ်မှ
မဟောနိုင်ဘူး။ ကိုယ်တိုင်က ညစ်ပေနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်

တစ်ယောက်ဟာ သူများကို သန့်ရှင်းအောင် လုပ်ပေးပေးနိုင်သလို၊ ကိုယ်တိုင်က သန့်ရှင်းနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှသာလျှင် သူများကို သန့်ရှင်းအောင် လုပ်ပေးနိုင်မှာ။

မိစ္ဆာအယူဝါဒလွှမ်းမိုးပြီးတော့ နေကြတဲ့ တိတ္ထိဆရာကြီးတွေက သမလ၊ သူတို့ကိုယ်တိုင်ကိုက စိတ်အစဉ်မှာ သန့်ရှင်းမှု မရှိဘူး။ လောဘတွေ၊ ဒေါသတွေ၊ မောဟတွေ၊ မာန်မာနတွေနဲ့၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေနဲ့ ညစ်ထေးနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ အဲဒီတော့ သူတို့ဟောပြောတဲ့တရားဟာ မှန်ကန်တဲ့ တရားမဖြစ်နိုင်ဘူး။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကျတော့ “ဝိမလ” = ကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေ ကင်းနေတယ်၊ စိတ်က အလွန် သန့်ရှင်းနေတယ်။ သန့်ရှင်းနေတဲ့ စိတ်အစဉ်မှာ ဉာဏ်အမြင်ကလည်း ကြည်လင်နေလို့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟောတဲ့ တရားကသာလျှင် လူတွေရဲ့ လူတွေရဲ့စိတ်အစဉ်ကို ရှုပ်ထွေးမှုတွေ၊ အညစ်အကြေးတွေကို ဖယ်ရှားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

“သုဏ္ဏန္တ ဓမ္မံ ဝိမလေနာနုဗုဒ္ဓံ။ ဝိမလေန၊ အညစ်အကြေးကင်းဝေးတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အနုဗုဒ္ဓံ၊ လျော်စွာ သိတော်မူအပ်တဲ့။ ဓမ္မံ၊ သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကို။ သုဏ္ဏန္တ၊ သတ္တဝါတွေ

ကြားနာခွင့် ရကြပါစေဘုရား ဟူ၍။ အဝေါစ၊
ကောင်းစွာမသွေ လျှောက်ကြားခဲ့ပါပေသတည်း။”

(သာဓု... သာဓု... သာဓု)

အညတိတို့ယ ၆-ဦး

သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီးက အခုလို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို တရားဟောပြောဖို့ လျှောက်ထားတဲ့အခါမှာ မဂဓ တိုင်းမှာ မိစ္ဆာဝါဒတွေ ထွန်းကားနေပါတယ်တဲ့။ ဘယ် လိုဝါဒတွေ ထွန်းကားနေသလဲလို့ ပိဋကတ်စာပေမှာ လေ့လာပြီး ကြည့်လိုက်တော့ မြတ်စွာဘုရားရှင်နဲ့ ခေတ် ပြိုင်အတွေးအခေါ် ဘာသာတရား တည်ထောင်သူ ဆရာကြီး (၆)ဦး ရှိကြောင်း သိရတယ်။

ပထမပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက ကျမ်းစာထဲမှာပါတဲ့ အစီ အစဉ်နဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင် ပူရဏကဿပ လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ကြီးက သက်ကြီးဝါကြီး၊ သူ့ရဲ့ဝါဒကို ကြိုက်လို့ သူ့ရဲ့နောက်ကိုလိုက်တဲ့ နောက်လိုက်တွေ များစွာရှိ တယ်။ သမဏဂိုဏ်းဝင်တဦးဖြစ်ပြီးတော့ အစေလက- အဝတ်မဝတ်တဲ့ တက္ကတွန်း အမျိုးအစား ဖြစ်တယ်။

ဒုတိယပုဂ္ဂိုလ်က မက္ခလိဂေါသာလ လို့ခေါ် တယ်။ သူကလည်းပဲ အယူဝါဒတစ်ခုကိုဦးဆောင်ပြီးဟော လာတာ အသက်အရွယ်ရလာပြီ။ နောက်လိုက်နောက်

ပါတွေလည်း မြောက်များစွာရှိတယ်။ သူ့ကိုကြည့်ညှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေလည်းများစွာရှိတယ်။ လူတွေက သူ့ကို 'သာဓု' လို့ခေါ်ကြတယ်။ လူများစွာက သူ့ကို 'သာဓု' သူတော် ကောင်းကြီးလို့ အသိမှတ်ပြုကြတယ်။ ခုခေတ်လိုဆိုရင် Saint ပေါ့။ အိန္ဒိယစကားအရ ဆာဒူးကြီးပေါ့။ ဆာဓု ဆိုတာ သူတော်ကောင်းကို ပြောတာ။ သာဓုလို့ ဗမာ လူမျိုးတွေ အသံထွက်တယ်။ International pronunciation အသံထွက်အရ ဆိုရင် ဆာဓု လို့ ထွက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ခုခေတ် ရေးနေကြတာကတော့ ဒထွေးနဲ့ ဆာဒူးပေါ့။ အမှန်ကတော့ ဆာဒူး ဆိုတာ သူတော်ကောင်းလို့ ပြောတာ။

အဲဒီတော့ သာဓုသမ္မတော=သူ့ကို သူတော် ကောင်းကြီးလို့ လူအများက အသိအမှတ်ပြုထားကြ တယ်။ သူ့အပြင်နောက်လိုက်နောက်ပါတွေလည်းရှိတယ်။ ဘုရားမပွင့်ခင်ကတည်းက သူကကြိုတင်ပြီးတော့ မဂဓ တိုင်းမှာ လှည့်လည်ပြီးတော့ သူတို့ရဲ့ အယူဝါဒတွေကို ဟောပြောနေကြတယ်။ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦးလည်း တူတာ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ် (၆)ဦးလုံးဟာ သူတို့ကိုယ်သူတို့ သဗ္ဗညုတ ရွှေဉာဏ်ရှင်၊ အားလုံးကိုသိတဲ့ဘုရားအဖြစ် ကြေညာထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေချည်းပဲ။

တတိယပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ အဇိတ ကေသကမ္မ
 လဖြစ်ပြီး၊ အဇိတ ဆိုတာက ဘယ်သူမှ သူ့ကိုအနိုင်
 ယူလို့မရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်၊ သူကပဲ နိုင်တယ်ပေါ့၊ ကေသကမ္မလ
 ဆိုတာက လူ့ဆံပင်အဝတ်၊ သူက သူများတွေနဲ့မတူဘူး။
 ခုန ပူရဏကဿပတို့၊ မက္ခလိဂေါသာလတို့ကတော့
 အဝတ်မဝတ်ကြဘူး။ ဒီ အဇိတ ဆရာကြီးကတော့
 သူက အဝတ်ဝတ်တယ်၊ အဝတ်ဝတ်ပေမယ့်ချည်ထည်နဲ့
 ရက်ထားတဲ့အဝတ်ကို မဝတ်ဘဲ လူ့ဆံပင်နဲ့ ရက်
 ထားတဲ့ အဝတ်ကို ဝတ်ဆင်ထားတယ်။ လူ့ဆံကမ္မလာ
 အဝတ်နဲ့၊ သူ့ရဲ့ဖက်ရှင်က တစ်မျိုး။ ဒီကနေ့ခေတ်
 တောင် ဒါမျိုးရှိမယ်မထင်ဘူး။ လူ့ဆံပင်နဲ့ ရက်ထားတဲ့
 အဝတ်ကြီးဆိုတော့ ဆံပင်အနက်ရောင်ဆိုရင်တော့ ဒါ
 အနက်ရောင်အဝတ်ကြီး ဝတ်ဆင်ထားတာဖြစ်မယ်၊
 ဆံပင်ဖြူနဲ့တော့ ရက်မယ် မထင်ပါဘူး။ ဆံပင်ဖြူနဲ့
 လုပ်ခဲ့ရင်တော့အဖြူရောင်ပေါ့။ ရွှေရောင်ဆံပင်နဲ့ ဆို
 ရင်တော့ သူ့အဝတ်က ရွှေရောင်အဝတ် ဖြစ်မှာ
 ပေါ့။

မြတ်စွာဘုရားက သုတ္တန်တစ်ခုမှာ ဟောထား
 တာက လူ့ဆံပင်နှင့်ရက်ထားတဲ့အဝတ်ဟာ ရာသီဥတု
 ပူရင်လည်းအရမ်းပူပြီး၊ အေးရင်လည်းအရမ်းအေးတယ်။
 ဆိုလိုတာက အအေးဒဏ်ကိုလည်း မကာကွယ်နိုင်ဘူး။

အပူဒဏ်ကိုလည်း မကာကွယ်ဘူးလို့ပြောတာ။ ရာသီ ဥတုဒဏ်မခံနိုင်ဘူး။ ပြီးတော့ ဆံပင်ဆိုတာက လူ့ခန္ဓာ ကိုယ်နဲ့တွဲရက်ရှိနေတာတောင် အမြဲတမ်း ဖြီးလိမ်း လျှော်ပြီးတော့ အမွှေးနံ့သာတွေဘာတွေ လုပ်မှ၊ မလုပ် ခဲ့ရင် အနံ့က ဆိုးသတဲ့၊ မကောင်းတဲ့ အနံ့ ထွက်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီ လူ့ဆံပင်နဲ့ ရက်လုပ် ထားတဲ့ အဝတ်ဟာ အဝတ်တွေထဲမှာတော့ အညံ့ဆုံး ပဲတဲ့။ ဒါကြောင့်မို့လည်း ဒီကနေ့ခေတ် မရှိတော့တာ ထင်ပါရဲ့။ လူ့ကြိုက်နည်းသွားတာနော်၊ သို့သော် အဓိတ ဆရာကြီးကတော့ အဲဒီလူ့ဆံပင်နဲ့ ရက်လုပ်ထားတဲ့ အဝတ်အထည်ကြီးကို ဝတ်ဆင်ပြီးတော့ သူက ခုခေတ် လိုပြောရင်တော့ စတန်တစ်မျိုး၊ ဖက်ရှင်တစ်မျိုး ထွင်တာ ဖြစ်မယ်နော်၊ သူကလည်း အယူဝါဒတစ်ခုဖြန့်ဖြူးပြီးနေ တယ်၊ သူ့ဝါဒကြိုက်တဲ့လူတွေအများကြီး၊ သူ့ဝါဒကြိုက် တဲ့ တပည့် သားမြေးတွေအများကြီးနဲ့ သူကလည်း ထင်ပေါ်ကျော်ကြားတဲ့ ဆရာကြီးတစ်ဦးဖြစ်တယ်။

အဲဒီနောက် စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ ပကုဓ ကစွာယနတဲ့။ ပကုဓ ဆိုတာကတော့ သူ့ရဲ့နာမည်ပဲ၊ ကစွာယနဆိုတာက သူတို့ရဲ့ အနွယ်က ရလာတဲ့ နာမည်ပေါ့။ ဂေါတမဗုဒ္ဓလို ဆိုတဲ့နေရာမှာ အားလုံး သိကြတဲ့အတိုင်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရဲ့ ငယ်နာမည်က သိဒ္ဓတ္ထ

ပေါ့။ သို့သော် အမျိုးရဲ့အနွယ်ကို ပြောမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဂေါတမအနွယ်ဖြစ်လို့ ဂေါတမဗုဒ္ဓလို့ခေါ်တာ၊ အနွယ်နဲ့ ခေါ်တာ Surname ပေါ့။ မျိုးရိုးရဲ့ နာမည်။ ဒီကနေ့ အိန္ဒိယမှာလည်းပဲ ဂေါတမဆိုတဲ့ အနွယ်ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အများကြီးရှိတယ်။ ဒါက အနွယ်တစ်ခုပေါ့။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ကတော့ သကျလူမျိုးထဲက ဂေါတမအနွယ်ပေါ့။

အေး... မြန်မာနိုင်ငံမှာဆိုရင်တော့ ဂေါတမ ထမင်းဆိုင်ဆိုတာ ဘယ်သူမှဖွင့်ရဲမယ် မထင်ဘူး။ သို့သော် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဂယာရောက်ဖူးတဲ့သူတွေတွေ့ ပါလိမ့်မယ်။ ဗုဒ္ဓဂယာမှာရှိတဲ့ မြန်မာကျောင်းနဲ့ မျက်နှာ ချင်းဆိုင် ထမင်းဆိုင်တစ်ခုမှာ ရေးထားတာ Gautam Restaurant ဆိုပြီးတော့၊ အဲဒါ ဂေါတမ ထမင်းဆိုင် ပဲ။ သူတို့အသံထွက်နဲ့ ဂေါက်တမ် Gautam လို့ထွက် တယ်။ ဂေါတမပဲ။ သက္ကတဘာသာနဲ့ ဂေါက်တမ (Gautama) လို့ ရေးတယ်။ ပါဠိဘာသာနဲ့ကျတော့ (Gotama) ဂေါတမ၊ 'မ' ကို အသံမထွက်ဘဲနဲ့ ဒါကို "ဂေါက်တမ်"၊ ဒီလို အသံထွက်တယ်။ အေး... အဲဒီလို အနွယ်နဲ့ခေါ်တဲ့ နာမည်ပေါ့။

အဲဒီလိုပဲ ကစ္စာယနဆိုတာ အနွယ်ပဲ။ အဲဒီ ပကုကေစ္စာယနဆိုတဲ့ ဆရာကြီးကလည်းသူ့ရဲ့အယူဝါဒ (philosophy)တွေကို ဟောပြောပြီးတော့ ဖြန့်ဖြူး

နေလေရဲ့၊ ကျန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေရဲ့ အယူဝါဒနဲ့ မတူဘူး။ သူကလည်း သူ့ကိုယ်သူ သဗ္ဗညုဘုရားအဖြစ် ဝန်ခံ ပြောကြားထားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်တယ်။

နောက်တစ်ဦး ပဉ္စမပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ နိဂဏ္ဌ နာဋပုတ္တ ဖြစ်တယ်။ နိ-ဆိုတာက မရှိတာ၊ ဂဏ္ဌ ဆိုတာက အနှောင်အဖွဲ့ အထုံးအဖွဲ့။ နိဂဏ္ဌ = တို့မှာ ဘာ နှောင်ကြီးမှ မရှိဘူး၊ 'နှောင်ကြီးမဲ့' လို့ သူ့ကိုယ်သူ ကြေညာတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး။ ကိလေသာဆိုတဲ့ အနှောင်အဖွဲ့ တွေ တို့ကတော့ ကင်းတယ်၊ လောဘဆိုတာ တို့မှာ မရှိဘူးလို့ဆိုပြီးတော့ အဲဒီ နာဋပုတ္တ ဆိုတဲ့ ဆရာကြီး ကလည်းပဲ သူကနိဂဏ္ဌဂိုဏ်းကြီးကို တည်ထောင်ပြီး တော့နေတယ်။ လောဘကို ချိုးနှိမ်တဲ့အနေနဲ့ သူတို့ပိုင် ဆိုင်တာ ဘာပစ္စည်းမှ မရှိဘူးဆိုပြီး ဝတ်လစ်စလစ်နေ ကြတာ၊ အဝတ်တောင်မရှိဘူး။ ဒီကနေတော့ သူတို့ကို 'ဂျိန်း' လို့ခေါ်တယ်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ဒီဘာသာ ကျန်နေသေးတယ်။ 'ဂျိန်း' ဆိုတဲ့ စကားလုံးက 'ဂျိန' ဆိုတဲ့စကားကလာတာ။ ပါဠိလိုကျတော့ 'ဇိန' ပေါ့။ ဒီက ဗုဒ္ဓဘာသာတွေ သိကြတာကတော့ 'ဇိန' ဆိုတာ ဘုရားပေါ့။ ငါးမာရ် အောင်မြင် ဘုရားရှင်ပေါ့။ အဲဒီက သူတို့ အသံထွက် နဲ့ဆိုရင် 'ဂျိန'၊ 'ဂျိန' ကနေပြီး သူတို့ရဲ့ နောက်ပါ

တပည့်တွေကိုကျတော့ 'ဂျေန'၊ 'န' ကအသံဖျောက်
လိုက်တော့ ဂျိန်းလို့ အသံဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီတော့
အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ဂျိန်းဘုရားကျောင်းတွေ အများကြီးရှိ
တယ်။ ဒီဘာသာက ယနေ့အထိအောင် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ
ရှိနေသေးတယ်။ အဲဒီဆရာကြီးကလည်းပဲ သူ့ရဲ့ဘာသာ
ဝါဒတွေကို မဂတိုင်းတစ်ခွင်မှာ ဟောပြောပြီးတော့
တပည့် ပရိသတ်တွေနဲ့ နေတယ်။ သူကလည်းပဲ
လူကြိုက်တော်တော်များတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးပဲ။

နောက်တစ်ဦး ဆဋ္ဌမပုဂ္ဂိုလ်ကတော့ သဗ္ဗယ
ဗေလဋ္ဌပုတ္တ ဖြစ်တယ်။ သူ့နာမည်ကတော့ သဗ္ဗယ
ပဲ။ သူ့ရဲ့အဖေ ဒါမှမဟုတ် ဆရာက ဗေလဋ္ဌ ဒါကြောင့်
မို့လို့ ဗေလဋ္ဌရဲ့ သားတပည့်၊ သူကတော့ ပရိဗိုဇ်လို့
ခေါ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ဖြစ်တယ်။ ပရိဗိုဇ် ဆိုတာက ပရိဗ္ဗာဏ
ဆိုတဲ့ ပါဠိကပြောင်းလာတာ။ “ပရိသမန္တကော
ဝဇေတိတိပရိဗ္ဗာဏော” လို့ဆိုတဲ့အတိုင်း တစ်နေရာ
တည်းမှာမနေဘဲ နေရာအနှံ့လှည့်လည်နေပြီး အယူဝါဒ
ရေးရာတွေကို ငြင်းခုံ ဟောပြောနေတဲ့သူတွေ ဖြစ်တယ်။
မြန်မာပြည်မှာ တစ်ခေတ်တုန်းက အရပ်ထဲမှာ အဘိဓမ္မာ
စကားပြောပြီး ငြင်းခုံကြတာတွေ ပေါ်ခဲ့ဖူးတယ်။
အလှူမဏ္ဍပ်တွေ လိုက်ပြီးတော့ အဘိဓမ္မာစကားတွေ
ပြောပြီး ငြင်းကြတယ်။ ခုံကြတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့

“သောမနဿသဟဂုတ်၊ လက်ဖက်သုပ်၊ ကြက်သွန်
သုပ် အကုန်တုတ်” လို့ အဆိုတောင် ရှိသေးတယ်။

အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန်
တို့ဟာဗုဒ္ဓသာသနာနှင့် မတွေ့ခင်က အဲဒီ အယူဝါဒ
တွေကို လှည့်လည်ငြင်းခုံပြောကြားနေတဲ့ သဗ္ဗယဏ်
တပည့်ဖြစ်ခဲ့ကြဖူးတယ်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်
မောဂ္ဂလာန်တို့ဟာ လူဝတ်ကြောင်ဘဝတုန်းက ပွဲကြည့်
ပြီး ပျော်ပါး ရယ်မောနေခဲ့ကြတယ်။ တစ်နေ့မှာတော့
ပွဲကြည့်ရင်း စဉ်းစားမိကြတယ်။ တို့ လက်ခုပ်တီးလိုက်၊
ဆုပေးလိုက်နဲ့ ဒီလိုပျော်ပါး ရယ်မောပြီး အချိန်ကုန်နေ
လို့တော့ အကျိုးရှိမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒီလူတွေအားလုံး
နောင် နှစ်၁၀၀အတွင်းမှာ အကုန်သေကြမှာပဲ။
တို့တစ်တွေသေရဦးမယ်ဆိုတဲ့ အတွေးကလေးဝင်လာ
တော့ ဒီလိုနေလို့ မဖြစ်ဘူး။ မသေတဲ့တရား ရှာရမယ်
ဟုစဉ်းစားပြီး လူ့ဘောင်ကိုစွန့်ခွာ၍ ထွက်လာခဲ့ရာ
သဗ္ဗယဗေလဋ္ဌပုတ္တ ဆရာကြီးနှင့် အရင်ဆုံးတွေ့တာပေါ့။
သူ့တပည့်အဖြစ်ခံယူကာ သူ့ရဲ့အယူဝါဒတွေကို သင်ယူခဲ့
ကြတယ်။ နောက်ပိုင်းမှ အရှင်အဿဒိနဲ့ တွေ့တဲ့အခါ
သစ္စာလေးပါးတရား အတိုချုပ်ကို နာကြားခွင့်ရရာမှ
နှစ်သက်သဘောကျပြီး ပရိပိုဇ် ဘာသာမှ ဗုဒ္ဓဘာသာ
ကို ကူးပြောင်းခဲ့ကြတယ်။

အဲဒီ သဗ္ဗယဗေလဋ္ဌပုတ္တ ဆိုတဲ့ ဆရာကြီးက
လည်း သူ့အယူဝါဒတွေကို ဟောပြောပြီးတော့
မဂဓတိုင်း တစ်ခွင်မှာ နာမည်ကြီးနေတယ်။

တို့ တရားချစ်ခင် သူတော်စင် ပရိသတ်တို့
ဒီပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတွေရဲ့ တရားကို နည်းနည်းလောက် နာကြည့်
ကြရအောင်။ အဲဒီခေတ်က သူတို့ ဘာတရားတွေများ
ဟောခဲ့ကြသလဲ -

ပူရဏကဿပ ဝါဒ

ပူရဏကဿပဆိုတဲ့ ဆရာကြီးက ဘာတွေ
ဟောသလဲ၊ သူ့ဟောတဲ့တရားတွေတော့ မြောက်များစွာ
ရှိနိုင်တယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ရဲ့ Philosophy အကျဉ်းချုပ်ကို
သာမညဖလသုတ်မှာ အဇာတသတ်မင်းကြီးက ဘုရား
ကို လျှောက်ထားတဲ့အကြောင်း ပိဋကတ်တော်မှာ
မှတ်တမ်းတင်ထားတာ ပါတယ်။ နောက် အင်္ဂုတ္တရ
နိကာယ်မှာလည်း သူ့ရဲ့တရားအချို့ကို မှတ်တမ်းတင်
ထားတာရှိတယ်။ များများစားစားတော့ မရှိပါဘူး။ သူ့ရဲ့
ဝါဒက အင်္ဂါရိယဝါဒ၊ ကံကို ငြင်းပယ်တဲ့ဝါဒ ဖြစ်တယ်။

အခု ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်သူတော်စင်တွေက ကု
သိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံဆိုတာကို လက်ခံကြတယ်
မဟုတ်လား။ အေး-ကုသိုလ်ကံဆိုတာ ရှိတယ်။ အကုသိုလ်

ကံဆိုတာ ရှိတယ်။ ထိုကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံရဲ့ အကျိုးတရားဆိုတာလည်း ရှိတယ်လို့ တို့ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တွေကျတော့ ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်လက်ခံ ခြင်းလို့ဆိုတဲ့ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှိကြတယ်။
“ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ပါပကာရီ စ ပါပကံ။ ယာဒိသံ ဝပတေ ဗီဇံ၊ တာဒိသံ ဟရတေ ဖလံ။”

ဒီအစေ့စိုက်ရင် ဒီအပင် ပေါက်တယ်၊ အချို စေ့စိုက်ရင် အချိုပင် ပေါက်မယ်၊ အချိုသီး သီးမယ်။ အခါးစေ့ စိုက်ရင် အခါးပင် ပေါက်မယ်၊ အခါးသီး သီးမယ်ဆိုတဲ့သဘာဝအတိုင်း ကောင်းတာ လုပ်ရင် ကောင်းကျိုးရမယ်။ မကောင်းတာ လုပ်ရင် မကောင်း ကျိုးရမယ်ဆိုတဲ့ ကံ ကံ၏ အကျိုးကို လက်ခံယုံ ကြည်တာ၊ မှန်ကန်တဲ့အမြင်အဖြစ် ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဘုရားအဆူဆူ ဟောတော်မူခဲ့တယ်။

သဗ္ဗပါပဿ အကရဏံ၊ ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ။ သစိတ္တပရိယောဒပနံ၊ တေ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။”

ဆိုပြီးတော့ ဘုရား အဆူဆူက “အကုသိုလ် ဆိုတာ မလုပ်ကြနဲ့၊ ကုသိုလ်မှန်သမျှ ပြည်စုံအောင် လုပ်ကြ” ဆိုတာကို ဟောတယ်။ ဒါဘုရားတိုင်း ဟောတဲ့ တရားဖြစ်တယ်။

အဲဒါနဲ့ဆန့်ကျင်ပြီးတော့ ပူရဏကဿပက ဘာတွေဟောတုံး ဆိုရင် “နတ္ထိ ပါပံ၊ နတ္ထိ ပါပဿ အာဂမော။ နတ္ထိ ပုညံ၊ နတ္ထိ ပုညဿ အာဂမော” အကုသိုလ်ဆိုတာလုပ်လို့မရပါဘူးတဲ့။ အကုသိုလ်ဆိုတာ မရှိဘူး။ ကောင်းမှုဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ မကောင်းမှု ဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ ကောင်းမှု၊ မကောင်းမှုတို့ရဲ့ အကျိုးတရားလည်း မရှိဘူး။ ကောင်းမှု လုပ်ရင်လည်း သူ့ရဲ့အကျိုးတရားဆိုတာလည်းရလာမှာ မဟုတ်ဘူးတဲ့။ ဒီလိုဆိုတော့ သူ့ဝါဒက လူမိုက်ကို အားပေးတဲ့ဝါဒ ဖြစ်နေတယ်။

သူက ဘယ်ထိအောင် ပြောထားတုံးဆိုရင် မင်း တတ်နိုင်လို့ရှိရင် သတ္တဝါတွေ အသက် သတ်ချင်သ လောက်သတ်၊ သူများပစ္စည်းတွေ မတရား ယူချင်သ လောက်ယူ၊ သူတစ်ပါး သားမယားကို ပြစ်မှားချင် သလောက်ပြစ်မှား၊ အဲဒီလုပ်ရပ်တွေကြောင့် မင်း ဘာမှ အပြစ်မခံရဘူးလို့ ပြောတယ်။

အပြစ် ခံရတယ်၊ အပြစ် ရှိတယ်ဆိုတာ လက်တွေ့မှာပဲ အားလုံး သိနေကြတာပဲ၊ လူ့လောက ဥပဒေတောင်မှပဲ လူတစ်ယောက်ရဲ့ အသက်ကို သတ်မိ တယ် ဆိုရင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သေစား သေစေဆိုတဲ့ (capital punishment) ခံရတာပဲ မဟုတ်လား။

လောကကြီးရဲ့ အပြစ်ဒဏ်နဲ့ပဲကြည့်ကြည့်၊ လူ့လောက ဥပဒေနဲ့ပဲကြည့်ကြည့် အပြစ်လုပ်မိရင် ဥပဒေအရ ထိုက်သင့်တဲ့ အပြစ်ဒဏ်ကို ခံကြရတယ်။ သူက မခံရဘူး။ အပြစ်ဆိုတာ မရှိဘူးဆိုတော့ လက်တွေ့နဲ့ ကိုက်ညီမှု ရှိပါ့မလား။ ဒါပေမဲ့ သူက အဲဒီအတိုင်းဟောတယ်။

မိမိတို့ကြိုက်တဲ့ အကုသိုလ်တွေ လုပ်ချင်သလောက်လုပ်တဲ့၊ ကရောတော နု ကရီယတီ ပါပံ= အကုသိုလ်ဆိုတာ လုပ်လို့မရပါဘူး။ လုပ်လို့ကို မရဘူးတဲ့။ လူတွေက လုပ်လို့ရတယ် ထင်နေတာ၊ ဘာဖြစ်လို့ လုပ်လို့မရသလဲဆိုရင် နတ္ထိ ပါပံ= အကုသိုလ်ဆိုတာရှိမှ မရှိတာတဲ့။ လုပ် မဖြစ်ဘူးလို့ပြောတာကို အကီရီယ (non-action) လို့ခေါ်တယ်။ ကောင်းတာဆိုတာလည်း လုပ်လို့မရဘူး။ မကောင်းတာ ဆိုတာလည်း လုပ်လို့မရဘူး။

ငါးပါးသီလနှင့်ပတ်သက်ပြီး အကုသိုလ်မှန်သမျှ လုပ်ချင်သလောက် လုပ်၊ ထိုအကုသိုလ်ဆိုတာ မရှိဘူး။ အကုသိုလ်ရဲ့အကျိုးတရားလည်း ဖြစ်မလာဘူးလို့ ဟောထားတယ်။ လက်တွေ့နဲ့မကိုက်ညီတဲ့ တရားကို ဟောတော့လူ့မိုက်တွေကတော့ သဘောကျတာပေါ့။ တကယ်တမ်းလက်တွေ့မှာ ကြည့်ရင် မှန်သလားဆိုတော့ မမှန်ဘူး။ ကိုယ်က သူတစ်ပါးအသက်ကို သတ်ရင် ကိုယ့်ပြန်

အသတ်ခံရတယ်။ သူတစ်ပါးပစ္စည်းခိုးရင် သူတစ်ပါး သား၊ မယားပြစ်မှားရင် အပြစ်ပေးခံရမယ်။ လိမ်ပြော ရင် လူတကာက မယုံကြည်ကြဘဲ၊ တန်ပြန်အပြုခံရတဲ့ reaction ဆိုတာ လာတာပါပဲ။ အဲဒီလို လက်တွေ့ သဘာဝနဲ့ မကိုက်ညီတဲ့တရားတွေကို သူကဟောတယ်။

သူပြောပုံက တတ်နိုင်လို့ လူသတ်လက်နက် စက်ကြီး တီထွင်ပြီး ကမ္ဘာမြေပြင်ပေါ်မှာရှိတဲ့ လူသား အားလုံးကိုသတ်ပြီး အရိုးပုံ အသားပုံ ပုံထားရင်တောင်မှ မင်းမှာပါဏာတိပါတ အကုသိုလ်ကံ မဖြစ်ပါဘူးတဲ့။ အဲဒီလိုခံယူထားကြတော့ သူ့ရဲ့ ဝါဒက ဘယ်လောက် ကြောက်စရာ ကောင်းလဲ။ နိဗ္ဗာန်ကို မပြောပါနဲ့၊ ကောင်းရာသုဂတိဘုံတောင် ရောက်ဖို့မလွယ်ဘူး။ အဲဒါ တင်မကဘူး။ သူပြောတဲ့အတိုင်းလုပ်ရင် ကမ္ဘာကြီးလည်း မငြိမ်းချမ်းနိုင်ပါဘူး။

အရပ်ထဲမှာ သူတစ်ပါးအသက်ကိုသတ်သူ၊ သူ တစ်ပါးပစ္စည်းခိုးသူတွေ၊ သူတစ်ပါး သားမယား ဇော် ကားတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ လိမ်ပြောတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ ဒီလို ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရှိနေရင် အဲဒီအရပ်ဟာ ငြိမ်းအေးတဲ့အရပ် မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ငြိမ်းချမ်းရေး ပျက်စီးနေတယ်ဆိုတာ လက်တွေ့ပဲ၊ လူတိုင်း လူတိုင်းဟာ ဘယ်သူပဲဖြစ်ဖြစ် ကိုယ့်အသက် နှမြောကြတာချည်းပဲ။

မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတာက ကိုယ်ချင်း
 စာ (အတ္တပုနာယိက) တရား ထားရမယ်။ လူတွေဟာ
 အသက်ရှင်ချင်ကြတယ်။ ပျော်ရွှင်မှုကို လိုလားကြတယ်။
 ကျန်တဲ့လူတွေလည်း ဒီလိုပဲ အသက်ရှင်ချင်ကြတာချည်း
 ပဲ။ ကိုယ့်အသက်တော့ ရှင်ချင်ပြီး၊ သူတစ်ပါးအသက်ကို
 သတ်ချင်ရင်တော့ ဘယ်လိုမှ သဘာဝမကျနိုင်ဘူး။
 ဒါ့ကြောင့်မို့ ပါဏာတိပါတကံ ဆိုတာမတရားတဲ့အမှုပဲ။
 သူတစ်ပါးကို ရပ်တည်ခွင့် ပေးရမယ်။ မိမိကအသက်ရှင်
 ရပ်တည်ချင်သလို သူတစ်ပါးကိုလည်း အသက်ရှင်
 ရပ်တည်ခွင့်ပေးမှ တရားမျှတတော့မှာပေါ့။ ကိုယ်က
 တော့ နေချင်တယ်၊ သူများကိုတော့ သေစေဆိုတော့
 ဟုတ်ပါ့မလား။ အဲဒီကတည်းက သူ့တရားဟာ “သမ”
 ညီညွတ်တဲ့တရား၊ မျှတ တဲ့တရားဖြစ်ကို မဖြစ်ဘူး။

လူတိုင်းက ကိုယ့်ပစ္စည်းကို ခိုးမှာ စိုးရိမ်
 ကြတာပဲ၊ လုံခြုံမှု ရှိချင်ကြတယ်။ သူ ဝါဒက သူတစ်ပါး
 ပစ္စည်းခိုးလည်း ဘာမှမဖြစ်ဘူးလို့ ဟောထားလို့ လူမိုက်
 မြောက်ပေးရာ မရောက်ပေဘူးလား။ လူတွေမှာ ကိုယ့်
 ပစ္စည်းအခိုးခံရတယ်ဆိုရင် ပျော်သလား။ စိတ်ဆင်း
 ရဲသလား။ လူတွေ စိတ်ဆင်းရဲစေတဲ့ တရားဆိုတာ
 ကောင်းတဲ့တရား ဘယ်ဖြစ်မလဲ၊ လက်တွေ့နဲ့ ကြည့်ရင်

သူ့တရားက ဟုတ်မှ မဟုတ်တာ။ ကမ္ဘာကြီးငြိမ်းချမ်းမှု၊ လူသားတွေ ငြိမ်းချမ်းမှု၊ လူတော် လူကောင်းများ ဖြစ်ထွန်းမှုဆိုတဲ့ အခြေအနေကောင်းတွေကို တစ်ခုမှ ဖန်တီးမပေးဘဲနဲ့ ဆိုးသွမ်းပြီးတော့ အင်မတန်မှ ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ ကမ္ဘာကြီး တစ်ခု ဖန်တီးနေ တာ ဖြစ်နေတယ်။

သူကပြောသေးတယ်။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ရှိတယ် ထင်ပြီး မလုပ်နဲ့တဲ့။ လုပ်ရင်လည်း ကုသိုလ်ဆိုတာ လုံးဝ မရှိဘူးတဲ့။ “နတ္ထိ ပုညံ၊ နတ္ထိ ပုညဿ အာဂမော” = “ပုညံ-ကုသိုလ်ကောင်းမှုဆိုတာ၊ နတ္ထိ-လုံးဝမရှိဘူး”။ လူတွေကရှိတယ် ထင်နေကြတာတဲ့။ “ပုညဿ အာဂ မော” = ကုသိုလ်ကောင်းမှုရဲ့ အကျိုးတရားဆိုတာလည်း မရှိဘူးတဲ့။ မင်းတတ်နိုင်လို့ရှိရင် သီလဆောက်တည် မယ်၊ ဒါနကောင်းမှုတွေ လုပ်မယ်၊ ကိုယ့်စိတ်လေးကို စောင့်စည်းမယ်၊ မှန်ကန်တဲ့ စကားတွေပြောမယ်၊ အခု ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေဆိုရင် ဒါနကောင်းမှု လုပ်ကြတယ်၊ သီလဆောက်တည်ကြတယ်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဘာဝနာပွားများမှုဆိုတဲ့ ကိုယ့်စိတ်ကလေးကို ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ကြတယ်၊ မှန်ကန်တဲ့စကား ပြောကြတယ် ဆိုတော့ ဒါတွေဟာ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ဖြစ်စေ နိုင်တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားတာ။

သူကတော့ အဲဒါတွေလုပ်သည့်အတွက်ကြောင့် ဘာ
ကုသိုလ်မှ မရပါဘူးလို့ ပြောတယ်။

လက်တွေ့နဲ့ ကိုက်ညီလား စဉ်းစားကြည့်ရ
အောင်၊ ဒါနကောင်းမှုလုပ်တဲ့အခါ ပေးလှူလိုက်တဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်းကြည်နူးတယ်၊ ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း
ပျော်တယ်၊ ဥပမာ-ကိုယ့်အိမ် ဧည့်သည်လာလို့ ကော်
ဖီလေးတစ်ခွက်တိုက်လိုက်တယ်ဆိုရင်လာတဲ့သူကလည်း
သောက်ရလို့ကျေနပ်တယ်၊ တိုက်ရတဲ့သူကလည်းငါ့ဝတ္တရား
ကျေတယ်ဆိုပြီးတော့ ဝမ်းသာတယ်၊ ဒါနကောင်းမှုပြု
လုပ်ခြင်းဖြင့်ပေးသူကလည်း ဝမ်းသာ၊ ရသူကလည်း
ဝမ်းသာ။ ပေးလှူတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ရရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် (၂)ဦးလုံး
အကျိုးရှိပြီး စိတ်ချမ်းသာမှု၊ ဝမ်းသာမှုတွေ ရရှိကြပြီး
စိတ်ဓာတ်တွေ နူးညံ့လာကြတယ်။

“အဒန္တဒမနံ ဒါနံ၊ ဒါနံ သဗ္ဗတ္ထသာကော။”

ဒါနဆိုတာ ပေးကမ်းခြင်း၊ ပေးကမ်းခြင်းသည် အောင်မြင်
ရာ၏ လို့တောင် အဆိုရှိသေးတယ်၊ ဘယ်ကိစ္စမဆို
ပေးလိုက်-ကမ်းလိုက်ရင် မအောင်မြင်ပေဘူးလား။ ဒါဟာ
ဒါန အကျိုးပဲ၊ ဒီထက် ထင်ရှားတဲ့အကျိုးပေး ဘယ်ရှိ
မလဲ၊ နောက်ဘဝထားဦး၊ အခုလက်တွေ့ ပေးလိုက်-
ကမ်းလိုက်ရင်အောင်မြင်သွားတာပဲ၊ ဒါကို ဒါန အကျိုး
မရှိဘူးလို့ဟောရင် ဘယ်မှန်ပါ့မတုံး၊ တကယ့်လက်

တွေ့နဲ့ အလွန်ဝေးနေတယ်။ နောက်ဘဝမှ ချမ်းသာ
တယ်၊ မချမ်းသာဘူးဆိုတာ နောက်မှ လာမယ့်အကျိုးကို
ထားဦး၊ အခုလက်တွေ့ ပေးလှူသူ၊ အလှူခံရသူ
နှစ်ဦးနှစ်စိတ်ချမ်းသာပြီး မေတ္တာ ပေါင်းကူးမိသွား
တယ်။ ဒါဟာ အကျိုးပဲ။

ကဲ သီလဆောက်တည်လိုက်တယ်၊ သူများ
အသက်မသတ်ပါဘူး၊ သူတစ်ပါးဥစ္စာ မခိုးပါဘူးလို့၊
ကိုယ့်ရဲ့လက်နဲ့ ကိုယ့်ကြောင့် ဘယ်သူမှ အသက်
မဆုံးရှုံးရဘူး၊ ကိုယ်က ဘယ်သူ့ကိုမှ အန္တရာယ်မပြု
သည့် အတွက်ကြောင့် ကိုယ်အတွက်နဲ့ အသက်သေရ
တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိဘူးဆိုတော့ ကိုယ့်ကိုလည်း အန္တရာယ်ပြုမယ့်
သူမရှိဘူး၊ ဒါဟာ အကျိုးပဲ၊ တိရစ္ဆာန်ကလေးတွေ
တောင်မှ ကိုယ့်အန္တရာယ်မပြုဘူး ဆိုရင် ခင်တယ်၊
ကိုယ့်ကိုအန္တရာယ်ပြုမယ့်သူဆိုရင် ခွေးကလေးတွေက
အစ မျက်စောင်းထိုးကြည့်တာ၊ သိတယ်၊ အန္တရာယ်မပြု
ဘူးဆိုရင်ချစ်ခင်မှုကိုပြတယ်။ ဒါဟာ သီလဆောက်
တည်တဲ့ အကျိုးတရားတွေပဲ။

လိမ်မပြောဘူးဆိုရင် “ဟာ ဒီလူဟာ
ဘယ်တော့မှ လိမ်ပြောလေ့မရှိဘူး” ဆိုပြီး သူ့ စကားကို
အားလုံးကအလေးအနက်ထားကြတယ်။ လိမ်တဲ့သူဆို
ရင် နောင်ဘဝရောက်မှ ငရဲကျမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒီဘဝ

တွင်ပင် “ဒီလူက လူလိမ်ကြီးပဲ” ဆိုပြီး သူ့စကားကို ဘယ်သူမှ လက်မခံဘူး။ အပေါင်းအသင်း မလုပ်ဘူး။ ယုံကြည်မှုမရှိဘူး။ အဲဒါတွေဟာ ရရှိလာတဲ့ အကျိုးတရားတွေပဲ။ သီလ ဆောက်တည်ခြင်းဖြင့် ရရှိမည့် အကျိုးတရားတွေကို အဝေးကြီးမှာ ကြည့်စရာ မလိုဘူး။ ပစ္စုပ္ပန်မှာ ရနိုင်တဲ့အကျိုးတွေတင် အများကြီး ရှိတယ်။ တမလွန်မှာ ရနိုင်တဲ့အကျိုးလည်းရှိတယ်။

မြတ်စွာဘုရားက “သီဟ သုတ္တန်” မှာ ဒါနရဲ့ အကျိုးကို ပစ္စုပ္ပန်မှာရနိုင်တဲ့အကျိုး၊ တမလွန်မှာ ရနိုင်တဲ့ အကျိုးဆိုပြီး ခွဲဟောထားတာ ရှိတယ်။ ဒါနရဲ့ ပစ္စုပ္ပန် မှာရနိုင်တဲ့အကျိုးတွေက လူချစ်လူခင် ပေါများမယ်။ မှန်တာပေါ့။ လှူတဲ့သူဟာ လူချစ်လူခင် များတာပေါ့။ “ဪ လှူဖော်တန်းဖော်ရတယ်၊ ပေးဖော်ကမ်းဖော် ရတယ်” ဆိုပြီး သူ့ဆီကရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က သူ့ကို ခင်နေ ကြတာပေါ့။ စားရမဲ့သောက်ရမဲ့ ဖြစ်နေတဲ့ ခွေးလေးတွေ တိရစ္ဆာန်လေးတွေ အစာ ပေးကျွေးထားရင် မြင်တာနဲ့ အမြီးနုနုမှာပဲ ကျေနပ်နေတာလေး လူလည်းအတူတူပါပဲ။ ကိုယ်က ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်နေတယ်ဆိုရင် ကိုယ့်ကို ခင်နေတာပဲ။ ဒါတွေက တကယ့်လက်တွေ့ပဲ။

ဒါ့အပြင် အခြားသီလတွေမှာလည်း အကျိုးတွေရှိ နေတာပဲ။ မူးယစ်ဆေးဝါး သေရည်သေရက် မသောက်

မစားဘူးလို့ဆိုရင် အတွေးအခေါ်တွေ မှန်ကန်မယ်၊
အများကကိုယ့်ကိုလေးစားတယ်၊ မူးယစ် သောက်စားတဲ့
သူတွေဆိုရင် “သူက အရက်သမား၊ သိပ် အပေါင်း
အသင်းမလုပ်ကြနဲ့” ဆိုပြီး လူအများက အလေးမထား
တာ၊ အဖက်မလုပ်တာကို ခံရမယ်။ အမှားမှား အယွင်း
ယွင်းတွေလည်း ပြောဆို လုပ်ကိုင်လာမယ်။ အဲဒါဟာ
အပြစ်တွေပဲ။ နောင်ဘဝ ငရဲကျတာ၊ မကျတာ
အသာထား၊ ဒီဘဝတင်ပဲ မကောင်းတဲ့ အကျိုးရနေ
တယ်။ ငါးပါးသီလဆိုတာ လူ့လောကကြီးကို လက်တွေ
အကျိုးပြုနေတဲ့ တရားတွေပဲ။

အဲဒါတွေကို ပူရဏကဿပက ဘာအကျိုးမှ
မရှိဘူးလို့ ပြောခြင်းဟာ လက်တွေ့အကျိုးကို ငြင်းပယ်
နေခြင်းဖြစ်တယ်။ ဒါ့ကြောင့် သူ့ရဲ့ အင်္ဂါရိယဝါဒဟာ
ဒီကနေ့ခေတ်မှာ ကြိုက်တဲ့သူ ရှိကောင်းရှိနိုင်ပေမယ့်
အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာတော့ သူ့ ဒဿန ပျောက်ကွယ်သွားပါပြီ။
သို့သော်သူ့ရဲ့ အဆုံးအမဩဝါဒတွေက လူမိုက်တွေထဲ
မှာတော့ ရှိနေမှာပေါ့။ ဘုရားအဆူဆူက ဟောတော်
မူတဲ့ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်နှင့် ၎င်းတို့ရဲ့ အကျိုးတရား
ရှိတယ်ဆိုတာကို ဆန့်ကျင်ပြီး အင်္ဂါရိယဝါဒကြီးကို
ဖြန့်ဖြူးခဲ့တာ ပူရဏကဿပ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ
ဝါဒက ကံကိုငြင်းပယ်တော့ ကံရဲ့အကျိုးကို ငြင်းပယ်

ရာလည်း ရောက်တယ်။ သူ့ဝါဒက လောကကို အကျိုး မပြုတဲ့ ဝါဒ၊ ပျက်စီးစေတဲ့ဝါဒ ဖြစ်တယ်လို့ လက်တွေ့ မှာ ပြောလို့ရတယ်။

မက္ခလိဂေါသာလ ဝါဒ

မက္ခလိဂေါသာလ ကလည်း ဟောပြန်တယ်။ ဘာတွေဟောလဲဆိုတော့ အကြောင်းတရားကို ငြင်းပယ် တဲ့ ဝါဒကိုဟောတယ်။

“နတ္ထိ ဟေတု နတ္ထိပစ္စယော သတ္တာနံ သံကီလေသာယ၊
အဟေတု အပစ္စယာ သတ္တာ သံကီလိဿန္တိ။
နတ္ထိ ဟေတု နတ္ထိပစ္စယော သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ၊
အဟေတု အပစ္စယာ သတ္တာ ဝိသုဒ္ဓန္တိ။”

သူက သတ္တဝါတွေ ညစ်နွမ်းပြီး ဒုက္ခရောက် ကြတာ ဘာအကြောင်းမှ မရှိဘူး။ သတ္တဝါတွေ စင် ကြယ်၊ ချမ်းသာကြတာလည်း ဘာအကြောင်းတရားမှ မရှိဘူး။ သူတို့ ဘာသာဖြစ်ချင်လို့ ဖြစ်တာလို့ အကြောင်းကို ငြင်းပယ်တဲ့ ဝါဒကိုဟောတယ်။

ဒီလို ဟောတော့ နိဗ္ဗာန်ရဖို့ ဘယ်သူမှ ကြိုးစား ကြမှာ မဟုတ်ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် သူက ဘာမှ လုပ်လို့မရဘူးလို့ ပြောတဲ့သူကိုး။ သူက အကြောင်း တရားကိုမရှိဘူးလို့ဟောတယ်။ လောကမှာ အကြောင်း

တရားရှိတယ်ဆိုတာ အလွန်ထင်ရှားတယ်။ ဥပမာ-
သရက်စေ့ကနေသရက်ပင်လေးပေါက်လာတာအကြောင်း
ရှိတာပဲ။ သရက်စေ့ကို ဒီအတိုင်းထားရင် အပင် မပေါက်
နိုင်။ မြေနဲ့ရေပေါင်းမှ အပင်ပေါက်နိုင်တယ်။ ဒီလို
အပင်ပေါက်လာတာဟာ မြေနဲ့ရေဟာအကြောင်းတရား
တွေပဲ။ လောကမှာ အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရား
အမြဲတမ်းရှိတယ်။

ဆိုပါစို့၊ လူမှာ မျက်စိလည်း ရှိတယ်၊ မြင်စရာ
အဆင်းအာရုံတွေလည်း ရှိတယ်။ အဆင်းအာရုံနဲ့ မြင်တဲ့
မျက်စိ၊ ဆုံမိတဲ့အခါ မြင်သိစိတ်ကလေး ပေါ်လာမယ်။
အဲ့ဒီမှာမျက်စိကလည်း အကြောင်းတစ်ခု၊ မြင်စရာ အာရုံ
ကလေးလည်း အကြောင်းတစ်ခု၊ မြင်သိစိတ်ကလေးမှာ
အကြောင်းတရား နှစ်ခုရှိနေတယ်။ အခု အလင်းရောင်
ရနေတာ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင် လျှပ်စစ်မီး ဖွင့်လိုက်လို့
ဒါလည်းအကြောင်းတရားပဲ။ လျှပ်စစ်တွေပြတ်တောက်
သွားတာနဲ့ မှောင်သွားတာ၊ မီးမလင်းတာလည်း
အကြောင်းတရားရှိတာဘဲ။ ဒါ့ကြောင့် အလင်းဟာ
အကြောင်းရှိတယ်၊ အကြောင်းမရှိဘဲ မရနိုင်ဘူး။
အဲ့ဒါကို ထိုပုဂ္ဂိုလ်က လောကမှာ အကြောင်းတရားနှင့်
အကျိုးတရားဆိုတာ ငြင်းပယ်ပြီးတော့ ဘာတွေ ဟော
သလဲဆိုရင် -

“နတ္ထိ အတ္တကာရေ” ကိုယ့်ဟာကိုယ် လုပ်လို့ ရတာ မရှိဘူး။ ဒါကတော့ တကယ့်လက်တွေ့ကို ငြင်းပယ်လိုက်တာပဲ။ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်ဘာမှလုပ်လို့ မရဘူးဆိုတော့၊ အတ္တကာရ မရှိဘူးဆိုတော့ လူတွေဟာ ကိုယ်သွားချင်တဲ့နေရာ ထသွားရင် မရောက်နိုင်ဘူးလား။ ရောက်တာပဲ။ အဲဒါ ကိုယ်လုပ်တာပဲ မဟုတ်လား။ ကိုယ်လုပ်လို့ရတာ ဘာလို့မရှိရမှာလဲ။ ရှိတာပေါ့။

“နတ္ထိ ပရကာရေ” = သူတစ်ပါးလုပ်ပေးလို့လည်း မရဘူးတဲ့၊ လောကမှာ သူတစ်ပါးလုပ်ပေးလို့ ကြီးပွားတိုးတက်သွားတာတွေ၊ မိဘတွေက သားသမီးတွေကို ပြုစုထောက်ပံ့ပေးလို့ ကြီးပွားတိုးတက်တာတွေ ရှိတယ်။ ဒါကို သူကငြင်းပယ်ပြီး နတ္ထိ ပရ ကာရေ = သူတစ်ပါး လုပ်လို့လည်း မရဘူးလို့ ဟောတယ်။

“နတ္ထိ ပုရိသထာမော၊ နတ္ထိ ဝီရိယံ”။ ဝီရိယရဲ့ အကျိုးမခံစားရဘူးတဲ့။ လူတွေရဲ့ လုံ့လဝီရိယကို အသိအမှတ်မပြုဘူး။ လက်တွေ့နဲ့ လုံးဝ မကိုက်ညီဘူး။ လက်တွေ့မှာ ထမင်းစားချင်ရင်ကိုယ့်ဘာသာဆိုင်သွားပြီး ဝယ်စား။ ရတယ်။ သို့မဟုတ် ကိုယ့်ဘာသာ ချက်စားရင် တကယ်စားရမယ်။ ဒါ ဝီရိယရဲ့ အကျိုးပဲ။ ထမင်းက သူ့ဘာသာ ပါးစပ်ထဲ ဝင်မလာဘူး။ ဒါ ကိုယ့်ရဲ့ လုံ့လအားထုတ်မှုလေးတွေ ရှိလို့ပါ။ ကျောင်းသူ ကျောင်းသား

တွေ့ဆိုရင်စာကျက်မှစာရမယ်။ စာရမှ စာမေးပွဲ အောင်
မယ်၊ စာမေးပွဲ အောင်တယ်ဆိုတာ လုံ့လ၊ ဝီရိယရဲ့
အကျိုးတရားတွေပဲ။ မကွလီဂေါသာလရဲ့ဝါဒကတော့
လုံ့လဝီရိယရဲ့ အကျိုးကိုလုံးဝအသိအမှတ်မပြုပါဘူးတဲ့။

သတ္တဝါအားလုံးမှာ ကံကြမ္မာက ပုံသေ သတ်
မှတ်ထားပြီးသား ဖြစ်တယ်တဲ့၊ ဒါက သူ့ရဲ့ နိယတိဝါဒ
ဖြစ်တယ်။ လူဖြစ်ရမယ်ဆိုရင်လည်း လူဖြစ်တယ်၊
ခွေးဖြစ်ရမယ်ဆိုလည်း ခွေးဖြစ်တယ်တဲ့။ ဘာအပြောင်း
အလဲမှ လုပ်ချင်လို့မရဘူးတဲ့။ လူစွမ်းအားလုံးဝမရှိဘူးတဲ့။
သတိစွမ်းအား၊ ဉာဏစွမ်းအားတွေ ဘာတစ်ခုမှ မရှိ
ဘူးတဲ့။ လူစွမ်းအား လုံးဝမရှိဘူးတဲ့။ သတိစွမ်းအား၊
ဉာဏစွမ်းအားတွေ ဘာတစ်ခုမှ မရှိဘူးတဲ့။

လက်တွေ့မှာ လူ့စွမ်းအားတွေ အများကြီး
ရှိတာပဲ။ “ယောက်ျားတံခွန်၊ လူရည်ချွန်က၊ မိုးစွန်
တမ္မတ်၊ ကြယ်ကို ဆွတ်လည်း၊ မလွတ်စတမ်း၊ ရမြဲ
လမ်း” ဆိုတာကို သူက ငြင်းပယ်လိုက်တာ။ လုံ့လ
ဝီရိယ ဆိုတာတွေရဲ့ စွမ်းအားတွေကို သူက တစ်ခုမှ
အသိအမှတ်မပြုဘူး။ အဲဒီတော့ ဒီဝါဒက တိုးတက်မှုကို
ဟန့်တား ပယ်ဖျက်တဲ့ ဝါဒဖြစ်နေတယ်။ ပုံသေသတ်
မှတ်ထားတော့ လူလောက လူသားတွေဟာ စီးပွား
ရေးတို့၊ ဓမ္မရေးတို့ တိုးတက်စရာ အကြောင်းမရှိဘူး။

ဘာမှ မလုပ်ဘူးဆိုရင် ဒီလောကကြီးဟာ ပျက်စီးခြင်း မက ပျက်စီးသွားနိုင်တာပေါ့။ ဒါဟာလဲပဲ နိဗ္ဗာန် တံခါးကြီးကို ဆို့ပိတ်ထားတဲ့ အယူဝါဒဆိုးကြီးတစ်ခုပဲ ဖြစ်နေတယ်။

သူကဘယ်လောက်ထိအောင် ပြောသလဲဆိုရင် လူတွေဟာ “နိယတီ” ပုံသေသတ်မှတ်ထားတဲ့အတိုင်း။ “သင်္ဂတီ” = ပေါင်းဆုံလာတဲ့အခါမှာ၊ “ဘာဝ” = ထင်ရှား ပေါ်လာတာတဲ့။ ဘာမှလုပ်လို့မရဘူးတဲ့။ “ဒေါဏမိတေ သုခ ဒုက္ခေ” = လောကမှာ ချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲဆိုတာ အကန့်အသတ်ရှိတယ်။ လူတိုင်းမှာ ချမ်းသာ၊ ဆင်းရဲ ဆိုတာ အကန့်အသတ်ရှိတယ်။ လူတိုင်းမှာ သံသရာ ဆိုတာလဲ အကန့်အသတ်ရှိပြီးသားတဲ့။

“နတ္ထိ ဟာယန ဝမုနေ” = အတိုအဆုတ် လုပ်လို့ မရဘူး။ “နတ္ထိ ဥက္ကံသာဝကံသေ” = အနိမ့်အမြင့် လုပ် လို့မရ။ ပုံသေကားချပ်အတိုင်းပဲ ရှိရမယ်။ ပညာရှိပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ လူမိုက်ပဲဖြစ်ဖြစ် မဟာကပ် ရှစ်သန်းလေးသောင်း လို့ခေါ်တဲ့ အလွန်ရှည်ကြာတဲ့ အပိုင်းအခြားကြီး တစ်ခု ပြည့်တဲ့အခါ လူမိုက်ရော ပညာရှိပါအားလုံးဟာ ဘဝကို အဆုံးသတ်ကြရမှာပဲတဲ့။

ဒီအပိုင်းအခြား မပြည့်ခင် ပညာရှိကလည်း ငါပညာရှိဆိုပြီး သံသရာကို တိုအောင်လုပ်လို့ မရဘူးတဲ့။

လူမိုက်ကလည်း ငါလူမိုက်ပဲကွာ၊ သံသရာကို အပိုင်း အခြားကျော်ပြီးတော့ နေချင်တယ် ဆိုပြီး သံသရာကို ရှည်အောင်လုပ်လို့မရဘူးတဲ့။ အရှည်အတိုကိုတစ်ခါတည်း အတိအကျဖြတ်ပြီးသားလို့သူက ဟောတယ်။ ဥပမာ လေးပေးထားသေးတယ်၊ အပ်ချည်လုံးလေးတစ်လုံးကို အမြင့်ကနေ ကြိုးစလေးကနေ ကိုင်ပြီး ချကြည့်လိုက်ရင် ကြိုးရှိသမျှတော့အပ်ချည်လုံးလေးဟာ လိမ့်ဆင်းနေမှာ ပဲ။ ကြိုးကုန်ရင် ရပ်သွားမယ်၊ ဆိုလိုတာက အတိုင်း အတာ အကန့်အသတ်တစ်ခုကုန်သွားတာနဲ့ ပြီးသွား မယ်လို့ ဒီလိုပြောတာ၊ ဒါ “နိယတိဝါဒ” လို့ခေါ်တယ်။

အဲဒီ နိယတိဝါဒကြီးကလည်း လောကမှာ ဘာမှ အလုပ်မဖြစ်ဘဲနဲ့ လူတကာရဲ့ စိတ်ထဲမှာ ရှုပ်ထွေးရုံ ရှုပ်ထွေးစေပြီး အလကားသက်သက် ကန့်လန့်ကြီးဖြစ် နေလို့ သူ့ရဲ့ဝါဒဟာ အကြောင်းတရားကို ငြင်းပယ်တဲ့ အတွက် အလွန်ဆိုးရွားတဲ့ဝါဒ ဖြစ်တယ်လို့ မြတ်စွာ ဘုရားက ဟောထားပါတယ်။ အဲဒီတော့ သူ့ဝါဒက လည်း ဘာမှလုပ်စရာမလိုဘူးဆိုတော့ လောကကြီးတိုး တက်ဖို့ရန် မဖြစ်နိုင်တဲ့ဝါဒ ဖြစ်နေတယ်။ သို့သော် ထိုခေတ် ထိုခါကာလမှာ သူ့ဝါဒ၊ သူ့ philosophy ကို လူတော်တော် များများက ကြိုက်ကြတယ်။

မြတ်စွာဘုရားကတော့ အရိုးကြေကြေ၊ အရေ
ခန်းခန်း၊ ငါ့ခန္ဓာကိုယ်မှာရှိတဲ့ အသားအသွေးတွေ
ခြောက်လို့ အရိုးအရေပဲ ကျန်ပါစေ၊ တရားထူး တရားမြတ်
မရမချင်း၊ မရပ်တန့်ဘူးဆိုတဲ့ လုံ့လဝီရိယ ရှိရမယ်လို့
ဟောတယ်။ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင်လည်း (၆)နှစ်
လုံးလုံး ပင်ပင်ပန်းပန်း ဒုက္ကရစရိယာ ကျင့်ပြီးမှ ဘုရား
ဖြစ်ခဲ့တာကို ကြည့်လျှင်၊ ဝီရိယမထုတ်လျှင် ဘာမှ မရနိုင်
ဘူးဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်။ ဘာမဆို ဝီရိယ ထုတ်ပြီးမှ
ရကြတာပဲ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ဝါဒက ဝီရိယကို အသိအမှတ်
မပြုဘူးဆိုတဲ့ဝါဒဖြစ်လို့ အလွန်အန္တရာယ်များတဲ့ ဝါဒကြီး
တစ်ခုပါ။ အဲ့ဒီဝါဒတွေဟာ မြတ်စွာဘုရား မပွင့်ခင်
ကတည်းက ဟောခဲ့တဲ့ ဝါဒတွေ ဖြစ်တယ်။

အဇိတ ကေသကမ္မလ ဝါဒ

အဇိတ ကေသကမ္မလရဲ့ ဝါဒက အကျိုးကို
ငြင်းပယ်တဲ့ “နတ္ထိကဝါဒ” ဖြစ်တယ်။ ကံကို ငြင်းပယ်
တယ်ဆိုရင် ကံ၏အကျိုးကိုလည်း ငြင်းပယ်ရာ ရောက်
တယ်။ ခုနတုန်းက ပူရဏကဿပကံကို ငြင်းပယ်
တယ်။ မက္ခလိဂေါသာလက အကြောင်းတရားကို ငြင်း
ပယ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ အဇိတ ကေသကမ္မလကတော့ အကျိုး
တရားတွေကို ငြင်းပယ်တဲ့ဝါဒဖြစ်တယ်။

ဘယ်လိုငြင်းပယ်လဲဆိုတော့-“နတ္ထိ ဒိန္နံ၊
 နတ္ထိ ယိဋ္ဌံ၊နတ္ထိ ဟုတံ”။ ဒိန္နံဆိုတာ လှူတာ တန်းတာ၊
 ဒီ ဒါနရဲ့ အကျိုးဆိုတာ မရှိဘူးတဲ့။ ဒါနမလုပ်နဲ့၊ လုပ်လဲ
 ဘာအကျိုးမှ မရဘူးလို့ ပြောတယ်။ “ယိဋ္ဌံ” ဆိုတာ
 အကြီးအကျယ် ပူဇော်ပသမှုပြုတာ၊ အဲဒါအတွက်လည်း
 ဘာအကျိုးမှ မရဘူးတဲ့။ “ဟုတံ” ဆိုတာ လက်ဆောင်
 ပဏ္ဍာပေးတာ၊ အဲဒါလည်း ဘာမှ အကျိုးမရှိဘူးတဲ့။
 အကျိုးတရားတွေကို ငြင်းပယ်တာ၊ လက်တွေ့နဲ့တော့
 မကိုက်ညီဘူး။ ခုနအရာတွေမှာ အကျိုးတရားတွေ
 ရှိတယ်။ ဒါတင်မကသေးဘူး။

“နတ္ထိ သုကတဒုက္ကဋ္ဌာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါ
 ကော” = ကောင်းတာ လုပ်မှု ကုသိုလ်၊ မကောင်းတာ
 လုပ်မှု အကုသိုလ် ဆိုတာတွေရဲ့ အကျိုးဆိုတာ မရှိဘူး
 လို့ငြင်းပယ်တယ်။ “နတ္ထိ အယံ လောကော” = တမလွန်
 ဘဝမှာ ရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် ဒီလောက ဆိုတာ
 မရှိဘူး။ “နတ္ထိ ပရော လောကော” = ဒီလောကမှာ
 ရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက်လည်း တမလွန်လောက
 ဆိုတာ မရှိဘူးတဲ့။

“နတ္ထိ မာတာ” = လောကကြီးမှာ အမေ
 ဆိုတာ မရှိဘူး။ အမေကို အသိအမှတ် မပြုဘူး။ အမေကို
 လုပ်ကျွေးပြုစုလို့လည်း အကျိုးမရှိဘူး။ စော်ကားလို့လည်း

အပြစ်မရှိဘူး။ “နတ္ထိ ပီတာ” = အဖေဆိုတာ မရှိဘူး။ အဖေကို အသိအမှတ် မပြုဘူး။ လုပ်ကျွေးလို့လည်း ဘာမှအကျိုးမရှိဘူး။ စော်ကားလို့လည်း အပြစ်မရှိဘူးလို့ ဟောတယ်။ သားအဖချင်း အပြန်အလှန် ပြုသင့်တဲ့ တာဝန်ဝတ္တရားတွေ ပျက်စီးအောင် လုပ်တဲ့ ဝါဒ၊ မေတ္တာပျက်အောင် ရန်တိုက်ပေးတဲ့ ဝါဒ ဖြစ်နေတယ်။

“နတ္ထိ သတ္တာ သြပပါတိကာ” = သေပြီး နောက် ပြန်ဖြစ်တာ တစ်ယောက်မှ မရှိဘူးတဲ့။ ဒါ့အပြင် လောကကြီးရဲ့အကြောင်းကို ကောင်းမွန်စွာသိပြီး ဟော ပြောနိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ် လူ့လောကမှာ တစ်ယောက်မှမရှိပါဘူးတဲ့။ အဲဒီလို အချက် (၁၀)ချက်ကို ငြင်းပယ်တယ်။ ဒါ နတ္ထိကဝါဒ လို့ခေါ်တယ်။

အခု ပြောခဲ့ပြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်(၃)ဦးရဲ့ ဝါဒတွေကို လေ့လာကြည့်ရင် ပူရဏကဿပရဲ့ဝါဒရယ်၊ မက္ခလိ ဂေါသာလရဲ့ဝါဒရယ်၊ အဇိတကေသကမ္မလရဲ့ဝါဒ တွေရယ် ဒီဝါဒတွေကို လက်ခံယုံကြည်သူတွေ အတွက် တော့ နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ် ရောက်နိုင်ဖို့ မပြောနဲ့ ကောင်းရာ သုဂတိဘုံကိုတောင် မရောက်နိုင်ဘူး။

ကဲ ကြည့် ပူရဏကဿပကလည်းသတ်ချင် သလောက်သတ်၊ ဘာမှမဖြစ်ဘူး။ အကုသိုလ်ဆိုတာ မရှိဘူးလို့ပြောတာ။ ကုသိုလ်လုပ်လည်း ဘာမှ အကျိုး

မရှိဘူး။ လူတွေဟာကုသိုလ်လည်းမလုပ်ဘူး။ အကုသိုလ်လည်းမလုပ်ဘူးဆိုတော့ပျက်စီးသွားတာ၊ လုပ်ချင်ရာတွေလုပ်ပြီး၊ အကုသိုလ်တွေလုပ်ပြီး သေရင်ဘယ်သွားမှာလဲဆိုတော့ အပါယ်ကိုချည်းသွားကြမှာပေါ့။ ဒါကြောင့် သူတို့ဝါဒကြီးက အပါယ်တံခါးဖွင့်ထားတဲ့ ဝါဒကြီးပဲ။ အဲဒီဝါဒတွေကို လက်ခံယုံကြည်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်ကိုမျက်မှောက်ပြုဖို့နေနေသာသာ ကောင်းရာသုဂတိဖြစ်တဲ့ နတ်ပြည်၊ လူ့ပြည်တောင် မရနိုင်ပါဘူး။ အဲဒီလောက်ထိအောင် အခြေအနေဆိုးစေတဲ့ ဝါဒကြီးပေါ့။

မက္ခလိဂေါသာလရဲ့ ဝါဒက အကြောင်းကိုပယ်တဲ့ ဝါဒ။ အဇိတရဲ့ ဝါဒက အကျိုးကို ငြင်းပယ်တဲ့ ဝါဒတွေဖြစ်လို့ အဲဒီဝါဒတွေကို လက်ခံယုံကြည်သူတွေ အတွက်တော့ နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်ဖို့မပြောနဲ့၊ ကောင်းရာသုဂတိဘုံကိုတောင် မရောက်နိုင်ဘဲ၊ လောကမှာ ကောင်းကျိုးမရှိစေတဲ့ အခြေအနေဆိုးရွားစေတဲ့ ဝါဒ၊ အပါယ်တံခါးဖွင့်တဲ့ ဝါဒတွေသာ ဖြစ်နေတယ်။

အဇိတ ကေသကမ္မလက ဘာပြောသေးတုံးဆိုရင် လူရဲ့ခန္ဓာကိုယ်မှာ မဟာဘူတ ဆိုတဲ့ ဓာတ်ကြီးလေးပါးရှိတယ်။ လူတစ်ယောက်သေသွားရင် အဲဒီ ဓာတ်ကြီးလေးပါးထဲက ရေဓာတ်က ရေနဲ့ပေါင်းတယ်။

မြေဓာတ်က မြေနဲ့ပေါင်းတယ်၊ လေဓာတ်က လေနဲ့ ပေါင်းတယ်၊ တေဇောဓာတ်ကလည်း အပြင်မီးဓာတ်နဲ့ ပေါင်းသွားတယ်။ ခုခေတ်ပြောရင် သေရင်မြေကြီး ဆိုတာမျိုးပေါ့၊ လူသေလိုရှိရင် သူ့ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရှိတဲ့ ဓာတ်တွေက အပြင်က ဓာတ်တွေနဲ့ပေါင်းသွားတယ်တဲ့၊ အသိစိတ်ဓာတ်က ကောင်းကင်ကို လွင့်ပျံသွားတယ် လို့ပြောတယ်။ လူဟာ သေပြီဆိုလိုရှိရင် လူ့ရဲ့ဂုဏ် သိက္ခာက သင်္ချိုင်းအထိပဲ ရှိတယ်၊ သင်္ချိုင်း ဟိုဘက် မရောက်ဘူးတဲ့။ ဆိုလိုတာက နောင်ဘဝ မရှိဘူးလို့ ပြောချင်တာ၊

နောက်ပြီးတော့ “ဒတ္တုပညတ္တံ ယဒိဒံ ဒါနံ” = သူက ဒါနကိုလည်း ပုတ်ခတ်သေးတယ်၊ ဒါနကောင်းမှု ပြုတယ်ဆိုတာလည်း လူမိုက်တွေ ထွင်ထားတာပါ။ မိုက်တဲ့သူတွေ လူ့အလှည့်တွေပဲ ဒါနကောင်းမှုလုပ် ကြတာပါလို့ပြောတယ်။ သူဆိုလိုတာက အ,တဲ့,န,တဲ့ သူတွေက လှူပြီး လိမ္မာပါးနပ်တဲ့သူတွေက ယူကြတာလို့ ပြောချင်တာ။ “ဘဿန္တာ အာဟုတိယော” = အဲဒီတုန်း က အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ သူတို့ ယဇ်ပူဇော်တယ်ဆိုတဲ့ စံနစ် ရှိတယ်။ အဲဒီ ယဇ်ပူဇော်တဲ့ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ အားလုံးဟာ၊ သူတို့က မီးပူဇော်တာနဲ့အားလုံးဟာ၊ မီး ထဲထည့်တော့ ဘာဖြစ်တုံးဆိုတော့ ပြာပဲဖြစ်သွားကြ

တယ်လို့ သူကပြောတာ။ ဒါကြောင့် ဘာလုပ်လုပ် အလကားပဲပေါ့၊ ပြာပဲဖြစ်သွားတာ။

ဒါတင်မကဘူး၊ သူကပြောသေးတယ်၊ ဒါန ကောင်းမှုရှိတယ်လို့၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုရဲ့ အကျိုးရှိ တယ်လို့ ပြောတဲ့သူတွေ၊ အတ္ထိကဝါဒသမားတွေဟာ လူလိမ်လူညာတွေပဲလို့ စွပ်စွဲ ပြောဆိုလိုက်တယ်။ ဘယ်သူပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ဘာပဲ လုပ်လုပ် သေပြီးသွားတာနဲ့ အားလုံးဟာ လုံးဝပြတ်သွားပြီး ဘယ်တော့မှ ပြန်ဖြစ် မလာတော့ဘူးတဲ့။ ဒါ ဥစ္ဆေဒဝါဒပဲ။ အဲဒီ လူ ဆံပင် ကမ္မလာကြီးကို ဝတ်ရုံထားတဲ့ အဇိတကေသ ကမ္မလ ဆရာကြီးရဲ့ ဝါဒ “နတ္ထိကဝါဒ” ကလည်း အလွန် ကြောက်စရာ ကောင်းတယ်။ လူလောက ကြီးပွားဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ လူမိုက်တွေကို အားပေးတဲ့ အယူဝါဒကြီး တစ်ခုဖြစ်နေတယ်။

မြတ်စွာဘုရား မပွင့်ခင်ကတည်းက မဂဓ တိုင်းမှာ ဒီဝါဒတွေဖြန့်ဖြူးနေတော့ ဒီဝါဒတွေပဲခေတ် စားနေတယ်၊ ဒီမိစ္ဆာဝါဒတွေကို မြတ်စွာဘုရား ဘယ်လို ရှင်းလင်းမလဲ။ ဒီဝါဒတွေကို ရှင်းလင်း ချိုးဖျက်ဖို့ဆိုတာ လွယ်တဲ့ကိစ္စ မဟုတ်ဘူး။

ပကုဓ ကစ္စာယနက ဘာဟောသလဲဆိုရင် ကာယကြီး (body) (၇)မျိုး ရှိတယ်။ အဲဒီကာယကြီး

(၇)မျိုးကတော့ မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ မီး၊ သုခ၊ ဒုက္ခ နဲ့ ဇီဝလို့ဆိုတဲ့ အသက် တို့ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ကာယကြီး (၇)ခုဟာ ဘယ်တော့မှ မပြောင်းလဲဘူး။ ထာဝရ တည်နေတဲ့အရာ၊ ခိုင်မြဲနေတဲ့ အရာ၊ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ပျက်စီးအောင် လုပ်လို့မရ၊ ဘယ်တော့မှ မပျက်စီးတဲ့ အရာတွေဖြစ်တယ်။ ပြောင်းချင်လို့ မရဘူး။ အဲဒီကာယကြီး (၇)ခုက ဘာကိုမှလည်းမထုတ်လုပ်ဘူးတဲ့။ လူ့ရဲ့ သဏ္ဍာန်ဟာ ဒါနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတာ ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ သူက ဟောတယ်။ လူတစ်ဦးက တစ်ဦးကို ဓားနဲ့ထိုးလျှင် အဲဒီကာယကြီး (၇)ခုအကြား ဓားဝင်သွားတာ၊ ဘယ်သူကို ဘယ်သူကမှ သတ်တာ မဟုတ်ဘူးတဲ့။ မည်သူမှ အပြစ်မရှိဘူး ပြောလို့ လူမိုက်အားပေးတဲ့ဝါဒ ဖြစ်တယ်။

နိဂဏ္ဌ နာဠပုတ္တဝါဒ

နောက် ဆရာကြီးတစ်ဦးက နိဂဏ္ဌဝါဒ၊ ဂျိန်းဝါဒကို စွဲကိုင်သူဖြစ်တယ်။ ဒီဝါဒက မိစ္ဆာဝါဒတွေထဲမှာတော့ ကောင်းတဲ့ဝါဒလို့ ပြောလို့ရတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ အဋ္ဌကထာ ဆရာကြီးက “တေဿ ဝါဒေ ကိဉ္စိ သာသနာနုလောမဓ္မိ အတ္ထိ” လို့ ပြောတာ ဖြစ်တယ်။ သို့သော် သူ့ရဲ့ ဝါဒတွေထဲမှာ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့

အဆုံးအမနဲ့ ကိုက်ညီတာတွေ ပါပေမယ် မိစ္ဆာဝါဒ ပါပဲ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ထာဝရမြတ်တဲ့ အရာအဖြစ် “အတ္တ” ကို အခြေခံပြီးတော့ ဟောထားလို့ ဖြစ်တယ်။

သူကတော့ “ဇာတုယာမသံဝရ” = လေးဖက် လေးတန်က အကုသိုလ်ကို တိုက်ဖျက် ဟန့်တားရေး ဆိုတဲ့ အယူဝါဒကို ဟောတာ။ သူ့နည်းက ဘယ်လိုတုံး ဆိုလို့ရှိရင် လူတွေမှာ ကံဟောင်းတွေ ရှိကြတယ်။ အဲဒီ ကံဟောင်းတွေကို တပ-အကျင့်တရား ကျင့်ပြီး ပြေပျောက်အောင် လုပ်ကြရမယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ သူက အတ္တကိလမထာနုယောဂ ဆိုတဲ့အကျင့်တွေကို ကျင့်တာ၊ ဂျိန်းဘုန်းကြီးတွေက အပင်ပန်းခံပြီးကျင့်ရတယ်။ ဒါတွေ ဟာ အတိတ်ဘဝကပါလာတဲ့ကံဟောင်းတွေကုန်အောင် လို့ တပ-အကျင့်နဲ့ ကံဟောင်းတွေကုန်အောင် လုပ်ရ တယ်။ ပစ္စုပ္ပန်ကံအသစ်ကိုလည်းရှောင်ရမယ်တဲ့။ ပစ္စုပ္ပန် ကံကို စောင့်စည်းခြင်းဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ကံကို မလုပ်ရဘူး။ ခံစားမှုကုန်အောင်၊ ကံကုန်အောင်ကျင့်ပြီး နောက်ဆုံးမှာ လုံးဝဖြူစင်တဲ့ အတ္တသာ ကျန်ရှိပြီး moksha လို့ခေါ်တဲ့ လွတ်မြောက်မှုကိုရကြတယ်။

အကုသိုလ်ကို မလုပ်ရဘူးလို့ ပြောတယ်။ သူ့ ကျတော့ အစွန်းရောက်သွားလိုက်တာ ဘယ်လောက်ထိ အောင်လည်းဆိုရင် အဟိံသာလို့ဆိုတဲ့ မညှဉ်းဆဲရမယ့်

တရားကိုကျင့်သုံးတယ်။ သူ့ရဲ့အယူဝါဒမှာမြူမှုန်ကလေး
က စပြီး ဇီဝအသက်ရှိတယ်လို့ သတ်မှတ်တယ်။ အခု
Biology နဲ့ ခပ်ဆင်ဆင်ပေါ့။ သစ်ပင်ကလေးမှာလည်း။
အသက်ရှိတယ်လို့ သတ်မှတ်တယ်။ သစ်ပင်ခုတ်ရင်
သူများအသက် သတ်တာပဲ။ ပါဏာတိပါတကံထိုက်တယ်
တဲ့။ ရေအစိမ်း၊ ကျိုချက်တားတဲ့ရေ မဟုတ်တဲ့ Fresh
Water လို့ခေါ်တဲ့ ရေအစိမ်းထဲမှာရော ဇီဝ ရှိတယ်ဆိုပြီး
ရေကို အစိမ်း သုံးခွင့်မရှိဘူး။ ရေတင်မကဘူး မီးထဲမှာပါ
ဇီဝရှိတယ်လို့ယူဆကြတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ ကျိန်းဘုန်းကြီးတွေက မြူမှုန်လေး
တွေမှာ ဇီဝရှိသည့်အတွက်ကြောင့် မိမိက အသက်ရှူ
လိုက်မယ်ဆိုရင် ထိုမြူမှုန်လေးက နှာခေါင်းထဲက ဝင်ပြီး
တော့ လူ့ရဲ့ကိုယ်ငွေ့နဲ့ ပျက်စီးသွားနိုင်တယ်။ အဲဒါဆိုရင်
သီလကျိုးတယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ နှာခေါင်းမှာ အဝတ်စီး
ထားကြတယ်။ ကျန်းမာရေးလိုက်စားလို့ မဟုတ်ဘဲ၊
မြူမှုန်လေးတွေကိုသနားလို့ဖြစ်တယ်။ လမ်းလျှောက်ရင်
လည်း ပိုးမွှားလေးတွေကို တက်နင်းရင် သေမှာစိုးလို့
ဆိုပြီး၊ တံမျက်စည်းလေးတွေ ယူသွားကြတယ်။

မီးဖိုရင်လည်း ကိုယ်ကြောင့်မို့လို့ အခြား ထင်း
တို့လို ဇီဝတွေ ပျက်စီးလို့ မီးမွှေးတဲ့သူမှာ အပြစ်ရှိတယ်။
မီးငြိမ်းလိုက်ရင်လည်း မီးမှာအသက်ရှိလို့ သတ်ရာ

ရောက်သောကြောင့် သူ့မှာ အပြစ်ရှိပြန်တယ်။ ရေ
သောက်ရင်လည်း အပြစ်ရှိတယ်လို့ ယူဆကြတယ်။
အလွန်အကျွံကျင့်သုံးတဲ့ အစွန်းရောက်တဲ့ အဟိံသာ
ဝါဒဖြစ်တယ်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာတော့ ဂျိန်းဝါဒကို ကုန်သည်
ပွဲစား။ သူဌေးတွေပဲ ကိုးကွယ်ကြတယ်။ တောင်သူ
လယ်သမားတွေကတော့ ကိုးကွယ်လို့ မဖြစ်ကြဘူး။
ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးဖို့မြေကို
ပေါက်တူးနဲ့ပေါက်ရင်တောင်မှ ပိုးမွှားတွေသေစေလို့၊
မြေကြီးကိုဖျက်ဆီးလို့ ပါဏာတိပါတကံထိုက်တယ်လို့
ယူဆကြတယ်။ နိဂဏ္ဌဝါဒ အရ ပါဏာတိပါတကံက
လွတ်ဖို့ အလွန်ခက်ခဲတယ်။ ဒါကြောင့် အစွန်းရောက်
ဝါဒဖြစ်တယ်။

မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ တရားတော်က အစွန်းရောက် ဝါဒ
ကိုလက်မခံဘူး။ မြတ်ဗုဒ္ဓက သတ္တဝါတွေကို သေစေလို
တဲ့ စိတ်ဆန္ဒနဲ့လုပ်မှ ပါဏာတိပါတကံ ထိုက်ပါတယ်။
နောက်ဆုံးမှာ ရှောင်လို့မရတာ အများကြီး ရှိတယ်။
ဒါကြောင့်မို့ ဗုဒ္ဓရဲ့ ကံတရားက သူတို့နဲ့ မတူဘူး။
ဗုဒ္ဓရဲ့ကံတရားက Intentional Action လို့ခေါ်တယ်။
ဥပမာအားဖြင့် သေစေလိုတဲ့ စိတ်ဓာတ်နဲ့လုပ်မှ ပါဏာ
တိပါတကံ ထိုက်တယ်။ သူ့ဘာသာသူ မတော်တဆ

သေသွားတာ ကိုယ်လည်းမသိလိုက်ဘူး။ သေမှုပဲဖြစ်
တယ်။ ပါဏာတိပါတကံမထိုက်ဘူး။ ကဲ... ပါဏာတိ
ပါတကံထိုက်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် လမ်းလျှောက်ရင်း မမြင်
နိုင်တဲ့ ပုရွက်ဆိတ် ပိုးမွှားလေးတွေကို မတော်တဆ
နင်းမိတိုင်း ပါဏာတိပါတကံတွေ အများကြီးပဲ။ အဲဒါကို
ရဟန္တာတောင်မှ ရှောင်လို့ မရနိုင်ဘူး။

ခြင်လာကိုက်လို့ သတ်တာကတော့ ဒါ အသေ
အချာလုပ်တာ၊ လမ်းလျှောက်လို့ မတော်တဆ နင်းမိ
တာ intention မပါဘူး။ လောက ဥပဒေကလည်း
ထို့အတူပဲ။ လူသတ်မှု ကျူးလွန်တဲ့အခါမှာ လူသေမှုနဲ့
လူသတ်မှုက တခြားစီပဲ။ မတော်တဆ သေသွားတာက
တစ်မျိုး၊ တမင်တကာ သတ်တာက တစ်မျိုး၊ ပိုပြီးတော့
အပြစ်ကြီးတယ်။ အဲဒီတော့ ဗုဒ္ဓရဲ့ ကံက Intentional
Action ပဲ။ စေတနာနဲ့ လှုံ့ဆော်ပြီးလုပ်မှ ကမ္မပထ
မြောက်မယ်လို့ဟောတယ်။ အဲဒီလိုမှ မဟုတ်ရင် ဘယ်
သူ ပါဏာတိပါတကံလွတ်မလဲ။ နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တရဲ့ဝါဒ
အရဆိုရင် ဘယ်သူမှ မလွတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် အစွန်း
ရောက်တယ် ပြောတာ။

မြတ်ဗုဒ္ဓက အစွန်းရောက်တဲ့ဝါဒတွေကို ဖယ်
ရှားပြီး မဇ္ဈိမပဋိပဒါဆိုတာ အလယ်လမ်းက သွားမှ
နိဗ္ဗာန်ရောက်မယ်လို့ဟောတယ်။ နိဂဏ္ဌနာဋပုတ္တရဲ့

ဂျိန်းသာသနာကြီးက အိန္ဒိယမှာ ယနေ့ထိ ရှိနေတုန်း ပါပဲ။ ဗုဒ္ဓဘာသာက ကွယ်သွားပေမယ့် ဂျိန်းဘာသာကို ကုန်သည်၊ ပွဲစား၊ ပိုက်ဆံရှိတဲ့သူတွေက ကိုးကွယ်လို့ ဂျိန်းသာသနာကြီးက ယနေ့ထိ ရှင်သန်နေတုန်းပဲ။

သဗ္ဗယဝါဒ

နောက်တစ်ဦးကတော့ သဗ္ဗယ ဗေလဋ္ဌပုတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်တယ်။ ဒီဆရာကြီးရဲ့ ဝါဒကို “အမရာ ဝိက္ခေပ” လို့ခေါ်တယ်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာတို့ရဲ့ ဆရာကြီး ဖြစ်ခဲ့တယ်။ သူ့ရဲ့ဝါဒက တောင်မရောက် မြောက် မရောက် ဝါဒ၊ အယူဝါဒတစ်ခုကို တိတိကျကျ မပြော ဘူး။ ပြောလိုက်ရင် သူမှားသွားမှာ ကြောက်တယ်။ မှားသွားရင် အပြစ် ဖြစ်မှာစိုးလို့တဲ့။ တမလွန်ဘဝ ရှိသလားလို့ တစ်ယောက်ယောက်က မေးလာရင် သူက တမလွန်ဘဝရှိတယ်လို့လည်းမပြောလိုဘူး။ မရှိဘူး လို့လည်း မဟုတ်ဘူး။ မရှိဘူးဆိုတာလည်း လက်မခံ၊ ရှိတယ်လို့လည်းလက်မခံလို့ မရေမရာဝါဒလို့ သတ်မှတ် လို့ရတယ်။ ဖမ်းလို့မရအောင် ရှောင်တိမ်းတဲ့ဝါဒဖြစ် တယ်။ အဇာတသတ်မင်းကြီးကတော့ တိတ္ထိဆရာကြီး တွေထဲမှာတော့ သဗ္ဗယ ဗေလဋ္ဌပုတ္တဟာ အမှိုက်မဲဆုံးပဲ၊ မရေရာတဲ့ဝါဒကို ဟောသူလို့ မှတ်ချက်ချတယ်။

မြတ်စွာဘုရား မပွင့်ခင်ကတည်းက မဂဓတိုင်းမှာ ထင်ရှားတဲ့ ဘာသာဝါဒကြီးတွေဟာ ခေတ်စားနေတာကိုသဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီးကဘုရားကိုထည့်လျှောက်တယ်။ “ဘန္တေ၊ ရွှေဘုန်းတော်သခင် ရှင်တော်မြတ်ဘုရား။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှင်တော်ဘုရား ပွင့်တော်မမူခင်ကတည်းကပင်။ မဂဓေသု၊ မဂဓတိုင်းအရပ်ဒေသတို့၌။ သမလေဟံ၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေရှိတဲ့ ဂိုဏ်းဆရာကြီး(၆)ဦးတို့သည်။ စိန္တိတော၊ ကြံစည်တွေးတော၍ ဟောပြောအပ်တဲ့။ အသုဒ္ဓေါ၊ စင်ကြယ်မှုကို မပေးစွမ်းနိုင်တဲ့။ ဓမ္မော၊ မိစ္ဆာဝါဒတရားသည်။ ပါတုရဟောသိ၊ ထင်ရှားပေါ်ပေါက်၍ နေပါပြီ”။

အဲဒီ မိစ္ဆာဝါဒတရားတွေ ထွန်းကားနေသည့် အတွက်ကြောင့် ရှင်တော်ဘုရားဟောကြားတော်မူမည့် နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးက ပိတ်မြဲ ပိတ်ပြီးတော့နေပါတယ်။

ဘန္တေ၊ ရွှေဘုန်းတော်သခင် ရှင်တော်မြတ်ဘုရား။ တေံအမတဿဒ္ဓါရံ၊ အမြတ်နိဗ္ဗာန် တံခါးကြီးကို။ အပါပုရ ဝိဝရ၊ ဖွင့်တော်မူလိုက်ပါ။ ဝိမလေန၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေ ကင်းဝေးတော်မူတဲ့ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အနုဗုဒ္ဓံ၊ လျော်စွာ သိတော် မူအပ်တဲ့။ ဓမ္မံ၊ သစ္စာ(၄)ပါး မြတ်တရားကို။ သုဏန္တု၊ သတ္တဝါတွေ နာခွင့်ရကြပါစေ

ဘုရားရယ်လို့။ အဝေါစ၊ ကောင်းစွာမသွေလျှောက်
ကြားခဲ့ပါပေသတည်း’’။

(သာဓု ... သာဓု ... သာဓု)

အဲဒီလို မဂဓတိုင်းမှာ မိစ္ဆာဝါဒတွေ ထွန်းကား
နေလို့ပဲ ပြောရမလားမသိဘူး။ မြတ်စွာဘုရားက first
sermon လို့ခေါ်တဲ့ ပထမဆုံး ဒေသနာတော်ဟောရန်
ကာသီတိုင်း၊ ဗာရာဏသီပြည်၊ ဣသိပတနတော
မိဂဒါယကိုကြွတော်မူသည်။ အဲဒီအချိန်မှာ တရားနာမယ့်
ပုဂ္ဂိုလ်တွေကလည်း မဂဓတိုင်းမှာ မရှိသေးဘူး။ ဒါ
ကြောင့်မို့ သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီးက လျှောက်ထားလိုက်တဲ့
အခါကျတော့ တရားဟောတဲ့အခါ မဂဓတိုင်းကနေ
ကာသီတိုင်း၊ ဗာရာဏသီပြည်ကိုကြွသွားတာ။

အဲဒီ ဗာရာဏသီမြို့ အနားမှာ ရှိတဲ့ ဣသိ
ပတနတောလို့ခေါ်တယ်။ မြန်မာတွေကတော့ မိဂဒါဝုန်
လို့ခေါ်တယ်။ တကယ်တော့ အခေါ်လွဲနေတယ်။ ဣသိ
ပတနက နာမည်ရင်း၊ မိဂဒါယ ကိုကြည့်ပြီး မိဂဒါဝုန်လို့
သုံးလိုက်တာ။ မိဂဒါယ တွေက သုတ္တန်ထဲမှာ အများကြီး
ရှိတယ်။ ဘေးမဲ့တော sanctuary လို့ ပြောလို့ရတယ်။
ဣသိပတနလို့ ခေါ်တဲ့ ဘေးမဲ့တော၊ မိဂဆိုတာ ခြေ
လေးချောင်းရှိ သတ္တဝါတွေအားလုံး၊ တောရိုင်းသား

ငှက်တိရစ္ဆာန်တွေ အားလုံးကို ကိုယ်စားပြုတဲ့ စကားလုံး။ သမင်တစ်မျိုးတည်း မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီတော့ မိဂဒါယကို အင်္ဂလိပ်လို Deer Park လို့ အနောက်တိုင်းကလူတွေက ဘာသာပြန်တာလည်း သိပ်မမှန်ဘူး။ မိဂဒါယ ဆိုတာ သားငှက် တိရစ္ဆာန်တွေကို မဖမ်းရဘူး။ မသတ်ရဘူးလို့ ဘေးမဲ့ပေးထားတဲ့တော လို့ အဓိပ္ပာယ်ရတယ်။ တောရဲ့နာမည်က ဣသိပတနဖြစ်တယ်။

ဒီလိုအလားတူ စကားလုံး သုတ္တန်တစ်ခုမှာရှိသေးတယ်။ ခေမေ မိဂဒါယေဆိုတာ ခေမ ဆိုတဲ့တောကြီးကလည်းပဲ အခုလိုပဲ သားကောင်တွေကို ဘေးမဲ့ပေးထားတဲ့တော “ဘေသကဠာဝနေမိဂဒါယေ” = ဘေသကဠာဆိုတဲ့တောကြီးကလည်း သားကောင်တွေ အတွက် ဘေးမဲ့ပေးထားတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း ဘေးမဲ့တောဆိုပြီးသတ်မှတ်ထားတာရှိတယ်။ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးမှာရှိတဲ့သားငှက်တွေကို မဖမ်းရဘူး။ ဘေးမဲ့ပေးထားတယ်။ အဲဒါတွေ အကုန်လုံး မိဂဒါယတွေချည်းပဲပေါ့။

အရင်တုန်းက ဗုဒ္ဓဂယာ ဥရုဝေလတောမှာ ပဉ္စဝဂ္ဂိ (၅)ဦးဟာ ဘုရားအလောင်းတော် တောထွက်လာကတည်းက မြတ်ဘုရား၏အနီးအပါးမှာ ပြုစုစောင့်ရှောက်နေကြတယ်။ နောက်ဆုံး မြတ်စွာဘုရားက သူ့ရဲ့ meditation technique ကို ပြောင်းလိုက်တယ်။ ပထမ

ဆုံးကတော့ ပင်ပင်ပန်းပန်း တပအကျင့်တွေကျင့်တာ မအောင်မြင်သည့်အတွက်ကြောင့် ဒီလမ်းကြောင်းဟာ မဟုတ်သေးဘူးလို့ ဆိုပြီး နည်းပြောင်းလိုက်တဲ့အတွက် ပဉ္စဝဂ္ဂီ (၅)ဦး စိတ်ပျက်ပြီး ထွက်သွားကြတယ်။

ပထမပင်ပန်းပန်းကျင့်တာ အတ္တကီလမထာနု ယောဂအကျင့်က အစွန်းရောက်တဲ့လမ်းဖြစ်တယ်။ အဲ့ဒီ တုန်းက ပင်ပန်းစွာ ကျင့်တာက ခေတ်စားနေပြီး ဂုဏ် ယူနေကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရား Technique ပြောင်းပြီး မဇ္ဈိမပဋိပဒါလမ်းစဉ်ကို ကျင့်တဲ့အခါမှ ပြောင်းပြီး ကျင့်တဲ့လမ်းစဉ်က လမ်းမှန်ဖြစ်လို့ အောင်မြင်သွား တယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကစပြီးတော့ ဒီလမ်းစဉ်ကိုချ တာ “မဇ္ဈိမပဋိပဒါ” လို့ခေါ်တယ်။

ပဉ္စဝဂ္ဂီ (၅)ဦးဟာ ဥရုဝေလတော ဘုရား အလောင်း အနီးအပါးမှာ မနေကြတော့ဘဲ ကာသိတိုင်း ဗာရာဏသီပြည်က ဣသိပတန လို့ခေါ်တဲ့ ဘေးမဲ့ တောကိုထွက်သွားခဲ့ကြတယ်။ သူတို့ထွက်သွားပြီး မကြာခင်မှာဘဲ ဘုရားအလောင်းတော်ဟာ တရားထူး၊ တရားမြတ်ရတယ်။ တရားရပြီး ဗောဓိပင်အနီးမှာ သီတင်းသုံးနေတော်မူရာ (၄၉)ရက်အကြာမှာ တရားဓမ္မ ရဲ့ ခက်ခဲနက်နဲမှုနှင့် တရားနာယူမည်သူတို့ရဲ့ အရည် အသွေးကိုနှိုင်းယှဉ်ကြည့်တော့ အံဝင်ခွင်ကျဖြစ်ပါ့မလား

လို့စဉ်းစားတယ်။ အဲ့ဒီအခါ သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီးလျှောက်
ထားလို့ မြတ်ဘုရားက တရားဟောဖို့ ကြည့်လိုက်တယ်။

မဂဓတိုင်းမှာ တရားနာရင် တရားထူး တရား
မြတ်ရဖို့ အာဠာရ ကာလာမ ရသေ့နှင့် ဥဒက ရာမပုတ္တ
ရသေ့(၂)ပါးကိုပဲ တွေ့တယ်။ သူတို့(၂)ဦးမှာ မြတ်ဘုရား
တရားဟောမယ်ဆိုလျှင် လက်ခံနိုင်တဲ့နား၊ အသိဉာဏ်
တွေရှိကြတယ်။ သို့သော် အာဠာရ ကာလာမ ရသေ့က
သေသွားတာ (၇)ရက်ရှိပြီ၊ ဥဒက ရာမပုတ္တက မနေ့
ညက ဆုံးသွားရှာပြီ၊ အဲ့ဒါကြောင့် မြတ်ဘုရားက တရား
ဟောလို့ရနိုင်မည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ထပ်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ
ပဉ္စဝဂ္ဂီ (၅)ပါးကတော့ တရားထူးတရားမြတ် ရနိုင်တာ
ကိုမြင်လို့ မဂဓတိုင်းမှာ တရားမဟောဘဲ ဣသိပတန
တောကို တရားဟောရန် ကြွသွားတယ်။

ဘုရားကြွလာတဲ့အခါ ပဉ္စဝဂ္ဂီ (၅)ဦးက ချက်
ချင်းလက်မခံ၊ ရဟန်းကြီးဂေါတမက ဘုန်းကြီးအောင်
လုပ်နေတာလို့ ထင်ကြတယ်။ သူတို့က ဘုရားကြွ
လာတာမြင်တော့ မြတ်ဘုရားကို ခရီးမကြိုကြနဲ့၊
သူ့လက်က သပိတ်တွေ ဘာတွေ လှမ်းမယူကြနဲ့၊
ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် မပြုကြနဲ့လို့ ချိန်းချက်ထားကြတယ်။
သို့သော် ဘုရားအနီးနား ရောက်လာတော့ ခရီးဦး
မကြိုဆိုဘဲ မနေနိုင်ကြဘူး။

မနေနိုင်တာကလည်းအကြောင်းရှိတယ်။ သူတို့က ကပိလဝတ်သား ပုဏ္ဏားတွေလေ။ မြတ်ဘုရားက ကပိလဝတ်သား မင်းသားဆိုတော့ မနေဝံ့တော့ဘူး။ သူတို့ချိန်းချက်ထားတဲ့ ကတိတွေဖျက်ပြီး ဘုရားကိုခရီးဦး ကြိုဆိုပြီး နေရာထိုင်ခင်းပေးတယ်။ မြတ်စွာ ဘုရားက တရားထူး၊ တရားမြတ်ရပြီလို့ပြောတော့ သူတို့ လက် မခံကြဘူး။ မဖြစ်နိုင်ဘူးလို့ ငြင်းကြတယ်။ နောက်ဆုံး မြတ်စွာဘုရားက ရှင်းပြတော့မှ လက်ခံသွားကြလို့ ဓမ္မစကြာတရားကို ဟောတာနော်။

မြတ်စွာဘုရားသည် ပထမဦးဆုံးအနေဖြင့် မဂတိုင်းမှာထွန်းကားခဲ့တဲ့ အတ္တကိလမထ ဆိုတဲ့ အကျင့်ဆိုးတွေနဲ့ မိစ္ဆာဝါဒတရားတို့ကို ဖယ်ရှားတဲ့အနေ နှင့် ‘ဒွေမေ ဘိက္ခဝေ အန္တာ ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ’ ဆိုတဲ့ ဟောဒီလမ်း(၂)လမ်းကို မလိုက်ကြနဲ့။ ဤ(၂)လမ်း ဟာ နိဗ္ဗာန်စခန်း မရောက်နိုင်ဘူး။ ကာမဂုဏ်အာရုံ တွေကိုနှစ်သက်ပျော်ပါး ခံစားတဲ့လမ်းကိုလည်းမလိုက်နဲ့။ နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်နိုင်ဘူး။ ဘုရားလောင်း ကိုယ်တော် တိုင် (၆)နှစ်လုံးလုံး အပင်ပန်းခံပြီး ကျင့်လာခဲ့တဲ့ အတ္တ ကိလမထာနုယောဂဆိုတဲ့တပအကျင့်လမ်းကလည်းနိဗ္ဗာန် မရောက်နိုင်ဘူး။ အဲ့ဒီလမ်းကိုလည်း မလိုက်နဲ့ဆိုပြီး မြတ်ဘုရားကမဇ္ဈိမပဋိပဒါဆိုတဲ့ လမ်းကို ဟောပါတယ်။

မိစ္ဆာဝါဒတွေဟာ မဂဓတိုင်းမှာ မြန်ကြက်ပြီး
တော့ ထွန်းကားနေတဲ့အတွက် ဒီအယူဝါဒဆိုးတွေ ထွန်း
ကားနေတဲ့ ဒေသမှာ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာက ရှေးဦးစွာ တရားဓမ္မ
မဟောဘဲနဲ့ ဗာရာဏသီပြည်ဘက်ကို ခရီးထွက်ပြီးတော့
ဟောတယ်ဆိုတာ အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးရှိတယ်လို့ ပြောနိုင်
ပါတယ်။ တခြားနေရာတွေမှာ ဟောပြီးတော့မှ နောက်
ဆုံး မဂဓတိုင်းကို ပြန်ကြွလာပြီးတော့ တရားဟောတာ။

ပြန်ကြားခြင်း

မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်မြတ်က သဟမ္ပတိ
ဗြဟ္မာကြီး၏ တောင်းပန်မှုကို ဘယ်လို ပြန်ကြားသလဲ
ဆိုရင် ...

“အပါရုတာ တေသံ အမတဿ ဒွါရာ၊
ယေ သောတဝန္တော ပမုဉ္ဇန္တု သဒ္ဓံ”။

“ယေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သောတဝန္တော၊
ထောင်တတ်တဲ့နားရှိကြကုန်၏။ ဝါ-အသိဉာဏ်တည်းဟူ
သောနား ရှိကြကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။
အမတဿ ဒွါရာ၊ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို။ အပါရုတာ၊
ငါ ဖွင့်ပါတော့မယ်။ တေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သဒ္ဓံ၊
ယုံကြည်မှုဆိုတဲ့ သဒ္ဓါတရားကို။ ပမုဉ္ဇန္တု၊ လွှတ်ကြ
ကုန်လော့။ စေလွှတ်ကြကုန်လော့။”

ယုံကြည်မှုဆိုတဲ့ သဒ္ဓါတရား သူ့အပေါ်မှာ ထားကြ၊ မြတ်စွာဘုရားက သူ့အပေါ်မှာ ယုံကြည်ချက် ထားတဲ့၊ အမှန်တရားကို သိတော်မူလို့ အခုချိန်မှာ အမှန်တရားကို ဟောတော့မယ်တဲ့။ အဲဒီမှာတင်ပဲ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို ဖွင့်တော်မူလိုက်ပြီ ဆိုတာကို ကြေညာတယ်။

“ယေ သောတဝန္တော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ထောင်နိုင်တဲ့နားရှိကြပေတယ်၊ တေသံ၊ ထို ထောင်တတ်တဲ့နားရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက်။ အမတဿ ဒွါရာ၊ မြတ်နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို။ အပါရုတာ၊ ဖွင့်လိုက်ပါပြီ။ သဒ္ဓံ၊ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရားကို။ ပဗုဇ္ဇန္တု၊ လွတ် လိုက်ကြလေကုန်လော့ ဟူ၍။ ဘဂဝါ၊ ရွှေဘုန်းတော် သခင် ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည်။ အဝေါစ၊ ကောင်းစွာမသွေ မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ပါပေ သတည်း”။

(သာဓု... သာဓု... သာဓု)

ဤတွင်ပဲ

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးပွင့်တော်မူပါတရားအပိုင်း(၁)
နိဂုံးချုပ်ပါပြီ။

တရားနာပရိသတ်အပေါင်းတို့

မေတ္တာဘာဝနာ ပွားပြီး တရား သိမ်းကြရအောင်။

သတ္တဝါများစွာ၊ ဘေးရန်ကွာ၊ ချမ်းသာကြပါစေ။

မေတ္တာရေချမ်း၊ သွန်းကာဖြန်း၊ ငြိမ်းချမ်းကြပါစေ။

သက်ရှည်ကျန်းမာစိတ်ချမ်းသာ၊ လိုရာဆန္ဒပြည့်ပါစေ။

=====

အလှဆင်ကြ တို့ဘဝ

☆ ကောင်းဆိုး လောကခံ၊
ကြုံကြုံခံလျက်၊
အားမာန်အပြည့်၊
သတိမကွာ၊
ပညာမြော်မြင်၊
အလုပ်ဝင်၊
“အလှဆင်ကြ၊ တို့ဘဝ”။

LIFE IS BEAUTIFIED

Withstanding good and bad lokadharm,
Let's beautify our lives,
Energetically, mindfully and wisely.

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ (အပိုင်း-၂)

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၁-ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၆၉-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ည၊ ရန်ကုန်မြို့၊ စမ်းချောင်းမြို့နယ် ကျွန်းတောလမ်း၊ ကံမြင့်ကျောင်းတိုက် ညဉ့်ဦးယံဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ ဓမ္မစေတီလမ်း၊ ယုဒနစီးပွားရေးတာဝါ၊ အခန်းအမှတ် ၂၅၊ အခန်း ၇၀၅ (A)၊ ဦးကံထူး၊ ဒေါ်ခင်ခင်ငွေ၊ သားမောင်သူရိန်လင်း၊ မောင်မြတ်အေး၊ သမီး- မသူသူအောင် မိသားစုတို့၏ အမတဒါနဓမ္မဒါနအနေဖြင့် ဟောကြားအပ်သော နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ တရားဒေသနာတော်။

မဂဓတိုင်းတစ်ခွင်မှာ မိစ္ဆာဝါဒတွေ ထွန်းကားနေလို့ လောကသားတွေအတွက် နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ပိတ်နေတယ်။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်ဖို့ ပြောဆိုနိုင်တဲ့သူ လူသားထဲက တစ်ယောက်မှ မရှိဘူး။ ဘာဖြစ်လို့တုံးဆိုရင် ထိုခေတ် ထိုအခါက ဘုရားမပွင့်မီ ကြိုတင်ပြီး ပေါ်နေတဲ့ အယူဝါဒတွေ အလွန်ထွန်းကားနေသည့် အတွက်ကြောင့် လူတွေဟာ ထိုဝါဒတည်းဟူသော ကန္တာရကြီးထဲမှာ တွေဝေနေကြတယ်။ ဘယ်ဟာ

မှန်သလဲ၊ ဘယ်ဟာ မှားသလဲဆိုတာ ဆုံးဖြတ်နိုင်
ကြခြင်း မရှိကြဘူး။

သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီးကတော့ သူ့ကိုယ်တိုင်
ဗြဟ္မာ မဖြစ်ခင်က ကဿပ မြတ်စွာဘုရား၏တပည့်
ဘုန်းတော်ကြီး တစ်ပါးပဲ။ သဟကပတိ ခေါ်တယ်။
သမထကျင့်စဉ်တွေ ကြိုးစားအားထုတ်လို့ ဈာန်ရပြီး
ပျံလွန်တော်မူတဲ့အခါကျတော့ ပထမဈာန်ဗြဟ္မာဘုံမှာ
မဟာဗြဟ္မာ အနေနဲ့ သွားဖြစ်တယ်။ ဗြဟ္မာပြည်
ရောက်တဲ့အခါနာမည်လေးပြောင်းသွားတယ်။ သဟမ္ပတိ
လို့ သိကြတယ်။ ကဿပမြတ်စွာဘုရားလက်ထက်က
တရားဓမ္မကျင့်ကြံသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်အတွက်ကြောင့်
မိစ္ဆာဝါဒတွေဟာ မမှန်ဘူးလို့ ဆိုတာ သူ့ကိုယ်တိုင်
သိရှိနားလည်တယ်။ ဒီမိစ္ဆာဝါဒတွေကို မဖြေရှင်းဘဲနဲ့
နိဗ္ဗာန်တံခါးဆိုတာ ပွင့်လာမှာ မဟုတ်ဘူး။

နိဗ္ဗာန်တံခါးကို ဖွင့်ပေးပါလို့ သူက လျှောက်
ထားတော့ မြတ်စွာဘုရားက သူ့ကိုပြန်ကြားတဲ့ စကား
လေးက “အပါရုတာ အမတဿ ဒွါရာယေ သောတ
ဝန္တော ပမုဇန္တု သဒ္ဓံ”။ သူ၏လျှောက်ထားချက်ကို
လက် ခံလိုက်တယ်။ လက်ခံပြီးတော့ ငါဘုရား
နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်လိုက်ပါပြီတဲ့၊ သူ့ဘက်ကတော့
တံခါးဖွင့်ပေးနေပြီ၊ ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဘက်က

တာဝန်ယူရမယ်။ လူဆိုတာက အပြန်အလှန်ဆိုတာ ရှိကြတယ်။ တစ်ဦးတည်း လုပ်လို့မရ။

မြတ်စွာဘုရားဘက်ကတော့ နိဗ္ဗာန်တံခါကြီး ဖွင့်ပေးလိုက်ပြီ။ ကျန်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဘက်က ဘာတုံ့ ပြန်မလဲဆိုတာ ‘ပမုဉ္ဇန္တု သဒ္ဓိ’ = ယေ၊ အကြင် လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ သောတဝဇ္ဇော၊ ထောင် နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ ပညာနားရှိကြကုန်၏။ နားမပါရင် မကြား ရဘူး။ ပကတိနားက ပကတိအသံကြားနိုင်တယ်။ တရားဓမ္မရဲ့ အနှစ်သာရကို သိနိုင်စွမ်းမရှိဘူး။ ဒီနေရာ မှာ ခံယူစွမ်းရှိတဲ့ ကြားနိုင်စွမ်းရှိတဲ့ နားဆိုတာ ပညာကို ရည်ညွှန်းပြီးမိန့်တာပါ။ ပညာနားရှိမှ ပြောတာ နားလည် တယ်။ ပညာနားမရှိဘဲ ပကတိနား ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် ကျတော့ ပြောတာ နားလည်ချင်မှ နားလည်မယ်။

လူတွေက ရိုးရိုးစကားပြောတာတောင်မှ ဒီလူ နားကိုမလည်ဘူးပြောကြတယ်။ နားရှိတိုင်း နားလည် တယ်လို့ မအောက်မေ့နဲ့။ ဒီပုဂ္ဂိုလ် ပြောရခက်လိုက်တာ နားကိုမလည်ဘူးလို့ ပြောကြတယ်။ ပကတိနားက ပကတိအသံလောက်ပဲသိတယ်။ အကောင်း၊ အဆိုး၊ အကြောင်း၊ အကျိုး စသည်ခွဲခြားသိတာ ပညာမှ သိ

‘ယေ၊ အကြင်လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့သည်။ သောတ
ဝန္တော၊ ကြားပြီးတော့ သိနိုင်စွမ်းရှိတဲ့နားရှိကြကုန်၏။’

ဘုရားဟောတဲ့တရားကို မနာဘဲနဲ့ မည်သူ
တစ်ဦးတစ်ယောက်မှ အသိဉာဏ်ထူးမရနိုင်ဘူး။ သူများ
ဆီက တရားဓမ္မကို မကြားနာဘဲနဲ့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့
ရနိုင်တာက သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓနဲ့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ (၂) ဆူပဲရှိတယ်။
သူများဆီက ကြားစရာမလိုဘူး။ ကိုယ်ပိုင်အတွေး။
ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ အရာတစ်ခုကို ထိုးထွင်းပြီး သိမြင်နိုင်
စွမ်းရှိတယ်။ ဒါလည်းပဲ အတိတ်ဘဝက ဖြည့်ဆည်းခဲ့
တဲ့ ပါရမီစွမ်းအားကြောင့် အင်မတန်မှ ထူးခြားထက်
မြက်တဲ့ ဉာဏ်ရည် ဉာဏ်သွေးတွေ ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာရှိ
တယ်။ ရှိလို့သာ သူများဆီကနားထောင်ပြီး စဉ်းစား
စရာမလိုဘူး။ ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဒီလိုနားထောင်မှု
မပြုရင် ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွေး မဖြစ်နိုင်ဘူး။

မြတ်စွာဘုရားပြီးရင် ပညာအတော်ဆုံး တေ
ဒဂ်ရတဲ့ အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်ကြီးတောင်မှ
တရားလေးတစ်ပုဒ် မနာရရင် သောတာပန်ဖြစ်ဖို့ မရှိ
ဘူး။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို မကူးပြောင်းနိုင်ဘူး။ အရှင်အဿဇိ
ဆီကနေပြီးတော့ ဂါထာလေးတစ်ပုဒ်နာလိုက်ရမှ လေး
ပါဒ်ရှိတဲ့ ဂါထာ တစ်ပုဒ်မှာ နှစ်ပါဒ်နာလိုက်ရတာနဲ့
ပညာဉာဏ်ထက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုတော့ ချက်ချင်းသဘော

ပေါက်ပြီး သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သွားတယ်။ မနာရရင် မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့်မို့လို့ နားဟာအင်မတန်မှ အရေးကြီးတယ်။

ပညာနား၊ ပညာမျက်စိ၊ ပညာမျက်စိက မြင်ရုံ မြင်တယ်။ ပညာနားကကြားနိုင်တယ်။ မြင်လည်းမြင်နိုင် စွမ်းရှိရမယ်။ ကြားလည်း ကြားနိုင်စွမ်းရှိရမယ်။ ဆိုလို တာက မြင်ပြီးတော့ ဆုံးဖြတ်နိုင်တဲ့ဉာဏ်မျိုး၊ ကြားပြီး တော့ ဆုံးဖြတ်နိုင်တဲ့ဉာဏ်မျိုး။ ‘ယေ၊အကြင်လူ နတ် ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့သည်။ သောတဝဇ္ဇော ၊ ထောင်နိုင် စွမ်းရှိတဲ့ ပညာနား ရှိကြကုန်၏။ ပညာနား မရှိဘူးဆိုရင် အသံလေးက ကောင်းလိုက်တာ၊ အပြောက ကောင်း တယ်။ ဒီအဆင့်ပဲရှိမယ်။ ဘာမှ သိမှာမဟုတ်။ အတိမ်အနက် သိမှာမဟုတ်။ ပညာနားရှိမှ ဒီသဘာဝ တရားဟာ ဒီလောက်ထိလေးနက်တယ်ဆိုတာ သဘော ပေါက်မယ်။ အဲ့ဒီတော့ ပညာနားဆိုတာ သိပ် အရေးကြီး တယ်။ ပကတိနားက လူတိုင်းလိုလိုရှိကြတယ်။ ထောင် တတ်တဲ့ပညာနား ရှိဖို့လိုတယ်။

သတ္တဝါတွေမှာ ပညာနားရှိပေမယ့် သူ့မှာ ယုံကြည်ချက် မရှိဘူးဆိုရင် နားထောင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့်မြတ်စွာဘုရားက အရေးကြီးတဲ့ အချက်ကို ဗြဟ္မာကြီးကို မှာလိုက်တယ်။ တုံ့ပြန်လိုက်တယ်။ အေး-

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို ငါဖွင့်မယ်။ သို့သော် ပညာနားရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဘာလုပ်ရမလဲဆိုရင် သဒ္ဓါလို့ဆိုတဲ့ ယုံကြည်ချက် ရှိရမယ်။ ငါ့အပေါ်မှာ ယုံကြည်ချက် ထားကြမယ်တဲ့။

ယုံကြည်ချက်မထားရင် နားကိုမထောင်ဘူး။ လူတစ်ယောက်အပေါ်မှာ မယုံကြည်ဘူးဆိုရင် သူပြော တာ နားထောင်မှာမဟုတ်ဘူး။ ယုံကြည်ချက်ရှိဖို့ အင်မတန်မှအရေးကြီးတယ်။ ယုံကြည်ချက်ရှိလာတဲ့ အခါမှာ နားထောင်မယ်။ နားထောင်တဲ့အခါမှ အကြောင်းအကျိုး၊ အကောင်းအဆိုး သိမယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားမှာတဲ့အဓိပ္ပာယ်က သိပ်ပြီး လေးနက်တယ်။

အေး - အသိပညာရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ အသိ ပညာဘယ်လောက်ပဲရှိရှိ၊ ဘယ်လောက်ပဲ တတ်တတ်၊ သဒ္ဓါတရား မပါဘူးဆိုရင် ငါပြောတာ လက်ခံမှာ မဟုတ်ဘူး။ ငါ့အပေါ်မှာ ယုံကြည်စိတ် ထားရမယ်။ လူ့လောက ကိစ္စတွေတောင်မှ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး ယုံကြည်မှုဆိုတာ ရှိရတယ်။ ယုံကြည်မှု မရှိရင် ဘာမှ အလုပ်မဖြစ်ဘူး။ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တိုင်တောင်မှ ယုံကြည်မှုကို ထားကြလို့ ပြောတာ။

မြတ်စွာဘုရားအပေါ် ထူးခြားတဲ့ သဗ္ဗညု
တဉာဏ်တော်ကြီးကို ရရှိတယ်ဆိုတာကို ယုံကြည်မှု
ရှိရမယ်။ ဒါကြောင့်မို့ စာပေကျမ်းဂန်တွေမှာ သဒ္ဓါ
လိုဆိုတဲ့ ယုံကြည်မှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဖွင့်တိုင်းဖွင့်တိုင်း
'သဒ္ဓါဟတိ တထာဂတဿ ဗောဓိ' လို့ ဆိုတာ
ဖြစ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရား၏ ဉာဏ်တော်ကြီးကို လက်ခံ
ယုံကြည်ဖို့ သိပ်အရေးကြီးတယ်။

ကြည်-ပါရမီပြည်နေတဲ့ ပဉ္စဝဂ္ဂီတွေတောင်မှပဲ
မြတ်စွာဘုရားက ငါ တရားထူး၊ တရားမြတ် ရလာပြီလို့
ပြောတဲ့အခါ လက်မခံကြဘူး၊ မယုံကြဘူး၊ မဖြစ်နိုင်
ဘူးလို့ ပြောကြတယ်။ တစ်ခါမက၊ နှစ်ခါမက၊ သုံးခါ
မက ငြင်းကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ငါပြောတာ နား
ထောင်ကြ။ ငါတရားထူး၊ တရားမြတ် ရလာပြီ ဆိုတာ
တောင်မဖြစ်နိုင်ပါဘူးတဲ့။ အခုလို လျှောက်သွားနေတာ၊
ဘယ်လိုလုပ် တရားထူး ရမှာတဲ့။ (၆) နှစ်ပတ်လုံး
ပင်ပင်ပန်းပန်း အစာပြတ် ရေငတ် ခံပြီး ကျင့်တာ
တောင်မှ မရတာ၊ အခုလို အခြေအနေမျိုးနဲ့ ဘယ်ရ
မလဲ၊ မယုံဘူး၊ သူတို့က လုံးဝ လက်မခံဘူး။

နောက်ဆုံးကျတော့ ဘုရားက ရှင်းပြလိုက်တဲ့
စကားလေးတစ်ခုကြောင့် သူတို့ လက်ခံသွားတယ်။
စဉ်းစားကြည့်တဲ့ (၆) နှစ်ကာလ တရားအားထုတ်နေ

တုန်းက ငါ တရားထူး တရားမြတ်ရပြီ၊ ရတော့မယ်၊
စိတ်မပျက်ကြနဲ့လို့၊ ဘယ်နှခါပြောဖူးလဲ ဆိုတော့၊
သူတို့ပြန်စဉ်းစားပြီး၊ အေး ဟုတ်တယ်။ ငါ တရားထူး
တရားမြတ်ရပြီလို့ ဗုဒ္ဓဂေါတမက ငါတို့ကို တစ်ခါမှ
မပြောဖူးဘူး။ အခု ဒီတစ်ခါ သူ တကယ်ရလို့
တကယ်ပြောတာ ဖြစ်မှာပဲဆိုပြီး စိတ်ဝင်စားလာကြ
တယ်။ ယုံကြည်မှုလေးပါလာတယ်။ အဲ့ဒီကျတော့မှ
မြတ်စွာဘုရားက နားထောင်ကြဆိုပြီး ဓမ္မစကြာ
ဒေသနာကို ဟောတော်မူတယ်။

ဓမ္မစက္ခုပဝတ္ထနသုတ်

ပထမဆုံးဓမ္မစကြာဒေသနာ အကျဉ်းချုပ်က
တော့ - လူ့လောက၊ လူ့ဘောင်ကို ခွာရှောင်လာတဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ပဗ္ဗဇိတ” လို့ခေါ်တယ်။ အိမ်ရာတည်ထောင်
လူ့ဘောင်မှာ မနေတော့ဘဲနဲ့ တရားဓမ္မကိုသာ အား
ထုတ်တယ်။ လူ့လောက စီးပွားကိုပယ်ပြီး renounce
လုပ်တာပေါ့။ အဲ့ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေပေါ့။ တောထွက်လာတဲ့
ပဗ္ဗဇိတ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မရွေးချယ်ရမယ့် လမ်းနဲ့ ရွေးချယ်
ရမယ့် လမ်းကို ခွဲခြားပြတယ်။

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဘယ်လိုပဲ ဖွင့်ထား ဖွင့်ထား။
နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဆီ သွားမယ့်လမ်းက အရေး မကြီး

ဘူးလား၊ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဆိုသွားမယ့်လမ်းကဖြောင့်တန်း
နေဖို့လိုတယ်။ အဲ့ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက လမ်းစဉ်ကို
ချမှတ်ပြီးတော့ ပြောတယ်။ “ဒွေ မေ ဘိက္ခဝေ အန္တာ
ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ” ပဗ္ဗဇိတလို့ခေါ်တဲ့ အိမ်
ထောင်မှု၊ စီးပွားတွေပယ်ပြီးတော့ တရားဓမ္မ ရှာကြံ
မယ်ဆိုပြီး၊ ထွက်လာတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ ဒီလမ်း(၂)ခုကို
မလိုက်မှားမိစေနဲ့တဲ့။

ကာမချမ်းသာလမ်း

ဘယ်လမ်းတွေလဲဆိုရင် “ယော စာယံ
ကာမေသု ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂေါ” =ကာမဆိုတာ
လိုချင်စရာအာရုံတွေကို ခေါ်တယ်။ လိုချင်စရာ အာရုံ
တွေဆိုတာ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ တွေ့နေတာ၊ စဉ်းစားကြည့်၊
မျက်စိနဲ့ကြည့်ပြီး မြင်ရလို့ လိုချင်စရာတွေ အများကြီးပဲ။
နားနဲ့ နားထောင်ပြီး လိုချင်စရာတွေ၊ နှာခေါင်းနဲ့ နမ်းရှုပ်
ပြီး လိုချင်စရာတွေ၊ ဒါတွေကို ကာမလို့ခေါ်တယ်။
ကာမဆိုတာ လိုချင်စရာတွေ။

လိုချင်စရာတွေ တွေ့တဲ့အခါ လိုချင်တယ်
ဆိုတာ ပေါ်လာတယ်။ တဏှာ ရာဂ ဖြစ်လာတယ်။
လိုချင်စရာတွေ လိုချင်လာတယ်။ လိုချင်စရာကောင်းတဲ့
အာရုံတွေကို လိုချင်လာတယ်။ အဲ့ဒီ လိုချင်စရာ ကောင်း

တဲ့ အာရုံတွေကို ရလိုက်တဲ့အခါ လူတွေမှာ ဘာဖြစ်
တုံးဆိုရင် ပျော်ရွှင်မှု၊ ချမ်းသာမှုတွေ ဖြစ်လာတယ်။

မျက်စိက ကိုယ်ကြည့်ချင်တဲ့ အဆင်းလေးကြည့်ပြီး
ကျေနပ်နေ၊ ပီတိတွေဖြစ်၊ ဝမ်းသာ၊ နားက သာယာတဲ့
အသံလေး နားထောင်ရတဲ့အခါ ပီတိတွေဖြစ်၊ ကျေနပ်
နေတယ်။ နှာခေါင်းကလည်း မွှေးကြိုင်တဲ့အနံ့လေး
ရှူရှိုက်လိုက်ရရင် ကျေနပ်နေတယ်။ နောက်ထပ် ရှူချင်
စိတ်ပေါက်၊ လျှာကလည်း ကိုယ်ကြိုက်တဲ့အရသာလေး
စားလိုက်ရရင် နောက်ထပ် စားချင်စိတ်တွေ
ပေါက်နေတယ်။ ကျေနပ်နေတယ်။ ဝမ်းသာနေတယ်။
ခန္ဓာကလည်း နူးညံ့တဲ့အထိအတွေ့ ထိရင် နောက်ထပ်
လည်းထိတွေ့ချင်တယ်။ ကျေနပ်တယ်။ အဲ့ဒါတွေကို
ခံစားဖို့ကြိုးစားတာကို “ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ” လို့
ခေါ်တယ်။

မျက်စိကကြည့်တာကို နောက်ထပ်ကြည့်ဖို့
ကြိုးစားတယ်။ ဒီပျော်ရွှင်မှုလေးနောက်ထပ်ကြည့်ဖို့
ကြိုးစားတယ်။ မျက်စိက လှပတဲ့အဆင်းလေး မြင်တဲ့
အခါမှာ နောက်ထပ် ဒါမျိုးလေးရဖို့ မရရင် ရှာကြံမယ်၊
ရရင်ပျော်တယ်။ ဒါမျိုးလေးကို အမြဲတမ်းခံစားနေဖို့
စိတ်ထဲက ရည်မှန်းပြီး ကြိုးပမ်းတယ်။ အဲ့ဒါကို ‘ကာမ
သုခလ္လိကာနုယောဂ’၊ “အနုယောဂ” ဆိုတာ မပြတ်

ကြိုးပမ်းနေတယ်။

ဒီနေ့ လူတွေ လူ့ဘဝသက်တမ်းမှာ ဘာရှာနေကြတုံးဆိုရင် အဲဒီပျော်ရွှင်မှုကို ရှာကြတယ်။ အနှစ်သာရကို ရှာမယ်ဆိုရင် ဘာတွေ ရှာနေကြလဲ၊ ပျော်ရွှင်မှုကိုရှာနေကြတယ်။ သူတို့သိတဲ့ ပျော်ရွှင်မှုဟာ လူတွေ သိတဲ့ ပျော်ရွှင်မှုက ဘာတွေတုံး၊ မျက်စိနဲ့မြင်ပြီး ပျော်ရွှင်မှု၊ နားက နားထောင်ပြီး ပျော်ရွှင်မှု၊ နှာခေါင်းက နှမ်းပြီးရှုပ်ပြီးပျော်ရွှင်မှု၊ လျှာကအရသာခံပြီးတော့ ပျော်ရွှင်မှု၊ ခန္ဓာကိုယ်က ထိတွေ့ပြီးပျော်ရွှင်မှု၊ အဲဒီပျော်ရွှင်မှု ချမ်းသာကလေးက စိတ်ကလေးငြိမ်းချမ်းပြီးတော့၊ စိတ်ထဲ ကျေနပ်ပြီးတော့ ငြိမ်းချမ်းနေတာ။ အဲဒါလေးကို ရချင်လို့ရှာနေတာ။

တချို့က ပြောသေးတယ်။ တပည့်တော် တို့က ဒီလို ချမ်းသာမှုမျိုးကို ရှာတာ မဟုတ်ပါဘူး။ အလုပ်ရှာတယ်။ အလုပ်က ဘာအတွက်တုံး။ ပိုက်ဆံရဖို့၊ ပိုက်ဆံက ဘာလုပ်ဖို့တုံးဆိုရင် ဒီဘက် ရောက်သွားတယ်။ လူတိုင်း လူတိုင်းဟာ အလုပ်ရှာတယ်။ အလုပ်က ငွေရဖို့ပဲ။ လူတွေ ရှာနေတာ ချမ်းသာ။ အဲဒီပေါ်မှာ ရှာကြံနေပြီးတော့ နေကြမယ်ဆိုရင် “ကာမသုခဏ္ဍိကာနုယောဂ”လို့ ခေါ်တယ်။

ဒီချမ်းသာလေးပေါ်မှာ မှိန်းပြီးနေလို့ရှိရင်

အသိဉာဏ်တွေ မဖြစ်လာနိုင်တော့ဘူး။ နိဗ္ဗာန်ဘက်ကို ကျောပေးတာနဲ့ တူနေတယ်။ နိဗ္ဗာန်သွားဖို့ လမ်းကြောင်းပေါ်မှာ မတည့်ဘူး။ သွေဖည်သွားပြီ။ ဒါ့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီလမ်းကို မလိုက်နဲ့နော်။ အဲဒီလမ်းလိုက်ရင် နိဗ္ဗာန်တံခါးဆီ ရောက်မှာ မဟုတ်ဘူး။

လူ့လောကကြီး ကာမချမ်းသာတဲ့လမ်းရှာတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး မြတ်စွာဘုရားက ထောက်ပြထားတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ မရှာနဲ့ ပြောရသလဲဆိုရင် - “ဟီနော”၊ အဆင့်အတန်း မမြင့်ပါဘူးတဲ့၊ ဒီလို ပျော်ရွှင်မှုတွေက လူတွေသာ ခံစားနိုင်တာ မဟုတ်ဘူး။ တိရစ္ဆာန်တွေလည်း ခံစားတာပဲ။ အဲဒီလိုဆိုတော့ အဆင့်အတန်း မမြင့်ပါဘူး။ တိရစ္ဆာန်တွေ အဆင့်ပဲ။ ဘာထူးလို့လဲ။ တိရစ္ဆာန်တွေလည်း မျက်စိနဲ့ကြည့်ပြီး ပျော်ရွှင်မှုကြံတယ်။ နားနဲ့ နားထောင်ပြီး ပျော်ရွှင်မှုတွေကြံတာပဲ။ နှာခေါင်းကလည်း သူတို့ကြိုက်တဲ့ အနံ့လေးတွေ ရရင်၊ ကြောင်လေးတွေဆိုရင် ငါးကြော်နံ့ရရင် ရှူးရှဲရှူးရှဲလုပ်နေတာပဲ။ ပျော်ရွှင်မှုဆိုတာ ဒီလူသားတွေသာ ရနိုင်တာ မဟုတ်ဘူး။ တိရစ္ဆာန်လေးတွေတောင် ရနိုင်တာပဲ။ ဟီနောမမြင့်မြတ်ဘူး။ အောက်တန်းကျတယ်။ အထက်တန်းမဟုတ်။ လူတွေသာမက တိရစ္ဆာန်တွေတောင်

ရတဲ့ အနေအထားကို ရှာမနေနဲ့။

“ဂဗ္ဘော”၊ ရပ်ထဲ ရွာထဲမှာ အိမ်ထောင်တွေနဲ့ နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရှာတဲ့ဟာတဲ့။ အခုလို တောထွက်ပြီး တရားကျင့်တဲ့သူတွေ ဒါမျိုး မရှာနဲ့။ ဒါရှာရင် မှားလိမ့် မယ်။ “ပေါထုဇ္ဇနိကော” = လူအများစုလုပ်တဲ့ အလုပ်ဆို တာ ဘာမှ ထူးခြားတာ မဟုတ်ဘူး။ သာမန်ပုဂ္ဂိုလ် အဆင့်မြင့်တဲ့ သာမန် သူလို ကိုယ်လို လူတွေ လုပ်တဲ့ လုပ်ငန်းပါတဲ့။ ဘာမှ ထူးလာမှာ မဟုတ်ပါဘူးတဲ့။ ဒီထဲမှာနေရင် ဒီပုပ်ထဲကဒီပဲ အတိုင်းပဲလို့ ပြောတာ၊ ဘာမှ ထူးလာမှာမဟုတ်။

“အနရိယော” = တကယ့်ကို သူတော်စင်တွေ ဟာ ဒါတွေကို မရှာကြဘူး။ မျက်စိက ကြည့်ပြီး ပျော်ရွှင်မှု မရှာဘူး။ နားက နားထောင်ပြီး ပျော်ရွှင်မှုမရှာဘူး။ နှာခေါင်းက နမ်းရှုပ်ပြီး ပျော်ရွှင်မှု မရှာဘူး။ လျှာက လျက်ပြီး ပျော်ရွှင်မှု မရှာဘူး။ ခန္ဓာက ထိပြီး ပျော်ရွှင်မှု မရှာကြဘူး။ သူတို့ရှာတာ အသိဉာဏ်ထူး မသေရာ တရား၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရှာကြတာ။

နိဗ္ဗာန်ကို မျက်စိနဲ့ ရှာလို့မရဘူး။ နားနဲ့ ရှာလို့မရဘူး။ နှာခေါင်းနဲ့ ရှာလို့မရဘူး။ မျက်စိနဲ့ ရှာရင် မြင်စရာအာရုံပဲ တွေ့မယ်။ နားနဲ့ ရှာရင် အသံပဲ တွေ့မယ်။ နှာခေါင်းနဲ့ရှာရင် အနံ့ပဲတွေ့မယ်။ လျှာနဲ့

ရှာရင် အရသာပဲ တွေ့မယ်။ ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ ရှာရင်လည်း ကြမ်းတမ်းနူးညံ့တာပဲ တွေ့မယ်။ ထူးခြားတဲ့အရာ မတွေ့နိုင်ဘူး။

ဒါပဲလားဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားက အင်မတန် အရေးကြီးတဲ့အချက်ကိုပြောတယ်။ “အနတ္တသံဟိတော” = ကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေ ဖြစ်မလာဘူးနော်တဲ့။ ဒါလိုက် စားရင်၊ ဒီအကျင့်တွေလိုက်နေရင် ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ဘယ်လိုမှမရဘူး။ မကောင်းကျိုးတွေပဲ ရလာမယ်။ လူ့ လောကမှာ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေနဲ့ ယောက်ယက်ခတ်ပြီး နေကြတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ လောဘနဲ့ ဒေါသနဲ့ မောဟနဲ့ တိုက်ကြ ခိုက်ကြ ရန်ဖြစ်ကြ၊ ထိုးကြ၊ နှက်ကြနဲ့ လူ့ လောကကြီးက ဒုက္ခရောက်နေကြတယ်။ ဒါတွေအတွက် နဲ့ ဒုက္ခရောက်နေကြတယ်။ တစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံ စစ် ဖြစ်နေတယ်။ လူတွေ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး စစ်ဖြစ်နေတယ်။ ယှဉ်ပြိုင်နေကြတယ်။ ဘာတွေအတွက်တုံးဆိုရင် ဒီကာမ ချမ်းသာအတွက်ပေါ့။ သေသေချာချာ စဉ်းစားကြည့်ရင် ဒီကာမဂုဏ်အာရုံတွေ ရဖို့အတွက် ယှဉ်ပြိုင်နေကြတာ။ ဒါတွေအတွက် မဟုတ်ပါဘူး။ စီးပွားရေးအတွက် ယှဉ်ပြိုင် နေကြတာပါလို့ပြောရင် စီးပွားရေး တိုးတက်လာလည်း နောက်ဆုံးကဒါပဲ။ ဒီပျော်ရွှင်မှုအတွက် ယှဉ်ပြိုင်နေ ကြတာ။ သူကသာတယ်၊ ငါကသာတယ်။ လူ့လောက

ကြီးမှာ ပဋိပက္ခတွေ့မှန်သမျှကို သူကချည်း ထုတ်လုပ်တာ။

“ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ”၊ ဒီအကျင့်ချည်း လိုက်နေရင်နောက်ဆုံးမှာ အနတ္တသံဟိတော=အကျိုးမဲ့ တွေ့နဲ့ပဲတွေ့မယ်။ ကောင်းကျိုးချမ်းသာ ဘယ်တော့မှ ရမှာ မဟုတ်ဘူးတဲ့။ ကြည့်လေ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေ နောက်ကို လိုက်လို့ ကာမဂုဏ်အာရုံတွေ ရတဲ့အခါ ပျော်တယ်။ မရရင် ဝမ်းနည်းကြေကွဲကြတယ်။ ဒီ(၂) လမ်းပဲရှိတယ်။ ဒီလမ်းကြောကနေ မထွက်ရဘူး။ အဲ့ဒါ တွေဟာ အနတ္တပဲ။

ဘယ်လောက် ချမ်းသာချမ်းသာ လူတွေဟာ သောကနဲ့နေကြတယ်။ သူ့ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ နှစ်သက်စရာ အာရုံတွေကိုရှာနေသမျှ ကာလပတ်လုံး ထိုပုဂ္ဂိုလ် စိတ်ချမ်းသာမှုကို ဘယ်တော့မှ မရနိုင်ဘူး။ ထာဝရ အငြိမ်းဓာတ်ကို မရနိုင်ဘူး။ ဘယ်အရာကို ကြည့်ကြည့်၊ ကမ္ဘာ့သမိုင်းမှာ ဘယ်ဟာပဲ ကြည့်ကြည့်၊ သာယာ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ နောက်ဆုံးအဆင့်ရောက်သွားတာ ဘယ်မှာ မှ မရှိဘူး။ နောက်ဆုံး ဇာတ်သိမ်းခန်း မကောင်းတာ တွေချည်းပဲ။ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂကြောင့် အပါယ် ကျသွားတယ်။ ငရဲကျသွားတယ်။ အဆင့်အတန်းနိမ့် ကျသွား။ ပြိတ္တာဖြစ်သွားတာတို့ နိမ့်ကျတဲ့အပိုင်းတွေပဲ ရောက်ကုန်ကြတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ အနတ္တ သံဟိတော။

ဒိ ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂလမ်း မလိုက်ကြနဲ့တဲ့။

အတ္တကိလမထလမ်း

နောက် ရှောင်ရမယ့်လမ်းကလက်ဝဲလမ်း၊ အစွန်းရောက် လက်ဝဲလမ်း ဖြစ်တယ်။ ချမ်းသာသုခတွေရဲ့ အပြစ်ကိုတော့မြင်တယ်။ ချမ်းသာခံစားနေလို့ ဖိမ်ခံနေလို့ကတော့ ဘာမှဖြစ်လာမှာမဟုတ်ဘူး။ ကြီးပမ်းရမယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို ညှဉ်းပန်းရမယ်၊ ဒါမှအသိဉာဏ်တွေ ထွက်လာမယ်ဆိုပြီးတော့ အတွေးဝင်လာပြီး အစွန်းရောက်တဲ့ အကျင့်ကို ကျင့်တယ်။

အတ္တကိလမထာနုယောဂ = ကိုယ်ခန္ဓာကြီးကို ပင်ပန်းအောင် ညှဉ်းဆဲတယ်၊ အစာပြတ်၊ ရေငတ်နေတယ်၊ ခန္ဓာကိုယ် ပင်ပန်းအောင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် အားထုတ်တဲ့နည်းမှန်သမျှကို self-mortification လို့ခေါ်တယ်။ ဘုန်းကြီးတို့ တစ်ခါက ရွှေတိဂုံဘုရား ရောက်သွားတော့ ဘုရားပေါ်မှာ အမျိုးသမီးကြီးတစ်ယောက် ဘာအကျင့်ရယ်တော့ မသိဘူး၊ နေလုံးကြီးကို စိုက်ကြည့်နေတယ်။ ဘယ်လိုအကျိုးရှိလဲတော့မသိဘူး။ သူ့မျက်လုံးကြီးကတော့ ရဲနေတယ်။ အတ္တကိလမထာနုယောဂလို့ခေါ်တဲ့ 'တပ'အကျင့်တွေဟာ မျိုးစုံအောင် ရှိတယ်။

ဂေါဝတ နဲ့ ကုက္ကုရဝတ

မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော်အခါကာလက လည်း နွားလိုကျင့်တဲ့ပရိမိုဇ်နဲ့ ခွေးလိုကျင့်တဲ့ပရိမိုဇ်၊ နွား အကျင့်ကျင့်တဲ့လူနဲ့ ခွေးအကျင့်ကျင့်တဲ့လူ (၂) ယောက် မိတ်ဆွေဖြစ်ကြတယ်။ အကျင့်ချင်းမတူပေမယ့် သူငယ်ချင်း အပေါင်းအသင်းဖြစ်နေကြတယ်။ သူတို့ ယုံကြည်ချက်က အလွန်ပြင်းထန်တယ်။ နွားလို၊ ခွေးလို ကျင့်လို့ရှိရင် ကိလေသာအာသဝေါတွေကုန်ပြီး သံသရာဝဋ်က လွတ် မယ်လို့ယုံကြည်တယ်။ သူယုံကြည်ချက်နဲ့သူ လုပ်ကြတယ်။ တစ်ယောက်ကို ပုဏ္ဏလို့ခေါ်တယ်။ နောက်တစ်ယောက် ကိုတော့ သေနိယလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီနှစ်ယောက်ဟာ မြတ်စွာဘုရားဆီ ရောက်လာကြတယ်။

သူတို့ပုံစံလည်း ကြည့်ဦးလေ။ နွားလို ကျင့်တဲ့ လူကလည်း ဘုရားရှေ့ရောက်အောင် နွားလို လေးဖက် ထောက်လာတယ်။ ခွေးလို ကျင့်တဲ့လူကလည်း ခွေးပုံစံနဲ့ လာတယ်။ နွားအကျင့်တွေ အားလုံး လိုက်နာကျင့်သုံး တယ်။ ခွေးအကျင့် ကျင့်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း ခွေးစတိုင် အပြည့်ယူထားတယ်။ ခွေးလိုကျင့်သူကို ပါဠိလို ကုက္ကုရ ဝတီကာ၊ ခွေးအကျင့်ကို ကုက္ကုရဝတ canine practice လို့ခေါ်တယ်။ နွားလိုကျင့်တဲ့သူကို ဂေါဝတီကာ၊ နွားအကျင့် ကို ဂေါဝတ bovine practice လို့ ခေါ်တယ်။

အဲဒီအကျင့်(၂)မျိုးကို ထူးထူးဆန်းဆန်း အံ့မခန်း
ကျင့်ပြီးတော့ ဘုရားဆီ လာကြတယ်။ ဂေါတမဘုရားက
နာမည်ကြီးတယ်ပေါ့။ မေးမယ်ပေါ့။ ဒီအကျင့်တွေနဲ့ ဘာရ
သလဲ မေးချင်တယ်။ ကိုယ့်အကျင့်ကို မမေးရဲဘူး။ ခွေး
အကျင့်ကျင့်တဲ့လူက နွားအကျင့်ကျင့်တဲ့ လူရဲ့အကြောင်း
မေးတယ်။ နွားလိုကျင့်ရင် ဘာဖြစ်တုံး၊ တစ်ဆင့် မေး
ပေးတယ်။ ဘုရားက ဟေ့ မမေးနဲ့။ ဒီမေးခွန်း ငါမဖြေ
ချင်ဘူးတဲ့။ မရဘူး၊ ဖြေပါဘုရားတဲ့၊ ထပ်မေး။

ဘုရားက မမေးနဲ့၊ ပြောလို့မရဘူးဆိုရင် ဖြေရ
တာပေါ့တဲ့။ နွားလိုကျင့်ရင် အမြဲတမ်း နွားစိတ် မွှေးနေ
တာဖြစ်သောကြောင့် သေရင် နွားဖြစ်မှာပဲ။ ဘာဖြစ်
လို့တုံး၊ သူ့စိတ်က နွားစိတ်မွှေးနေတာကို၊ လူစင်စစ်က
နွားစိတ်မွှေးရင် သေ နွားပဲ ဖြစ်စရာ ရှိတာပဲ။ အေး-
ဒီလိုနွားအကျင့် ကျင့်လို့ သံသရာဝဋ်က လွတ်တယ်
လို့ယုံရင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဲ။ မှားယွင်းတဲ့အယူတစ်ခုဖြစ်တယ်။
မှားတယ်ဆိုတာ ကိုယ်ထင်တိုင်း မဟုတ်တာ အမှား။
အဲဒီ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို လက်ခံထားမယ်ဆိုရင် သွားရာလမ်းက
ငရဲနဲ့ တိရစ္ဆာန်ပဲ။

ဒီတော့ နွားလိုကျင့်တဲ့ အကောင် ငိုသွား
တာပေါ့။ ဘုရားက ကဲ-ငါဖြေလိုက်တာ ဟိုမှာ ငိုနေပြီ၊
မင်းမမေးနဲ့လို့ ပြောတာ မရဘူး ပြောတော့ နွားလို

ကျင့်တဲ့အကောင်က ငိုရင်းက ထပြီး အဲ့ဒါကြောင့် ငိုတာ မဟုတ်ပါဘူးတဲ့။ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကျင့်လာတာ အခုလို ဖြစ်ရမယ်ဆိုရင် ဝမ်းနည်းစရာချည်းပဲပေါ့တဲ့။

ငတ်ငတ်ပြတ်ပြတ်နဲ့ ခွေးလိုကျင့်တဲ့ အကောင် အကြောင်းလည်း ဇွတ်မေးတယ်။ ဘုရားက မမေးပါနဲ့၊ ခွေးလို ကျင့်ရင် ခွေးစိတ်မွေးတာ ဖြစ်သောကြောင့် ခွေးပဲဖြစ်မှာပဲတဲ့။ ခွေးလိုကျင့်တဲ့အကျင့်ကြောင့် သံသရာ ဝဋ်ကလွတ်နိုင်တယ်။ ကိလေသာက စင်ကြယ်တယ်လို့ ယူဆရင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမိစ္ဆာဝါဒပဲ။ အဲ့ဒီဝါဒရှိရင် ငရဲနဲ့ တိရစ္ဆာန် ဒီ (၂)ခုပဲရှိတယ်။

ခွေးလိုကျင့်တဲ့အကောင်လည်း ငိုပြန်ရောတဲ့။ ကြည့် ဟိုကောင်ငိုနေပြီ၊ မဟုတ်ပါဘူးဘုရား။ အဖြေ ကြောင့်မဟုတ်ပါဘူး။ သူလည်းနှစ်ပေါင်းများစွာကျင့်လာ ခဲ့ရတာ။ ဒီအကျင့်ကြီးက ဒီလိုအကျိုးမျိုးဖြစ်တာ ဝမ်းနည်း လို့ ငိုတာပါတဲ့။ ပြီးတော့ သူတို့ (၂)ယောက်လုံး ခွေး အကျင့်၊ နွားအကျင့်တွေ စွန့်ပစ်ပြီး မြတ်စွာဘုရား ဟောတဲ့ နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းပေါ်တက်ကာ ရဟန်းဘဝ ပြောင်းလိုက်ကြတယ်။

သူတို့ကျင့်တဲ့အကျင့်ဟာ တပခေါ်တဲ့ အတ္တကိလ မထအကျင့်ထဲမှာပါတယ်။ ခန္ဓာကိုယ် ပင်ပန်းအောင် ကျင့်တဲ့အတ္တကိလမထအကျင့်၊ ဒီနေရာမှာအတ္တကိလမထ

အကျင့်ဆိုတာ ပင်ပန်းရုံသက်သက်ပဲ။ ဘာမှအကျိုး မရှိဘူးဆိုတဲ့ အကျင့်မျိုးကိုသာ အတ္တကိလမထလို့ခေါ်တယ်။ အေး-ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်တဲ့အခါမှာ မရတာတွေကို အရိုးကျေကျေ၊ အရေခန်းခန်း၊ ဇွဲသန်သန်နဲ့ အားထုတ်တာမျိုးက အတ္တကိလမထ မဟုတ်ဘူးနော်။

လမ်းမှန်ပြီဆိုရင် ကြိုးစားဖို့လိုတယ်။ ခုနက ဘယ်လောက်ပဲ ကြိုးစားစား ဒီဘောင်က မကျော်နိုင်တဲ့ အကျင့်မျိုး၊ ခန္ဓာကိုယ် ပင်ပန်းရုံသက်သက်အပြင် ဘာအကျိုးမှ မရတဲ့ အကျင့်မျိုးကို အတ္တကိလမထ လို့ခေါ်တာ။ မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတဲ့ တရားတော်တွေ ကျင့်ရင် အရိုးကြေကြေ၊ အရေခန်းခန်း အပင်ပန်း ခံပြီးတော့ ကျင့်တန် ကျင့်ရတယ်။ အဲဒီလို ကျင့်တာ မျိုးကို မဆိုလိုဘူး။ တရားကျင့်တဲ့နေရာမှာ သိပ်အပင်ပန်းခံပြီးမကျင့်နဲ့၊ အတ္တကိလမထ ဖြစ်မယ်လို့ မပြောထိုက်ဘူး။ သို့သော် မြတ်စွာဘုရားဟောကြားတဲ့ တရားတော်ပေမယ့်လို့ မလိုအပ်ဘဲနဲ့တော့ ဒုက္ခမခံရဘူး။

ဥပမာ-အင်မတန်ကြီးမားတဲ့ ကျောက်တုံးကြီး တစ်ခုကို ရွှေဖွဲ့ လှူ(၃)ယောက်လောက်နဲ့ ကြိုးစားရတယ်။ အင်မတန်ကြီးမားတဲ့၊ တောင်လောက်နီးနီးရှိတဲ့ ကျောက်တုံးကြီးဟာ လှုပ်တောင်လှုပ်မှာ မဟုတ်ဘူး။

ဒါပေမဲ့ အဲ့ဒီလူတွေ ချွေးဒီးဒီးကျအောင် တွန်းနေတယ်။ သူတို့လုပ်တဲ့ အလုပ်ဟာ အကျိုးရှိနိုင်ပါ့မလား။ ပင်ပန်းရုံ သက်သက်ပဲ ဖြစ်မှာ။ အဲ့ဒါမျိုးကို အတ္တကိလ မထလိုဆိုလိုတာ။

အကျိုးရှိမယ် ဆိုရင် အပင်ပန်းခံပြီးလုပ်ရမယ်။ ပုရိသထာမ=လူ့ရဲ့စွမ်းအားသတ္တိတွေနဲ့ မရမချင်း ကြိုးစားအားထုတ်တယ်။ အရိုးကြေကြေ၊ အရေခန်းခန်း ကြိုးပမ်း အားထုတ်မှု ဆိုတာ ရှိရမယ်။ တရားကောင်း၊ တရားမှန် ဆိုလိုရှိရင် အတ္တကိလမထ လို့ ပြောလို့မရဘူး။ အတ္တကိလမထထဲမှာ မပါဝင်ဘူး။

အတ္တကိလမထကို မြတ်စွာဘုရားက ဘာကြောင့် မလုပ်နဲ့လို့ ဟောရသလဲဆိုရင် “ဒုက္ခော” =ဆင်းရဲ ရုံသက်သက်ပဲ၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ပင်ပန်းရုံ သက်သက်ပဲ၊ ဘာမှ အကျိုးထွက်လာမှာ မဟုတ်ဘူး။ ကျောက်တုံးကြီး တွန်းနေသလို ဘာမှ ဖြစ်လာမှာ မဟုတ်ဘူး။ ရွှေမှ မရွှေတာ။ အဲ့ဒီလိုချည်း တွန်းနေတာကို အလုပ်လို့ ခေါ်တာမဟုတ်။ တစ်လက်မမှ မရွှေတာကို အလုပ်လို့ ပြောမရဘူး။ အဲ့ဒီတော့ ဒုက္ခသက်သက်ပဲ၊ အပင်ပန်း ခံတာ သက်သက်ပဲ၊ မဖြစ်နိုင်တာ လုပ်နေတယ်။

“အနရိယော” =မြင့်မြတ်တဲ့ အလုပ်မဟုတ်ဘူး၊ တကယ်မြင့်မြတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဒီလို အလုပ်မျိုး မလုပ်

ဘူး။ ရှောင်တယ်။ အနတ္တသံဟိတော = ကောင်းကျိုး
ချမ်းသာ ရမှာမဟုတ်ဘူး။ မကောင်းတဲ့အကျိုးတွေပဲ
ရမယ်။ ဒီအကျင့်ကို မကျင့်နဲ့တဲ့။ မြတ်စွာဘုရားက
မလိုက်စားရမယ့် အကျင့်တွေကို သေသေချာချာ ဂနနန
ရှင်းပြတယ်။ အကြောင်းနဲ့အကျိုးနဲ့ ရှင်းပြတယ်။
ဘာကြောင့် မလိုက်စားနဲ့လို့ ပြောရသလဲဆိုတာ ရှင်းပြ
တယ်။ သာမန်ဟောတာ မဟုတ်ဘူး။

အဲ့ဒီလမ်း(၂)သွယ်ကို မရွေးချယ်ကြနဲ့။ ဒီလမ်း
(၂)သွယ်ဟာနိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းကြီးကသွေဖည်နေတယ်။
ဒီလမ်းကြောင်း(၂)ကြောင်းကြားက လမ်းကမှ မဇ္ဈိမပဋိ
ပဒါ အလယ်လမ်း။ အဲ့ဒီလမ်း(၂)သွယ်ကြားက အလယ်
လမ်းဆိုတော့ ခံစားသင့်တဲ့ ချမ်းသာကို လက်မလွှတ်
စေနဲ့၊ ခံစားတဲ့။ အဆင်းရဲ ခံသင့်ရင်ခံ။ ဒီ(၂)ခုကို
ပြောတာ။ ဈာန်ချမ်းသာတွေရရင် အလွန်ချမ်းသာတယ်။
သမာဓိစွမ်းအားနဲ့ ဈာန်ရထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အလွန်
ချမ်းသာတယ်။ အဲ့ဒီချမ်းသာမျိုးကျတော့ အသိဉာဏ်
ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အကျိုးဖြစ်တယ်။ မလိုအပ်ဘဲ ဒုက္ခ
မခံပါနဲ့။ လိုအပ်ရင် ဒုက္ခခံ၊ ချမ်းသာသုခမှန်သမျှကို
စွန့်ပယ်ဖို့မလိုဘူး။ ကာမဂုဏ်အာရုံ ချမ်းသာမျိုးကိုတော့
ပယ်စွန့်ရမယ်။ ဓမ္မသုခကိုတော့ လက်ခံရမယ်။ ဒီလို
ဆိုလိုတယ်။ အဲ့ဒီအဓိပ္ပာယ်ကို ပြောတာ။

အလယ်လမ်းကသွားလို့ ဆိုတာ ဟိုဘက်ချည်းပဲ သက်သက်မလိုက်နဲ့။ ဒီဘက်ချည်းလည်း သက်သက်မလိုက်နဲ့။ ကာမသုခသာ မခံစားရမှာ၊ ဈာနသုခကို ခံစားရမယ်၊ ဓမ္မသုခဆိုတဲ့ တရားချမ်းသာကို ခံစားရမယ်၊ နေက္ခမ္မသုခဆိုတဲ့ ကာမဂုဏ်အာရုံကထွက်လို့ ပျော်ရွှင်ချမ်းမြေ့မှုကိုရတယ်။ ဒီလို ချမ်းသာမှုမျိုးကို ခံစားသင့်တယ်။ ချမ်းသာမှန်သမျှ လုံးဝမခံစားရဘူးလို့ ဟောတာ မဟုတ်ဘူး။

ဓမ္မစကြာတရားတော်ဟာ အလွန်ကိုလေးနက်လို့ အမှန်အကန်နားလည်ဖို့လိုတယ်။ ချမ်းသာ သုခကိုအကုန်ပယ်ခိုင်းတာမဟုတ်ဘူး။ မျက်စိကမြင်စရာ အာရုံလေး ကြည့်ပြီး၊ ချမ်းသာနေတာ။ နားက အသံလေး နားထောင်ပြီး ချမ်းသာ ပျော်ရွှင်နေတာ။ နှာခေါင်းက မွှေးကြိုင်တဲ့ အနံ့လေး နမ်းရှုပ်ပြီးချမ်းသာနေတာ။ လျှာကအရသာခံပြီး ချမ်းသာနေတာ။ ခန္ဓာကိုယ်ကအထိအတွေ့လေးပေါ်မှာသာယာပြီးချမ်းသာခံစားနေတာ။ အဲ့ဒါမျိုးမလုပ်နဲ့လို့ပြောတာ၊ အဲ့ဒါကိုတော့ရှောင်။

တရားဓမ္မ သိရလို့ ချမ်းမြေ့ပြီးနေတဲ့ ချမ်းသာသုခကိုခံစားပါတဲ့။ ရင်ထဲ၊ နှလုံးထဲမှာ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ချမ်းသာ။ နေက္ခမ္မသုခ = ကာမဂုဏ်အာရုံတွေကို လွှတ်လိုက်လို့လူဟာပေါ့ပါးသွားတာ၊ ဘာသောကမှ မရှိဘူး။ ငြိမ်း

ချမ်းလိုက်တာဆိုတဲ့ ချမ်းသာမျိုး။ လူတွေတစ်ခါ တလေ ပူပင်သောကတွေ ဖြစ်နေတဲ့အခါ တရားသွား နာလိုက်ရင် စိတ်ထဲမှာ ငြိမ်းသွားတယ်။ အဲ့ဒီ ချမ်းသာမျိုးဟာ ကာမသုခလွှဲကာနုယောဂ မဟုတ်လို့ အဲ့ဒီချမ်းသာကို ခံစားခွင့်ရှိတယ်။ ဓမ္မနဲ့ပတ်သက်တဲ့ ချမ်းသာခံစားခွင့်ရှိတယ်။ အဲ့ဒီလိုငြိမ်းချမ်းတဲ့နေက္ခမ္မသုခလို့ဆိုတဲ့ဒီလိုချမ်းသာ မှုမျိုးခံစားပါတဲ့။ လိုအပ်ရင် အပင်ပန်းခံပြီးလုပ်ပါ။ မရမနေကြိုးပမ်းပါ။ အဲ့ဒီလမ်းကို မဇ္ဈိမပဋိပဒါလို့ခေါ်တယ်။

အကျိုးမဲ့ကိုဖြစ်စေတတ်တဲ့ ချမ်းသာမျိုးကို လက်ခံကျင့်သုံးတယ်။ အကျိုးမဲ့ကို ဖြစ်စေတတ်တဲ့ ဆင်းရဲကိုသာ ရစေနိုင်တဲ့ အပင်ပန်းခံမှုမျိုးကို လုပ်တယ်ဆိုတာသာ အစွန်းရောက်တဲ့လမ်း(၂)သွယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားက အစွန်းရောက်တဲ့လမ်းကို ဖယ်ရှားရမယ်။ အပြစ်ကင်းတဲ့ ချမ်းသာသုခ ခံစားသင့်တာ ခံစား။ ဆင်းရဲဒုက္ခ ခံသင့်ရင် ခံဆိုတဲ့ ဒီလမ်းကြောင်းသာ မဇ္ဈိမပဋိပဒါအလယ်အလတ်ကျတဲ့ လမ်းကြောင်း ဖြစ်တယ်။ အစွန်းမရောက်ဘူး။

မဇ္ဈိမပဋိပဒါဖွဲ့စည်းဆုံ

အလယ်အလတ်ကျတဲ့ လမ်းကြောင်းဆိုတာ ဘာလဲဆိုရင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝ၊ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာ

သမာဓိ၊ သမ္မာသတိ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင် ၈-ပါးပဲ ပေါ့။ မဂ္ဂ လို့ဆိုတာ ဒီ(၈)ခုနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ (unity of eight) လမ်း။ (၁)ခုတည်း မဟုတ်ဘူး။ ၈-ခုအပေါင်း။ အဲ့ဒီ (၈)ခုမှာလျော့စရာလည်းမရှိဘူး။ တိုးစရာလည်း မရှိဘူး။ အင်္ဂါရပ်တွေ လုံလုံလောက်လောက်ရှိတယ်။

မဂ္ဂကို Path လို့ အင်္ဂလိပ်လို ပြန်ကြတယ်။ စာပေကျမ်းဂန်ထဲလာတဲ့ အဓိပ္ပာယ်က အဲ့ဒီထက်ပိုလေး နက်တယ်။ မဂ္ဂ ဆိုတာ စကားလုံး (၂)လုံးပေါင်းထား တာ။ “မ”-ဆိုတာက ကိလေသာတွေကို ဖျက်ဆီး တယ်။ စိတ်ရဲ့အညစ်ကြေးတွေကို ဖယ်ရှားလိုက်တယ်။ လောဘကို ဖယ်တယ်၊ ဒေါသကို ဖယ်တယ်၊ မောဟကို ဖယ်တယ်၊ မာန်မာနတွေ၊ ဣဿာ၊မစ္ဆရိယတွေ ထိုင်းမှိုင်း မှုတွေ အကုန်ဖယ်တယ်။ အဲ့ဒီလို ဖယ်လိုက်တာကို ခေါ်တာ။ “ဂ္ဂ”ရဲ့အဓိပ္ပာယ်က နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် သွားခြင်း။ စာလုံး ၂-လုံးပေါင်းလိုက်တော့ “မဂ္ဂ” ဆိုတာ ကိလေသာကို ဖယ်ရှားပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်တဲ့ လမ်းလို့ ပြောတာ။

“မဂ္ဂ” ဆိုတာ သာမန်အားဖြင့် လမ်းလို့ အဓိပ္ပာယ် ရတယ်။ အဲ့ဒီ(၈)ခုနဲ့ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ မဂ္ဂ ဆိုတာကတော့ အဲ့ဒီထက် ပိုလေးနက်တယ်။ အဓိပ္ပာယ်ရှိတယ်။ အလုပ် (၂)ခု ပြထားတယ်။ကိလေသာကို ဖယ်ရှားခြင်းနဲ့

နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၊ ကိလေသာ မဖယ်ဘဲ
နိဗ္ဗာန် မရောက်ဘူး ဆိုတာ မရှင်းဘူးလား။ (၁)ကိ
လေသာကို ဖယ်ကို ဖယ်ရမယ်။ ဒါမှ နိဗ္ဗာန် ရောက်နိုင်
တယ်။

အဋ္ဌကထာမှာ နိဗ္ဗာန်တံခါး ဆိုတာ အရိယမဂ်
ကို ပြောတာတဲ့။ အရိယမဂ်ဆိုတာ ဘာကိုပြောတဲ့
ဆိုရင် အဲဒီ(၈)ခုနဲ့ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ ဒီတရားအစုကို
ပြောတာ။ အဲဒီလမ်းကြောင်းအတိုင်း ကျင့်ရမယ်။
ဒါတွေက ဘာတွေတုန်းဆိုရင် လူတွေရဲ့သန္တာန်မှာရှိနေ
တဲ့ quality တွေတဲ့။ လူတိုင်းလူတိုင်းမှာ ဒီအရည်
အချင်းတွေရဲ့ source တွေရှိတယ်။ source တွေ
ကြီးပွားအောင် မလုပ်ဘူးဆိုရင် အစွမ်းမထက်လာဘူး။
စားလေးတစ်ချောင်းကို မသွေးရင် မထက်ဘူး။ သွေး
ပေးမှ ထက်လာတယ်။

ထို့အတူ လူတွေရဲ့ quality ဖြစ်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ
မှန်မှန်ကန်ကန်နားလည်မှု၊ မှန်မှန်ကန်ကန်သိမြင်မှု၊
သမ္မာသင်္ကပ္ပ = အမှန်အကန် တွေးတောတတ်မှု၊
ဒီအရည်အချင်းတွေဟာ လူတွေရဲ့ သန္တာန်မှာရှိတယ်။
လူတွေမှာ စဉ်းစားတာ (၂) မျိုးရှိတယ်။ မြင်တာလည်း
(၂)မျိုးရှိတယ်။ မှန်မှန်ကန်ကန် စဉ်းစားတာ ရှိတယ်။
မှားမှားယွင်းယွင်း စဉ်းစားတာ ရှိတယ်။ မှန်မှန်ကန်ကန်

မြင်တာ ရှိတယ်။ မှားမှားယွင်းယွင်းမြင်တာ ရှိတယ်။
အဲဒီထဲမှာ မှားမှားယွင်းယွင်း မြင်တာတို့၊ မှားမှား
ယွင်းယွင်းစဉ်းစားတာတို့ကို ဖယ်ရှားပြီး မှန်မှန်ကန်
ကန်စဉ်းစားဖို့ မှန်မှန်ကန်ကန်မြင်ဖို့ဘဲ။

အဲဒီလိုဖြစ်ဖို့ အထောက်အကူပြုဖို့ ဘာလို
အပ်သလဲဆိုရင် ကိုယ်ကျင့်တရား လိုအပ်တယ်။ ကိုယ်
ကျင့်တရား ဆိုသည်မှာ သမ္မာဝါစာ=ပြောဆိုတဲ့အခါ
မှန်မှန်ပြောဆိုမှုပဲ။ မှန်မှန်ကန်ကန်ပြောတယ်ဆိုတာ
မလိမ်ဘူး။ ကြမ်းကြမ်းထမ်းထမ်း မပြောဘူး။ တစ်ဦးနဲ့
တစ်ဦး ကုန်းတိုက်တာတွေ မလုပ်ဘူး။ အကျိုးမဲ့
စကားတွေ မပြောဘူး။ နှုတ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး limit
လုပ်ထားတယ်။ ထိန်းသိမ်းတယ်။ ကိုယ်ကျင့်တရားနဲ့
ပတ်သက်ပြီး limit လုပ်ထားတယ်။ လိမ်ညာနေတဲ့
လူတစ်ယောက်ဟာ မှန်မှန်ကန်ကန် မမြင်ဘူး။ မှန်မှန်
ကန်ကန် မစဉ်းစားဘူး။ လိမ်တယ်ဆိုတာ သိရဲ့သားနဲ့
လိမ်တာ၊ ပြောင်းပြန်ပြောတယ်။ အမှန်ကိုဖုံးကွယ်ပြီး
အမှားကို တင်ပြတာကို လိမ်တယ်လို့ ပြောတာ။ အမှန်
က သူ့ရင်ထဲမှာရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဖုံးထားတယ်။ ထုတ်
ပြောတော့ မဟုတ်တာ ပြောတယ်။ အဲဒါကို လိမ်တယ်
လို့ခေါ်တာ။ သူ့ရင်ထဲမှာ ရှိတာက တစ်ခု ပြောတာက
တစ်ခု၊ ဒါကို မုသာဝါဒလို့ ပြောတာ။

ပိသုဏဝါစာ၊ ‘ပိ’ -က ပိယ၊ တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး
 ခင်မင်မှု။ သု-က သုည၊ ဆိတ်သုဦးသွားအောင်။ ‘ဏ’-
 က ကရဏ၊ လုပ်တယ်။ မြန်မာလို ကုန်းတိုက်
 တယ်လို့ပြောတာ။ တည့်နေတဲ့ လူနှစ်ယောက် မတည့်
 အောင်လုပ်တယ်။ အထင်အမြင်တွေလွဲပြီးကွဲသွားအောင်
 လုပ်တာကို ကုန်းတိုက်တာလို့ခေါ်တယ်။ ထိုသူတွေရဲ့
 စိတ်ထားဟာ မွန်မြတ်တဲ့ စိတ်ထားလား။ ယုတ်ညံ့တဲ့
 စိတ်ထားလား။ (ယုတ်ညံ့တဲ့ စိတ်ထားပါဘုရား။)
 တစ်ဦးနဲ့တစ်ဦး အဆင်ပြေနေတာကို အဆင်မပြေအောင်
 လုပ်တဲ့ အဲဒီလိုပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ စိတ်ထားဟာ ဘယ်လိုလုပ်ပြီး
 မွန်မြတ်တဲ့စိတ်ထား ဖြစ်မှာလဲ။ မဖြစ်နိုင်ဘူး။

ဖရုသဝါစာဆိုတာ ပြောတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကလည်း
 ကြမ်းတမ်းတယ်။ နားထောင်ဘုံလူကိုလည်း ကြမ်းတမ်း
 စေတယ်။ နှုတ်ကြမ်းသည့်အတွက်ကြောင့် သူလည်း
 မေတ္တာပျက်၊ ကိုယ်လည်း မေတ္တာပျက်။ မေတ္တာပျက်
 နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ နှလုံးသားဟာ ဘယ်တော့မှ မငြိမ်းချမ်း
 ဘူးပေါ့။

သမ္မပ္ပလာပ=အကျိုးမရှိတဲ့ စကားတွေလျှောက်
 ပြောတာကို သမ္မပ္ပလာပ။ တောင်စဉ် ရေမရ ပြောနေ
 တယ်။ တရားမဲ့စကား။ အချိန်အခါမဟုတ်တဲ့ စကား
 တွေ ပြောရင် သမ္မပ္ပလာပ။ ‘သံ’ - ဆိုတာ လူတွေရဲ့

ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို။ ‘ဖ’-ဆိုတာက ဖျက်ဆီးပစ်တဲ့ စကားမျိုး၊ ပလာပ - ဆိုတာက ပြောတာ။ လူတွေကို လွဲမှားပြီး တစ်မျိုးတွေးစေတာမျိုးကို ခေါ်တယ်။ အဲ့ဒီ စကားမျိုးပြောတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ နှလုံးသားထဲကကော ကောင်းနိုင်ပါ့မလား။ (မကောင်းနိုင်ပါဘုရား)။

သမ္မာဝါစာဆိုတာ အဲ့ဒါမျိုးတွေကို မပြောဘဲ ရှောင်ကြဉ်တာကို ခေါ်တယ်။ ပါးစပ်ကပြောရင် မှန် တာပဲပြောမယ်။ ရင်ထဲရှိတဲ့အတိုင်း မှန်တာပဲ ပြောရ မယ်။ တကယ်အဖြစ်မှန်ကိုပဲ ပြောရမယ်။ ဘူတဝါဒီ= ဟုတ်တာပဲပြောတယ်။ နောက် သမဂ္ဂကရဏီ ဝါစာ၊ လူတွေ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် စေ့စပ်ပေးတာပဲ ပြောတယ်။ ကွဲသွားအောင် မပြောဘူး။ နှစ်ယောက် ခင်မင်နေတဲ့ကြားထဲက ကွဲသွားအောင်၊ မုန်းသွားအောင် ဘယ်တော့မှ မပြောဘူး။ စေ့စပ်ပေးတယ်။

စကားပြောရင် ချိုသာတဲ့စကားပဲ ပြောတယ်။ ကြင်နာတဲ့စကားပဲ ပြောတယ်။ မိသားစုထဲမှာတောင်မှ ကြင်ကြင်နာနာ စကားပြောတာနဲ့ ရိုင်းရိုင်းစိုင်းစိုင်း ပြောတာ မတူဘူး။ တချို့မိသားစုထဲမှာလည်း ရိုင်းရိုင်း စိုင်းစိုင်းကြီးတွေ ပြောနေကြတယ်။ ကြားရတဲ့လူကလည်း နားမချမ်းသာဘူး။ တစ်ဖက်သားလူကလည်း စိတ်မပျော့ ဘဲ ပိုပြီး ရိုင်းသွားတယ်။ စိတ်ပိုကြမ်းသွားတယ်။ အဲ့ဒီ

စကားမျိုးမပြောဘဲ ယာသာဝါစာနေလော၊ အပြစ်ကင်း
တယ်။ ကဏ္ဍသုခါ = နားချမ်းသာတယ်။ ကြားရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်
နားချမ်းသာတယ်။ ချစ်ခင်မှု ဖြစ်စေတယ်။ စိတ်ထဲ
နှလုံးထဲ စိုက်ထိသွားတယ်။ ဒါတွေဟာ သမ္မာဝါစာလို့
ခေါ်တယ်။ လူတွေရဲ့ အခြေခံဖြစ်တယ်။ မှန်ကန်တဲ့
စကား၊ အကျိုးရှိတဲ့စကား၊ ဒါတွေပြောတယ်။ ပညာနဲ့
ဆင်ခြင်ပြီး တကယ်အကျိုးရှိတဲ့ စကားကို ပြောတယ်။
အားလုံး ပေါင်းလိုက်တဲ့အခါကျတော့ ဝစီဒုစရိုက်(၄)ပါး
ကို ရှောင်ရှားပြီး၊ ဝစီသုစရိုက်(၄)ပါးကို ပြောကြမယ်။
အဲ့ဒါ သမ္မာဝါစာ။

သမ္မာကမ္မန္တ။ လူတွေဟာ ပြောပြီးရင် ပြောတဲ့
အတိုင်း လုပ်သလား။ လူတွေဟာ ပြောပြီးရင် ပြောတဲ့
အတိုင်းလုပ်တဲ့သူ ရာခိုင်နှုန်းပြည့် မဟုတ်ဘူးနော်။
ပါးစပ်ကပြောတယ်။ လုပ်တော့ တစ်မျိုးလုပ်တယ်။

ပေဿဆိုတဲ့ဒကာတစ်ယောက် မြတ်စွာဘုရား
ဆီ လာတယ်။ သူက ဆင်တွေကို အတတ်သင်ပေးတဲ့
ဆရာ၊ သူက ဘာပြောသလဲ ဆိုရင် လူတွေနဲ့ တိရစ္ဆာန်တွေ
ဟာ မတူဘူးတဲ့၊ မတူပုံ သူက ဘုရားကို ဘယ်လိုလျှောက်
သလဲဆိုရင် “ဂုယုနဋ္ဌေတံ ဘန္တေ ယဒိဒံ မနုဿာ၊
ဥတ္တာနကဋ္ဌေတံ ဘန္တေ ယဒိဒံ ပဿဝေါ” = လူတွေဟာ
ဖုံးကွယ်တယ်၊ ကောက်ကျစ်တယ်။ တိရစ္ဆာန်တွေဟာ

သိပ်ပြီးတော့ နှလုံးသား ပေါ်လွင်တယ်ဘုရား။ လျှို့ဝှက်
တာမရှိဘူး။ ကောက်ကျစ်တဲ့စိတ် မရှိဘူး။

လူတွေက စိတ်ထဲရှိတာတစ်မျိုး၊ ပြောတော့
တစ်မျိုး၊ တိရစ္ဆာန်တွေက သူ့စိတ်ထဲမှာရှိတဲ့ အတိုင်း
အပြင်ဘက်မှာ ပေါ်လာတယ်။ တိရစ္ဆာန်က ရိုးဖြောင့်
တယ်။ ဘယ်လောက် ဆိုးတဲ့ဆင်ဖြစ်ဖြစ် နှစ်ပြန်၊ သုံးပြန်
လောက် မောင်းကြည့်ရင်သိတယ်။ ဒီကောင်ရဲ့ ဉာဉ်တွေ
အားလုံးပေါ်တယ်။ တပည့်တော်အိမ်မှာ ခိုင်းနေတဲ့ လူ
တွေကျတော့ သူတို့ရဲ့အကျင့်တွေ တစ်လနဲ့လည်း မပေါ်
ဘူး။ နှစ်လနဲ့လည်း မပေါ်ဘူးတဲ့။ လူရှေ့ကျတော့ ဟုတ်ကဲ့
ဟုတ်ကဲ့ ကွယ်ရာကျတော့ သူတို့ လုပ်ချင်ရာ လုပ်တယ်။
သူပြောတာ ဟိုးလွန်ခဲ့တဲ့နှစ်ပေါင်း (၂၅၀၀)က လူတွေ
အကြောင်းပြောတာ။ ဒီကနေ့ခေတ် လူတွေကို ပြောတာ
မဟုတ်ဘူး။ ဒီကနေ့ခေတ် လူတွေလည်း ဒီအတိုင်းပဲ
ဘာမှ မထူးဘူး။ မကောင်းတဲ့အကျင့်ဟာ မကောင်းဘူး။
လူတွေရှိနေသမျှ ဒါတွေရှိနေဦးမှာပဲ။

သမ္မာဝါစာ=မှန်မှန်ကန်ကန်ပြောရမယ်။ သမ္မာ
ကမ္မန္တ= မှန်မှန်ကန်ကန်လုပ်ရမယ်။ မှန်မှန်ကန်ကန်
လုပ်တယ်ဆိုတာ ဘာလဲဆိုရင် သူများအသက်သတ်တာ
မလုပ်ဘူး။ သူများပစ္စည်း ခိုးတာမလုပ်ဘူး။ သူများ
သားမယား ဖော်ကားတာ မလုပ်ဘူး။ အဲ့ဒါ သမ္မာကမ္မန္တ

ပဲ။ သူများ အသက်သတ်နေတဲ့လူဟာ စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှု
ဘယ်ရမလဲ။ သူများပစ္စည်းခိုးတဲ့သူလည်း စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှု
ဘယ်ရမလဲ။ သူများသားမယား စော်ကားတဲ့သူလည်း
စိတ်ငြိမ်းချမ်းမှုဘယ်ရမလဲ။ သူမရသလို သူပတ်ဝန်းကျင်
လည်းဘယ်ရမလဲ။ ငြိမ်းချမ်းမှု မဖြစ်နိုင်ဘူး။ အဲ့ဒီလို
ငြိမ်းချမ်းမှု ပျက်စီးစေတယ်။ အဲဒါကြောင့် သမ္မာကမ္မန္တ
ဟာ အင်မတန်အရေးပါတယ်။ မဂ္ဂင်(၈)ပါးထဲမှာ အဲ့ဒီ
အကျင့်တွေဟာ အရေးပါတယ်။

သမ္မာအာဇီဝ ဆိုတာ ဘာလဲဆိုရင် လူတွေမှာ
အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းဆိုတာ ရှိကြတယ်။ ဘယ်နည်းနဲ့
အသက်မွေး ဝမ်းကျောင်းနေကြသလဲ။ အသက်မွေးဝမ်း
ကျောင်းနည်း အမျိုးမျိုးရှိတယ်။ ကိုယ်တတ်တဲ့ ပညာနဲ့
အမျိုးမျိုး အသက်မွေးကြတယ်။ ပညာ တတ်တဲ့သူက
ပညာနဲ့အသက်မွေးတယ်၊ တောင်သူလုပ်တတ်တဲ့သူက
တောင်သူအလုပ်နဲ့ အသက်မွေးတယ်၊ အရောင်းအဝယ်
တတ်တဲ့သူက အရောင်းအဝယ်နဲ့ အသက်မွေးတယ်။
အဲ့ဒီလို အသက်မွေးတဲ့အထဲမှာ မိစ္ဆာဝါစာ လို့ ဆိုတဲ့
ဝစီဒုစရိုက်၊ မိစ္ဆာကမ္မန္တဆိုတဲ့ ကာယဒုစရိုက်တွေနဲ့
အသက်မွေးရင် မိစ္ဆာအာဇီဝ လို့ခေါ်တယ်။

ကဲ... ဘယ်လို အသက်မွေးတာလဲဆိုရင် -
မိစ္ဆာဝါစာနဲ့ အသက်မွေးပုံက ဆိုပါစို့၊ မုသာဝါဒနဲ့

ဘယ်လို အသက်မွေးသလဲ။ သူ့အတွက်သူ သက်သက်
လိမ်ပြောတာ၊ ဒါ မိစ္ဆာအာဇီဝ မဖြစ်ဘူး။ မုသာဝါဒ ဝစီ
ဒုစရိုက်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ပိုက်ဆံပေးပြီး သူများက လိမ်ခိုင်း
လို့ လိမ်တာကျတော့ မိစ္ဆာအာဇီဝဖြစ်တယ်။ တရားရုံး
တွေမှာ တက်ပြီး ငွေပေးလို့ လိမ်ပြီး ထွက်ဆိုရင် မိစ္ဆာ
အာဇီဝ။ သူက အသက်မွေးမှုနဲ့ ဆိုင်သွားပြီလေ။ ဒီမုသာ
ဝါဒကို အသက်မွေးမှုအနေနဲ့သုံးတဲ့ နည်းလမ်းတစ်ခုအနေ
နဲ့ အသုံးချတာဖြစ်လို့ အဲ့ဒါ မိစ္ဆာအာဇီဝ ဖြစ်တယ်။

အေး- ဒီကောင်နှစ်ယောက် သိပ်တွဲနေတယ်။
ဒီကောင်နှစ်ယောက် ကွဲအောင်ကုန်းတိုက်စမ်း၊ ငွေပေးပြီး
ခိုင်းလို့ ကွဲအောင်လုပ်ရင် ပိသုဏဝါစာ မိစ္ဆာအာဇီဝ
ဖြစ်တယ်။ ဝါသနာအရဖြစ်စေ၊ တခြားအကြောင်းနဲ့
ဖြစ်စေ ကုန်းတိုက်ရင် ဝစီဒုစရိုက်ပဲ ဖြစ်မယ်။ မိစ္ဆာ
အာဇီဝမဖြစ်ဘူး။ နောက်- ဖရူသဝါစာ၊ ငွေကြေးခန
ယူပြီး ငွေရအောင် သွားဆဲရင် မိစ္ဆာအာဇီဝ ဖြစ်တယ်။
သက်သက်စိတ်ဆိုးလို့ ဆဲရင် ဝစီဒုစရိုက်သာဖြစ်တယ်။
သမ္မပ္ပလာပ = ဒီလူတွေ နဝေတိမ်တောင်ဖြစ်အောင်
မင်းသွားပြောစမ်း။ မင်းလိုချင်တာပေးမယ်ဆိုလို့ သွား
ပြောရင် မိစ္ဆာအာဇီဝဖြစ်တယ်။ ဝါသနာပါလို့ မဟုတ်က
ဟုတ်ကတွေ လျှောက်ပြောတာကတော့ သမ္မပ္ပလာပ
သာ ဖြစ်တယ်။

ပါဏာတိပါတ ကြည့်၊ သူများအသက် သတ်
 တာမုန်းလို့ သတ်တာ။ မကျေနပ်လို့ သတ်တာဆိုရင်
 ကာယဒုစရိုက်ပဲ ဖြစ်တယ်။ အဲ့လိုမဟုတ်ဘဲ ရော့ ...
 ဒီလူကို သွားဖြောင်လိုက်စမ်း၊ နှုတ်ပိတ်လိုက်စမ်းဆိုပြီး
 ငွေပေးလို့ ငွေယူပြီး သွားသတ်ရင်မိစ္ဆာအာဇီဝဖြစ်တယ်။
 ပါဏာတိပါတက သူ့အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ဖြစ်သွား
 တယ်။ စားဝတ်နေရေးအတွက် ကြက်တွေ၊ ဝက်တွေ
 မွေးတယ်။ သတ်ပြီး အသားရောင်းတယ်။ ဒါကို အသက်
 မွေးဝမ်းကျောင်းလို့ ခေါ်တယ်။ အဲ့ဒီလို အသက်မွေး
 ဝမ်းကျောင်းအတွက် သတ်တာတွေကျတော့ မိစ္ဆာအာဇီဝ
 ဖြစ်တယ်။

အဒိန္နာဒါနက မရှိလို့ သူ့ပစ္စည်းကို ခိုးတယ်၊
 လိုချင်လို့ ခိုးတာ၊ အမြင်ကတ်လို့ ခိုးတယ်။ ဒါ ကာယ
 ဒုစရိုက် ဖြစ်တယ်။ ပိုက်ဆံပေးပြီး ခိုးခိုင်းလို့ ခိုးတာ
 တွေလည်း ရှိသေးတယ်။ အဲ့ဒါမျိုးကျတော့ သွားခိုးတဲ့
 သူမှာ မိစ္ဆာအာဇီဝဖြစ်တယ်။ ဒုစရိုက်ကို အာဇီဝနဲ့
 ဆက်စပ်ပြီး ကြည့်ရတယ်။ ထို့အတူ ကာမေသုမိစ္ဆာ
 စာရကျတော့ လူကိုမုန်းတာနဲ့ ကဲ-ဒီမိသားစုကို သွားပြီး
 ဒုက္ခရောက်အောင် လုပ်စမ်း၊ စော်ကားစမ်း။ ပိုက်ဆံရလို့
 ဟိုကောင်က စော်ကားတယ်။ အဲ့ဒါ မိစ္ဆာအာဇီဝ
 ဖြစ်တယ်။ သက်သက် သူ့ဘာသာသူ စော်ကားတာ

ကျတော့ ကာယဒုစရိုက်ပဲ ဖြစ်တယ်။ ဒါ လောကမှာ သိရမယ့်အချက်တွေ။

အဲဒါတွေကို ရှောင်လိုက်တယ်ဆိုရင် လူ့ ဘဝဟာ ဘယ်လောက်ငြိမ်းချမ်းသွားမလဲ။ မြတ်စွာ ဘုရားက နိဗ္ဗာန်ရောက်ဖို့ လမ်းကြောင်းကို အရင် ရှင်းပေးတယ်။ လမ်းတစ်ခုဖွင့်မယ်ဆိုရင် ခလုတ် ကန်သင်းတွေ ရှင်းမှ လမ်းကြောင်း ဖြောင့်ဖြူးမယ်။

ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာန်သွားဖို့က အင်မတန် အရေး ကြီးတယ်။ ဒါတွေ ရှင်းလိုက်ရင် သီလဆိုတဲ့ အခြေခံပိုင်း ပြည့်စုံသွားပြီ။ အဲဒီအခြေခံရှိမှ မှန်မှန်ကန်ကန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုဆိုတဲ့ သမ္မာဝါယာမ ဖြစ်တယ်။ မှန်မှန်ကန်ကန် ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုဆိုတဲ့ သမ္မာဝါယာမ ဖြစ်မှ သမ္မာသတိ ဆိုတဲ့ အမှတ်ရမှု ဖြစ်လာတယ်။ သမ္မာသမာဓိဆိုတဲ့ စိတ်တည်ငြိမ်မှု အခြေခံပိုင်းလေး ရလာတယ်။

ဆိုလိုတာက သီလမပြည့်ဝတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်က သမာဓိ တည်ဆောက်ဖို့ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့တုံးဆိုတော့ သူ့စိတ်ထဲမှာ သိနေတာတစ်ခု၊ လုပ်နေတာတစ်ခု၊ စိတ် နှစ်ခွကြီးဖြစ်နေတယ်၊ မငြိမ်ဘူး။ စိတ်နှစ်ခွကြီးနဲ့ သမာဓိ ဘယ်လိုမှမရနိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် 'သီလ' က သမ္မာသမာဓိ ကို အထောက်အကူပြုတယ်။ အဲဒီလို အထောက်

အကူပြုတဲ့ သမ္မာဝါယာမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ သုံးခုကို သမာဓိ အုပ်စုလို့ခေါ်တယ်။

အဲဒီ သမာဓိအုပ်စုကို အထောက်အကူပြုနေ တာဟာ သမ္မာဝါစာ၊ သမ္မာကမ္မန္တ၊ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလအုပ်စုဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို သီလအုပ်စုက အထောက် အကူပြုလိုက်တဲ့အခါကျတော့ အတွေးမှန်လာမယ် သမ္မာသင်္ကပ္ပ။ အတွေးမှန်လာတော့မှ အမြင်မှန်တယ်။ နားလည်မှု မှန်ကန်လာတယ်ဆိုတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဖြစ်လာတယ်။ ဒါက မဂ္ဂင်(၈)ပါး အကျဉ်းအားဖြင့် မှတ်သားဖို့၊ လက်တွေ့ကျင့်သုံးတဲ့ မဂ္ဂင်(၈)ပါး အခြေခံ မဂ္ဂင်ကနေ စပြီးတော့ ပေါင်းလိုက်တဲ့ အခါကျတော့ အဆင့်မြင့်တဲ့ မဂ္ဂင်(၈)ပါး ဖြစ်လာနိုင်တယ်။

အဲအခါကျတော့ တစ်လုံးတည်း၊ တစ်စုတည်း ဆောင်ရွက်သွားတယ်။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုတဲ့အခါ ကျတော့ မဂ္ဂ ဟာ တစ်လုံး တစ်စည်းတည်း unity ဖြစ်တယ်။ အခြေခံပိုင်းကျတော့ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု unity မဟုတ်သေးဘူး။ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု အထောက်အကူပြုသွား တယ်။ အပိုင်းလိုက်လေး အပိုင်းလိုက်လေး ဖြစ်ပေမယ့် လို့ ဒီအပိုင်းသုံးပိုင်းဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်စပ်မှုမရှိဘဲ တည်နေတာ မဟုတ်ဘူး။ ဆက်စပ်ပြီး တည်နေကြ တယ်။ တစ်ခုဖြတ်လိုက်လျှင် ကျန်တာ ပျက်သွားမယ်။

ဒီလိုဆိုလိုတယ်။ အဲဒီတော့ ပေါင်းလိုက်တဲ့ အခါကျတော့ သီလပိုင်း၊ သမာဓိပိုင်း၊ ပညာပိုင်း လို့ သုံးပိုင်းရှိတယ်။ သီလပိုင်း ခိုင်လုံတဲ့ အခါကျရင် သမာဓိပိုင်းရတယ်။ သမာဓိပိုင်းရရင် ပညာပိုင်းရတယ်။

ဒါဖြင့် မြတ်စွာဘုရားက ပညာပိုင်းကို ဘာဖြစ် လို့ ရှေ့က ထားသလဲ ဆိုလို့ရှိရင် ပညာက သီလပိုင်း မှာလည်း control လုပ်ရမယ်။ သမာဓိပိုင်းမှာလည်း control လုပ်ရမယ်။ အတွေးမှန်နဲ့ အမြင်မှန်မှ မရှိဘူးဆိုရင် သီလလည်း ပြည့်စုံမှာ မဟုတ်ဘူး။ ရှေ့ဆုံးထားပြီး ဟောလိုက်တာ၊ ကြည့်လေ။ သံသရာ လည်စေတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကျတော့ အဝိဇ္ဇာကို ရှေ့တန်း တင်ပြီး ဟောထားတယ်။ သံသရာလည်တာက အမှန် မသိလို့လည်တာ၊ သံသရာကထွက်ဖို့ကျတော့ အမှန် သိတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့တန်းတင် ဟောထားတယ်။ ဒီနှစ်ခုဟာ၊ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ တရားဒေသနာတော်ဟာ တကယ်ကို reasonable ဖြစ်တာပဲ။ အမှတ်တမဲ့ ဟောတာ မဟုတ်ဘူး။

မြတ်စွာဘုရားတကယ်ဟောတဲ့တရား၊ တကယ် ကို စနစ်တကျဟောထားတယ်။ အေး-မဂ္ဂင်(၈)ပါး ဆို တာ ဒီနိဗ္ဗာန်တံခါးပဲ။ နိဗ္ဗာန်ကိုသွားဖို့လမ်းချည်းပဲ။ နိဗ္ဗာန်တံခါးဆိုတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ စတဲ့ မဂ္ဂင် ၈-ပါး အစု

အစည်း (unity of Path) ပဲ။ အဆင့်မြင့်သွားရင် အရိယမဂ္ဂလို့ ဟောတာဟာ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးပဲ။ မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါ အလယ်အလတ်လမ်းကိုလည်း ဟောဒီ မဂ္ဂင် (၈) ပါးနဲ့ပဲ ဖွဲ့စည်းထားတယ်။

မဂ္ဂင်(၈)ပါးဟာ ဘယ်လောက်ထိအောင် အရေးပါသလဲဆိုရင် မြတ်စွာဘုရားကဟောတဲ့ ပထမဆုံး တရား မေ့စကြာသုတ်မှာလည်း မဂ္ဂင်(၈)ပါးပဲ အဓိကဟောထားတယ်။ တခြား တခြား သုတ္တန် တွေမှာလည်းပဲ မဂ္ဂင်(၈)ပါးမပါတာ မရှိဘူး။ နောက်ဆုံး ပရိနိဗ္ဗာန်စံမယ့်၊ ညောင်စောင်းမှာ လျောင်းစက်နေတဲ့ အချိန်၊ သုဘဒ္ဒ ပရိဗိုဇ်ကြီးက မေးတယ်။ အရှင် ဘုရားတဲ့- ပူရဏကဿပတို့၊ မက္ခလိဂေါသာလတို့၊ သူတို့ကိုယ် သူတို့ ဘုရားလို့ ဝန်ခံတယ်။ တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက်လည်းဝါဒချင်းမတူကြဘူး။ သူတို့ပြောတဲ့ အတိုင်း ဟုတ်ရဲ့လားလို့ မေးတော့ -

မြတ်စွာဘုရားက မင်း ဒါတွေမေးမနေနဲ့၊ အချိန်မရှိဘူးတဲ့။ ငါပြောမယ်။ မဂ္ဂင်(၈)ပါးမှ မရှိဘူးဆိုရင် ဘယ်တော့မှ အောင်မြင်တဲ့သမဏဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ရဟန်းဆိုတာမရှိဘူး။ အောင်မြင်တဲ့ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာဆိုတဲ့ သမဏမျိုး မရနိုင်ဘူး။ မဂ္ဂင်(၈)ပါးက အဓိကပဲလို့ ဆိုလိုတယ်။

မဂ္ဂင်(၈)ပါးမရှိတဲ့ သာသနာဟာ သာသနာအစစ်မဟုတ်ဘူး။ ဘယ်တော့မှ အောင်မြင် ပေါက်ရောက်မယ့် သာသနာမျိုးမဟုတ်ဘူး။ မဂ္ဂင်(၈)ပါးလမ်းစဉ်ချမှတ်ထားတဲ့ သာသနာသည်သာလျှင် တကယ့် ထာဝရ ငြိမ်းချမ်းမှုကိုပေးနိုင်တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားက အတိအလင်းထုတ်ဖော်ဟောထားတာ ရှိတယ်နော်။

အေး-ဒါကြောင့်မို့ ဒီမဂ္ဂင်(၈)ပါးဟာ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးပါပဲ။ အဲဒီနိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂင်(၈)ပါးထဲမှာ မြတ်စွာဘုရားက အဓိကထားပြီးတော့ ဟောလိုက်တာ ဘာတုံးဆိုလို့ရှိရင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကို Right View မှန်ကန်တဲ့ အမြင်၊ မှန်မှန်ကန်ကန် နားလည်သဘောပေါက်ခြင်း အသိပညာကို ပြောတာ။

စဉ်းစားကြည့်မယ် ဆိုလို့ရှိရင် ပြဿနာတစ်ခုကို ဖြေရှင်းတော့မယ်ဆိုရင် ထိုပြဿနာကို မှန်မှန်ကန်ကန် နားလည်မှုဆိုတာ အရေးကြီးဆုံးပဲ။ ဘယ်အရာပဲ ဖြစ်ဖြစ် ပြဿနာတစ်ခု ရှိလာပြီဆိုရင် (၁) ပြဿနာကို ပြဿနာလို့မြင်ရမယ်။ ပြဿနာကို ပြဿနာမဟုတ်ပါဘူးလို့ မြင်နေရင် ဖြေရှင်းဖို့ ကြိုးစားမှာ မဟုတ်ဘူး။ သစ္စာ(၄)ပါးနဲ့ ပြောမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဘဝကို ဒုက္ခလို့ မြင်ရမယ်။ ဒုက္ခလို့ မမြင်သေးသမျှ တွယ်တာနေဦးမှာပဲ။

အဲ့ဒီတော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ပြဿနာကို ပြဿနာလို့မြင်တယ်။ မြင်လာတဲ့အခါကျတော့ အကြောင်း တရားက ဘာလဲဆိုတာ ရှာရတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီ ပြဿနာဖြစ်သလဲဆိုတာ ရှာရမယ်။ ပြဿနာ ပြေသွား တာကိုလည်း မြင်တယ်။ ပြဿနာ ပြေလည်သွားဖို့ နည်းလမ်း (the way of solution) ဆိုတာကိုလည်း မြင်တယ်။ ပြဿနာနဲ့စပ်ပြီး ဒီအခြေခံ အကြောင်း တရား (၄)မျိုးကို မြင်တယ်။

သစ္စာ(၄)ပါးဆိုတာ ဒါကိုပြောတာ၊ ဒုက္ခဆိုတာ တွေ့ပြီးရင် ဒုက္ခရဲ့ အကြောင်းတရား ဘာလဲ ရှာရမယ်။ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းရဲ့ အကြောင်းကိုလည်း သိရမယ်။ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်စေတဲ့ အကြောင်းတရား ကိုလည်းသိရမယ်။ ဒါကို “ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခသမုဒယ၊ ဒုက္ခ နိရောဓ၊ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိပဋိပဒါ” လို့ ဟောတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဘယ်နေရာဖြစ်ဖြစ် ဒီအတိုင်းသွားတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက သံသရာကြီးထဲမှာ အင်မတန် ကြီးမား တဲ့ ဒီပြဿနာကြီးကို ဖြေရှင်းဖို့ရန်အတွက် ဒီ(၄)ချက်ပဲ။

လောကီကိစ္စတွေမှာလည်း တကယ်စဉ်းစားရင် ဒီ(၄)ချက်ပါပဲ။ ဥပမာ- ဆရာဝန်တွေ ဆေးကုမယ် ဆိုလို့ရှိရင် ရောဂါတွေ့သွားပြီတဲ့ ။ ဥပမာဆိုပါစို့- (၁)ဗိုက်ထဲက နာနေတယ်(problem) (၂) ဒီဗိုက်နာ

တာ ဘာကြောင့်လဲ (the cause of problem) ပြဿနာရဲ့အကြောင်း မရှာဘူးလား။ အဲဒါတွေပြီဆိုတော့မှ (၃) ဒီရောဂါဟာ ပျောက်နိုင်တယ်၊ မပျောက်နိုင်ဘူးဆိုတာ၊ (၄) ပျောက်မယ်ဆိုရင် ဘယ်နည်းနဲ့ပျောက်မှာလဲ (the way of treatment) ကုသနည်းကို ရှာရမယ်။ ဒါ သစ္စာ(၄)ပါးစနစ်ပဲ။

ပြဿနာတစ်ခုဖြစ်နေတယ်ဆိုရင် ထိုပြဿနာရဲ့အကြောင်းတရားရှိရမယ်။ ထိုပြဿနာငြိမ်းသွားတာရှိရမယ်။ ထို ပြေငြိမ်းမှုနည်းလမ်း ဆိုတာ ရှိရမယ်။ ဟောဒီ(၄)ခုကို သိရမယ်။ သစ္စာ(၄)ပါးကိုသိတယ်၊ ဒါမျိုးကိုသိတာ။ ဒါမှ အမှန်အကန်။ မြတ်စွာဘုရားက သံသရာဝဋ်ကလွတ်ဖို့ရန်အတွက်၊ ဒုက္ခခပ်သိမ်းချုပ်ငြိမ်းဖို့ရာအတွက် ဟောဒီ(၄)ချက်သိတယ်။ သာမန်ကိစ္စတွေမှာလည်း ဟောဒီ(၄)ချက်နဲ့သွားတာပဲ။ အကုန်လုံးပဲ။

အေး-ဒါကြောင့်မို့ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို မြတ်စွာဘုရားက မှန်ကန်သောအမြင် Right Understanding ဆိုတာ ဘာပြောတာတုံးဆိုရင် ဒုက္ခကို သိတာ၊ နားလည်တာ။ ဒုက္ခရဲ့ အကြောင်းတရားကို သိတာ။ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းမှုကို သိတာ။ ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းကြောင်း နည်းလမ်းကို သိတာ။ အဲဒီလို သိတာ မြင်တာကို အဆင့်မြင့်တဲ့သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့

မြတ်စွာဘုရားကဟောတယ်။ အဲဒီတော့ နိဗ္ဗာန်တံခါး ကြီးဆီသွားမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသွားမယ်ဆိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေဟာ ဒီလို မှန်မှန်ကန်ကန်မြင်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ် တဲ့။ အဲဒီလိုမှ မမြင်ဘူးဆိုလို့ရှိရင် နိဗ္ဗာန်ကိုသွားဖို့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူးတဲ့။

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဆိုတာ- မဂ္ဂင် (၈)-ပါး အဖွဲ့ အစည်းကြီးကိုပြောတာ။ အဲဒီ လမ်းကြောင်းအတိုင်း လျှောက်၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်မှာသေချာတယ်။ ဒီလမ်းကြောင်း က သွေဖည်လို့ကတော့ နိဗ္ဗာန်မရောက်နိုင်ဘူးတဲ့။

အေး-ဒါ့ကြောင်မို့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာနဲ့ ပတ်သက် ပြီးတော့ ဘုန်းကြီးတို့ အခြေခံအားဖြင့် ဘာပြောရမှာတုံး ဆိုလို့ရှိရင် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သစ္စာနုလောမိက သမ္မာဒိဋ္ဌိ(၂)မျိုးကို အခြေခံအားဖြင့် မှတ်ထားရမယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ(၅)မျိုးဆိုတာလည်းရှိပါတယ်။ ဘာလဲဆိုလို့ရှိရင် ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ပေါင်း (၅)မျိုး ရှိတယ်။ ဒီနေရာမှာ လောကီအခြေခံအားဖြင့် သမ္မာ ဒိဋ္ဌိမှာ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဟာ အခြေခံအကျဆုံး ပဲ။ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိမှ မရှိရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်မပြောနဲ့၊ နတ်ပြည်တောင် မရောက်နိုင်ဘူး။

ကြည့်၊ မနေ့က ဟောခဲ့တဲ့ မက္ခလိဂေါသာလ တို့၊ ပူရဏကဿပတို့၊ အဇိတတို့ဟာ ဟောဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကို လုံးဝငြင်းပယ်ထားတယ်။ ကံတရားကို လုံးဝငြင်းပယ် ထားတယ်။ ပူရဏကဿပက အကျိုးတရားကို ငြင်းပယ်လိုက်တယ်။ နောက်ပြီး မက္ခလိဂေါသာလက အကြောင်းတရားကို ငြင်းပယ်လိုက်တယ်။ အဇိတက (၂)မျိုးလုံးငြင်းပယ်လိုက်တယ်ဆိုတော့ ဘုရားအဆူဆူက ကံဆိုတာ ရှိတယ် လက်ခံပြီး ဟောထားတာကို သူတို့က လုံးဝပယ်ဖျက်ပြီးတော့ ဟောတယ်။ လုံးဝကို ပြောင်းပြန် ဟောတယ်။ အဲဒါတကယ့်ကို အရေးကြီးတဲ့ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဲ။ အဲဒါတွေကို လက်ခံထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ ဘယ်တော့မှကောင်းရာသုဂတိကို မရောက်နိုင်ဘူး။ သူ့ရဲ့သွားလာလမ်းက အောက်လမ်း တစ်ခုပဲရှိတယ်။ အပေါ်မတက်နိုင်ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုရင် သူ့ရဲ့ လုပ်ရပ် ကြောင့်ပဲ။ သူ့အမြင်အတိုင်း သူ့သွားရတယ်။

အဲဒီတော့ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရားက ဘာဟောထား တုံး 'ကမ္မဿကာ ဘိက္ခဝေ သတ္တာ ကမ္မဒါယာဒါ' = လူတိုင်းလူတိုင်းဟာ၊ သတ္တဝါမှန်သမျှဟာ ကိုယ်လုပ်တဲ့ ကံကို ပိုင်ဆိုင်မှုရှိကြတယ်။ ဒီမှာ စေတနာကို ကံလို့ခေါ် တယ်။ ထိုစေတနာသည် ကိုယ်ရဲ့ရင်ထဲ၊ နှလုံးထဲမှာ

ဖြစ်သွားလို့ ထိုရင်ထဲ၊ နှလုံးထဲမှာ ဖြစ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့သာ သက်ဆိုင်တယ်။ ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ မဆိုင်ဘူး။ ကမ္မဿ ကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ စပ်ပြီး ကံအကြောင်းပြောရင် တော် တော်ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပြောဖို့လိုသေးတယ်။

ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို အဋ္ဌကထာ ဆရာ ကြီးတွေက အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးနဲ့ ဖွင့်ထားတာရှိတယ်။ သူတို့ဖွင့်တဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကဘာတုံးဆိုရင် ‘ကမ္မံ သကံ ယေ သန္တိ ကမ္မဿကာ’ = ကုသိုလ်ကံသာလျှင်ကိုယ်ပိုင် ဥစ္စာ၊ အကုသိုလ်ကံဟာ ကိုယ့်ကို အကျိုးမပြုသည့် အတွက်ကြောင့် ကိုယ့်ဟာမဟုတ်ဘူး။ ကိုယ်ပိုင် မဟုတ်ဘူး။ ကုသိုလ်ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဆိုတဲ့အဓိပ္ပာယ် နဲ့ ဖွင့်တယ်။ သို့သော် မြတ်စွာဘုရား ဒီသုတ္တန်မှာ ဟောလိုတာက ကုသိုလ်ကံပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ကံ ပဲဖြစ်ဖြစ် လုပ်တဲ့သူနဲ့သာဆိုင်တယ်။ တခြားသူနဲ့ မဆိုင်ဘူး။

ကမ္မဒါယာဒါ = သတ္တဝါတွေဟာ ကံကပေးတဲ့ အမွေကိုသာ ရယူကြရတယ်။ ဘုန်းကြီးတို့တစ်တွေ လူဖြစ်လာတာ ဘယ်သူကပေးတုံး၊ ကံကပေးတာ၊ ကံနဲ့ ဆိုင်တယ်။ ကံက မင်းမျက်လုံး ကောင်းကောင်းဆိုရင် မျက်လုံးကောင်းကောင်း၊ မျက်စိမပါနဲ့ဆို မျက်စိမပါဘူး။ ဦးနှောက် မကောင်းစေနဲ့ဆို ဦးနှောက်မကောင်းဘူး။

အရုပ်ဆိုးဆို အရုပ်ဆိုး။ ကံက ပေးတဲ့ အမွေအတိုင်းကို ခံရတာ။ အဲ့ဒါပြောတာ။ ကံရဲ့ အမွေကိုခံရတာ၊ ဘယ်သူ့အမွေမှခံရတာ မဟုတ်ဘူး။ မဟုတ်ပါဘူး။ တပည့်တော်တို့ အမေအဖေအတိုင်း ဖြစ်ရတာပါဆိုရင် အမေအဖေက အသားမည်းပြီးသားသမီးက ဖြူတာရှိ တယ်။ အမေအဖေက ဉာဏ်မကောင်း၊ သားသမီးက ဉာဏ် ကောင်းတာရှိတယ်။ အမေ အဖေက တော်တယ်၊ သားသမီးက ဉာဏ်လေးတယ်ဆိုတာရှိတယ်။ မျိုးစုံပဲ၊ မတူဘူး။ ညီအစ်ကို မောင်နှမချင်းတောင်မှ မတူတာ။

သတ္တဝါသတ္တဝါတွေဟာ။ ကမ္မဿကာ၊ ကံသာ လျှင်ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိကြပါပေကုန်၏။ ကမ္မဒါယာဒါ၊ ကံက ပေးတဲ့အမွေကိုသာခံကြရကုန်၏။ ကမ္မယောနီ၊ ကံသာလျှင် ဒီဘဝရောက်လာစေတတ်တဲ့ အကြောင်းရှိကြပါကုန်၏။ ကမ္မဗန္ဓု၊ ကံသာလျှင် ဆွေမျိုးရှိကြပါကုန်၏။ ကမ္မပ္ပဋိ သရဏာ၊ ကံသာလျှင် အားကိုးစရာ ရှိကြပါပေကုန်၏။

ဘုန်းကြီးတို့တစ်တွေ လူလောကထဲလာတုန်းက တစ်ယောက်တည်း လာတာလား၊ နှစ်ယောက် လာတာ လား။ (တစ်ယောက်တည်းလာတာပါဘုရား)။ အမြွှာပူး တွေကျတော့ ဘယ်လိုပြောမလဲ။ (ရယ်ကြသည်)။ အမှန် တော့ သူတို့လည်း တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် သိတာ မဟုတ်ပါဘူး။ လာတာတော့လည်းတစ်လမ်းစီက လာခဲ့

ကြတာပဲ။ မတော်တဆ ဇရပ်တစ်ခုပေါ်မှာ ဝင်တည်းမိ
တာ၊ ဆုံမိတာမျိုး ဖြစ်တာပါ။ လာတဲ့လမ်းကြောင်းခြင်း
တော့ တူမှာမဟုတ်ပါဘူး။ လူတွေဟာ ကံကမ္မေးဖွား
ပေးလိုက်တာ။ မွေးဖွားခြင်းရဲ့ အကြောင်းကလည်း
ကံပဲ။

“ယံ ကမ္မံ ကရိဿန္တိ ကလျာဏံ ဝါ ပါပကံ
ဝါ၊ တဿ ကမ္မဿ ဒါယာဒါ ဘဝိဿန္တိ။ ကလျာဏံ”
ဝါ၊ ကောင်းတဲ့ ကုသိုလ်ကံပဲ ဖြစ်စေ။ ပါပကံဝါ၊
မကောင်းတဲ့ အကုသိုလ်ကံပဲ ဖြစ်စေ။ ယံကမ္မံ၊ အကြင်
ကံကို။ ကရိဿန္တိ၊ ပြုလုပ်ကြပေကုန်၏။ တဿ
ကမ္မဿ ဒါယာဒါ ဘဝိဿန္တိ။ အဲဒီ ကောင်းတဲ့ကံ၊
မကောင်းတဲ့အကုသိုလ်ကံရဲ့ အမွေကို ခံရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်
ဖြစ်ကြရလေကုန်၏။

ဒါက ကမ္မဝါဒကို ပြောတာ။ ကိုယ်လုပ်တဲ့
ကံကိုကိုယ်ခံရတယ်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ဒီအတိုင်း မှတ်ထား။
သတ္တဝါတွေဟာ ကံပေးတဲ့ အတိုင်း ဖြစ်ရတယ်ဆိုတဲ့
အမြင်ဟာ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။

ပူရဏကဿပကပြောတယ်။ အကုသိုလ်
ဆိုတာမရှိဘူး။ အကုသိုလ်ရဲ့ အကျိုးလည်း မရှိပါဘူး။
ကုသိုလ်ဆိုတာ မရှိဘူး။ ကုသိုလ်အကျိုးရဲ့လည်းမရှိဘူး။
မြတ်စွာဘုရားဟောတာနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်မနေဘူး

လား။ အနည်းဆုံး လူဖြစ်လာရင် ကံကို ယုံကြည်တဲ့သူ ဖြစ်ရမယ်။ ကံကိုမယုံကြည်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် တွေသာ မဟုတ်ဘူး။ တခြားလူတွေလည်း နတ်ပြည်ရောက် နိုင်တယ်။ ကံကို ယုံကြည်ပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုတာ၊ ဒါနပြုတာရင်ထဲနှလုံးထဲကတူမှအကုန်တူတယ်ပြောတာ။

ယေဘုယျအားဖြင့်ပြောရင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မှ မဟုတ်ဘူး။ အခြားဘာသာဝင်တွေလည်း ဒီအလုပ်မျိုး လုပ်ရင် အကောင်းဖြစ်မှာပဲ။ ကောင်းတာ လုပ်ရင် ကောင်းတာ ဖြစ်မယ်။ ဓမ္မနဲ့ဆိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် သူ့သဘော သူ့ဆောင်တဲ့ အရာတွေကို ဓမ္မ လို့ပြောတာ။ အဲဒီလို ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှိလာပြီဆိုရင် ဒီပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ အခြေခံ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်တစ်ခုရလာပြီလို့ ပြောရမယ်။ မဂ္ဂင်(၈)ပါးထဲမှာ ဒါ အဆင့်အနိမ့်ဆုံး သမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။ ဒါလေးမှမရှိရင် အဆင့်မြင့်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မရနိုင်ဘူး။ အဆင့်နိမ့်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အစပျိုးလာရုံနဲ့ နိဗ္ဗာန်ပို့သလားဆိုရင် မပို့နိုင်ဘူး။ အစလေး၊ အခြေခံ လေးပဲ ရှိသေးတယ်။

နိဗ္ဗာန်ရောက်ဖို့ရာအတွက် သမ္မာဒိဋ္ဌိ တစ်ဆင့် ရှိသေးတယ်။ ဒါကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၂)မျိုး မှတ်ရမယ်။ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သစ္စာနုလောမိကသမ္မာဒိဋ္ဌိ (၂)မျိုးခွဲပြီး ဟောပါမယ်။ ဒါက အဋ္ဌကထာ တစ်စောင်ရဲ့

မိန့်ဆိုချက်၊ အေး-ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို အကျဉ်း
 ချုံးပြောရမယ်ဆိုလို့ရှိရင် လူ့လောကမှာ ဆူကြဲနိမ့်မြင့်
 ကွဲပြားခြားနားကြတယ်။ တချို့က အသက်တိုတယ်။
 တချို့က အသက်ရှည်တယ်။ ဒီလို ဖြစ်နေတာ ဘာ
 ကြောင့်ဆိုရင် ကံကနေပြီး ခွဲပေးနေတာ။ မိသားစုထဲမှာ
 ပဲ တချို့ကအသက်ရှည်တယ်၊ တချို့က အသက်တို
 တယ်၊ တချို့က ရောဂါများပြီး တချို့က ရောဂါနည်း
 တယ်၊ တချို့က လှတယ်၊ တချို့က အရပ် ဆိုးတယ်။
 တချို့က ချမ်းသာတယ်၊ တချို့က ဆင်းရဲတယ်၊
 တချို့က သြဇာရှိတယ်။ တချို့က မရှိဘူး၊ တချို့က
 ဂုဏ်သရေမြင့်မားတယ်။ တချို့က မမြင့်မားဘူး။
 တချို့က တော်တယ်၊ တချို့က မတော်ဘူး။ မိသားစု
 ထဲမှာဘဲ ကြည့်လေ။ ဒါ ဘယ်သူက လုပ်သလဲ၊ ကံက
 လုပ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်မှာ
 ဟောထားတယ်။

ပြည့်ပြည့်စုံစုံ စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်ကို ဟောရင်
 တော့ (၁)ရက်၊ (၂)ရက်လောက် ဟောရမယ်။ ဒါပေမဲ့
 အားလုံးချိုင်ပြီးပြောရရင် သူများအသက် သတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်
 တွေ အသက်တိုတယ်။ ငရဲကျပြီးနောက် လူဖြစ်လာရင်
 အသက်တိုတယ်၊ အသက်ရှည်တာကျတော့ ပါဏာတိပါတ
 ရှောင်ကြဉ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေပေါ့။ ရှောင်ကြဉ်သည့်အတွက်

ကြောင့် ကောင်းရာသုဂတိ ရောက်တယ်။ လူဖြစ်ရင် လည်း အသက်ရှည်တယ်ပေါ့။ အဲဒီလို စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂ သုတ်မှာ ဘုရားက ကံနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဟောထားတယ်။

မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်မှာ ဒီထက် စဉ်းစားစရာ တွေ ပိုပြီးပါလာတယ်။ မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်နဲ့ ပတ် သတ်ပြီး ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိရဲ့ အခြေခံလေး ပြောရမယ်ဆိုရင်-

လူတစ်ယောက်ဟာ မကောင်းတာ လုပ်တယ်။ ဒုစရိုက်(၁၀)ပါးကိုလည်း အကျဉ်း မှတ်လိုက်နော်။ (၁) လူတစ်ယောက်ဟာ စိတ်နေစိတ်ထားကစပြီး မကောင်း ဘူး။ မကောင်းတာချည်းဘဲ လုပ်တယ်။ သေတဲ့အခါ ငရဲကျသွားတယ်။ ဒါတစ်ယောက်။ (၂) လူတစ် ယောက် ဟာ မကောင်းတာတွေလုပ်တယ်။ သေတဲ့အခါကျတော့ နတ်ပြည်ရောက်တယ်။ ဒါတစ်ယောက်။ (၃) လူတစ် ယောက်ဟာ သုစရိုက်တွေပဲလုပ်တယ်။ သေတဲ့အခါ ကောင်းရာသုဂတိ ရောက်တယ်။ ဒါတစ်ယောက်။ (၄) လူတစ်ယောက်ဟာ အကျင့်ကောင်းတယ်။ ကောင်းတာ တွေချည်းပဲ လုပ်တယ်။ သေတော့ ငရဲရောက်သွား တယ်။ ဒါတစ်ယောက်။

အဲဒီလေးမျိုးနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ တခြား ဘာသာတွေက ဘယ်လို တွေ့ရှိလဲ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာမပွင့်ခင်

က အကြားအမြင်ဆရာတွေထက် အဆင့်မြင့်တဲ့ ဒိဗ္ဗ
စက္ခုဉာဏ်ရတဲ့ သမဏ ဗြာဟ္မဏတွေဟာ သူတို့မှာ
မြင်နိုင်တဲ့ စွမ်းအားသတ္တိရှိပေမယ့် သူတို့ ဟောပြော
ချက်က မပြည့်စုံဘူး။ ကံနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဒီ(၄)ချက်မှာ
မျက်စိလည်သွားတယ်။

ပထမပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ မကောင်းတာ
တွေချည်းလုပ်တယ်။ မကောင်းတာလုပ်လို့ ငရဲကျ
သွားတယ်။ မကောင်းတဲ့ဘုံ ရောက်သွားတယ်။ အဲဒါကို
သမာဓိစွမ်းအားရှင်က ဒိဗ္ဗစက္ခုနဲ့ ကြည့်လိုက်တဲ့အခါ
ငရဲခံနေရတာ တွေ့ရလို့ theory တစ်ခုကို ထုတ်ဖော်
လိုက်တယ်။ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ဆိုတာ ရှိတယ်။
မကောင်းမှု အကုသိုလ်ရဲ့ အကျိုးလည်း ရှိတယ်။ ကြည့်
လေတဲ့ မကောင်းတာလုပ်တဲ့သူ ငရဲကျသွားပြီ။ ဒါ
ကြောင့် ဒီအချက်ကိုကြည့်ပြီး မကောင်းတာလုပ်တဲ့
သူမှန်သမျှ ငရဲ သွားမယ်လို့ conclusion ဆွဲတယ်။
ဒါကို မြတ်စွာဘုရားက လက်မခံဘူး။ ဝေဖန်ပြ တယ်။

ဒုတိယအမျိုးအစားကျတော့ မကောင်းတာတွေ
လုပ်ပြီး နတ်ပြည်ရောက်နေသူ ဖြစ်တယ်။ ဒိဗ္ဗစက္ခုနဲ့
ကြည့်လိုက်တော့ နတ်ပြည်ရောက်နေတာ မြင်ရတယ်။
ဟ- ဒီလူ မကောင်းတာတွေ လုပ်ပြီး သေတော့
နတ်ပြည်ရောက်နေပါလား။ မကောင်းတာတွေလုပ်ပြီး

ဘာဖြစ်လို့ နတ်ပြည်ရောက်နေလဲဆိုတာ အကြောင်းရင်းကို သေချာမသိဘူး။ ဒါနဲ့ theory တစ်ခု ထုတ်လိုက်တယ်။ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ဆိုတာ မရှိဘူး။ မကောင်းမှု အကုသိုလ်ရဲ့အကျိုးတရားလည်းမရှိဘူး။ ဒီလောက်ဆိုးတဲ့ကောင်တောင် နတ်ပြည်ရောက်နေတာပဲ။ ဒီ theory ထုတ်ပြီးတော့ မကောင်းတာလုပ်လည်း သူဖြစ်ချင်ရာဖြစ်မှာပဲဆိုတဲ့ conclusion ကို ဆွဲလိုက်တယ်။

ထိုအတူပဲ၊ ကောင်းတာလုပ်ပြီး ကောင်းတဲ့ဘုံရောက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဒီဗ္ဗစက္ခုနဲ့ ကြည့်လိုက်လို့မြင်ရင် အေး-ကုသိုလ်ကောင်းမှုဆိုတာရှိတယ်။ ကုသိုလ်အကျိုးတရားဆိုတာလည်း ရှိတယ်ဆိုတဲ့ theory ကို ဆွဲလိုက်တယ်။ ကြည့်-ဒီလူတစ်ယောက် ကောင်းတာတွေ လုပ်ပြီး ကောင်းတဲ့ဘုံရောက်နေပြီလို့ ပြောပြီး သူက ဘာ conclusion ဆွဲလိုက်လဲဆိုရင် ကောင်းတာလုပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကောင်းတဲ့ဘုံပဲ ရောက်နိုင်တယ်တဲ့။

ဒီ conclusion ဆွဲလိုက်တော့ စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ လာဠိနေပြန်ရော။ စတုတ္ထပုဂ္ဂိုလ်ဟာ ကောင်းမှုကုသိုလ်လုပ်ပါလျက် ငရဲကျနေသူ ဖြစ်တယ်။ အဲဒါသွားတွေတဲ့ အခါကျတော့ သူက ဘာပြန်ပြောသလဲဆိုရင် ကောင်းမှုကုသိုလ်ဆိုတာမရှိဘူး။ ကောင်းမှုတွေလုပ်ပြီး ငရဲကျနေတာရှိတယ်လို့ ကောက်ချက်ချတယ်။။

မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီအချက်တွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဝေဖန်တာကတော့- မကောင်းတဲ့ အကုသိုလ်ဆိုတာ ရှိတယ်။ မကောင်းတဲ့အကုသိုလ်ရဲ့အကျိုးရှိတယ်ဆိုတာ ဟုတ်တယ်။ အဲဒါကို ငါ သဘောတူတယ်တဲ့။ သို့သော် မကောင်းတာ လုပ်တဲ့သူမှန်သမျှ ငရဲကျတယ်ဆိုတဲ့ conclusion ကိုတော့ ငါလက်မခံဘူး။ ဘာဖြစ်လို့တုံးဆိုရင် ဒီလက်ရှိဘဝက ကံတစ်ခုတည်းတင် ကြည့်ပြီး ဆုံးဖြတ်လို့မရဘူး။ အတိတ်က ကံတွေလည်း ရှိသေးတယ်။

ဒီဘဝမှာ သူကဆိုးပေမယ့် အတိတ်ကကောင်းခဲ့တယ်။ အဲဒီအတိတ်က ကောင်းလာတဲ့ကံက nature ဖြစ်ပြီး ဝင်ရောက်အကျိုးပေးလိုက်တာ။ ဒါမှ မဟုတ်သေခါနီးမှာ စိတ်ပြောင်းသွားတာမျိုး ရှိတယ်။ ဆိုပါစို့။ သရဏာနိ ဆိုတဲ့ သာကီဝင်မင်းသားတစ်ယောက်ဟာ တစ်သက်လုံး အရက်တမြဲမြဲနဲ့ နေသွားတယ်။ သေခါနီးကျတော့ သူပြင်သွားတာ ဘယ်မှာမှ မသိလိုက်ဘူး။ သူ သေခါနီး သောတာပန် ဖြစ်သွားတယ်။

သူသေသွားတဲ့အခါ မြတ်စွာဘုရားက သရဏာနိကို သောတာပန်လို့ မိန့်တယ်။ ဒီတော့ ကြားတဲ့ လူအများစုက ဟာ-နဲ့တိုင်း အရက်ကလေး တမြဲမြဲနဲ့ နေတဲ့ သရဏာနိလိုအကောင်တောင် သောတာပန် ဖြစ်တယ်ဆိုရင် ဘယ်ကောင်သောတာပန် မဖြစ်ဘဲ

နေမှာတုံးလို့ ပြောကြတယ်။ သေခါနီး ပြောင်းလဲသွားတာ သူတို့မသိကြဘူးလေ။ အဲဒီတော့ ပုထုဇဉ်ဆိုတာ အပြောင်းအလဲ သိပ်မြန်တယ်။ တစ်ခုလေးနဲ့ သွားပြီး conclusion မဆွဲနဲ့တဲ့။ ကမ္မဝိဘင်္ဂဉာဏ်ဟာ မြတ်စွာဘုရားမှာသာရှိနိုင်တယ်။ အသေးစိတ် အကြောင်းအချက်အလက်ကို မြတ်စွာဘုရားက သိတယ်။ ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ မသိနိုင်ဘူး။ ကြားထဲက လစ်လပ် နေတဲ့ အကြောင်းလေးကို မသိလိုက်တဲ့အတွက်ကြောင့် လူတွေက မျက်စိလည်သွားတယ်။

ဒီကနေ့ခေတ်လည်း မျက်စိလယ်တဲ့လူတွေ ရှိတယ်။ ဟာ-ဒီကောင် ဆိုးတဲ့အကောင်၊ သေတော့ကောင်းရာရောက်တယ်။ ဘာတွေပြောကြလဲ ဆိုရင် ဒီကောင် မကောင်းတာတွေ လုပ်တယ်။ ကြီးပွားနေတယ်။ ကောင်းတာလုပ်တဲ့ကောင်ကျတော့ ဆင်းရဲတယ်လို့ပြောကြတယ်။ တချို့က ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကိုတောင် မယုံချင်တော့ဘူးလို့ပြောကြတယ်။ မဟုတ်တာလုပ်တဲ့အကောင် ကြီးပွားတယ်။ ဟုတ်တာလုပ်တဲ့ အကောင် ဆင်းရဲတယ်လို့ မျက်စိလည်သွားတယ်။ မကောင်းတာတွေလုပ်နေပေမယ့် အတိတ်ကကောင်းတာတွေ လုပ်ခဲ့လို့ ဒီဘဝမှာ ကောင်းကျိုးပေးတယ်။ အခု မကောင်းတာတွေက mature မဖြစ်သေးဘူး။

ဥယျာဉ်ကြီးထဲမှာ ဟို ၄၅၁၀ နှစ်က စိုက်ထားတဲ့ အပင်တွေက အသီးတွေ သီးနေတာ။ အခု ဒီကနေ့မှာ စိုက်တဲ့အပင်တွေက မသီးသေးဘူး။ အခုလုပ်တဲ့ ပစ္စုပ္ပန်ကံက mature မဖြစ်သေးဘူး။ အဲဒါ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ ကမ္မဝါဒနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကမ္မဝိဘင်္ဂ သုတ်ကို နားလည်အောင် ဖတ်ရတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက-ရှေးတုန်းကလုပ်လာတာလည်းဖြစ်မယ်။ နောက်ကျမှ လုပ်တာလည်းဖြစ်မယ် သို့မဟုတ် သေခါနီးမှာ အယူဝါဒ ပြောင်း၊ စိတ်ပြောင်းသွားတာလည်း ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ကောင်းတာလုပ်ပြီး မကောင်းတဲ့ဘဝ ရောက်သွားတာ ရှိတယ်။ မကောင်းတာလုပ်ပြီး ကောင်းတဲ့ဘဝ ရောက်သွားတာလည်း ရှိတယ်။

ကြည့်လေ၊ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တုန်းက ထောင်ထဲမှာ ဘုရင်အမိန့်နဲ့ သေဒဏ်ကျတဲ့ သူတွေ နှစ်ပေါင်း (၅၀)ကြာ သတ်ခဲ့တဲ့ တမ္မဒါဠိက လူသတ်သမားကြီးသေတော့ သုဂတိဘုံ ရောက်သွားတယ်။ ဘာဖြစ်လို့ ရောက်သွားတုံးဆိုရင် အရှင်သာရိပုတ္တရာနဲ့ တွေ့လိုက်တယ်။ အရှင်သာရိပုတ္တရာကိုမြင်တော့ သူက သဒ္ဓါတရားဖြစ်သွားတယ်။ သူစားမယ့် နို့ဃနာဆွမ်းကို လှူတော့ ရှင်သာရိပုတ္တရာက တရားဟောကြားတယ်။

သူ့စိတ်ထဲမှာ ဘယ်လိုဖြစ်သလဲ။ ဒီလောက်
 လူတွေ သတ်လာတာ တရားနာလည်း မထူးတော့ပါဘူး။
 ငါ့ဘဝက တစ်လမ်းသွားပဲလို တွေးပြီး စိတ်မငြိမ်ဘူး။
 ဒီအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာက အကဲခတ်မိတယ်။ တရား
 ဟောတာ ခဏရပ်နားပြီးမေးတယ်၊ ဒါယကာ ဘာတွေ
 တွေးပြီး ပူပန်နေတာလဲတဲ့၊ တပည့်တော်က လူတွေနှစ်
 ပေါင်းများစွာ သတ်လာတာဘုရား၊ တရားနာလည်းမထူး
 ပါဘူးလို့ ဆိုတော့ ရှင်သာရိပုတ္တရာက မေးလိုက်တယ်။
 အဲဒီလူတွေ မင်းသတ်ချင်လို့ သတ်တာလား မေးလိုက်
 တယ်။ မဟုတ်ပါဘူး။ ဘုရင်ကခိုင်းလို့ပါတဲ့။ အေး . . .
 သူများခိုင်းလို့ လုပ်ရတာ အပြစ်ရှိသလားလို့ မေးလိုက်
 တော့ သူ့စိတ်ထဲမှာ ပေါ့သွားပြီး ဟုတ်သားပဲ၊ သူများခိုင်း
 လို့လုပ်တာ အပြစ်မရှိဘူးလို့ မှတ်ယူသွားတယ်။

တကယ်တော့ သူများခိုင်းလို့ လုပ်လည်းအပြစ်ရှိ
 တယ်နော်။ ခိုင်းလို့ သတ်တာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ကိုယ့်သဘောနဲ့
 ကိုယ်သတ်တာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သတ်တာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး
 အတူတူပဲ။ ဘုန်းကြီးတွေမှာ ခိုင်းတဲ့ကိုယ်တော်လည်း
 ပါရာဇိကကျတယ်။ သတ်တဲ့ကိုယ်တော်လည်း ပါရာဇိက
 ကျတယ်။ သူများခိုင်းလို့ လုပ်ရတာ အပြစ်ရှိသလား
 လို့ ရှင်သာရိပုတ္တရာက မေးလိုက်တော့ ဟုတ်သားပဲ
 သူများခိုင်းလို့ လုပ်ရတာပဲ ငါလုပ်ချင်လို့လုပ်တာ

မဟုတ်ဘူးလို့ တွေးမိပြီး ရင်ထဲမှာပေါ့သွားတယ်။ အဲဒီ အချိန်မှာရှင်သာရိပုတ္တရာက ဆက်ပြီးတရားဟောတယ်။

အဲဒီမှာ ရှင်သာရိပုတ္တရာက အပြစ်မရှိဘူးလို့ မပြောဘူးနော်။ ဒါပေမဲ့ ရှင်သာရိပုတ္တရာရဲ့ အမေးစကား ကြောင့် သူ့ရင်ထဲမှာ အတွေးတစ်မျိုးဝင်လို့ စိတ်ကလေး ငြိမ်သွားတယ်။ စိတ်ငြိမ်ငြိမ်နဲ့ တရားနာလိုက်တော့ တရားသဘော နားလည်ပြီး သစ္စာနုလောမိကသမ္မာ ဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်အဆင့်ထိအောင် ရောက်သွား တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ သေသွားလို့ နတ်ပြည်ရောက် သွားတာ၊ ဒီလျှို့ဝှက်ချက်လေးတွေ သဘောပေါက်ဖို့လို တယ်ပေါ့။ မဟာကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက ဒီလျှို့ဝှက်ချက်ကလေးတွေကို ဖော်ထုတ်ပြီးဟောထား တာ။ ဒါ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ခေါ်တယ်။

အဲဒီ အခြေခံ ကံတွေနဲ့ စပ်ပြီး တို့တစ်တွေဟာ ဘဝတစ်ခုမှာ ကုသိုလ်ကံလုပ်မိတာရှိတယ်။ အကု သိုလ်ကံလုပ်မိတာရှိတယ်။ မကောင်းတဲ့ကံတွေလုပ်မိပြီး ပူပန်နေလို့လည်း ဒီလိုလုပ်မိတာဟာ ဖြေဖျောက်လို့ရမှာ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီတော့ လုပ်မိတဲ့ ကံတွေ နောက်ထပ် ငါ မလုပ်ဘူး။ ရှောင်ကြဉ်မယ်။ ကောင်းတာတွေချည့် လုပ်မယ်ဆိုရင် လွတ်သွားနိုင်တယ်။ ကောင်းတာတွေ လုပ်ပြီး မကောင်းတဲ့ကံတွေကို isolated လုပ်ထား

လိုက်တယ်။ ကင်ဆာရောဂါလိုပေါ့။ မပျံ့အောင် လုပ်ထားလိုက်တယ်။ ကံတရားတွေ မပျံ့အောင် ဆို့ပိတ် ထားတယ်။ ကောင်းတာတွေ ဆက်လုပ်သွားတယ်။ ဒီလိုနည်းနဲ့ ဒီကံကို လွန်မြောက်နိုင်ပါတယ်တဲ့။

သင်္ခမ္မသုတ်ဆိုတာ သံယုတ်ထဲမှာ ကံတရားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဟောထားတာ ရှိတယ်။ ကံတရားနဲ့ပတ် သက်ပြီး မကောင်းတာကို မကောင်းဘူးလို့ မြင်ရမယ်၊ မြင်ပြီးရင်ရှောင်ကြဉ်ရမယ်။ ကောင်းတာတွေချည်း လုပ် မယ်ဆိုရင် အဲဒီမကောင်းတဲ့ ကံက လွတ်မြောက် သွား မယ့် တစ်ခုတည်းသောနည်းလမ်းပဲ။ နို့မို့ဆိုရင် လူပေါင်း များစွာသတ်ထားတဲ့အင်္ဂုလိမာလကဘယ်လိုလုပ်ရဟန္တာ ဖြစ်မှာတုံး။ ကံတွေအားလုံးသာ အကျိုးပေးနေမယ် ဆိုလို့ရှိရင် မကောင်းတဲ့ကံက လွတ်မြောက်စရာမရှိဘူး။

ဘုန်းကြီး အမေရိကမှာ နေတုန်းက ကံက လွတ်မြောက်ကြောင်းဟောတဲ့အခါဒကာကြီးတစ်ယောက် က ဘာပြောသလဲဆိုရင် အရှင်ဘုရားဟောတာက မကောင်းတဲ့လူတွေ မြောက်ပေးသလို ဖြစ်နေမယ်တဲ့။ ဘုန်းကြီးက ဒါ သဘာဝပြောတာပဲ ဒကာကြီး။ နို့မို့ဆို ဘုရားတရားတော်ဟာ ဘာတန်ဖိုးရှိတော့မှာလဲ။ မကောင်းမှုဆိုတာ ပုထုဇဉ်ဆိုတော့ လုပ်မိမှာပဲလေ၊ လုပ်မိပြီး လွတ်လမ်းမရှိတော့ဘူး၊ အဖြေမရှိဘူးဆို

ဘယ်ဖြစ်မလဲ၊ အဖြေဆိုတာတော့ ရှိရမှာပေါ့ဗျာ။ အဲ့ဒါ မြတ်စွာဘုရားက သင်္ခမ္မသုတ်မှာ အဲဒီလို ဟောထား တယ်။

အေး-ဒါကြောင့်မို့ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဆို တာ ဒိဋ္ဌိထဲမှာ အားလုံးပြည့်စုံရမဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် ဖြစ်ပါ တယ်။ နောက်ရက်ကျမှပိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိခေါ်တဲ့ သစ္စာ နုလောမိကဉာဏ်အကြောင်းဘုန်းကြီးဆက်ဟောပါမယ်။ တရားချစ်ခင်ပရိသတ်တို့သည်မဂ္ဂင်(၈)ပါး အကျင့်တရား ဆိုတဲ့နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးမှာ အခြေခံဖြစ်တဲ့ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုပြည့်စုံစေပြီး နိဗ္ဗာန်တံခါးဆီ ဦးတည်ပြီး ကိုယ်စီကိုငှသွားရောက်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု   သာဓု   သာဓု

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ (အပိုင်း-၃)

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၁-ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၆၉-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် (၂)ရက်နေ့ည၊ ရန်ကုန်မြို့၊ စမ်းချောင်းမြို့နယ် ကံမြင့်ကျောင်းတိုက်၊ ညဉ့်ဦးယံ ဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၊ စမ်းချောင်းမြို့နယ်၊ ကျွန်းတောလမ်း၊ အမှတ် (၅) ဘီ၊ (၄)လွှာနေ ကွယ်လွန်သူ ဦးမောင်မောင်သိန်းကို ရည်စူး၍ ဇနီး ဒေါ်ထားကြည်၊ သားမောင်မောင်လတ်၊ သမီး မေသက်ထား၊ စုစုထား၊ မိသားစုတို့၏ အမတဒါန ဓမ္မဒါနအဖြစ် ဖြင့် ဟောကြားအပ်သော နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ တရား ဒေသနာတော်။

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဖွင့်တော်မူပါ

မြတ်စွာဘုရားက ဓမ္မစကြာတရားတော် ဟောကြားသည်အချိန်မှစ၍ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို ဖွင့်ထားတာ ဒီကနေ့လည်းဖွင့်ထားလျက်ရှိပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်သွားချင်ရင် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ပဲဖြစ်ဖြစ် ဒီလမ်းကသွားပြီး ဒီတံခါးပေါက်ကပဲ ဝင်ရပါမယ်။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ဖို့ ဒီလမ်း၊ ဒီတံခါးပေါက်ပဲရှိတယ်လို့ပြောရမယ်။

မြတ်စွာဘုရားက မဟာသတိပဋ္ဌာန်သုတ်မှာ ဆိုရင် နိဗ္ဗာန်သွားရန် တစ်လမ်းပဲရှိတယ်လို့ အတိအလင်းထုတ်ဖော်ဟောကြားထားတာရှိပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်သွားရန် လမ်းကွဲ လမ်းမြွာတွေ မရှိဘူး။ တစ်ဖြောင့်တည်း ဒီတစ်လမ်းပဲပေါ့။ သို့သော် နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်ထားပြီး လမ်းကြောင်းကို ပြထားပါလျက် လူတိုင်း နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြသလားလို့မေးလျှင် မရောက်ကြဘူးနော်။

အဲဒါနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ပုဏ္ဏားတစ်ယောက်က မြတ်စွာဘုရားကိုမေးဖူးတယ်။ အရှင်ဘုရားက နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးလည်းဖွင့်ထားတယ်၊ သွားတဲ့လမ်းကြောင်းလည်းပေးထားတယ်၊ ရောက်တဲ့သူ ရောက်တယ်၊ မရောက်တဲ့သူ မရောက်ဘူးဆိုတော့ အဲဒါ ဘာဖြစ်လို့ မရောက်တာလဲလို့ လျှောက်တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက

မင်းက ရာဇဂြိုဟ်ပြည်မှာနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ကို ဘယ်လိုသွားရမလဲလို့ လမ်းကြောင်းကို လူတစ်ဦးက မေးရင် မင်းပြောပြမှာပါ။ သွားလိုတဲ့ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် လည်း ရှိနေတယ်။ လမ်းလည်းရှိနေတယ်။ လမ်းညွှန်ပြတဲ့ မင်းကိုယ်တိုင်လည်း ရှိနေပါလျက်နဲ့ ဘာကြောင့် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်ကို ရောက်တဲ့သူက ရောက် ပြီး၊ မရောက်တဲ့ သူက ဘာကြောင့်မရောက်တာလဲလို့ ပြန်မေးတယ်။

ဒီအခါ ပုဏ္ဏားက အရှင်ဘုရား၊ ဒါက တပည့် တော် အပြစ်မဟုတ်ဘူး။ သူမသွားလို့ မရောက်တာပေါ့ ဘုရား။ အေး-အဲဒီအတိုင်းပဲ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးလည်း ဖွင့်ထားတယ်။ လမ်းကြောင်းကိုလည်း ပြထားတယ်။ ဘယ်လိုသွားရင် ရောက်တယ်ဆိုတဲ့ လမ်းညွှန်ပြပေးတဲ့ ငါဘုရားကိုယ်တိုင်လည်း ရှိနေပါလျက် သွားတဲ့သူပဲ ရောက်ပြီး၊ မသွားတဲ့သူက မရောက်နိုင်ဘူး။ အဲဒါ လမ်းညွှန်တဲ့သူရဲ့ အပြစ်မဟုတ်ဘူး။ မသွားတဲ့သူနဲ့ဘဲ ဆိုင်တယ်။

မြတ်စွာဘုရားက နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်လိုက် ပါပြီလို့ ကြေညာထားတယ်။ ဖွင့်လိုက်တဲ့အခါ ယုံကြည်မှု ကိုတော့ထားကြ။ ယုံကြည်မှု မထားရင် ဒီလမ်း၊ ဒီစခန်းကို ရောက်မှာမဟုတ်ဘူး။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာ

ဘုရားက ယုံကြည်ကြဆိုပြီး၊ ဒီနေ့အထိ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို ဖွင့်ထားတာ။ နိဗ္ဗာန်ကို အရောက်သွားချင်သူတွေဟာ အခြားလမ်းတွေ လျှောက်ရွေးနေစရာ မလိုဘူး။ ဒီလမ်းကပဲ လျှောက်ဖို့ မဂ္ဂင်(၈)ပါး၊ အကျင့်တရားဆိုပြီး ဓမ္မစကြာမှာ မဇ္ဈိမပဋိပဒါတရား ဟောခဲ့တယ်။

ဒီနေ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၂) မျိုးကို ချဲ့ဟောရအောင်။ မနေ့က အခြေခံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ကို အချိန်မရလို့ အကျဉ်းပဲ ဟောခဲ့ရတယ်။ နောက်တစ်နေ့မှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ (၂) မျိုးထဲမှ အခြေခံမရှိမဖြစ်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိတစ်မျိုးနဲ့ နိဗ္ဗာန်စခန်းသွားချင်ရင် အဲ့ဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်တင် မလုံလောက်သေးလို့ နောက်ထပ် သမ္မာဒိဋ္ဌိတစ်မျိုး ရှိရဦးမယ်။ အခြေခံ သမ္မာဒိဋ္ဌိမှ မရှိရင် နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို ကျောပေးနေတာနဲ့ တူတယ်။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို ပြောင်းပြန်လျှောက်နေတဲ့သူနဲ့ အတူတူပဲ။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကို ပြောင်းပြန်လျှောက်နေရင် နိဗ္ဗာန်ကြီးနှင့် ဝေးသထက်ဝေးသွားမှာပဲ။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို ဘယ်လိုမှ ချဉ်းကပ်နိုင်မှာမဟုတ်ဘူး။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ

သမ္မာဒိဋ္ဌိ အကြောင်း သိချင်ရင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို အရင်ကြည့်ရမယ်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ မှားယွင်းသော

အမြင်၊ မြင်ထားတဲ့အတိုင်း ဘာတစ်ခုမှ မဖြစ်တဲ့အမြင်၊ တကယ်မဟုတ်တဲ့အမြင်ကိုခေါ်တာ။ အယာထာဝဒိဋ္ဌိလို့ ခေါ်တယ်။ အစစ်အမှန်မဟုတ်တဲ့ အမြင်၊ တလွဲမြင်နေ တဲ့အမြင်၊ မကောင်းကျိုးပေးတယ်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဆိုတာ အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဆိုပြီး မနောစရိုက်ထဲမှာပါတယ်။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ ဘာလဲ

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာဘာလဲ ဆိုတော့ အဇိတကေသ ကမ္မလရဲ့ အယူဝါဒမျိုးကို မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ လို့ခေါ်တယ်။ ပူရဏ ကဿပက ကံကိုငြင်းတယ်။ ကံဆိုတာကို လက်မခံဘူး။ အဇိတကေသကမ္မလက ကံရဲ့အကျိုးတရားကိုငြင်းတယ်။ မက္ခလိဂေါသာလက အကြောင်းတရားကို ငြင်းပယ် တယ်။ အကြောင်းတရားကို ငြင်းပယ်ရင် အကျိုး တရားကိုပါ ငြင်းပယ်ရာရောက်လို့ ကံနှင့်ကမ္မဝိပါက ၂-ခုစလုံးကို ငြင်းပယ်ခြင်းပင် ဖြစ်တယ်။ သိပ်အရေး ကြီးတဲ့ အခြေခံကျတဲ့ ကံကို လက်မခံရင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ လုံးဝ မဖြစ်ဘူး။ ကံရှိလျက်နဲ့ ကံမရှိဘူးလို့ငြင်းခြင်း။ ကံရဲ့အကျိုးတရား ရှိလျက်သားနဲ့ အကျိုးတရား မရှိဘူးလို့ ငြင်းခြင်း၊ အကြောင်းတရားတွေရှိလျက်နဲ့ အကြောင်းတရားမရှိဘူးလို့ ငြင်းခြင်းဆိုတဲ့ ငြင်းပယ်တဲ့ အမြင်ဟာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဲ။

ဒါကြောင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရှင်းလင်းချက်ကို 'တတ္ထ ကတမာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ' စသည်ဖြင့် ဝိဘင်းပါဠိတော်မှာ ဖွင့်ဆိုထားတယ်။ လှူဒါန်းတာလည်း ဘာမှ အကျိုးမရှိဘူး။ အကြီးအကျယ် လှူဒါန်းမှုဟာလည်း အကျိုးမရှိဘူး။ လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ ပေးခြင်းဟာလည်း အကျိုးမရှိဘူး ဆိုပြီး ဒါန(၃) မျိုးကို ငြင်းပယ်တယ်။ လက်မခံဘူး။ လူဆိုတာ ကောင်းတာလည်း လုပ်တယ်။ မကောင်းတာလည်း လုပ်တယ်။ ကောင်းတာ၊ မကောင်းတာတွေ လုပ်လို့လည်း အကျိုးမရှိဘူးလို့ ငြင်းပယ်တယ်။ ဒီဘဝမှာနေတဲ့ သူတွေအတွက် ပရလောကလို့ခေါ်တဲ့ တမလွန်လောကမရှိဘူး။ တမလွန်မှာ နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အတွက်လည်း ဒီလောက မရှိဘူးတဲ့။ ဆိုလိုတာက သူလောကနဲ့သူပဲ။ မည်သူမျှ လောက (၂)ခုကို မသွားနိုင်ဘူးလို့ပြောတယ်။

ဘုရားအဆူဆူက ဟောတယ်။ မိဘတွေကို ပြုစုလုပ်ကျွေးရမယ်။ မိဘကို ပြုစုရင် ချမ်းသာသုခရတယ်။ အကျိုးစီးပွားရနိုင်တဲ့ ကောင်းမှုကုသိုလ် ဖြစ်တယ်လို့ အကျိုးတရားကို မင်္ဂလာတရားတော်ထဲမှာ ဟောထားတယ်။ သူက မင်္ဂလာတရားကို ငြင်းပယ်တယ်။ မိဘမရှိဘူးလို့တော့ မပြောဘူး။ မိဘကို စော်ကားသဖြင့် ရရှိနိုင်သော အကျိုးတရား မရှိဘူး။ မိဘကို

ပြုစုလို့ ကောင်းကျိုးလည်း မရဘူးလို့ပြောတယ်။ အဲဒီ အမြင်ရှိတဲ့ မိသားစုကြီးဟာ ဘယ်မှာ ငြိမ်းချမ်းပါ့မလဲ။

လူ့လောကမှာ သူတော်ကောင်းတွေက ကောင်း တယ်လို့ သတ်မှတ်ထားတဲ့ အရာအားလုံးကို ငြင်းပယ် တယ်၊ ပြောင်းပြန်မြင်တာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဲ။ သေပြီးနောက် ပြန်ဖြစ်တာ တစ်ယောက်မှမရှိ။ သေရင် မြေကြီးပဲ။ သေပြီး မီးရှို့လိုက်လျှင် ဘာမှ မရှိတော့ဘူးလို့ ဆိုတယ်။ ဒါတင်မကဘူး “နတ္ထိ လောကေ သမဏဗြာဟ္မဏာ” = အကျင့်ကောင်းကျင့်တဲ့ သမဏ ဗြာဟ္မဏတွေ၊ ဒီ လောကနှင့် နောက်လောကအကြောင်းကို ကိုယ်တိုင် သိပြီး ဟောနိုင်၊ ပြောနိုင်တဲ့ သူတော်စင်၊ သူတော်မြတ် တွေဆိုတာ မရှိဘူးတဲ့။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အယူရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သံသရာ ထဲမှာ နစ်မြုပ်နေမယ်။ ကောင်းရာ သုဂတိဘုံသို့ မရောက်နိုင်ဘူး။ နိဗ္ဗာန်ပြည်သွားရန် လမ်းကြောင်း ပိတ်ဆို့နေလို့ နိဗ္ဗာန်ကိုမရောက်နိုင်ဘူး။ ဒိဋ္ဌိဗျသနတို့၊ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိတို့ ဆိုတာဟာ အဲဒီ မိစ္ဆာအယူတွေကို ပြော တာပဲ။ အဲဒီအယူတွေဟာ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိရဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်တွေပဲ။

ဘုရားအဆူဆူ ဟောတော်မူတာက - ကံဆို တာရှိတယ်။ ကံရဲ့အကျိုးတရားဆိုတာ ရှိတယ်။ ဒီ

လောက၊ နောက်လောက ဆိုတာတွေလည်း ရှိတယ်။ အဖေ အမေတို့ကို စော်ကားရင်လည်း အပြစ်ဖြစ်တယ်။ လုပ်ကျွေးလျှင်လည်း ကောင်းကျိုးရမယ်။ သေပြီးလျှင် သတ္တဝါပြန်ဖြစ်တယ်။ တမလွန်လောကနှင့် ဒီလောကကို ကိုယ်တိုင် လက်တွေ့သိပြီး ဟောပြောနိုင်တဲ့ အကျင့်ကောင်း တဲ့သူတော်စင်တွေဆိုတာ ရှိတယ်တဲ့။ အဲဒီဘုရားက ရှိတယ်လို့ ဟောတဲ့တရားတွေကို သူက ပြောင်းပြန်မြင် တယ်။ သူက ဒီ ၁၀-ချက်ကို reject လုပ်ထားတယ်။

အဲဒီ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ရှိနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ နိဗ္ဗာန်သွား မယ့် လမ်းကြောင်းနဲ့ ပြောင်းပြန်ဖြစ်နေပြီး ကောင်းရာ သုဂတိဘုံတွေလည်း ပိတ်နေပြီး အပါယ်လမ်း ပွင့်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ပဲ။ အဲဒါက အင်မတန်မှ အရေးကြီးတဲ့ wrong view ပဲ။ အဲဒီ wrong view နဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်က သမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။ အခြေခံ သမ္မာဒိဋ္ဌိက ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။ မက္ခလိဂေါသာလတို့၊ ပူရဏကဿပတို့က မကောင်းမှုဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ မကောင်းမှုလည်း ဘယ်တော့မှ မဖြစ်ဘူး။ ကုသိုလ်ဆိုတာလည်း မရှိဘူး။ ကုသိုလ်လည်း ဘယ်တော့မှမဖြစ်ဘူးလို့ ကံကို အပြည့် အဝ reject လုပ်ခဲ့ကြတယ်။

ကံကိုငြင်းပယ်တဲ့ဝါဒကို အင်္ဂါနိယဝါဒ၊ အင်္ဂါနိယ ဒိဋ္ဌိ အကျိုးကို ငြင်းပယ်တဲ့ဝါဒကို နတ္ထိကဝါဒ၊ နတ္ထိက

ဒိဋ္ဌိ။အကြောင်းကို ငြင်းပယ်တဲ့ ဝါဒကို အဟောတုကဝါဒ၊ အဟောတုကဒိဋ္ဌိ လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီအယူအဆ အမြင် ၃-မျိုးဟာ လုံးဝ နတ်ပြည်တောင် မဖြစ်စေဘဲ သံသရာမှ လွတ်လမ်းမရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ၊ သစ်ငုတ်ကြီးလို သံသရာထဲမှာ ငုတ်တုတ်ကြီး ဖြစ်နေပြီး အပါယ်တံခါး ပွင့်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတွေပဲ။

ဒါကြောင့်မို့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ ပြည်စုံ တဲ့သူ၊ ကံကို လက်ခံတဲ့သူဆိုရင် လူဖြစ်ကျိုးနပ်တယ်လို့ ပြောလို့ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒါနဲ့တင် ပြည်စုံပြီလား ဆိုရင် မပြည်စုံသေးဘူး။ တစ်ပိုင်းသာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပြီး၊ ကျန် တစ်ပိုင်းက မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်နေတယ်။ ဆိုပါစို့၊ ကံနှင့် ကံရဲ့ အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး သဘာဝတရားတွေရဲ့ အစစ် အမှန်ကို မမြင်နိုင်သေးလျှင် အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သံသရာမှာ ကောင်းရာသုဂတိ ရောက်နိုင်သော်လည်း သူ့အတွက် နိဗ္ဗာန်သွားရန် လမ်းကြောင်း ပျောက်နေသေးတယ်။

ပထမနေ့က သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ပတ်သက်ပြီး၊ (၁) ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၂)သစ္စာနုလောမိကသမ္မာဒိဋ္ဌိ အားဖြင့် ၂-မျိုးရှိတယ်လို့ ပြောခဲ့တယ်။ သစ္စာနု လောမိကသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်က သဘာဝတရားတွေကို ပရမတ်ဆိုက်သည်အထိ မြင်တာမို့ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးနား

ကပ်နေပြီး နိဗ္ဗာန်ကို ဝင်လို့ရတဲ့ အနီးကပ်ဆုံး လမ်းကြောင်း ဖြစ်တယ်။ အဲဒါကိုတော့ မနက်ဖြန်မှ ဟောမယ်။

ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ

ဒီနေ့တော့ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ကို ဟောမယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဟာ အင်မတန်မှ အရေးကြီးတယ်။ အခြားဘာသာဝါဒအယူရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ သာသနာဘောင်ဝင်ပြီး ရဟန်းဝတ်ချင်ရင် ၄-လ သင်တန်းယူပြီးမှ ဝတ်ခွင့်ပေးတယ်။ ကမ္မဝါဒီ = ကံကိုလက်ခံလာမှ ဝတ်ခွင့်ပေးတယ်။ ကံကိုငြင်းပယ်နေသေးလျှင် ရဟန်း ဝတ်ခွင့်မပေးဘူး။ ကမ္မဝါဒီဆိုရင်တော့ ချက်ချင်းပဲ ရဟန်းဝတ်ခွင့်ပေးတယ်။

ရှေးဟောင်း အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ တောထွက်ပြီး မီးပူဇော်တဲ့ရသေ့တွေ ရှိတယ်။ ဗြဟ္မာကြီးကို တမ်းတပြီး ထောပတ်လောင်းထဲ မန္တန်ရွတ်ကာ မီးပူဇော်တဲ့အလေ့အထ ရှိကြတယ်။ အဲဒီလူတွေက ကံကို ယုံကြည်လို့ သူတို့ကို ၄-လ သင်တန်းမပေးဘဲ သင်တန်းဝတ်ခွင့်ပေးတယ်။ ဘုရားအဆူဆူက ကံကို လက်ခံပြီး ကံဆိုတာ ရှိတယ်၊ ကံရဲ့အကျိုးတရားလည်း ရှိတယ်လို့

ဟောတယ်။ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှိတဲ့သူဟာ သံသရာထဲမှာ ကောင်းရာဘုံမှကောင်းရာဘုံသို့ လည်ပြီး ချမ်းသာသုခတစ်ခုမှ ချမ်းသာသုခတစ်ခုသို့ ခံစား ရောက်နိုင်တယ်။ သို့သော် နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းပေါ်တော့ မတက်နိုင်ဘူး။ နိဗ္ဗာန်လမ်းကိုတက်ဖို့ အခြေအနေတော့ ပေးတယ်။ နိဗ္ဗာန်ဝင်ဖို့ကျတော့ သစ္စာနုလောမိက သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ် (သို့မဟုတ်) ဝိပဿနာဉာဏ်အမြင် ရှိဖို့ လိုသေးတယ်။ ပရမတ်ဆိုက်တဲ့အမြင် ပြည့်စုံတဲ့ အမြင် ရှိဖို့လိုသေးတယ်။

ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ကံဆိုတာဘာလဲလို့ မေးရင် ‘စေတနာဟံ ဘိက္ခဝေ ကမ္မံဒါမိ’ လို့ သုတ္တန်ထဲမှာ မြတ်စွာဘုရားက ဟော ထားတယ်။ ကံကို စေတနာလို့ ခေါ်တယ်။ စေတနာဆို တာ လူ့ရဲ့စိတ်ထဲမှာ ဖြစ်တဲ့၊ စိတ်ကိုစွဲမှီပြီး ဖြစ်တဲ့တွန်း အား။ စေတနာမှာ လှုံ့ဆော်တဲ့ စွမ်းအားရှိတယ်။ လူ့အဖွဲ့အသင်းတွေထဲမှာ လှုံ့ဆော်ရေးမှူးဆိုတာ ရှိ သလို သဘာဝတရားတွေထဲမှာလည်း လှုံ့ဆော်တဲ့ သဘာဝ တရားတွေရှိတယ်။ အဲ့ဒါကို စေတနာလို့ ခေါ်တယ်။

သဘာဝတရားတွေထဲမှာ လူ့ရဲ့စိတ်ဆိုတာ တစ်ခုတည်း ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး။ စိတ်လို့ပြောလိုက်တာနဲ့

အနည်းဆုံး (၈)ခုနဲ့ ဖွဲ့စည်းထားတာ ဖြစ်တယ်။ unity of eight (8 in one) လို့ ခေါ်တယ်။ အာရုံကိုသိတဲ့ သဘောလေးက စိတ်၊ ထိုစိတ်ကို မှီပြီး အာရုံနှင့် ဆက်သွယ်ပေးတာက ဖဿ၊ အာရုံရဲ့ အရသာကို သိတာ ခံစားတာက ဝေဒနာ၊ အာရုံကို မှတ်တမ်းတင် တာက သညာ၊ အားလုံးစုရုံးပြီး အလုပ်လုပ်ကြဖို့ လှုံ့ဆော်ပေးတာက စေတနာ၊ အာရုံတစ်ခုတည်းပေါ်မှာ စုစည်းပေးတာက ဧကဂ္ဂတာ၊ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ သက်တမ်း မှာ ခိုင်မြဲပြီးနောက် ထပ်ထပ်ဖြစ်အောင် လုပ်ပေးတာက ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ နာမ်တရားရဲ့အသက်၊ အာရုံရှိတဲ့အပေါ်မှာ စိတ်ကို အမြဲတမ်း ဦးလှည့်ပေးနေတာက မနသီကာရ ဖြစ်တယ်။ အဲဒီသဘာဝတရား (၈)ခုကို နာမ်တရား (၈)ခု၊ unity of eight, mental molecule လို့ ခေါ်နိုင်တယ်။

စိတ်လို့ ပြောလိုက်တာနဲ့ အဲဒီသဘာဝ (၈)ခုနဲ့ ပေါင်းပြီး အလုပ်လုပ်နေတာ။ အဲဒီသဘာဝ (၈)ခုကို တစ်ခုတည်းအဖြစ် ဖွဲ့စည်းထားတာ။ ဘယ်အရာပဲ ဖြစ်ဖြစ် တစ်ခုတည်းဆိုတာ မရှိဘူး။ ဘာမှလည်း မဖြစ် ဘူး။ ဥပမာ- အခု တရားပွဲ လာကြတာကိုပဲ ကြည့်ပါ။ မျက်စိက ကြည့်ပေးရတယ်။ ခြေထောက်က လမ်း လျှောက်တယ်။ လက်က လွှဲပေးလို့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးက ရှေ့ကိုအားယူပြီး ရောက်လာတာ။

နာရီလေးကိုပဲ ကြည့်ဦးမလား၊ အစိတ်အပိုင်း အားလုံးကို စုံစုံညီညီနဲ့ တပ်ဆင်ထားရင် တချက်ချက်နဲ့ အချိန်မှန်မှန် သွားနေပြီး သူ့အလုပ် သူ့လုပ်နေတယ်။ အဲဒါ unity ပဲ။ ဘက်ထရီ သို့မဟုတ် လက်တံတစ်ခုခုကို ဖြုတ်ထားရင် မသွားတော့ဘူး။ အချိန်ကို မပြနိုင်တော့ဘူး။ လူစိတ်မှာလည်း တစ်ခုတည်း မဟုတ်ဘူး။ တစ်ခုတည်း မဟုတ်ဘူးဆိုတာ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့ကျတော့ ပိုပြီးသိလာမယ်။

အဲဒီ (၈)ခုထဲက စေတနာဆိုတဲ့ သဘာဝ တရားကို မြတ်စွာဘုရားက ကံလို့ ခေါ်တယ်။ ဘာကြောင့် စေတနာကို ကံလို့ခေါ်ရသလဲဆိုရင် အားလုံးကို စုပေးလို့ ကံလို့ခေါ်ပါတယ်တဲ့။ စုလိုက်တဲ့အခါ energy တွေ ဖြစ်လာတယ်။ မစုလိုက်ရင် energy မရဘူးလေ။ စုလိုက်မှ energy အင်အားရပြီး၊ လှုပ်ရှားမှုဆိုတာ ဖြစ်ပြီး အလုပ် လုပ်နိုင်မယ်။ အားလုံး အရေးကြီးတာချည်းပဲ။

ကွန်ပျူတာတို့၊ စက်ရုပ်တို့ဆိုတာလည်း အစိတ်အပိုင်းလေးတွေ စုလိုက်မှ အလုပ်လုပ်လို့ရတာ။ computer မှာ လျှပ်စစ်မီးက အရေးကြီးသလို လျှပ်စစ်မီးရှိပေမယ့် ကြိုးလေး တစ်ကြိုးပြုတ်နေပြန်ရင်လည်း အလုပ်မဖြစ်ဘူး။ အားလုံးဟာ တန်းတူညီတူ အရေးကြီး

တာဘဲ၊ equally important ပေါ့။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ သူတို့ရဲ့ function ချင်းက မတူလို့ သူ့အလုပ် နဲ့သူ စုပေါင်းပြီး လုပ်ရတယ်။ အခုလည်းပဲ အာရုံလေး တစ်ခုနဲ့တွေ့ဖို့ရန် သဘာဝတရားတွေ စုပေါင်းအလုပ် လုပ်တာပဲ။

အဲဒီထဲက စေတနာက အားလုံးကို စုပေးလို့ energy ရစေတာမို့ . စေတနာကို ကံ (action) လို့ ခေါ်တာ။ သူကနေ တွန်းအားပေးလို့ ကိုယ်, နှုတ်, စိတ်တို့ကို အသုံးပြုပြီး အကောင်အထည်ဖော် လုပ် ဆောင်တယ်။ ကိုယ်ကို အသုံးပြုပြီး အကောင်အထည် ဖော်တာကို ကာယကံ physical action လို့ ခေါ်တယ်။ နှုတ်ကိုအသုံးပြုပြီးလုပ်ရင် ဝစီကံ verbal action လို့ ခေါ်တယ်။ စိတ်သက်သက်ပဲ အလုပ် လုပ်ရင်တော့ မနောကံ mental action လို့ခေါ်တယ်။

အဲဒီမှာ ကာယကံ၊ ဝစီကံတွေမှာတော့ စေတနာက အဓိကတွန်းအားဖြစ်တယ်။ မနောကံ ရောက်တဲ့အခါကျတော့ စေတနာ မဟုတ်ပြန်ဘူး။ အဘိဇ္ဈာ၊ ဗျာပါဒ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ရှိတယ်။ အဘိဇ္ဈာဆိုတာ လောဘ၊ ဗျာပါဒ ဆိုတာ ဒေါသ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်ကို ပြောတာ။ ဒီစေတသိက်တွေကလည်း ကံလို့ခွမ်းအားတွေ ထက်နေလို့ သူတို့ကိုလည်း ကံလို့ခေါ်

တယ်။ များသောအားဖြင့် ကံကို စေတနာလို့ခေါ်တာ သိကြတယ်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမှာ အမြင်က ကံဖြစ်နေတယ်။ အကြောင်းညီညွတ်ရင် ဝိပါကဝဋ်ကို ထုတ်လုပ်တော့ မှာပေါ့။ ဒါကြောင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ (wrong view) က အင်မတန် ကြောက်စရာ ကောင်းတယ်။

အေး . . . ကံဆိုတာဘာလဲလို့ မေးရင် အဖြေ ကတော့ စေတနာကို ကံလို့ ခေါ်တယ်ပေါ့။ မနောကံ ဆိုရင်တော့ လောဘကို ကံလို့ခေါ်တယ်။ ဒေါသကို ကံလို့ခေါ်တယ်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ကံလို့ခေါ်တယ်။ ကောင်း တဲ့ မနောကံ ကျတော့ အလောဘကို ကံလို့ခေါ်တယ်။ အဒေါသကို ကံလို့ခေါ်တယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ လို့ခေါ်တဲ့ အသိဉာဏ်ကို ကံလို့ ခေါ်တယ်။ ကံဆိုတာကို ဒီလို သဘောပေါက်ထားရမယ်။ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှိအောင်ပေါ့။ အဲဒါ ကံဆိုတာ ရှိသလား၊ မရှိဘူး လားလို့ သူတစ်ပါးကို သွားမမေးနဲ့။ ကိုယ့်ရဲ့သန္တာန်မှာ ဖြစ်သလား၊ မဖြစ်ဘူးလားဘဲ ကြည့်။ ဒီသဘာဝလေး တွေ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ရှိနေရင် ကံရှိလို့ပေါ့။ ကံရှိတာကို မရှိဘူးလို့ reject လုပ်ရင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဲ။ ကံရှိတာကို မရှိဘူးဆိုရင် wrong view ပဲ။ ရှိတဲ့အရာကို မရှိဘူး ပြောရင် wrong view ပဲ။ အမှန်မြင်မှ သမ္မာဒိဋ္ဌိလို့ ဆိုနိုင်တယ်။

ကံဆိုတာ လူ့သန္တာန်မှာ ဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာ သလဲ။ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက် ဘဝသံသရာမှာ ဘယ်လိုအကျိုးတွေ ဖြစ်ပေါ်လာကြသလဲလို့ စဉ်းစားပြီး သိချင်ရင် စိတ်ဖြစ်စဉ်ကလေးကို လေ့လာရမယ်။ ဆိုပါစို့ မျက်စိက အမြင်အာရုံလေးကို ကြည့်တယ်။ mental process ဆိုတဲ့ စိတ်ဖြစ်စဉ်လေး တစ်ခုဟာ အမြင် အာရုံလေးနဲ့စပ်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

စိတ်ဖြစ်စဉ်လေးကို ပိုပြီးသဘောပေါက်အောင် ပြောရရင် တိုက်ခန်းမှာ တံခါးပိတ်ပြီးနေတဲ့အခါ ဧည့် သည် ရောက်လာပြီး တံခါးခေါက်တယ်။ တံခါးခေါက် သံကြားလို့ တံခါးဖွင့်တယ်။ တံခါး ဖွင့်လိုက်တဲ့အခါ ဧည့်သည်ကို မြင်တယ်။ ဧည့်သည်ကို မြင်တဲ့အခါ မိတ်ဆွေဖြစ်နေလို့ လာပါလို့ ခေါ်တယ်။ ဘာကိစ္စရှိလဲလို့ မေးတယ်။ ကိစ္စသိရင် ဧည့်ခံတယ်။ ဧည့်ခံပြီးတဲ့အခါ ဧည့်သည်က နှုတ်ဆက်ပြီး ပြန်သွားတယ်။ တံခါးပိတ် လိုက်တယ်။ အဲဒါဟာ ဖြစ်စဉ်ပါပဲ။

စိတ်ဘယ်လိုဖြစ်တယ်ဆိုတာ သဘောပေါက် အောင်ပြောရရင် မျက်စိဖွင့်လိုက်လို့ အမြင်အာရုံလေး ရှိလျှင် မြင်ရမယ်။ ဆိုပါစို့။ ပန်းပွင့်ဆိုတဲ့ ရူပါရုံအဆင်း လေးနဲ့ မျက်စိဆိုတဲ့ စက္ခုပသာဒရုပ်တို့ရဲ့ တိုက်ခိုက် မှုလေးတစ်ခု ဖြစ်တယ်။ နှိုင်းယှဉ်ပြီးပြောရရင် အဆင်း

က မျက်စိကို လာတိုက်တာဟာ တံခါးခေါက်လိုက်တာ နဲ့တူတယ်။ စိတ်တံခါးကလေး ပွင့်သွားတာပေါ့။ တံခါးခေါက်သံကြားလို့ တံခါးဖွင့်တဲ့ စိတ်ကို အဘိဓမ္မာမှာ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်လို့ ခေါ်တယ်။ attention လုပ်တာပေါ့။ ဘယ်သူပါလိမ့်၊ ဘာများပါလိမ့်လို့ သိချင်တဲ့ စိတ်က အာရုံစိုက်တာ။ attention ဟာ သိပ်အရေးကြီးတယ်။ ခရီးသွားလို့ လေယာဉ်စီး တဲ့အခါ ကြားဖူးတယ်မို့လား။ May I have your attention please. ကျေးဇူးပြု၍ နားထောင်ပါဆိုတာ၊ အာရုံစိုက်ခိုင်းတာ။ attention ပေါ်လာတာ သတိထားတာဟာ အာရုံတစ်ခုကို လက်ခံနိုင်ဖို့ရန်ဖြစ်လာတဲ့ စိတ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်မှာ စေတနာလေးလည်း ပါတယ်။ ကံသဘောရှိတယ်။ စုပြီး အလုပ်လုပ်တယ်။ အဲဒီစိတ်ပေါ်လို့ တံခါးဖွင့်လိုက်တယ်။

တံခါးဖွင့်လိုက်လို့ မြင်တဲ့အခါ မြင်သိစိတ်ခေါ် တဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်လေး ပေါ်တယ်။ အဲဒီ မြင်သိစိတ် ထဲမှာလည်းစေတနာလေးပါတယ်။ လာပါလို့ခေါ်တဲ့အခါ သမ္ပဋိစ္ဆာန်ခေါ် လက်ခံစိတ်လေး ဖြစ်တယ်လို့ခေါ်တယ်။ စိတ်က တစ်ခုစီ၊ တစ်ကန့်စီ ဖြစ်ပြီး ပျက်နေတယ်။ ညှော်သည်ရောက်လာလို့ တံခါးဖွင့်တဲ့ အချိန်မှာ တံခါးခေါက်သံပျောက်သွားပြီ။ တံခါးဖွင့်ပြီးတဲ့အခါ ပိတ်နေ

တာမရှိတော့ ညဉ့်သည်ကိုပဲ မြင်ရတယ်။ မြင်ပြီး လာ
ပါလို့ ခေါ်တဲ့အခါ သမ္ပဋိတ္တနစိတ် ဖြစ်တယ်။ အဲဒီအခါ
မြင်သိစိတ်ကမရှိတော့ဘူး။ ဘာကိစ္စလာတာလဲလို့
စုံစမ်းတဲ့အခါ သန္တိရဏစိတ် ဖြစ်တယ်။ အလည်လာ
တဲ့အကြောင်း သိအောင် စုံစမ်းတာက သန္တိရဏစိတ်။

ဘာကိစ္စလာတာလဲလို့ မေးလိုက်တဲ့အခါ
အဖြေသိရလို့ ဆုံးဖြတ်ချက်ရတယ်။ ဒါက ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနစိတ်
ဖြစ်တာ။ ဆုံးဖြတ်ချက်ရလာတဲ့အခါ စကားစမြည်
ပြောကြတာ၊ ကော်ဖီနဲ့ညဉ့်ခံတာဟာ အာရုံရဲ့အရသာကို
ခံစားတဲ့ ဇေန (ဇော) စိတ် တွေဖြစ်တယ်။ ဇော ဖြစ်ပြီး
နှုတ်ဆက်တာဟာ တဒါရမ္မဏ ဆိုတဲ့ သဘာဝဖြစ်တာ။
ပြီးလို့တံခါးပြန်ပိတ်တာဟာ ဘဝင်စိတ် ဖြစ်တာ၊ အာရုံ
တစ်ခု ပြီးသွားပြီဆိုတဲ့ သဘောပဲ။

ဒီနေရာမှာ စေတနာဟာ တွန်းအားအနေနဲ့
ဝင်လာပြီး အရှိန်ကောင်းလာတယ်။ ဇောရောက်တော့
ကံဖြစ်လာတာပါ။ တခြားအချိန်တွေမှာလည်း စေတနာ
ဟာ ကံပါပဲ။ ပဋ္ဌာန်း ၂၄- ပစ္စည်းထဲမှာ ကမ္မပစ္စယော
ဆိုတာ အားလုံး ကြားဖူးကြမှာပါ။ စေတနာမှန်သမျှ
ဆိုင်ရာဆိုင်ရာဖြစ်တဲ့တရားကို စုစည်းပေးလို့ ကမ္မပါ
ပဲ။ ဟိုဘဝ၊ ဒီဘဝရောက်အောင် အကျိုးပေးတဲ့ ကံက
တစ်မျိုး။ အတူတကွဖြစ်တဲ့ သဘာဝတရားတွေကို

စုစည်းပေးတဲ့ကံကို သဟဇာတကံ လို့ခေါ်တယ်။ born together ဖြစ်တာ။ သဟ, ဆိုတာ together ဇာတ, ဆိုတာက ဖြစ်တာ။ အတူတကွဖြစ်ပေါ်ဖြစ်ဖက်တွေကို စုစည်းပေးလို့ သဟဇာတကမ္မ လို့ခေါ်တယ်။

ကုသိုလ်ကံ၊ အကုသိုလ်ကံ၊ လောဘတွေ၊ ဒေါသတွေ၊ မောဟတွေ၊ အလောဘ၊ အဒေါသ၊ အမောဟတို့နဲ့ ယှဉ်တွဲပြီး action လုပ်တဲ့ကံကျတော့ နာနာကမ္မဏိကမ္မ လို့ ခေါ်တယ်။ အခုခေတ် လူတွေသိနေတဲ့ ကံက နာနာကမ္မဏိကံ လေ။ ကုသိုလ် လုပ်တယ်၊ အကုသိုလ် လုပ်တယ်လို့ ပြောကြတယ်လေ။ အဲဒီကံက ချက်ချင်း အကျိုးမပေးဘူး။ mature ဖြစ်ဖို့ အချိန်ကို စောင့်တယ်။ အဲဒီ ကံက ဘယ်သူနဲ့ သွားတွဲသလဲဆိုရင် ဇောနဲ့ သွားတွဲတယ်။ ဇောနဲ့သွား တွဲပြီ ဆိုရင် လူ့ရဲ့စိတ်အစဉ် mental process ဟာ ဘယ်တော့မှ ပြတ်သွားတာ မရှိဘူး။ ရှေ့စိတ် ချုပ်ရင် နောက်စိတ် ပေါ်လာတယ်။ နောက်စိတ်ချုပ်ရင် နောက် စိတ်ပေါ်လာတယ်။ တစ်ခုပြီးတစ်ခု လက်ဆင့်ကမ်း လာတာ။

ကြည့်လေ၊ ဘုရားလောင်း သုမေဓာရသေ့ ပါရမီတွေဖြည့်ခဲ့တယ်မို့လား။ စပြီး ဒီပက်ရာဘုရားနဲ့ တွေ့ပြီးကတည်းက ဘုရားဆုပန်လို့ ဘုရားဖြစ်ရန်

ဗျာဒိတ်ရပြီးတဲ့ အချိန်ကတည်းက ဒါနပါရမီတွေ
 ဖြည့်ခဲ့တယ်။ မေ့မေ့ပျောက်ပျောက်ဆို ဘုရားဖြစ်အောင်
 ဒါနပါရမီတွေ ဘယ်လို စုဆောင်းပါ့မလဲ၊ ဘယ်ပြည့်ပါ
 မလဲ။ ကိုယ်ရဲ့ process တွေဟာ အခုခေတ်စကား
 အရဆိုရင် on line ဖြစ်သွားတာ။ ကိုယ်ရဲ့ နှလုံးသား
 ထဲမှာ ဟောဒီကံတရားတွေ တည်ပြီး on line
 ဖြစ်သွားတာ၊ ပြောင်းမသွားဘူး၊ အခြားကိုရောက်သွား
 မှာလည်း မပူနဲ့။ ကံတရားက ခိုင်မြဲလို့ လုပ်ပြီးတာနဲ့
 ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအနေနဲ့ ရင်ထဲ၊ နှလုံးထဲမှာ တည်သွား
 တယ်။ တည်တယ်ဆိုတော့ နိစ္စလားလို့ မေးစရာရှိတယ်။
 အဲဒီလို အကောင်အထည်ဖော်ပြီး တည်တာမဟုတ်ဘူး။
 energy ဖြစ်တာ၊ စွမ်းအင်တွေ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ကူး
 ဆက်ပြီးသွားတာ။ ခုနကလို ရှေ့စိတ်ကပျက်၊ နောက်စိတ်
 မှာ သတ္တိလေးတွေ ကျန်၊ စွမ်းအားတွေ ကျန်ခဲ့တာ။

ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ ငယ်ငယ်
 တုန်းက မူလတန်းသင်ခဲ့တဲ့ပညာဟာ အလယ်တန်း၊
 အထက်တန်းရောက်တဲ့အခါ အဲဒီပညာတွေက ကျေးဇူး
 ပြုတယ်။ အထောက်အကူဖြစ်တယ်။ ပျောက်မသွားဘူး။
 မူလတန်းတုန်းက သင်ခဲ့တဲ့စာတော့ မရှိတော့ဘူး။
 စွမ်းအင် ကျန်ခဲ့တယ်။ စွမ်းအင် ကျန်ခဲ့လို့ နားလည်
 နိုင်တဲ့ အစွမ်းရှိတာ။ မူလတန်းစာမသင်ဘဲ အလယ်

တန်း၊ အထက်တန်း ကျော်ပြီးသင်ပါက နားမလည်နိုင်သလို အလယ်တန်း၊ အထက်တန်း စာတွေ မသင်ဘဲ တက္ကသိုလ်ပညာကို ကျော်သင်ပါက နားလည်နိုင်စွမ်းမရှိဘူး။

အေး-ကံတွေ accumulate ဖြစ်တယ်ဆိုတာ အဲဒီလိုဖြစ်တာလို့ မှတ်ရမယ်။ ပါရမီတွေ accumulate ဖြစ်ပြီး လူ့သန္တာန်မှာ စုစည်းပြီးလာတာ သုမေဓာရသေ့ဘဝကတည်းကပါရမီတွေဖြစ်ခဲ့တာ။ ဂေါတမဘုရားရှင်လက်ထက် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းကြာတဲ့အခါ အဲဒီ ပါရမီပြည့်လာခဲ့တယ်။ ပြည့်လာတဲ့အခါ စွမ်းအင်တွေဖြစ်လာပြီး ဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်တာဟာစုဆောင်းတာနော်။

ပညာသင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဟာ တက္ကသိုလ်ပညာတွေ သင်ပြီးတဲ့အခါ ပညာတွေဆုံးပြီး ပညာတတ်ကြီးတစ်ယောက် ဖြစ်သွားသလိုပဲ ပျောက်သွားတာ မဟုတ်ဘူးဆိုတာ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီနည်းနဲ့ ကံတွေဟာ မိမိတို့ရဲ့ ရင်ထဲ နှလုံးထဲမှာ mental process မှာ ကိန်းနေပြီး ဒီဘဝက သေပြီးရင် နောက်ဘဝမှာ ပြန်ဖြစ်တာ။ နောက်ဘဝက သေရင် နောက်ဘဝတစ်ခုမှာ ထပ်ဖြစ်၊ ဒီ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်စဉ်ကြီးဟာ on line ဖြစ်နေပြီး သံသရာထဲမှ ပျောက်မသွားဘူး။

ကြည့်လေ၊ တစ်ခါတစ်ရံ ဘာမှမစဉ်းစားဘဲနဲ့
 ငယ်ငယ်က အတွေ့အကြုံတွေ ရုတ်တရက် ပြန်ပေါ်လာ
 တတ်တယ်။ ပြန်ပေါ်တယ်ဆိုတာ အကောင်အထည်ကြီး
 နဲ့တော့မဟုတ်ဘူး။ အလားတူ တစ်ခုခုတွေရင် ပြန်ပေါ်
 လာတော့ လူတွေက မှတ်မိတယ်လို့ ပြောကြတယ်။
 ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ဆန်းစစ်ကြည့်ပေါ့၊ လုံးဝပျောက်သွား
 တယ်ဆိုရင် ပြန်ပေါ်နိုင်ပါ့မလား။ မပေါ်နိုင်ဘူး နော်။
 အဲဒါကံတရားဟာ လူ့သန္တာန်မှာ accumulate ဖြစ်နေ
 တာလို့ ခေါ်တယ်။

အဲဒီလိုဖြစ်လာတဲ့ ကံတရားတွေကို ကမ္မ
 သမုဒ္ဓါသမ္မာဒိဋ္ဌိအရ လက်ခံတယ်။ မနေ့ကဘုန်းကြီး
 ပြောခဲ့တာ ကံကိုကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာအဖြစ် ပိုင်ဆိုင်သွားလို့
 ကံရဲ့အမွေကိုပဲ လက်ခံကြရမှာပဲ။ ကံသာလျှင် ကိုယ်ရဲ့
 မွေးဖွားရာ အကြောင်းတရား၊ ကံသာလျှင် သွားရာ
 လမ်းမှာ အားကိုးမှုပြုရမယ့် ဆွေမျိုး၊ ကောင်းကံ၊
 ဆိုးကံရဲ့ အမွေကိုသာ ခံရမှာပဲဆိုတာ ကမ္မသမုဒ္ဓါ
 သမ္မာဒိဋ္ဌိ အမြင်ဖြစ်တယ်။ ကံတွေဟာ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ
 ဖြစ်ပြီးသွားပြီ ဆိုရင်တော့ ကံက function အနေနဲ့
 ဆောင်ရွက်မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ကံကို ခွဲခြားကြည့်ရမယ်။
 ကံဆိုရုံနဲ့ အားလုံး မတူသေးဘူး။

ကံရဲ့ function က ဘယ်လိုရှိသလဲဆိုတော့ တချို့ကံကို နေကကံ လို့ ခေါ်တယ်။ နေကကံဆိုတာ producing အကျိုးတစ်ခုကို ထုတ်လုပ်တဲ့ ကံ၊ စွမ်းအား သတ္တိပြည့်ဝလို့ အကျိုးပေးတဲ့ ကံတစ်ခုဖြစ်တယ်။ ဒါဘယ်လိုလဲလို့ စဉ်းစားကြည့်ရအောင်၊ နေကကံဆိုတာ ဥပမာအားဖြင့် ပြောမယ်ဆိုရင် မျိုးစေ့နဲ့ အလားတူ တယ်။ သစ်ပင်တစ်ပင်ကို ကြည့်လိုက်၊ သစ်ပင်တစ်ပင် ဟာမျိုးစေ့က ရလာတဲ့ဟာတွေပဲ၊ အမြစ်ရှိတယ်။ အမြစ်က မျိုးစေ့နဲ့ မတူဘူး၊ ပင်စည်ကလည်း မျိုးစေ့နှင့် မတူဘူး၊ သစ်ကိုင်း၊ အပွင့်၊ အရွက်တို့ကလည်း မျိုးစေ့နဲ့ မတူကြဘူး၊ အသီးကျမှလာတူတယ်။ မျိုးစေ့မှ ထွက်လာ တဲ့အရာတွေမှာ မတူတာ(၄)မျိုး၊ တူတာ(၁)မျိုးရှိတယ်။

အဲဒါတွေအားလုံးဟာ မျိုးစေ့မှ ရတာ၊ အပင်မှ ရတာမဟုတ်ဘူး။ အဲဒီတော့ တုံ့ပြန်ပြီး အကျိုးတရား ထုတ်လုပ်တဲ့ စွမ်းအင်ဟာ မျိုးစေ့နဲ့တူတဲ့ အသီးထဲမှာပဲ ရှိတယ်။ အပွင့်၊ အရွက်တို့မှာမရှိဘူး။ အကိုင်း၊ ပင်စည်နဲ့ အမြစ်မှာလည်းမရှိဘူး။ မျိုးကိုင်းကူးတာကတော့ ဘယ်လို လုပ်မလဲလို့မေးရင် ဒါ ယေဘုယျအားဖြင့် ပြောပြတာ။ မျိုးကိုင်းကူးတာဟာ အကြောင်း(၁)ခု ဖန်တီးယူကာ ပေါင်းစပ်လို့ဖြစ်တာ။ အခြားနည်း နည်းတစ်နည်းကြောင့် ဖြစ်တာ။ ရိုးရာ မဟုတ်ဘူး။

သစ်ပင်ရဲ့ reproductive power ဘယ်မှာ ရှိသလဲလို့ မေးရင် ပုံမှန်က မျိုးစေ့မှာ ရှိတယ်လို့ ပြောလို့ ရမယ်။ ဒါကြောင့်မို့ တုံ့ပြန်ထုတ်လုပ်တဲ့သဘာဝဟာ မျိုးစေ့မှာပဲရှိတယ်။ ဒီမှာလည်းပဲ စိတ်အစဉ်ထဲက ဇော စေတနာမှာသာ reproductive power ရှိတယ်လို့ ပြော ရမယ်။ အဲဒါဟာ ဇနကာကံပဲ။ ပဋိသန္ဓေအကျိုး တစ်ခုကို ထုတ်လုပ်တဲ့ကံမျိုးကို ဇနကာကံလို့ခေါ်တယ်။ ဒီဇနကာကံ က ဘယ်အကျိုး တရားတွေကို ထုတ်လုပ် သလဲဆိုရင် ဘဝတစ်ခုမှာ အကျိုး ၂-မျိုး ရှိတယ်။ ဘဝတစ်ခု အစ ပြုတာကို ပဋိသန္ဓေလို့ခေါ်တယ်။ အစပြုပြီး မသေမချင်း ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေတာကို ပဝတ္တိလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီ ဇနကာကံဟာ ပဋိသန္ဓေအကျိုးကိုလည်း ထုတ်လုပ်ပေး တယ်။ ပဝတ္တိလို့ခေါ်တဲ့ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်မှုအကျိုးကို လည်း ထုတ်လုပ်တယ်။ အကျိုး ၂-မျိုးကို ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ ကံလို့ခေါ်တယ်။ ဇနကာကံဆိုတာကုသိုလ် ကံ၊ အကုသိုလ် ကံရှိတယ်။ ကုသိုလ်ကံကောင်းတဲ့အကျိုးကိုဖြစ်စေတယ်။ အကုသိုလ်ကံကမကောင်းတဲ့ အကျိုးကိုဖြစ်စေတယ်။

တချို့ကံကျတော့ အဲဒီလို အကျိုးကို မထုတ် လုပ်ဘူး။ ဘာလုပ်လဲဆိုတော့ ဇနကာကံကို supporting လုပ်တယ်။ အကူအညီပေးတယ်။ ဥပတ္တမ္ဘကံ လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီကံမျိုးက အကျိုးဆက်ကို ခိုင်မာအောင်

ထောက်ပံ့ပေးတယ်။ လူ့ဘဝရောက်ရင်လည်း အသက် ၇၀၊ ၈၀၊ ၉၀၊ ၁၀၀ နေရအောင် ဒီကံက ထောက်ပံ့ပေးတယ်။ ခွေးဘဝရောက်တော့လည်း ခွေးဘဝကြာရှည်အောင်လည်း ဒီကံက ထောက်ပံ့ပေးတယ်။ ဥပတ္တမ္ဘက ကံပဲ။ အကျိုးဆက်လေးတစ်ခု ပြုလဲမသွားအောင် အဲဒီကံက ထောက်ပံ့ပေးတယ်။

အဲဒါလည်း စဉ်းစားကြည့်၊ သစ်ပင်တစ်ပင်ကို မျိုးစေ့မှရတယ်။ မျိုးစေ့တစ်ခုတည်းနဲ့ အပင်ပေါက်နိုင်တာမဟုတ်ဘူး။ မြေ၊ ရေ၊ လေ မပါဘဲ မျိုးစေ့မှ အပင်မပေါက်နိုင်ဘူး။ မျိုးစေ့က အပင်ပေါက်ပြီးရင် မရှိတော့ဘူး။ သူ့ကိစ္စပြီးသွားပြီ။ ဒီအပင် ရှင်သန်အောင်လို့တော့ အလင်းရောင်၊ မြေတို့၊ ရေတို့၊ လေတို့ ပတ်ဝန်းကျင်တို့က လုပ်ပေးနေတာ။ ဒီအတိုင်းပဲ ကံမှာလည်း ထို့အတူပဲ ထုတ်လုပ်တဲ့ကံက ပြီးသွားပြီ။ ဥပတ္တမ္ဘကကံက ထိန်းသွားတာ။ ဥပတ္တမ္ဘကကံဟာ မြေ၊ ရေ၊ လေ၊ အလင်းရောင်တို့နဲ့ အလားသဏ္ဍာန်တူတယ်လို့ ပြောလို့ရတယ်။ ကံမှာလည်း ဒီလိုခွဲခြားထားတယ်နော်။ သဘာဝတရားတွေဟာ အင်မတန်မှ လိုက်လို့မမီအောင် ဆန်းကြယ်တယ်နော်။ ကိုယ့်ဘဝ ကိုယ်ပြန်စဉ်းစားကြည့်ပါ။

ကဲ...၊ နောက်တစ်ခုက ဥပပိဋကကံ လို့ခေါ်တယ်။ သူကတော့မထောက်ပံ့တူ။ ဒုက္ခတွေပေးနေတယ်။

ကုသိုလ်ကံက လူ့ဘဝပိုပေးပေမယ့် အကုသိုလ်ကံက လိုက်
လာပြီး နှောင့်ယှက်နေတယ်။ ဒါကြောင့် လူ့ဘဝရလာ
တဲ့အခါဒီဟာဖြစ်လိုက်၊ ဟိုဟာဖြစ်လိုက်နဲ့ အမျိုးမျိုးတွေ
ဖြစ်နေရတာ။ ကောင်းတဲ့ကံရဲ့အကျိုးကို မကောင်းတဲ့
ကံက လာပြီးနှိပ်စက်တယ်။ မကောင်းတဲ့ ကံရဲ့အကျိုး
ကိုလည်းကောင်းတဲ့ကံက လာပြီးနှိပ်စက်တယ်။ သူတို့က
အပြန်အလှန်ပဲ။

ကုသိုလ်ကံနဲ့ အကုသိုလ်ကံတို့ဟာ အကျိုးပေး
ချင်း ကွာတယ်။ အကုသိုလ် ဇနကကံကြောင့် ခွေးဖြစ်
နေတဲ့အခါ ကုသိုလ်ဥပတ္တမ္ဘကကံရဲ့ အစွမ်းကြောင့်
ခွေးဖြစ်ပေမယ့် သူဌေးအိမ်မှာ လာဖြစ်တယ်။ ကားနဲ့
တိုက်နဲ့ ကျကျနန နေရတယ်။ အစား ကောင်းကောင်း
စားရတယ်။ တချို့လူတောင်မှ ကားမစီးနိုင်ဘူး။ ခွေးက
ကားစီးနိုင်တယ်။ ကံကြမ္မာက အလွန်ကိုဆန်းကြယ်
တယ်။ အကျိုးပေးတွေ မတူကြဘူး။ ခွေးဖြစ်ပေမယ့်
ခွေးအဆင့်အတန်းထက်ကျော်ပြီး လူ့အဆင့်အတန်း
ရထားတယ်။ တချို့လူကျတော့ လူဖြစ်ပေမယ့် လူ့အဆင့်
အတန်းမမီဘူး။ အဲဒါ ဥပတ္တမ္ဘကကံနဲ့ ဥပပိဋကကံတွေရဲ့
အစွမ်းတွေပဲ။

ဥပဿာတကကံ ဆိုတာ ကံတစ်ခုက အကျိုးပေး
တာကို သူက ကြားဖြတ်ပြီး reject လုပ်တဲ့ကံမျိုး။

လူဘဝရောက်ပေမယ့်လည်း ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နဲ့ သေ
 သွားတာဟာ ဥပဿာတကကံက ဝင်ပြီး ဖျက်ဆီးတာ၊
 အကျိုးပေးတာ။ ကုသိုလ်ကံပဲဖြစ်ဖြစ်၊ အကုသိုလ်ကံပဲ
 ဖြစ်ဖြစ်ကြားဖြတ်ပြီး နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးတာတွေ အများ
 ကြီးပဲ။ ဥပဿာတကကံကို တားဖို့ဆိုပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှု
 တွေ ဆက်လုပ်ကြရတယ်။ ယတြာတွေ ချေကြတယ်။
 ကံက အားနည်းရင်တော့ ချေလို့ရတာပေါ့။ အား
 ကောင်းရင်တော့ ချေလို့ မရဘူး။ ကံကလည်း function
 အနေနဲ့ အကျိုးပေးတဲ့ကံ၊ အကူအညီပေးတဲ့ကံ၊
 နှိပ်စက်တဲ့ကံ၊ ဖြတ်တောက်တဲ့ ကံဆိုပြီး ၄-မျိုးရှိတယ်။
 ဆောင်ရွက်မှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး ထပ်ခွဲတာပါ။ အဲဒါကို ကိုယ့်
 လက်တွေ့ ဘဝမှာ သေသေချာချာ စဉ်းစားကြည့်
 ပါ။

ကံဆိုတာ သူ့အချိန်နဲ့ သူ အကျိုးပေးပြီး ဆိုင်
 ရာဆိုင်ရာ အကျိုးကိုသာ ပေးတယ်။ အဲဒီမှာ တချို့ကံက
 ဘဝတစ်ခုကို အကျိုးမပေးဘူး။ ဒီဘဝမှာ လုပ်ရင်
 ဒီဘဝမှာပဲ အကျိုးပေးတယ်။ နောက်ဘဝအကျိုး
 မပေးဘူး။ စွမ်းအား သိပ်မရှိဘူးပေါ့။ တချို့ ကံက
 ဒီဘဝကသေပြီးမှ နောင်ဘဝမှာမှ အကျိုးပေးတယ်။
 တချို့ကံက တတိယဘဝမှစ၍ နိဗ္ဗာန်ရတဲ့ ဘဝအတွင်း
 ရေရှည်အကျိုးပေးတယ်။ ဒီဘဝမှာ အကျိုးပေးတဲ့

ကံဟာလည်း တခြားအကြောင်းတွေ အကူအညီရမှ အကျိုးပေးနိုင်တယ်။ မျိုးစေ့လေးတွေက ရေမြေလေ ရမှအပင်ပေါက်နိုင်သလိုပေါ့။ ဒီဘဝမှာ အကျိုးပေးတဲ့ ကံကိုဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနိယကံလို့ ခေါ်တယ်။ အကယ်၍ အဲဒီ ကံဟာ ဒီဘဝမှာ အကျိုးမပေးနိုင်လို့ အချိန်လွန်သွားရင် expire ဖြစ်သွားတယ်။ အကျိုးမပေးတော့ဘူး။ အဲဒါကို အဟောသိကံလို့ ခေါ်တယ်။ ခေတ်စကားအရ expire ဖြစ်သွားတယ်လို့ ပြောတယ်။ အဟောသိကံ ဆိုတာ ကံအနေနဲ့ ဖြစ်ခဲ့တာပဲ ရှိတယ်။ သူ့ရဲ့ အကျိုးကို သူ မထုတ်လုပ်တော့ဘူး။

ဒုတိယဘဝမှာ အကျိုးပေးတဲ့ ကံကျတော့ ဥပပဇ္ဇဝေဒနိယကံလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီကံက ဒီဘဝ သေရင် နောင်ဘဝမှာ အကျိုးပေးတယ်။ အကယ်၍ နောင်ဘဝမှာ အခွင့်မရရင် expire ဖြစ်ပြီး နောက်ထပ် မလာတော့ဘူး။ တတိယဘဝမှ နိဗ္ဗာန်ရသည့်အထိ အကျိုးပေးတဲ့ကံကိုတော့ အပရာပရိယဝေဒနိယကံ လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီကံကတော့ နိဗ္ဗာန်ဝင်တော့မှပဲ expire ဖြစ်တယ်။ နိဗ္ဗာန်ရဲ့အပြင်မှာ နေရင်တော့ သူလိုက်နေမှာပဲ။ on line ဖြစ်နေတာပေါ့။ သူက သက်တမ်းအရှည်ဆုံးကံ ဖြစ်တယ်။ ဒါတွေက အချိန် ပိုင်းလိုက်ပြောတဲ့ ကံမျိုးတွေ ဖြစ်တယ်။

ကဲ -energy ဆိုတဲ့ စွမ်းအားနဲ့ ကြည့်ရအောင်။ ကံတွေဟာ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု စွမ်းအားချင်း မတူကြဘူး။ စွမ်းအားအထက်ဆုံးကံကို ဂရုကကံ လို့ခေါ်တယ်။ စွမ်းအား အထက်ဆုံးဆိုတော့ သူ့ကို ဘယ်ကံမှ ကျော်လို့ မရဘူး။ ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်တဲ့ သူ့အခွင့်အရေးကို ဘယ်ကံကမှ ယူလို့ မရဘူး။ သူပဲ အစအဆုံး ထုတ် လုပ်တယ်။ အဲဒါကို ဂရုကကံလို့ ခေါ်တယ်။

အကုသိုလ်ထဲမှာတော့ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပဲ။ ကံကို လက်မခံဘူး။ Reject လုပ်မယ်။ ကံရဲ့ အကျိုး တရား ဟူသမျှကို လက်မခံဘူး။ reject လုပ်တယ်။ ကံ ကံ၏အကျိုးကို လုံးဝအယုံအကြည်မရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေကို နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကို လက်ခံထားတဲ့သူကို ဘယ်ကံကမှ ဟန့်တား လို့မရဘူး။ အဲဒီကံကို မစွန့်မချင်း အပါယ် တံခါးက အမြဲပွင့်နေပြီး အပါယ်သွားဖို့ပဲရှိတယ်။

ပြီးတော့ အာနန္တရိယကံလို့ဆိုတဲ့ အမေ သတ် တဲ့ ကံမျိုး၊ ဖအေသတ်တဲ့ကံမျိုး၊ ရဟန္တာသတ်တဲ့ကံမျိုး၊ မြတ်စွာဘုရား သွေးချေဥအောင်လုပ်တဲ့ ကံမျိုး၊ မြတ်စွာ ဘုရားခန္ဓာကိုယ်မှာ ဒဏ်ရာတစ်ခုခု ရအောင်လုပ်တာ၊ ညီညွတ်နေတဲ့ သံဃာကို ကွဲအောင်လုပ်တဲ့ ကံမျိုး၊ ဒီကံ ၅-မျိုးဟာ အကုသိုလ်တွေထဲမှာ အကြီးဆုံးပဲ။

အဲဒါကို အာနန္တရိယကံလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီဘဝက သေတာ နဲ့ အကျိုးပေးတော့တာပဲ။

အာနန္တရိယကံဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်က သေ သည်၏ အခြားမဲ့မှာ အကျိုးပေးတာ၊ အခြားမဲ့ဆိုတာ အခြားမရှိတာကို ပြောတာ။ သေရင် အပါယ်ကိုပဲ သွားမှာပဲ။ ကင်ဆာရောဂါလို ဘယ်လိုမှ ကုစားလို့မရ ဘူး။ incurable ပေါ့။ ဘယ်လိုမှ ပယ်ဖျက်လို့လည်း မရဘူး။ နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို စွဲကိုင်ထားတဲ့သူဟာ ဘယ်လိုမှ ကုစားလို့မရဘူး။ ဘယ်ကံကမှ သူ့ကိုဖယ် ရှားလို့ မရဘူးတဲ့။ သူ့စွမ်းအားက အပြင်းဆုံးပဲ။

ကုသိုလ်ကံဘက်ကျတော့ ဂရုကကံဆိုတာ ဈာန် တရားတွေပဲ။ မေတ္တာတရား အားထုတ်ပြီး ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန်တွေရ၊ ကရုဏာတရား အား ထုတ်ပြီး ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန်တွေရ၊ ဥပေက္ခာဘာဝနာပွားလို့ စတုတ္ထဈာန်၊ ပဉ္စမဈာန်တွေရတယ်။ ဈာန်ရထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဈာန်စွမ်းအင်ကို ဖယ်ရှားပြီး ဘယ်စွမ်းအင်ကမှ အကျိုးမပေးနိုင်ဘူး။ သူကပဲ အကျိုး ပေးတယ်။ အဲဒါကို ဂရုကကံလို့ ခေါ်တယ်။

ဂရုကကံကို လုံးဝ ဖယ်ရှားပစ်လို့ မရပေမယ့် အခြေအနေတစ်ခုကိုတော့ ပြောင်းလဲပေးလို့ ရတယ်။ အခြေအနေ condition တွေကို ပြောင်းလို့ ရတယ်

ဆိုတာကိုတော့ လက်ခံရလိမ့်မယ်နော်။ တံခါးယောက်နဲ့ တစ်ယောက် အခြေအနေပေးတာချင်းတော့ မတူဘူး။ အကြောင်း တစ်ခုတည်းလို့တော့ ပြောလို့မရဘူး။ အကြောင်းတရားတွေက အများကြီး ရှိတယ်။ ဆိုပါစို့၊ အကြောင်းတွေကို reduce လုပ်တဲ့နည်းတွေ ရှိတယ်။

အဖာတသတ်ဘုရင်ကြီးက အဖေသတ်ခွဲတဲ့ ကံကြောင့် သူဖြစ်ရမှာက အဝီစိငရဲမှာ။ သို့သော် မြတ်စွာဘုရားထံမှာ ရဟန်းဖြစ်ခြင်း၏ လက်တွေ့ အကျိုးဆိုတဲ့ သာမညဗလ မေးခွန်းကို မေးပြီး မြတ်စွာ ဘုရားနဲ့ သာသနာတော်ကို သိပ်ကြည်ညိုမြတ်နိုးလွန်း လို့ မြတ်စွာဘုရားနဲ့ သံဃာတော်တွေကို ထောက်ပံ့ခဲ့ လှူဒါန်းခဲ့ပါတယ်။ ပထမသင်္ဂါယနာကိုလည်း အဖာတ သတ်မင်းကြီးကဦးဆောင်ပြီး ဒါယကာခံတင်ပေးခဲ့တယ်။ အဲဒီ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကြောင့် ငရဲခံရဖို့ လျော့ရက် ရသွားတာပေါ့ဗျာ။ reduce လုပ်လိုက်တယ်။ အဝီစိ တော့ မရောက်တော့ဘူး။ အဝီစိနဲ့ ကပ်နေတဲ့ ငရဲငယ် တစ်ခုတော့ ရောက်သွားတယ်။ အကန့်အသတ်ရှိတယ်။ ဒီလိုတော့ လုပ်လို့ရတယ်လို့ ပြောရမယ်။ ဂရုက ကံ ကို မဖြစ်အောင်တားတဲ့နည်း မရှိဘူး။

မြတ်စွာဘုရားက သာမညဗလသုတ္တန် ဟောပြီးတဲ့အခါကျတော့ အေး- ဒီဘုရင်ကြီးဟာ

သူ့ကိုယ်သူ ဖျက်ဆီးတာ။ အကယ်၍ အဖေ မသတ်
ဘူးဆိုရင် သောတာပန်ဖြစ်ရမှာ၊ အခုတော့ မဖြစ်နိုင်
တော့ဘူး၊ သူ့အဖို့ အပါယ်တံခါးကြီးက ပွင့်လျက်ကြီး၊
နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကလည်း ပိတ်သွားတယ်။ ဂရုကကံကြောင့်
ပိတ်သွားတာ။ သို့သော် သက်သာရာလေးတော့ ရသွား
တယ်။ ဒီလိုလေးတော့ ရတယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်
ရမယ်။ ဒါက ဂရုကကံ အကြောင်းပဲ။

ဂရုကကံပြီးရင်၊ ဂရုကကံ မရှိရင် ဘယ်ကံ
အကျိုးပေးသလဲဆိုတော့ အာသန္ဓကံက အကျိုးပေး
တယ်။ အာသန္ဓကံဆိုတာ အရင်တုန်းက လုပ်ထားပေ
မယ့် သေခါနီးဆဲဆဲမှာ သတိရတဲ့ကံ (သို့မဟုတ်)
သေခါနီးဆဲဆဲမှာ အနီးကပ်လုပ်တဲ့ကံမျိုး ဖြစ်တယ်။
အာသန္ဓကံဆိုတာကုသိုလ်ကံလည်း ရှိတယ်။ အကုသိုလ်
ကံလည်း ရှိတယ်။

သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာ)မှာ တံငါသည်တစ်
ယောက်နေ့စဉ် နှင့်အမျှငါးတွေသတ်ဖြတ်ပြီး အသက်မွေး
တယ်။ သေခါနီးရောက်တဲ့အခါကျတော့ ကိုယ်လုပ်ခဲ့တဲ့
အကုသိုလ်ကြောင့် အိပ်မက် မက်သလို၊ မကောင်းမှုတွေ
ဟာအရိပ်မည်းကြီးလိုပေါ်လာတယ်။ ကိုယ်လုပ်ခဲ့တဲ့ လုပ်
ရပ်တွေ စိတ်ထဲမှာ ထင်လာတယ်။ ဥပမာ- ဝက်သက်
တဲ့သူက ဝက်သတ်ခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝက်အော်သံတွေ ထင်

လာတယ်။ ကြက်သတ်တဲ့သူကလည်း ကြက်သတ်ခဲ့တဲ့ အတိုင်းမြင်လာတယ်။ အဲဒီလို ငါးသတ်ခဲ့တဲ့ အကုသိုလ် ရိပ်တွေ ထင်လာလို့ ငရဲနိမိတ်တွေ ပေါ်လာတဲ့အခါ ရဟန္တာတစ်ပါးဆွမ်းခံကြွလာရင်း သူ့အခြေအနေကို ကြည့်ပြီး သနားလို့ သူ့အနားကြွသွားကာ အားပေး စကားပြောပြီး ဗုဒ္ဓံသရဏံဂစ္ဆာမိကို လိုက်ဆိုခိုင်းတယ်။ ချပေးတာ လိုက်ဆိုတယ်။ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ရောက်တဲ့အခါ လိုက်ဆိုရင်း ဂစ်တွင်ပဲ သေဆုံးသွားတယ်။ သူဟာ ငရဲမှ လွတ်သွားပြီး ဘုမ္မစိုးနတ် သွားဖြစ်တယ်။

တကယ်ဆို သူဟာ ငရဲသွားရမှာ။ သူ့အား ကိုးရာမရှိတဲ့အခါ ဘုရားကို အားကိုးရာလို့ လက်ခံလိုက် တာနော်။ ရဟန္တာက မင်း ဒါလေး လိုက်ဆို၊ မင်း အကြောက်တွေ ပြေလိမ့်မယ်ဆိုလို့ လိုက်ဆိုတာ။ ဆိုရင်း ဆိုရင်းနဲ့ လျှာက လေးလာပြီး အသက်ထွက်သွားတယ်။ ဘုမ္မစိုးနတ်သွားဖြစ်တယ်။ အဲဒီအခါကျတော့ ကျေးဇူး တင်လွန်းလို့ ဆရာတော်ကြီးဆီလာပြီး ကိုယ်ထင်ပြ တယ်။ ကြောက်တတ်တဲ့သူဆိုရင် တစ္ဆေခြောက်တယ် ထင်ပြီး ကြောက်မှာပဲ။ ကိုယ်ထင်ပြပြီး ဘာပြောလဲ ဆိုတော့ အရှင်ဘုရား၊ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိ ဆက်ချရင် အထက်နတ်ပြည် သွားဖြစ်မှာတဲ့။ အခု

ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ၊ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ ဆိုလိုက်တာနဲ့ ဘုမ္မစိုးနတ်ဖြစ်ရတယ်တဲ့။

အဲဒါမျိုးက အာသန္ဓကံ နော်။ ဒါကြောင့်မို့ သေခါနီးမှာ လိမ္မာပါးနပ်ဖို့ သိပ်လိုတယ်။ တချို့နိုင်ငံ တွေက ဆေးရုံကြီးတွေမှာ ချက်ပလင်ဆိုတာ ခန့်ထား တယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံ တွေမှာ ရှိဖို့ အင်မတန် ကောင်း တယ်။ ချက်ပလင် တာဝန်ရှိတဲ့သူက သေခါနီးပုဂ္ဂိုလ် တွေကို အသေဖြောင့်ဖို့အတွက် တရားဓမ္မ သွားဟော တာ။ အားပေးစကား သွားပြောတာ။ ဘာသာတရား တွေအလိုက် အားပေးစကားပြောပြီး စိတ်ကောင်း၊ နှလုံး ကောင်းရှိလာအောင်၊ စိတ်ကြည်ကြည်လင်လင် ဖြစ်လာ အောင် ကူညီတာ။ ဆေးရုံတိုင်းမှာ ခန့်ထားတယ်။

ဒါမျိုးရှိရင် သေခါနီးပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် သိပ် ကောင်းတာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်လိုသေမလဲဆိုတာ မသိ နိုင်တော့ အေးအေးဆေးဆေး သေမယ့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေမျိုး ဆိုရင် ပြင်ပေးလို့ ရနိုင်တဲ့ အနေအထားတွေ အများကြီး ရှိတယ်။ သေခါနီးအချိန်ထိ စောင့်မနေကြနဲ့ဦးနော်။ ကြိုကြိုတင်တင် လုပ်ထားမှနော်။ ဘယ်အချိန် သေမလဲ ဆိုတာ မသိနိုင်ဘူး။ အဲဒီတော့ သေခါနီးမှာ လုပ်တဲ့ ကံလေးတွေက ဝင်ပြီး အကျိုးပေးနိုင်တယ်။

ကံဆိုတာ အင်မတန် ဆန်းကြယ်တယ်။
တခြားအာရုံတွေနဲ့ ပူးပေါင်းပြီး လုပ်သွားတာ။ ပြီးတော့
ဒီဘဝက ကံတစ်မျိုးတည်းနဲ့လည်းဆုံးဖြတ်လို့မရနိုင်ဘူး။
အတိတ်ဘဝက ကံတွေက အခွင့်ရချင် ရသွားမှာ။ ထိပွင့်
တာ တွေဖူးတယ်မို့လား။ ဘောလုံးတွေကို နံပါတ်တပ်ပြီး
လှည့်တာလေ။ အဲဒါကို လှည့်တဲ့အခါ ဘယ်နံပါတ်
ထွက်မလဲဆိုတာ မသိနိုင်ဘူး။ ထွက်ချင်ရာ ထွက်သွား
မှာဘဲ။ အဲဒီဘောလုံးမှာ နံပါတ်တပ်ထားသလိုပဲ
ကံတွေကလည်း ကိုယ့်သန္တာန်မှာ အများကြီးရှိတယ်။
ဘယ်ဟာ ထွက်လာမလဲ ဆိုတာ မသိဘူး။

တစ်ခါတုန်းက စစ်ကိုင်း သီတဂူကမ္ဘာ့ဗုဒ္ဓ
တက္ကသိုလ်မှာ အဘိဓမ္မာသင်တန်း ပို့ချတုန်းက ဦးပဉ္စင်း
တစ်ပါးက မေးတယ်။ နောင်ဘဝကို စိတ်ချရအောင်၊
ဘဝကောင်းရောက်အောင် ဘယ်လို လုပ်ရမလဲလို့ မေး
တယ်။ နောင်ဘဝအတွက်ကတော့ သောတာပန်ဖြစ်မှပဲ
စိတ်ချရမယ်။ ပုထုဇဉ်မှာကတော့ guarantee မရှိ
သေးဘူး။ သေချာအောင် guarantee ပေးလို့မရဘူး။
သောတာပန်ဆိုရင်တော့ အပါယ်တံခါး ပိတ်သွားပြီ။
ကိစ္စမရှိဘူးလို့ ပြောလိုက်ပါတယ်။

အခုကလည်း အပါယ်တံခါးကြီးက ပွင့်နေလို့
နိဗ္ဗာန်မှတ်ပြီး ဝင်သွားမိမှာ ကြောက်ရတယ်။ ပုထုဇဉ်

တွေအတွက်ကတော့ guarantee မရှိသေးဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဒီဘဝကောင်းပေမယ့် သေခါနီးမှာ နောက်ဘဝက အရိပ်မည်းကြီးတွေကထိုးချင်ထိုးတာလေ။ အဲဒါကြောင့် ကိုယ့်ရဲ့စိတ်ကို သထိထားပြီး ကောင်းတဲ့ဘက် အမြဲညွှတ်နေဖို့ လိုတယ်။ အလေ့အကျင့်တစ်ခုခုလုပ်ရမယ်။ သေခါနီး မိန်းမော မေ့မြောသွားပြီ ဆိုရင် ကိုယ့်စိတ်ဟာ ဘယ်သွားမလဲဆိုတာ အလေ့ အကျင့်လုပ်ဖို့ လိုတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ ကံသာလျှင် အားကိုးရာ တကယ်ဖြစ်တယ်။ ဘာမှ မရှိတော့ဘူး။

ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက ‘ကမ္မံ ခေတ္တံ’-တဲ့။ နောင်ဘဝသွားဖို့အတွက် ကံသာလျှင် စိုက်ပျိုးရာ မြေလွှာပဲ။ အဲဒီကံမှာသာ ဘဝအပင် ပေါက်မှာ။ ကိုယ့်စိတ်ထဲ အရိပ်မည်းကြီး ထိုးတဲ့နေရာမှာ ပေါက်မှာပဲ။ သေခါနီးမှာ ကိုယ်လုပ်ခဲ့တဲ့ကံတွေ ပေါ်လာမယ်။ (သို့မဟုတ်)ကံလုပ်ခဲ့စဉ်က ပတ်ဝန်းကျင်အခြေအနေတွေ ပေါ်လာမယ်။ (သို့မဟုတ်) သွားရမယ့် ဘုံဘဝတွေ ပေါ်လာမယ်။ တစ်ခုခုတော့ ပေါ်လာမှာပဲ။ အဲဒီ ပေါ်လာတဲ့အချိန်မှာ ပြောင်းလဲနိုင်ရင် ကောင်းတဲ့ဘုံ ရောက်နိုင်တယ်။ ဒီအချိန်မှာ အာသန္နကံဆိုတာ အင်မတန် အရေးကြီးတယ်။

သီဟိုဠ်(သီရိလင်္ကာ)ကျွန်းမှာ သောဏဆိုတဲ့
 ရဟန္တာကြီးတစ်ပါး ရှိတယ်။ သူ့ အဖေက ဟောလို့၊
 ပြောလို့မရတဲ့မုဆိုးကြီး။ ကျန်းမာတုန်းကတော့ တောထဲ
 လှည့်လည်ပြီး တိရစ္ဆာန်တွေကို သတ်ဖြတ်နေတာ။
 အသက်အရွယ်ကြီးလာတဲ့အခါအလုပ်မလုပ်နိုင်တော့မှ
 ကျောင်းကိုခေါ်ပြီး ဦးပွင်းကြီးဝတ်ပေးထားတယ်။ ဘုန်း
 ကြီးဘဝနဲ့ နေတာပေါ့။ သေခါနီးကျတော့ သူ့စိတ်က
 ဘယ်ညွတ်နေသလဲဆိုတော့ သူ့လုပ်ခဲ့တဲ့ဟာတွေ
 ပြန်မြင်နေတယ်။ အိပ်ရာထဲမှ ပက်လက်နဲ့ မောနေတဲ့
 အချိန်မှာ သတိလည်တစ်ချက်၊ မလည်တစ်ချက်နဲ့
 ဘာတွေမြင်သလဲဆိုတော့ ခွေးတွေနဲ့ သူတောလိုက်ခဲ့တာ
 မြင်တယ်။ အဲဒီမှာ ခွေးအုပ်ကြီးက ဝိုင်းကိုက်ကြမလို့
 သွားမြင်တယ်။ အိပ်မက်မက်သလိုမျိုးပေါ့။ အဲဒီတော့
 သူ့ ပါးစပ်က ယောင်ပြီး လုပ်ကြပါဦးလို့ အော်တယ်။
 ကိုယ့်ကျတော့ ကြောက်တယ်နော်။ အဲဒီ ခွေးတွေက
 ကိုယ့်ဘက် ပြန်လှည့်လာတာ။

အဲဒီလိုလည်းမြင်လိုက်ရော၊ သားလုပ်တဲ့ရဟန္တာက
 ငရဲသွားတော့မှာပဲဆိုတာ သိတယ်။ ချက်ချင်းပဲ ပန်း၊
 ရေချမ်းတွေနဲ့ မဟာစေတီလို့ခေါ်တဲ့ ဘုရားရင်ပြင်ပေါ်
 ပွေခေါ်သွားတယ်။ ဘုရားရင်ပြင်ရောက်တဲ့အခါ ဟောဒါ
 ပန်း၊ ဟောဒါ ရေချမ်း၊ ဘုရားကို အာရုံပြုပါ ဆိုပြီး

အာရုံပြောင်းပေးလိုက်တယ်။ ဘုရားကို ဘယ်ခွေးမှ မလာနိုင်ဘူးဆိုပြီး ကြောက်တဲ့စိတ်တွေ ဖြေပေး လိုက်တာနဲ့ ကြောက်စိတ်တွေပြေသွားပြီး ဘာ ထပြီး ပြောပြန်သလဲဆိုတော့ ဟိုမှာ ဟိုမှာတဲ့ ဒကာမလေးတွေ လာနေကြပြီလို့ ပြောပြီး သေသွားတာ နတ်ပြည် ရောက် သွားတယ်တဲ့နော်။ အဲဒါက ဂတိနိမိတ်၊ ကမ္မ နိမိတ် တွေကိုပြောင်းပေးလို့ ရတယ်လို့ ဆိုတာပါပဲ။ ဒါက လည်း မိတ်ကောင်း ဆွေကောင်းရှိမှ ဖြစ်နိုင်မယ်။

တစ်ခါတုန်းကလည်း မန္တလေးတိုင်း အမရပူရ လို့ခေါ်တဲ့ တောင်မြို့မှာ ရေချမ်းစင်တည်ပြီး အမြဲတမ်း ရေဖြည့်ပြီး လှူဒါန်းနေတဲ့ ရေချမ်းဒကာမကြီးဆိုတာ ရှိသတဲ့။ သူမ မကျန်းမာလို့ ရောဂါဝေဒနာခံစားရပြီး မေ့မြောနေတဲ့အချိန်မှာ သူမရဲ့ သားသမီးတွေက သေပြီ ထင်ပြီး အော်ငိုကြသတဲ့။ ငိုသံကြားရတော့ စိတ် မကောင်းဖြစ်ပြီး သေသွားတာ ပြိတ္တာမကြီး သွားဖြစ် တယ်။ ရေချမ်းအလှူကို သတိမရနိုင်ဘူး။

သေအံ့မှူးမှူး ဖြစ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် တိတ်တိတ်ဆိတ်ဆိတ်လေးနဲ့ ဘုရားသံ၊ တရားသံပေးပြီး၊ တရားတိတ်ခွေ ဖွင့်ပေးပြီး အေးအေးဆေးဆေးနဲ့ ပန်းနဲ့ သာတွေနဲ့ဘုရားကိုပူဇော်ခိုင်းတာဟာ အကောင်းဆုံးပဲ။ တချို့က မသိတတ်ဘူး။ ဘဏ်စာအုပ် ဘယ်ရောက်

နေလဲ၊ စိန်နားကပ် ဘယ်နားထားသလဲလို့ မေးတတ်ကြတယ်။ အဲဒါဆိုရင် သေချာနေပြီ၊ အပါယ်တံခါးကြီးက ပွင့်နေတာပေါ့။ တချို့ကလည်း ပစ္စည်းတွေ ဘယ်သူ့ကို ပေးခဲ့မလဲ၊ ဘယ်ထားခဲ့သလဲ မေးကြတယ်။ အဲဒီမေးမြန်းနှောင့်ယှက်ရင် ကောင်းရာသုဂတိ မရောက်နိုင်တော့ဘူး။

သေအံ့မှူးမှူးဖြစ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက သေခါနီးမှာ နားက ပိုကြားတယ်။ တချို့က ပိုဆိုးသေးတယ်။ လူမမာလာမေးရင်း တိတ်တိတ် ဆိတ်ဆိတ်မနေဘဲ ဒီတောင်ကကျော်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူးလို့ အားပေးစကား မဟုတ်တာတွေ ပြောတတ်ကြတယ်။ အဲဒီလို ပြောသံကြားရင် လူမမာ ဒုက္ခရောက်သွားပြီ မှတ်။ အဲဒီလိုနဲ့ ဒုက္ခရောက်သွားတဲ့ သူတွေ အများကြီးရှိတယ်။ လူမမာလာမေးတဲ့ သူတွေက ဘာမှမမေးသင့်ဘူး၊ မပြောသင့်ဘူး။ တိတ်တိတ်ဆိတ်ဆိတ်လေး နေသင့်တယ်။

ဖယောင်းတိုင်မီးတို့၊ ဆီမီးတို့ ကုန်ခါနီးမှာ ပိုတောက်လာသလို သေခါနီးပုဂ္ဂိုလ်က နား ပိုကြားရတယ်။ ဒါ့ကြောင့် သေခါနီးပုဂ္ဂိုလ်နားမှာ တိုးတိုး တိုးတိုး မပြောကြနဲ့။ သူက စကားသာ မပြောနိုင်တာ၊ အကုန်ကြားရတယ်၊ စိတ်ညစ်စရာက အာသန္နကံဖြစ်သွားရင် မလွယ်ဘူး။ အဲဒါနဲ့ပဲ ဒုက္ခရောက်သွားတတ်တယ်။

ဒါကြောင့် အသံကို လုံးဝတိတ်ပေးရမယ်။ တောင်တောင်
မြောက်မြောက် ပြောတဲ့သူဆိုရင် လုံးဝလက်မခံနဲ့။
ကောင်းတာလေး အာရုံပြုပြီး ငြိမ်းငြိမ်းချမ်းချမ်းလေးနဲ့
ဘဝတစ်ခု ကူးသွားရင် ကောင်းရာသုဂတိ ရောက်နိုင်ဖို့
ရှိပါတယ်။

တကယ်တော့ ဒါတွေကိုလည်းအားကိုးမနေကြနဲ့၊
ကိုယ့်ဟာကို အခုကတည်းက ကြိုတင်ပြီး လုပ်ထားကြ။
ပုထုဇဉ်တွေအတွက် guarantee ဆိုတာ မရှိဘူး။
guarantee ရချင်ရင် သောတာပန်ဖြစ်အောင် လုပ်
ထားကြ။ ကောင်းပြီ အာသန္ဓကံဆိုတာ အနီးကပ်
အကျိုးပြုတဲ့ကံကို ခေါ်တယ်။ ဂရုကံ မရှိရင် ဒီ
အာသန္ဓကံက အကျိုးပေးတယ်။

နောက်ကံတစ်ခုက အာစိဏ္ဍကံတဲ့။ အာစိဏ္ဍကံ
ဆိုတာ နေ့စဉ် ဆွမ်းလောင်း၊ နေ့စဉ် ဘုရားဝတ်တက်၊
နေ့စဉ် ပုတီးစိပ် စသဖြင့်ရှိတယ်။ သေခါနီး ကိုယ့်စိတ်
ထဲမှာ ပုတီးစိပ်တာ တရားထိုင်တာ၊ ဆွမ်းလောင်း
တာတွေခံစားနေရတယ်။ အဲဒီလို အာရုံကောင်းကောင်း
လေးနဲ့ အမြဲလုပ်နေတာကို အာစိဏ္ဍကံလို့ ခေါ်တယ်။
မကောင်းတဲ့ အာစိဏ္ဍကံလုပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့
မကောင်းတဲ့ အာရုံတွေ လာထင်မှာပဲ။ သေခါနီး
အင်မတန် အရေးကြီးတယ်။

အာစိဏ္ဏကံ မရှိဘူးဆိုရင် အမှတ်တမဲ့ပြုလုပ်ထားတဲ့ကံတွေက ဝင်ပြီး အကျိုးပေးတယ်။ အဲဒီကံမျိုးကို ကဋတ္တာကံလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒါက ကံတွေရဲ့အကျိုးပေးတဲ့ အဆင့်ပဲ။ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မတူဘူး။ စေတနာပေါ်မူတည်ပြီး အကျိုးပေးတယ်။ ဒီလို အကျိုးပေးပေမယ့် ကံတွေဟာ အကျိုးပေးပုံချင်း တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက်တူနိုင်သလားလို့ မေးရင် မတူဘူး။ လူရဲ့ qualification ပေါ်မူတည်ပြီး ကံကလိုက်ပြီးအကျိုးပေးတာ၊ ဒါကြောင့် မတူဘူး။

ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို စုပေါင်းပြီးပြုလုပ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဆိုပါစို့၊ စုပေါင်းပြီး ကထိန်ခင်းတာ၊ စုပေါင်းပြီး တရားနာတာတွေမှာတောင် အလုပ်က တူကောင်းတူနိုင်ပေမယ့် စိတ်စေတနာချင်းကတော့ မတူလို့ အကျိုးပေးချင်းလည်း မတူနိုင်ကြဘူး။ quality က ဘာလဲဆိုရင် ကံနှင့်ပတ်သက်လာရင် ကံမှတစ်ပါး အခြားအခြေခံကောင်းတွေ ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ရှိနေဖို့လိုတယ်။

လူတွေထဲမှာလည်းကြည့်၊ မတူတာတွေ ပြောရရင် တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက လူတစ်ယောက်ကို သတ်တဲ့ ပါဏာတိပါတာကံ ကျူးလွန်လိုက်လို့ သေစားသေစေ (သို့မဟုတ်) ထောင် တစ်သက်တစ်ကျွန်း ကျသွားစေတယ်။ တချို့ကျတော့ သူတစ်ပါးရဲ့အသက်ကို သတ်ပေမယ့်

အပြစ်မရရှိမျှမက ဆုတောင်ရသေးတယ်။ အဲဒါမျိုး ရှိဘူးလား။ ရှိတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ condition ချင်း မတူဘူးလေ။ condition ဆိုတာ ရှိသေးတယ်။ ကံကလည်း လူတိုင်းမှာ ဖိဖိစီးစီး အကျိုးမပေးနိုင်ဘူး။ အခြားအကြောင်းတွေ ရှိသေးတယ်။

ဥပမာ-မြတ်စွာဘုရားဟောထားတဲ့ လောဏက ပလ္လသုတ်ဟာ အင်မတန်မှ မှတ်သားစရာကောင်းတယ်။ ဆားခဲလေးယူပြီး ဖန်ခွက်ထဲရှိ ရေထဲထည့်ပြီး အဲဒီရေကို သောက်ကြည့်ရင် အင်မတန်ငန်သွားမယ်။ အဲဒီပမာဏ ဆားခဲကိုပဲ ဂင်္ဂါမြစ်ထဲ၊ ဧရာဝတီမြစ်ထဲ၊ ရေကန်ကြီးထဲ ထည့်လိုက်ပါဦး။ ဆားရဲ့ အရသာ ပေါ်ပါတော့ မလားတဲ့။

အဲဒီလိုပဲ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေကျတော့ ကိုယ်ကျင့် တရားကလည်း မကောင်းဘူး။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုလည်း ဘာမှမလုပ်ဘူးဆိုရင်အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာအကုသိုလ်နည်းနည်း လုပ်ပေမယ့်လည်း အများကြီးခံရမယ်။ သူများထက် ပြင်းပြင်းထန်ထန် ခံရမယ်။ ငွေတစ်မတ်နဲ့ ထောင်ကျချင် ကျတာ၊ ငွေတစ်သိန်းနဲ့ ထောင်ကျချင်မှ ကျတာ။ ပိုက်ဆံရှိရင် မကျဘူး။ ပိုက်ဆံရှိသူနဲ့ ပိုက်ဆံမရှိသူက လည်း အခြေအနေကွာသေးတယ်။ ပိုက်ဆံမရှိရင် ထောင်ကျမယ်။ ပိုက်ဆံရှိရင် ထောင်မကျဘူး။ All are equal under the law လို့ ဆိုပေမယ့် ပိုက်ဆံ

ပေးနိုင်လို့ လွတ်သွားတာတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ဒါက လောကဖြစ်ရပ်ပဲလေ။ အဲဒီမှာ ပိုက်ဆံဟာ အရည် အချင်းတစ်ခုဖြစ်တယ်။ ဘုရားဟောတဲ့ စာထဲမှာလည်း ပါပါတယ်။

ဒီအတိုင်းပဲ ကံအကျိုးပေးပုံချင်း မတူကြဘူး။ တချို့မှာ ကုသိုလ်စိတ်များတယ်။ ပုထုဇဉ်မို့လို့ မကောင်း မှုကို တစ်ခါတစ်ရံ လုပ်မိပေမယ့် ပျောက်သွားတယ်။ သိပ် အကျိုးမထင်ဘူး။ ကံက မျက်နှာလိုက်တာ မဟုတ် ဘူး။ ကံမှာလည်း အရည်အချင်းတွေရှိတယ်။ အခြား condition တွေ ရှိသေးတယ်။ သဘာဝတရားတွေမှာ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အထောက်အကူ အကြောင်းတရားတွေ ရှိသေးတယ်။

မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတာတစ်ခု ရှိသေး တယ်- ငါးသယ်ထံက ဆင်းရဲသားက ငါးတစ်ကောင် ခိုးယူရင်အလေးနဲ့ အထုခံရမှာနော်။ ကားနဲ့သူဌေးတစ် ယောက်က ယူရင်တော့ နောက်တစ်ကောင်တောင် ထပ်ပေးလိုက်ဦးမယ်။ ချမ်းသာတဲ့သူကို ဦးစားပေးပြီး မချမ်းသာတဲ့သူကိုတော့ ဦးစားမပေးဘူး။ ဒါက လောကရဲ့ဖြစ်စဉ်ပဲလေ။ ကံကျတော့ ပိုက်ဆံရှိတာ မရှိတာကို ပြောတာမဟုတ်ဘူး။ ကျန်တဲ့အရည်အချင်း

တွေ့ရှိတာ၊ မရှိတာကို ပြောတာ။ ကျန်တဲ့အရည်အချင်း
တွေ့ရှိတဲ့သူက အပြစ်သက်သာသွားမယ်။

ဆိုပါစို့၊ ကိုယ်ကျင့်တရားပြည့်စုံပြီး၊ စိတ်
ကောင်းနှလုံးကောင်းအမြဲထားပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှုတွေ
လုပ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟာ တစ်ခါတစ်ရံ မကောင်းမှုလုပ်
ပေမယ့် ထိုအကုသိုလ်ကပျောက်ပျက်သွားတယ်။ ဘာမှ
ကောင်းမှုကုသိုလ်မရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကျတော့ အကုသိုလ်
နည်းနည်းလုပ်တာနဲ့ များများခံရမှာပဲ။ လောကမှာလည်း
ဖြစ်စဉ်က ဒီအတိုင်းပဲ။ သဘာဝတရားမှာလည်း
ဒီအတိုင်းပဲ။ အဲဒီတော့ မကောင်းတဲ့ကံလုပ်မိရင်
ထိုကံမှသက်သာဖို့ ကောင်းတာ များများလုပ်ထားလို့
ဆိုလိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောတာ။

အေး- ကံတရားဆိုတာ ပထမဘဝမှာ အကျိုး
ပေးတာ ရှိတယ်။ ဒုတိယဘဝမှာ အကျိုးပေးတာ
ရှိတယ်။ တတိယဘဝမှာ အကျိုးပေးတာ ရှိတယ်။
ဒီကံတရားတွေဟာ အခြေခံအကြောင်းပေါ်မူတည်ပြီး
ထိုကံတရားရဲ့ အကျိုးဟာလည်း ထက်သန်မှု၊ နိမ့်ကျမှု
ဆိုတာ ဖြစ်သွားခဲ့တယ်။ ဘယ်လောက်ပဲ ကောင်းတဲ့ကံ
ဖြစ်စေ၊ အထက်တန်းရောက်တဲ့ကံ ဖြစ်စေ အခြေခံ
တစ်ခုညွှန်ရင် နိမ့်ကျတဲ့ဘဝကို ရသွားမှာပဲ။

ဥပမာတစ်ခု ပြောမယ်။ အားလုံးကြားဖူးတဲ့
 ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးဟာ ဘုရားလောင်း တောထွက်လာတဲ့
 အချိန်မှာ ခင်မင်တဲ့စိတ်နဲ့ သွားတွေ့ပြီး ဘုရားဖြစ်ရင်
 သူ့ကို ပထမဆုံး တရားဟောပါလို့ဖိတ်ခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့်
 ရာဇဂြိုဟ်ပြည် မြတ်စွာဘုရား ကြွလာတော့ အခြံအရံ
 တစ်သိန်းနှစ်သောင်းနဲ့အတူ ပထမအကြိမ် တွေ့ဆုံ
 တရားနာရလို့ သောတာပန် ဖြစ်သွားတယ်။ ဝေဠုဝန်
 ကျောင်းကြီးကိုလည်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့တယ်။ သူ
 သေတော့ စတုမဟာရာဇ်နတ်ပြည်က ဝေဿဝဏ်နတ်
 မင်းကြီးရဲ့ အခြံအရံ ဇနဝသဘနတ်ဘီလူးသွားဖြစ်
 တယ်။ သူပြုခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်တွေက တာဝတိံသာနတ်
 ပြည်လို အဆင့်အတန်းမြင့်တဲ့ နေရာမှာ ဖြစ်နိုင်တယ်။
 သူ့ရဲ့ကံတွေက အဲဒီအထိ အကျိုးပေးနိုင်တယ်။ သို့သော်
 ဘာဖြစ်လို့ နိမ့်ကျတဲ့ဘဝမှာ သွားဖြစ်သလဲဆိုရင်
 အတိတ်ဘဝတုန်းက အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ဖူးတဲ့ နိကန္တိအစွဲ
 ရှိခဲ့တယ်။ အဲဒီအစွဲက ဆွဲချလိုက်တဲ့အတွက် ကံစွမ်းအား
 တွေ လျော့ကျသွားပြီး တာဝတိံသာနတ်ပြည်မှာ ဖြစ်ရ
 မယ့်အစား နိမ့်ကျတဲ့ဘဝမှာ သွားဖြစ်ရတာ။ အဲဒီဘဝ
 မှာ အကြိမ်ကြိမ် ဖြစ်ခဲ့ဖူးပြီး အဲဒီဘဝကိုပဲ ကြိုက်နေလို့
 ဖြစ်ရတာ။

မေဏ္ဍကသူဌေးကြီးမိသားစုကိုပဲ ကြည့်၊ သူဌေးကြီးရယ်၊ သူဌေးကတော်ကြီး၊ သူ့ရဲ့သားရယ်၊ ချွေးမနဲ့ ကျွန်ရယ် ဆိုပြီး ၆-ယောက်ရှိတယ်။ တစ်နေ့မှာ သူတို့စားမယ့်ထမင်း မစားဘဲ ပစ္စေကဗုဒ္ဓကို လှူလိုက်ကြတယ်။ လှူပြီး ဆုတောင်းကြတယ်။ သူဌေးကြီးက သူဌေးဆုတောင်းတယ်။ စွမ်းအားသတ္တိတွေ အမျိုးမျိုးတောင်းကြတယ်။ ကျွန်က တခြားဆုတောင်းရင် ရနိုင်ပါလျက်နဲ့ မတောင်းပါဘဲ ကျွန်ဆု ပြန်တောင်းတယ်။ ကောင်းတဲ့ ဆုတောင်းရင် ရနိုင်လျက်နဲ့ သူတွယ်တာတဲ့ဘဝကိုပြန်တောင်းတယ်။ နောင်ဘဝရောက်တော့ အဲဒီသူဌေးကြီးရဲ့ လယ်ယာမှာ ထွန်ယက်ပြီး အလုပ်အကျွေးပြုရတဲ့ ကျွန်ပြန်ဖြစ်တယ်။ အဲဒါ သူစိတ်ဝင်စားတာ သူတွယ်တာတဲ့ ဘဝလေးပဲပြန်ရတယ်။ ဒါ့ကြောင့် မတွယ်တာနဲ့၊ ကောင်းတာ တွယ်တာမိရင် တော်သေးတယ်။ မကောင်းတာ တွယ်တာမိရင် ဒုက္ခရောက်မယ်။

တစ်ခါတုန်းက ဘုန်းကြီးတစ်ပါးလိုပေါ့။ ရွာတစ်ရွာမှာ အဲဒီဆရာတော်က ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး ဖြစ်တယ်။ အဲဒီရွာက ဒကာမကြီးက လက်ပံခေါင်းချဉ်ရည်ဟင်း လာကပ်တော့ ဆွမ်းစားရတာ မြိန်လိုက်တာလို့ ဘုန်းကြီးကပြောလိုက်လို့ အဲဒီ ဒကာမကြီးကလက်ပံ

ခေါင်းတွေ တစ်နှစ်စာ ဝယ်ထားပြီး နေ့တိုင်း ဆွမ်းဟင်း
 ချက်ပို့တယ်တဲ့။ တစ်နေ့တော့ အဲဒီရွာ မီးလောင်ပြီး
 ဒကာမကြီးအိမ် မီးထဲပါသွားပါလေရော၊ ဘုန်းကြီးက
 ဒီသတင်းကြားတော့ အင်း-ငါတော့ ဝဋ်ကျွတ်ပြီပေါ့၊
 လက်ပံခေါင်းချဉ်ရည်ဟင်း စားရတဲ့ဒုက္ခက လွတ်ပြီ
 ကျွတ်ပြီပေါ့၊ နောက်နေ့ကျတော့ အဲဒီ ဒကာမကြီးက
 လက်ပံခေါင်းချဉ်ရည်နဲ့ ဆွမ်းအုပ်ကြီးရွက်လာပြီး တပည့်
 တော်အိမ် မီးလောင်တုန်းက တခြားဘာပစ္စည်းမှသတိ
 မရဘူးဘုရား။ ကိုယ်တော်ကြိုက်တဲ့ လက်ပံခေါင်းထုပ်ပဲ
 ဆွဲပြီး ဆင်းလာခဲ့တာ တဲ့။ ကဲ-လက်ပံခေါင်း ချဉ်ရည်
 ဟင်းနဲ့ ဘုဉ်းပေးပါတဲ့။ အဲဒါကြောင့် ကြိုက်လည်း
 ကောင်းတာကြိုက်နော်၊ မကောင်းတာကြိုက်ရင် ဒုက္ခ
 ရောက်မယ်နော်။

အဲဒီအကြောင်းတရားတွေက ကံရဲ့အခန်းကဏ္ဍ
 ကိုမြှုပ်သွားစေတတ်တယ်။ အေး-ဒါကလည်း သတိထား
 စရာပဲ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ကံကြောင့်ချည်းလို့ မယူဆရ
 ဘူး။ ကံတစ်ခုတည်းကပဲ အကျိုးပေးတယ်၊ ကံတစ်ခုတည်း
 ကပဲ ဆုံးဖြတ်တယ်ဆိုတဲ့ အစွန်းရောက်တဲ့ ကမ္မဝါဒကို
 လက်မခံရဘူး။ အစွန်းရောက်တဲ့ ကမ္မဝါဒဆိုတာ
 ပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိ လို့ခေါ်တယ်။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်
 အတိတ်ကလုပ်ခဲ့လို့ ဒီဘဝကျရတာ ကံပဲလို့ ဆိုကြ

တယ်။ ကံကိုချည်းပုံမချရဘူး။ ကံက အကြောင်းတစ်ခု
သာဖြစ်တယ်။ အခြားအကြောင်းတွေ အများကြီးရှိ
သေးတယ်။ လူလုပ်လို့ရတာတွေလည်း အများကြီး
ရှိတယ်။

ကံကိုပုံချပြီး ဘာမှမလုပ်ဘဲ နေတာတော့
လုံးဝမှားတယ်။ မိစ္ဆာအယူဝါဒပဲ။ ပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိ
လို့ခေါ်တယ်။ fatalism မျိုး။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ကံက
အဆုံးအဖြတ်ပေးတယ်။ ဒီဘဝဆင်းရဲတာလည်း ကံပဲ။
ချမ်းသာတာလည်း ကံပဲ။ ဒီဘဝမှာ ဘာဖြစ်ဖြစ် ကံ
ကြောင့်ဖြစ်တာလို့ ယူဆရင် ပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိ
ဖြစ်သွားပြီ။ အဲဒီအယူအဆတစ်ရပ် ဝင်သွားရင်
ထိုပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့ ကြီးပွားတိုးတက်ဖို့လမ်း ပိတ်သွားတယ်။
ဗုဒ္ဓရဲ့ ကမ္မဝါဒနဲ့လည်း မညီဘူး။ မိစ္ဆာဝါဒဖြစ်သွားတယ်။
ကံကိုလက်ခံတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဖြစ်ဘူး။

တစ်ခါတုန်းက ပုဗ္ဗေကတဟေတုဒိဋ္ဌိနဲ့ပတ်
သက်ပြီး သိဝကဆိုတဲ့ ပရိဗိုဇ်ကြီးက မြတ်စွာဘုရားကို
လျှောက်ထားဖူးတယ်။ အရှင်ဘုရား၊ တချို့က ဟော
လေ့ ပြောလေ့ရှိကြတယ်။ ဒီဘဝမှာ ရတဲ့ သုခ ဒုက္ခ
တွေကြုံခံစားရသမျှဟာ အတိတ်ဘဝကပြုခဲ့တဲ့ ကံ
ကြောင့်လို့ ပြောကြတယ်။ ဒီအချက်ကို အရှင်ဘုရား
ဘယ်လိုပြောမတုံးတဲ့။

အဲဒီအခါ မြတ်စွာဘုရားက သိဝက၊ မင်းပဲ စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ လောကမှာ ကိုယ်တိုင် လက်တွေ့ မြင်ရတဲ့ အကြောင်းတရားတွေ အများကြီးရှိတယ်။ ဥပမာ- သည်းခြေကြောင့် ရောဂါဖြစ်တာ ရှိတယ်။ အအေးထဲ ထွက်မိလို့ နှာစေးချောင်းဆိုးတာ ရှိတယ်။ အပူမိလို့ ဖျားတာ ရှိတယ်။ အဲဒီလိုတွေ အမျိုးမျိုး ရှိလျက်နဲ့ ဖျားတာဟာ ကံကြောင့်၊ အအေးမိ ချောင်း ဆိုတာကလည်း ကံကြောင့်လို့ပြောရင် လက်တွေ့ကို ငြင်းပယ်ရာရောက်တာပေါ့။ ကံဆိုတာ အကြောင်း တစ်ခုပဲ။ ဒီလူဟာ အအေးပတ်ပြီး ချောင်းဆိုတာဟာ အအေးထဲ ထွက်လို့ပေါ့။ အပူမိပြီးဖျားတာကလည်း အပူထဲ ထွက်လို့ပေါ့။ ဒါတွေဟာ ပြုလုပ်တာတွေ၊ ကံနဲ့ ဘာဆိုင်လဲ။ မြတ်စွာဘုရားက တကယ်လက်တွေ့သမား နော်။ အကြောင်းကို ကံတစ်ခုတည်းလို့ မယူဆရဘူး။ အကြောင်းတွေ အများကြီးရှိတယ်။

သရက်စေ့မှ အပင်ပေါက်တာပဲ ကြည့်၊ မြေနဲ့ ရေနဲ့ ပေါင်းမှ အပင်ပေါက်တာ။ အကြောင်းတရားတွေ အများကြီးရှိတယ်လို့ လက်ခံရမယ်။ အဲဒါကြောင့် ဘာကြောင့်ဖြစ်ဖြစ် ကံကြောင့်သာ ဆိုတာကို လက် မခံရဘူး။ မြတ်စွာဘုရားရဲ့ကမ္မဝါဒကို မဟာကမ္မ ဝိဘင်္ဂသုတ်မှာ ဟောထားတယ်။ သဘာဝအားဖြင့်

ပြောရရင် အကုသိုလ်ကံဟာ မကောင်းကျိုးကိုသာ ပေးပြီး၊ ကုသိုလ်ကံဟာ ကောင်းကျိုးကိုသာ ပေးတယ်။ ဒါဟာ natural law ပဲ။ ပေးတတ်တဲ့ သဘာဝကို ပြောတာ။

ဆိုပါစို့၊ မြတ်စွာဘုရားက ဘယ်လိုဟောသလဲ ဆိုရင် ပါဏာတိပါတ အမှုဟာ ငရဲ၌ဖြစ်စေနိုင်တယ် တဲ့။ ဒီစကားက ပါဏာတိပါတကံပြုလုပ်သူတိုင်း ငရဲကျ တယ်လို့ပြောတာမဟုတ်ဘူးနော်။ သို့သော် ပါဏာတိပါတ ကံသည် အကျိုးပေးရင်အဆိုးဆုံးအနေနဲ့ ငရဲမှာ အကျိုး ပေးနိုင်တယ်လို့ ဟောတာ။ ပါဏာတိပါတအမှုဟာ ငရဲ၌ဖြစ်စေနိုင်တယ် ဆိုတာနဲ့ ပါဏာတိပါတကံ ပြုလုပ်သူတိုင်း ငရဲကျတယ်လို့ဆိုတဲ့ ဒီစကားနှစ်ခုဟာ မတူဘူးနော်။

အေး . . . တခြားဘာသာတွေက ကံနဲ့ ပတ် သက်ပြီး ဘယ်လိုဟောသလဲဆိုရင် ‘ယော ကောစိ ပါဏံ အတိပါတေတိ၊ သဗ္ဗော သော အပါယိကော နေရယိကော’ = သူတစ်ပါး အသက်ကိုသတ်တိုင်း ငရဲကျ တယ်လို့ ပြောတယ်။ definite ပေါ့။ မြတ်စွာဘုရား က အဲဒီလို မဟောဘူး။ ပါဏာတိပါတကံသည် ငရဲ၌ ဖြစ်စေနိုင်တယ်လို့ဟောတာ။ ငရဲ၌ ဖြစ်ရမယ်လို့ မဟောဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ တခြားအကြောင်းတွေ

ရှိသေးတယ်။ ဒီပါဏာတိပါတကံ တစ်ခုတည်းကို အကြောင်းလို့ပြောလို့မရဘူး။ တခြားအကြောင်းတွေကြောင့် ငရဲကျတာတွေလည်း အများကြီးရှိသေးတယ်။

အဲဒီတော့ ပါဏာတိပါတကံ လုပ်မိရင် ဒီမကောင်းတဲ့ ပါဏာတိပါတကံက လွတ်ရာလွတ်ကြောင်း နည်းလမ်းမရှိတူးလားဆိုရင်-ရှိပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတယ်၊ မကောင်းမှုကို မလုပ်ရဘူး။ လုပ်ရင် မကောင်းမှုကံက ဆင်းရဲဒုက္ခအကျိုးကို ပေးတယ်။ မကောင်းမှုကို လုပ်မိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် စဉ်းစားရမှာက ငါသည် မကောင်းမှုတော့ လုပ်မိသွားပြီ၊ လုပ်မိပြီးသားကို ပြန်တွေးပြီး စိတ်လေးနေရုံနဲ့ အဲဒါကို ပယ်ဖျက်နိုင်တာ ပြုပြင်လို့ရနိုင်တာ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီတော့ လုပ်မိပြီးသားတော့ ရှိစေတော့။ နောင်ကို ဒါမျိုးမလုပ်တော့ဘူး။ ကောင်းတာတွေပဲ လုပ်တော့မယ်။ ဒီလိုဆုံးဖြတ်ပြီး မကောင်းမှုရှောင်၊ ကောင်းမှုကိုသာ လုပ်ဆောင်သွားရမယ်။ အဲဒါကမှ မကောင်းကံက လွတ်မြောက်မယ့် စစ်မှန်တဲ့ နည်းလမ်းပဲ။

ဒါကြောင့်မို့ သြကာသနဲ့ ကန်တော့တာကလည်း အဲဒီအဓိပ္ပာယ်ပဲ။ တစ်စုံတစ်ခုပြစ်မှားမိထားရင် တောင်းပန်ပြီး နောင်ကို ရှောင်ကြဉ်ရမယ်ဆိုတာ လာရမယ်။ မကောင်းတာကို ရှောင်ကြဉ်ဖို့၊ ကောင်းတာလုပ်ဖို့

ဖြစ်တယ်။ မကောင်းတာ ရှောင်ကြဉ်ပြီး ကောင်းတာတွေ လုပ်နေရင် ထိုသူဟာ ထိုကံမှ လွတ်မြောက်ပြီး ကောင်းကျိုးချမ်းသာတွေကို ကေနိရမှာ သေချာတာပဲ။ မည်သူပဲဖြစ်ဖြစ် မကောင်းမှုကို လုပ်မိတဲ့သူဟာ ထိုကံကိုတွေးပြီး ပူန်နေဖို့ မလိုဘူး။ စိတ်လေးနေဖို့ မလိုဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ပြင်လို့လည်းရတဲ့ဟာ မဟုတ်ဘူး။ မေ့လိုက်တော့။ နောင်ကို ဒါမျိုးမလုပ်ဖို့က အရေးကြီးတယ်။ ရှောင်ကြဉ်မယ်။ ကောင်းတာတွေပဲ လုပ်မယ်။ ဒီနည်းနဲ့ လုပ်မိပြီးသားကံတွေကို isolate လုပ်ထားလိုက်ရမယ်။ ဘေးကို တွန်းပစ်လိုက်တာပေါ့။ ဒါကကံက လွတ်မြောက်တဲ့နည်းလို့ သင်္ခမေ့သုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားတယ်။ ကောင်းတာတွေပဲ လုပ်ဖို့ပါ။

ဒါကြောင့်မို့လို့ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ ပြည့်စုံစေရမယ်။ ဘိက္ခဝေ၊ ချစ်သားရဟန်းတို့။ သတ္တာ၊ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါမှန်သမျှတို့သည်။ ကမ္မဿကာ၊ ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာ ရှိကြပါပေကုန်၏။ ကမ္မ ဒါယာဒါ၊ ကံပေးတဲ့ အမွေကိုသာ ခံယူကြရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်ပါကုန်၏။ ကမ္မယောနိ၊ ကံသာလျှင် ဖြစ်ပေါ်စေတဲ့ အကြောင်းတရား ရှိကြကုန်၏။ ကမ္မဗန္ဓု၊ ကံသာလျှင် အားကိုးရတဲ့ ဆွေမျိုးသားချင်း ရှိကြပါကုန်၏။

ကလျာဏံဝါ၊ ကောင်းတာပဲ ဖြစ်စေ။ ပါပကံ ဝါ၊ မကောင်းတာဘဲ ဖြစ်စေ။ ယံ ကမ္မံ၊ အကြင်ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံကို။ ကရိဿန္တိ၊ ပြုကြကုန်လတ္တံ့။ တဿ ကမ္မဿ၊ ထိုကောင်းမှု မကောင်းမှုဆိုတဲ့ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံရဲ့။ ဒါယာဒါ၊ အမွေကို ခံယူကြရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်။ ဘဝိဿန္တိ၊ ဖြစ်ကြပေလိမ့်မည်ဟု။ ဘဂဝါ၊ ရွှေဘုန်းတော်ရှင် ရှင်တော် မြတ်ဘုရားသည်။ အဝေါစ၊ ကောင်းစွာမသွေ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသတည်း။

(သာဓု၊ သာဓု၊သာဓု)

အဲဒီ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှိတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအမြင်တစ်ခြမ်းတော့ရသွားပြီ။ သို့သော် ဝိပဿ နာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ မရှိသေးဘူးဆိုရင် တစ်ပိုင်းက သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ တစ်ပိုင်းက မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ရောနေသေးတယ်။ ဒါ့ကြောင့် မနက်ဖြန်ကျရင် ပြီးပြည့်စုံတဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပြီး မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိက လုံးဝလွတ်ရန်အတွက် နောက်ထပ် လိုသေး တဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အကြောင်း ဆက်ပြီးဟောပါ မယ်။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးထဲ ဝင်ဖို့ရန်အတွက် ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟာ အရေးအပါဆုံး ဖြစ်တယ်။ ဒီကနေ့ ဒီမျှနဲ့ ပဲကျေနပ်ကြပါ။ ကဲ-မေတ္တာပို့ပြီးတရားသိမ်းကြရ အောင်။

မုချ လှမည်မှတ်

☆ ကိုယ့်ကျိုး-သူ့ကျိုး၊
တိုင်းပြည်ကျိုးနှင့်၊
အမျိုးဘာသာ၊
သာသနာအကျိုး
ပွားတိုးစေမှု၊
လုပ်ကျွေးပြုမှ တို့ဘဝ၊
မုချ “လှ” မည်မှတ်။

ABSOLUTE BEAUTY

Our life will be in absolute beauty,
If we work for the welfare of
ourselves, of others, of the State,
of the nation.

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ (အပိုင်း-၄)

သာသနာတော်နှစ် ၂၅၅၁-ခုနှစ်၊ ကောဇာသက္ကရာဇ် ၁၃၆၉-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ည၊ ရန်ကုန်မြို့၊ စမ်းချောင်းမြို့နယ် ကျွန်းတောလမ်း၊ ကံမြင့်ကျောင်းတိုက် ညဉ့်ဦးယံဓမ္မသဘင် အခမ်းအနား၌ အဘွား ဒေါ်အုံးကြည်အား ဦးထိပ်ထား၍ ကိုလှမိုး + မဝင်းမိုးဦး၊ သား ကောင်းကျော်ထက်၊ သမီး အေးပပ မိသားစု၊ အမှတ် ၂၀၁၊ ရွှေဘုံသာအလယ်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့တို့၏ အမတဒါန ဓမ္မဒါနအနေဖြင့် ဟောကြားအပ်သော နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီး ဖွင့်တော်မူပါ တရားဒေသနာတော်။

နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဖွင့်တော်မူပါ

ထိုနိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးဆီ ဦးတည်ပြီးသွားတဲ့ လမ်းကြောင်းကြီးတွေမှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ right understanding ဆိုတာ အဆင့်ဆင့်ရှိတယ်။ ကံ ကံ၏အကျိုးကို လက်ခံ

တာက အခြေခံအဆင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်တယ်။ ကံ
ကံ၏အကျိုးကို လက်ခံတဲ့ အခြေခံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှိပေမယ့်
တစ်ပိုင်းက အမြင်မှန် မရသေးတာမျိုးလည်း ရှိနိုင်သေး
တယ်။ ဒါ့ကြောင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ၂-ပိုင်းခွဲပြီး မှတ်ရမယ်။
မဇ္ဈိမနိကာယ်မှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိသုတ္တန်ဆိုတာ ရှိတယ်။
သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဘာလဲလို့ ရှင်းထားတယ်။

အဲဒီသုတ္တန်ကို ဖွင့်ဆိုတဲ့ အဋ္ဌကထာမှာ သမ္မာ
ဒိဋ္ဌိကို လောကီယသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ လောကုတ္တရသမ္မာဒိဋ္ဌိ လို့
အခြေခံအားဖြင့် ၂-မျိုးခွဲပြီးတော့ တစ်ဖန် လောကီယ
သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ၂-မျိုး ထပ်ခွဲလိုက်ပြန်တယ်။ ကမ္မဿက
တာသမ္မာဒိဋ္ဌိ က ကံကို လက်ခံတယ်။ ကံ၏အကျိုးကို
လက်ခံတယ်။ နောက် သမ္မာဒိဋ္ဌိတစ်ခုကသစ္စာနုလောမိ
ကသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ တချို့နေရာများမှာတော့ ဝိပဿနာသမ္မာ
ဒိဋ္ဌိလို့ သုံးပါတယ်။ လွယ်လွယ်မှတ်လို့ ရအောင်
ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိလို့
ပြောပါ့မယ်။

ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ ကံကံ၏
အကျိုးကို လက်ခံတယ်။ ကမ္မဝါဒီ = ကံကို ရှိတယ်လို့
လက်ခံတယ်။ ကံ၏ အကျိုးတရား ရှိတယ်လို့ လက်ခံ
တယ်။ အဲဒါ မှန်ကန်တဲ့ အမြင်ပဲ။ သို့သော် ဒီမှန်
ကန်တဲ့ အမြင်ဟာ ပြည့်စုံလုံလောက်တဲ့အမြင် မဖြစ်

သေးဘူး။ မျက်စိ တစ်ဖက်ပဲ ကောင်းသေးတယ်။
နောက်တစ်ဖက်ကပိတ်နေသေးတယ် ဆိုတဲ့ သဘောမျိုး
ပေါ့။ တစ်ပိုင်းက သမ္မာဒိဋ္ဌိ နောက်တစ်ပိုင်း ကြည့်လိုက်
ပြန်တော့ သတ္တဝါတွေရှိတယ်။ သတ္တဝါတွေကိုပဲ မြင်
တယ်။ ရုပ် နာမ် ဓမ္မ သင်္ခါရကို မမြင်သေးဘူး ဆိုရင်
အဲဒီအပိုင်းက မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်နေသေးတယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ
တစ်ပိုင်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တစ်ပိုင်းပေါ့။

ဒီကနေ့ ဒုတိယ သမ္မာဒိဋ္ဌိအပိုင်းလို့ ဆိုရမယ့်
ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အပိုင်းကို အကျဉ်းချုံးပြီး ဟောပြော
ပါမယ်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ အမြင်မှန်ရဖို့ရန်အတွက် အခြေခံ
အကြောင်း ၂- ချက် ရှိတယ်။ ဘာလဲ ဆိုရင် တစ်ချက်က
ပရတောဃောသ-တဲ့၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ကြောင်း တရား
များကို သို့မဟုတ် မှန်ကန်တဲ့ ဟောပြောချက်တွေကို
နားထောင်ဖို့လိုတယ်။ ဒါက အကြောင်းတစ်ခု။

ဘာဖြစ်လို့တုံးဆိုလို့ရှိရင် ဘုရားနဲ့ပစ္စေကဗုဒ္ဓ
ကလွဲရင်ကျန်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေက နားမထောင်ဘဲနဲ့ အသိ
ဉာဏ်ရတာမရှိဘူး။ ရှင်သာရိပုတ္တရာ ကိုယ်တော်မြတ်
ကိုယ်တော်တိုင်ပဲ နားမထောင်ဘဲ အသိဉာဏ်မရဘူး။
ပရတောဃောသကြောင့် ရလာတဲ့ အသိဉာဏ်ကို သုတ
မယဉာဏ်လို့ခေါ်တယ်။ ဒါကြောင့် နားထောင်ဖို့ဆိုတာ
သိပ်အရေးကြီးတယ်။ နားထောင်ဖို့က အလွန်အရေး

ကြီးတယ်၊ ပရတောယောသော=ပရတော၊ သူတစ်ပါးထံ
မှ၊ ယောသော။ ရှင်းလင်းပြောပြတဲ့ တရားစကားအသံ။
အဲဒါဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ခြင်းရဲ့ အကြောင်းတစ်ခုပဲ။
ဒါကအပြင်ဘက်က အကြောင်းတရား။

အပြင်ကလာတဲ့ အကြောင်းတရားဟာ အတွင်း
က အကြောင်းတရား မပါဘဲနဲ့ မဖြစ်ဘူး။ လောကမှာ
ရှိတယ်လေ- အတွင်းလူ အပြင်လူဆိုတာ။ အတွင်းနဲ့
အပြင် ပေါင်းစပ်သွားရင် အလုပ်ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီ
တော့ အပြင်ကတော့ လာနေတယ်၊ အတွင်းက မပါ
သေးဘူးဆိုရင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဖြစ်သေးဘူး။

အဲဒီတော့ အတွင်းအကြောင်းတရားက ဘာလဲ
ဆိုရင်-ယောနိသောမနသိကာရော=ယောနိသော၊ မှန်
ကန်သော၊ သင့်လျော်သော၊ ယုတ္တိရှိသော။ မနသိကာ
ရော၊ နှလုံးသွင်းမှု၊ မှန်ကန်သော နှလုံးသွင်းမှု၊ ပညာ
ပါတဲ့ နှလုံးသွင်းမှုလို့ဆိုတယ်။ စာပေနဲ့ ပြောမယ်ဆိုရင်
သင့်လျော်အောင် နှလုံးသွင်းတတ်မှု။ အဲဒီ ပရတော
ယောသဆိုတဲ့ အပြင်အကြောင်းတရားနဲ့ မိမိရဲ့ မှန်မှန်
ကန်ကန် စဉ်းစားတတ်တယ်ဆိုတဲ့ ယောနိသော
မနသိကာရ၊ ဒီ ၂-ခုပေါင်းစပ်လိုက်လျှင် အမြင်မှန်
သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဖြစ်လာပါတယ်။

ဘယ်အရာပဲဖြစ်ဖြစ် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားမရှိဘဲနဲ့ ဖြစ်လာတယ်ဆိုတာ မရှိဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ အကျိုးလိုချင်ရင် အကြောင်းကို ထူထောင်ရတယ်။ အကြောင်းမရှိဘဲ အကျိုးဆိုတာမဖြစ်ဘူး။ အကြောင်းဆိုတဲ့ နေရာမှာလည်းပဲ တချို့အကြောင်းက ၂-ခုဆုံမှ ဖြစ်တယ်၊ တချို့အကြောင်းက ၃-ခု ဆုံမှ ဖြစ်တယ်၊ တချို့အကြောင်းက ၄- ခု ဆုံမှ ဖြစ်တယ်၊ တချို့က အကြောင်းပေါင်းများစွာ ဆုံမှ ဖြစ်တယ်။

ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားက အကြောင်းတွေ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ပဋ္ဌာန်း တရားတော်မှာ ဟောထားတယ်။ ပဋ္ဌာန်း ၂၄-ပစ္စည်း ဆိုတာ အရေအတွက်အားဖြင့် ၂၄- ပစ္စည်း၊ တကယ်တော့ ၂၄ မျိုးသာ မကဘူး။ အကြောင်းတစ်ခုဟာ အများကြီးစုပြီးဖြစ်တာ။ အဲဒီလို စုပြီး အကြောင်းတရားတွေ စုံလာတဲ့အခါကျတော့မှ အကျိုးတစ်ခု ပေါ်လာတယ်။

အေး... သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ မှန်ကန်တဲ့အမြင်ကလေး ရဖို့ရန် (၁)ပရတောယောသ = ပရတော၊ တကယ်ပညာရှိ သူတော်ကောင်းလိုဆိုတဲ့ သူတစ်ပါးထံမှ။ ယောသ၊ မှန်ကန်စွာ ဟောပြတဲ့တရားသံ။ အဲဒါ နာခံမှုရှိရမယ်။ ဒါကြောင့်မို့ တရားနာတာဟာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ရဖို့ အကြောင်းတစ်ခုပဲ၊ သို့သော်လည်း ဒါကအကြောင်း

တစ်ခုလေးတင် ဆိုတော့ တရားနာရုံနဲ့ ရသလား ဆိုတော့ မရသေးဘူး။ ဘာလိုသေးလဲဆိုလို့ ရှိရင် ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့အတွင်းသန္တာန်မှာရှိတဲ့ မှန်မှန်ကန်ကန် နှလုံး သွင်းတတ်ဖို့၊ မှန်မှန်ကန်ကန် စဉ်းစားတတ်ဖို့လို သေးတယ်။ တရားတော့ နာပါရဲ့၊ မှန်မှန်ကန်ကန် မစဉ်းစားတတ်ဘူး။ တလွဲ တွေးတယ်ဆိုရင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဖြစ်ဘူး။ အဲဒီတော့ ယောနိ သောမနသိကာရ ဆိုတာ သိပ်အရေးကြီးတယ်။

သဘောပေါက်ရုံ ပြောရမယ်ဆိုလို့ရှိရင် ယောနိ သောမနသိကာရ ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာတုံး ဆိုရင် ကောင်းတဲ့တရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် စဉ်းစားတဲ့ စဉ်းစားနည်းမျိုး ဆိုပါစို့။ လောကမှာ အချင်းချင်း အတူတကွနေကြတဲ့အခါမှာ တစ်ခါတစ်ရံ အဆင် မပြေလို့ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် မုန်းတီးမှုဆိုတဲ့ ဒေါသတရားတွေ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်တယ်။ အဲဒီလို ဒေါသတရားဖြစ်လာမယ်၊ မကျေမနပ်ဖြစ်လာမယ်၊ မုန်းတီးမှုတွေ ဖြစ်လာမယ် ဆိုလို့ရှိရင် ဘာကနေ ပေါက်ဖွားလာတာတုံး အတွေးလွဲတာကနေ ပေါက်ဖွား လာတာ။

အတွေး ၂-မျိုးရှိတယ်၊ ဒီလူက တော်တော် ဆိုးတာပဲ၊ ငါ့ပေါ် ဘယ်လို ညှစ်ပတ်တာပဲ၊ ဘယ်လို

မကောင်းတာဘဲဆိုပြီး အပြစ်တွေချည့် လျှောက် တွေး
နေမယ်၊ စဉ်းစားနေမယ်ဆိုရင် ဒေါသမီးကတော့ ဓာတ်
ဆီလောင်းပေးသလို နေမှာပေါ့။ ဟုန်းဟုန်းနဲ့ လောင်
မှာပဲ။ ဒီတော့ အဲဒီလို စဉ်းစားလို့ ဒေါသတွေ ပိုဖြစ်
လာရင် အဲဒီလို စဉ်းစားမှုမျိုးကို အယောနိသောမနသိ
ကာရလို့ခေါ်တယ်။

အဲဒါ နောက်တစ်မျိုး တွေးကြည့်လိုက်ဦး။
သူ့အထင်မှားတာ နေမှာပါ။ ဘယ်တုန်းက ငါ့အပေါ်
တော်သားပဲ၊ ဒီလူကတော့ သူ့စိတ်ရင်းစိတ်ထား
အလွန်ကောင်းတာပဲ၊ ဘယ်တုန်းက ဘယ်လိုဆိုတဲ့
သူရဲ့ ကောင်းကွက်ကလေးတွေ ရှာလိုက်ပြန်တော့
ခုနက ဒေါသမီးရှိန်က လျော့သွားပြန်ရော။ ဒါ လူတိုင်း
လူတိုင်းဒီလိုပဲ။ ဒေါသထွက်ရင် တွေးကြည့်ပေါ့။ ဆိုး
လိုက်တာလို့ တွေးနေရင် ဒေါသမီးက ပိုတောက်လာ
တယ်။ ကောင်းတဲ့ဘက်လှည့်တွေးရင် ငြိမ်းသွားပြန်ရော။
ဒါအကြောင်းပဲလေ၊ လက်တွေ့သိရတဲ့အကြောင်း။

မြတ်စွာဘုရားက ရှည်ရှည်ဝေးဝေး မစဉ်းစား
ခိုင်းပါဘူး။ 'သန္တိဋ္ဌိကော' = ကိုယ်တိုင်မြင်နိုင်တဲ့
အကြောင်းတရားတဲ့။ လူတိုင်းလူတိုင်း မြင်လို့ရတယ်။
ကြည့်၊ နှစ်သက်စရာ အာရုံလေး တွေတဲ့အခါ
လှလိုက်တာ၊ လှလိုက်တာလို့ စဉ်းစားရင် လောဘတွေ

ပိုပိုများလာတယ်၊ ရချင်လိုက်တာ၊ ရချင်လိုက်တာတဲ့။
နောက်တစ်မျိုးကျတော့ ဩော် ဘယ်ဟာမှ မမြဲပါဘူး။
လှတယ်ဆိုတာ တစ်ခဏကလေးပါပဲလို့ တွေးလိုက်
ပြန်တော့ ခုနက လောဘကလေး လျော့ကျသွားပြန်
ရော။

မီးများလိုပေါ့၊ ထင်းကလေး ထည့်လိုက်တဲ့အခါ
မီးက ပိုတောက်တာပေါ့။ ထင်းတွေဖယ်လိုက်တော့
မီးအရှိန်ကလေးက လျော့သွားရော၊ ဘယ်အရာပဲ
ဖြစ်ဖြစ် သူ့အကြောင်းနဲ့သူရှိတယ်။ အကြောင်းနဲ့
အကျိုးကို သဘောပေါက်ရင် လူ့ဘဝဟာ အင်မတန်မှ
နေပျော်ပါတယ်။ ဒေါသဖြစ်နေရင် ဘာကြောင့် ဖြစ်
တာတဲ့၊ စဉ်းစား၊ ဖြစ်တဲ့အကြောင်းကို ဖယ်ရှားပစ်။
ဒါကြောင့် မေတ္တာဘာဝနာ ပွားဖို့ရန်အတွက်မှာ ‘သတ္တာ
နံ မနာပဘာဝ ဒဿနပဒဋ္ဌာနာ’၊ မနာပဘာဝ-ကောင်း
ကွက်ကလေးတွေကို၊ ဒဿန-ကြည့်ပါ။

လူတစ်ယောက်အပေါ်မှာ မေတ္တာထားချင်ရင်
ကောင်းကွက်ကလေးတွေကို ကြည့်၊ ဆိုးကွက်တွေ
သွားမကြည့်နဲ့။ လူဟာ အကောင်းနဲ့အဆိုး ရောနေ
တာပဲ။ ဘယ်သူ့မှ အကောင်းချည်းမရှိဘူး။ ဘယ်သူမှ
အဆိုးချည်းလည်းမရှိဘူး။ ကောင်းကွက်ကိုရှာ၊ မေတ္တာ

ကိုပွားဆိုတာ ယောနိသော မနသိကာရကို ပြောတာ။
ကောင်းကွက်ကို မရှာနိုင်ရင် မေတ္တာမပွားနိုင်ဘူး။

မေတ္တာမပွားနိုင်ရင် ချက်ချင်းဘယ်သူ ဒုက္ခဖြစ်
သလဲဆိုရင် ကိုယ့်ရဲ့နှလုံး ပူလောင်ခံရတယ်။ ကိုယ်
အရင် ဒုက္ခဖြစ်တာပဲ။ ငရဲကျမှာတွေ နောက်ထား၊
အရုပ်ဆိုးမှာတွေ နောက်ထား၊ အရုပ်ကတော့ ဒေါသ
ဖြစ်ရင် ခုဘဝတင် ဆိုးသွားတာပဲ။ စိတ်ဆိုးနေတဲ့
အချိန်မှာ မှန် သွားကြည့် ။ ကိုယ့်ရုပ်တောင် ကိုယ်လန့်
သွားမယ်။ အဲဒီတော့ ဒေါသရဲ့အရှိန်ကြောင့် ရုပ်ပျက်
ဆင်းပျက်ဖြစ်သွားတာပဲ။ သဘာဝ မဟုတ်တော့ဘူး။
အကြောင်းတရားတွေ ရှိနေတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားတယ်။

အဲဒီတော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ဖို့ ရန်အတွက်
ပရတောဃောသ = တရားဓမ္မနဲ့ ကောင်းတဲ့အကြံ
ဉာဏ်တွေ အစထားမှန်ကန်တဲ့ သဘာဝတရားတွေကို
ဟောပြောတာကို နာယူခြင်း၊ ယောနိသောမနသိကာရ =
မိမိကိုက စဉ်းစားတတ်ခြင်းဆိုတဲ့ ဒီအကြောင်း ၂-
ချက်ရှိလို့ရှိရင် မှန်ကန်တဲ့ အမြင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပေါ်လာ
မယ်။

ကဲ-ဒီမှာ ဆန့်ကျင်ဘက်ကို ကြည့်မယ်။ မိစ္ဆာ
ဒိဋ္ဌိ = မှားယွင်းတဲ့ အမြင်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်ဖို့ရာမှာလည်း
သူ့ဘာသာသူ ဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး သူ့မှာလည်းအကြောင်း

ရှိတယ်။ အဲဒီ အကြောင်းက ဘာတုံး ဆိုလို့ရှိရင် ပရတောဃောသ=မဟုတ်မဟပ်လုပ်ဇာတ် philosophy တွေ နားထောင်တယ်။ မှန်မှန်ကန်ကန် မဟုတ်ဘဲ တလွဲတချော်အတွေးအခေါ်တွေ ရေးထားတဲ့ စာအုပ်တွေ ဖတ်တယ်။ ဘုရားဟောနဲ့ ဆန့်ကျင်တဲ့ စာအုပ်တွေ ဖတ်တယ်။ မှန်ကန်တဲ့ အကြောင်းတရားတွေနဲ့ လွဲချော်တဲ့ စာအုပ်တွေ ဖတ်တယ်။ ဒါ ပရတောဃောသ ပဲ။ မှားယွင်းတဲ့ တရားဓမ္မတွေ နာယူတယ်။ ဒါ ပရတောဃောသပဲ။

ပြီးတော့ အယောနိသောမနသိကာရ၊ အသိ ဉာဏ်နဲ့ မတွေးတော့ဘူး။ မှန်ကန်စွာ မတွေးတတ်ဘူး။ မစဉ်းစားတတ်ဘူး။ အဲဒီလိုဆိုရင် မိစ္ဆာအယူဝါဒတွေ ပေါ်လာတတ်တယ်။ မပြည့်စုံရင် အဲဒီအတိုင်းပဲ။ လောကမှာ မိစ္ဆာအယူဝါဒဆိုသည်မှာ အားလုံးကို ခြုံပြီး တော့ မြင်တဲ့အမြင် မဟုတ်ဘူး။ တစ်ပိုင်းတစ်စမြင်တဲ့ အမြင်မျိုးဟာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ဖြစ်စေတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် မို့ မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ့်အမြင်လေးကို ဆုပ်ကိုင်ထား တာမျိုးမလုပ်နဲ့၊ စွန့်လွှတ်ဖို့ ခဲယဉ်းလောက်အောင် ဆုပ်ကိုင်ထားမှု မဖြစ်စေနဲ့။ ဘက်စုံ ကြည့်တတ်ရမယ်။ ဒီဘက်ကြည့်ပြီးရင် ဒါ ဟုတ်လှပြီလို့ မပြောနဲ့။ ဟိုဘက် ကိုလည်းကြည့်လိုက်ဦး။ ဘက်စုံက ကြည့်ရမယ်။

တစ်ဖက် ကောင်းပေမယ့် နောက်တစ်ဖက်က ကောင်းချင်မှ ကောင်းမယ်။

ဘုန်းကြီးတို့ ငယ်ငယ်တုန်းက အင်္ဂလိပ်လိုရေးထားတဲ့ ဇာတ်လမ်းလေး တစ်ပုဒ် ဖတ်ဖူးတာ ရှိတယ်။ သူကဘက်စုံမကြည့်လို့ရှိရင် အမှန်မသိတဲ့ အကြောင်းလေး။ ပြဿနာတိုင်းမှာ (၂)ဖက် ရှိတယ်တဲ့။ အင်မတန် စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတဲ့ အချက်ကလေးတစ်ခုပေါ့။ တောင်ကုန်းလေးတစ်ခုပေါ်မှာ စားသောက်ဆိုင်လေးတစ်ခု ဖွင့်ထားတယ်။ အဲဒီဆိုင်လေးမှာ တောင်ကလာတဲ့ လူပဲဖြစ်ဖြစ်၊ မြောက်က လာတဲ့ လူပဲဖြစ်ဖြစ် ဝင်ပြီးနားကြတယ်။ လမ်းကြီးက တောင်မြောက် ဖောက်ထားတယ်။ အဲဒီတုန်းကလူတွေ မြင်းစီးတဲ့ ခေတ်ဆိုတော့ မြင်းစီးပြီးတော့ သွားကြ လာကြတယ်။ ခြောက်လုံးပူး ခါးချိတ်တဲ့ခေတ်မဟုတ်ဘူး။ ဓားလွယ်၊ လွယ်တဲ့ ခေတ်။

အဲဒီတုန်းကမြောက်ဘက်က လူကြီးတစ်ယောက်က ဓားလွယ်နဲ့ မြင်းစီးပြီးတော့ လာတယ်။ တောင်ဘက်ကလူတစ်ယောက်ကလည်း မြောက်သွားဖို့ မြင်းစီးပြီးလာ တယ်။ အဲဒီတောင်ကုန်းလေးကျတော့ ခဏနားကြတယ်။ တောင်ကုန်းပေါ်အတက်ကလေးမှာ နှစ်ယောက်

သား မြင်းပေါ်က ခုန်ဆင်းလိုက်တယ်။ စားသောက် ဆိုင်လေးထဲ ဝင်ပြီးနားကြမယ်ပေါ့။

အဲဒီမှာ မြောက်ဘက်ကလာတဲ့ လူက အပေါ် မော့ကြည့်တယ်။ မော့ကြည့်လိုက်တဲ့အခါကျတော့ သူက ဘာတွေ့တုံးဆိုရင် ရွှေခြင်္သေ့ရုပ်ကလေးကို တွေ့တယ်။ တွေ့တော့ သူက ဩော် ရွှေခြင်္သေ့ စားသောက်ဆိုင် ပဲလို့ ပြောလိုက်တယ်။ အဲဒီလို ပြောလိုက်တဲ့အချိန် တောင်ဘက်ကလူက အပေါ် မော့ကြည့်တယ်။ မော့ ကြည့်ပြီး မိတ်ဆွေ ခင်ဗျားမှားနေပြီ၊ ရွှေခြင်္သေ့ စား သောက်ဆိုင် မဟုတ်ဘူးဗျာ။ ငွေခြင်္သေ့ စားသောက် ဆိုင်ပါ။

ဒီတော့ မြောက်ကလာတဲ့လူက ခင်ဗျားက ကျုပ်ကို ရွှေနဲ့ငွေ မကွဲဘူးလို့ ပြောချင်တာလား တဲ့။ မကျေနပ်တဲ့အသံနဲ့ မေးတယ်။ ဟိုလူက ဩော် ခင်ဗျား မှားနေတာပါ။ ရွှေခြင်္သေ့ မဟုတ်ဘူး။ ငွေခြင်္သေ့ပါလို့ ထပ်ပြောပြန်တယ်။ အဲဒီခေတ်က တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် မကျေနပ်ရင် ဓားချင်း ယှဉ်ခုတ်တဲ့ခေတ်။ အချင်း များကြတယ်။ ပထမလူက သူ့ကို ဒီလောက် အထင်သေးရမလား ဆိုပြီးတော့ ဓားဆွဲထုတ်တယ်။ ဒုတိယလူကလည်း ဓားဆွဲ ထုတ်တယ်။ ပြီးတော့

ဓားချင်း ယှဉ်ခုတ်ကြတယ်။ တချွမ်ချွမ်နဲ့။ အဲဒီနေရာမှာ နှစ်ယောက်စလုံး တစ်ဖက်မြင်နဲ့ ဆော်ကြတာလေ။

အငြင်းပွားပြီး ဓားချင်း ဆွဲခုတ်နေကြတုန်း အသံ တစ်သံ ထွက်ပေါ်လာတယ်။ ရပ်လိုက်ဆိုတဲ့အမိန့် ပေးသံ။ သူတို့နှစ်ယောက်စလုံး ကြားတယ်။ သူတို့ အံ့အားသင့်ပြီး ရပ်လိုက်ကြတယ်။ အသံရှင် နတ်သမီး ကလေးရုတ်တရက် ပေါ်လာပြီး ရှင်တို့ ဘာလုပ်နေ ကြတာတုံးလို့ မေးလိုက်တယ်။ တို့ဟာ အမှန်တရား အတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေကြတယ်လို့ ပြောကြတယ်။ တကယ်တော့ သူတို့အမှန်တရားကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံမြင်ကြ တာ မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ်မြင်တာ အမှန် လုပ်ပြီး တိုက်ပွဲ ဝင်နေတာနော်။

ကဲ ... ပြောပါဦး ဆိုတော့ မြောက်ဘက်မှ လာတဲ့ လူကပြောတယ်။ ငါက ရွှေခြင်္သေ့လို့ပြောတယ်။ ဒီလူက ငွေခြင်္သေ့တဲ့။ ဒီလူက ငါ့ကို ရွှေနဲ့ငွေမကွဲဘူးလို့ ပြောချင်တယ်။ ဒါ့ကြောင့် ငါက အမှန်တရားအတွက် တိုက်ပွဲဝင်နေတာ၊ ဒီတော့ အဲဒီနတ်သမီးက မြောက် ဘက်က လာတဲ့လူကြီးမင်း တောင်ဘက်သွားပြီးကြည့်ပါ။ တောင်ဘက်ကလာတဲ့ လူကြီးမင်းက မြောက်ဘက်ကို သွားကြည့်ပါဦးလို့ ပြောလိုက်တယ်။ ရွှေတစ်ဖက်

ငွေတစ်ဖက် လုပ်ထားတာကိုး။ ခြင်္သေ့ရုပ်လေးက ဟို ဘက်ကရွှေ၊ ဒီဘက်ကငွေ၊ နှစ်ယောက်လုံး မှန်တယ်။ နှစ်ယောက်လုံးလည်း မှားနေကြတယ်။ ဆိုလိုတာက တစ်ဖက်ပဲ သိတယ်။ အကုန်လုံးမသိဘူး။ ဒီပုံပြင် လေးကတရားမွေ့နဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ အလွန်မှတ်သား စရာကောင်းတယ်။ တစ်ပိုင်းတစ်စ အမြင်လေးနဲ့ ပြည့်စုံ တယ်မထင်နဲ့။

မြတ်စွာဘုရားက နာနာတိတ္ထိယသုတ်မှာ ဟောတယ်။ “ဝိဂ္ဂယ နံ ဝိဝဒန္တိ ဇနာ ဧကင်ဒသိဇနာ” အေး . . . လူတွေဟာ တစ်ပိုင်းတစ်စကိုသာ သိပြီး၊ ဆုပ် ကိုင်ထားပြီး အငြင်းပွားနေကြတယ်။ ကိုယ်သိတာလေးကို ဆွဲကိုင်ပြီး အငြင်းပွားနေကြတယ်တဲ့။ အကုန်သိအောင် လုပ်ရမယ်။ အကုန်သိရင် အငြင်းပွားစရာ မရှိတော့ ဘူးလေ။ ဒီသုတ်ထဲမှာ မျက်မမြင်သူကန်း ဆင်စမ်းပြီး ဆင်သရုပ်ဖော်ခြင်း ဆိုတဲ့ ပုံဝတ္ထုလေး ပါတာကို တွေ့ ရတယ်။

လောကီစာအုပ်တွေထဲမှာလည်း မျက်မမြင် ပုဏ္ဏား(၆) ယောက် အကြောင်း ရေးထားကြတယ်။ အဲဒီပုံပြင်က ဘယ်က စ လာတာလဲ မသိဘူး။ အိန္ဒိယ ဟိန္ဒူဘာသာဖြင့် ရေးထားတဲ့ စာအုပ်တွေမှာလည်း ပါတာပဲ၊ အင်္ဂလိပ်လို ရေးထားတဲ့ စာအုပ်တွေမှာလည်း

ပါတာပဲ၊ မြန်မာလိုလည်း ပြန်ရေးကြတယ်။ ထူးထူးဆန်းဆန်း မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ သုတ္တန်ထဲမှာလည်း တွေ့တယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ ဥဒါန်းပါဠိတော်မှာ နာနာတိတ္ထိယသုတ် ဆိုတာ ရှိတယ်။ တိတ္ထိအမျိုးမျိုး အကြောင်းကို ဟောထားတာ။ အဲဒီ နာနာတိတ္ထိယသုတ်မှာ မျက်မမြင် ပုဏ္ဏား (၆)ယောက်တော့ မဟုတ်ဘူး။ (၉) ယောက်၊ (၉) ယောက်ဆိုတာ လူကို ပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ မျက်စိမမြင်တဲ့သူတွေကို အုပ်စု (၉)စုခွဲကာ ဆင်ကို စမ်းကြည့်စေပြီး ဆင် သရုပ်ဖော်ခိုင်းတာ။

အဲဒီဇာတ်လမ်းက ဘုရားဟောတဲ့ သုတ္တန်မှာ ဘယ်လိုပြထားသလဲဆိုရင်- သာဝတ္ထိပြည်က ဘုရင်ကြီးဟာ တစ်ခါတလေ အပျင်းဖြေတဲ့ သဘောပေါ့။ ရယ်စရာ လုပ်တယ်။ ဘာလုပ်တုံးဆိုတော့ သာဝတ္ထိပြည်မှာရှိတဲ့ မျက်စိနှစ်ကွင်း အလင်းမရတဲ့သူအားလုံး ဆင့်ခေါ်ခိုင်းတယ်။ နန်းရင်ပြင်မှာ စုစေတယ်။ မျက်စိမမြင်တဲ့သူတွေ အများကြီးပဲ ရောက်လာကြတယ်။ ရောက်လာတဲ့အခါ (၉)စု ခွဲလိုက်တယ်။ ခွဲပြီးတဲ့အခါ ကျတော့ ဘုရင်က ဝန်ထမ်းတွေကို အမိန့် ပေးတယ်။ အဲဒီ (၉)စုကို တစ်စုစီ ခွဲပြီး တစ်မျိုးစီ ဆင်ကို ပြစေတယ်။ ဆင်ဆိုတာ ဘယ်လိုလဲ၊ တချို့ကို ဆင့်ခြေထောက်ကို ကိုင်စမ်းပြီးပြတယ်။ တချို့ကို အမြီးကို

ကိုင်စမ်းပြတယ်၊ တချို့ကို နှာမောင်း ပြတယ်၊ တချို့ကို အစွယ်ကို ပြတယ်၊ တချို့ကို ကိုယ်လုံးကို ပြတယ်၊ အဲဒီလို ခွဲပြီးပြတယ်၊ အမြီးမှာလည်း မြီးဆံလေးကို ပြတယ်။ တချို့ကို မြီးထူးရိုးကိုပြတယ်။ ခွဲပြီးတော့ ပြခိုင်းတယ်။

အုပ်စုလိုက် ပြပြီးပြီဆိုတဲ့ အခါကျတော့ ဘုရင်ကြီးရှေ့တော်သွင်းတယ်။ ဘုရင်ကြီးက မေးတယ်။ မောင်ကန်းတို့၊ မင်းတို့ ဆင်မြင်ကြပြီလား။ ဘုန်းတော်ကြောင့် မြင်ရပါပြီတဲ့။ ကဲ . . . နံပါတ်တစ်အုပ်စုက ဆင်ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာလဲ၊ ပြောပြစမ်းလို့ ဘုရင်ကြီးက မေးတယ်။ သူတို့ကို ပြထားအတိုင်း သူတို့ပြောတာပေါ့။ ဆင့်ကိုယ် စမ်းထားတဲ့လူစုက ဆင်ဆိုတာ အုတ်နံရံကြီး လိုပဲတဲ့။ ကျန်တဲ့လူတွေကလည်း ဟိုကြည့် ဒီကြည့်ပေါ့။ မြင်တော့မမြင်ရဘူးပေါ့။ အံ့ဩတယ်။ ငါတို့တွေတာ အုတ်နံရံကြီးလို မဟုတ်ပါဘူး၊ တုတ်ချောင်းလိုကြီးပါ။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ အစွယ်ပြထားတာကိုး။ မြီးဆံပြထားတဲ့လူက တံမျက်စည်းလိုဟာကြီးပါ။ ခြေထောက် ပြထားခြင်းခံရတတ်တဲ့လူကလည်း ဆင်ဆိုတာ တိုင်လိုကြီး ပါတဲ့။

သူတို့အချင်းချင်း တစ်စုနဲ့ တစ်စု မကျေမနပ် ဖြစ်နေကြတယ်။ ဆင်ဆိုတာ နံရံကြီးလိုဆိုတော့ တံ

မျက်စည်းလိုထင်တဲ့ကောင်က ဟာ... မင်းမှားနေတယ်။
ငါတွေတာက တံမျက်စည်းလိုပဲ။ ဆင့်ခြေထောက်
စမ်းတဲ့ လူကလည်း ဟာ... ဆင်ဆိုတဲ့ အကောင်ဟာ
အဲဒီလိုမဟုတ်ဘူးတဲ့၊ တိုင်ကြီးလိုပဲ။ နားရွက်စမ်းတဲ့
ကောင်က ဆင်ဆိုတာ ပြားချပ်ကြီး၊ ယပ်တောင်ကြီး
လိုပဲ ပြောတယ်။ ပြောရင်းပြောရင်း အုပ်စုချင်း ငြင်းခုံကြ၊
ရန်ဖြစ်ကြပြီး ထသတ်ကြတယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဘုရင်ကြီး
က သဘောကျလွန်းလို့ ဟားတိုက်ပြီး ရယ်သတဲ့။
အတော် ကမြင်းတဲ့ ဘုရင်ပေါ့နော်။

အဲဒီမှာ မြတ်စွာဘုရားက မျက်မမြင်သူကန်း
တွေဟာ ကိုယ်မြင်တဲ့အပိုင်းလေးကို ဟုတ်လှပြီဆိုပြီး
အခုလို အငြင်းပွားနေကြတာတဲ့၊ အားလုံးပေါင်းလိုက်ရင်
ဆင်ဆိုသည်မှာ ဒါတွေအားလုံးရှိတယ်ဆိုတာ သူတို့
လက်ခံမယ်ဆိုလို့ရှိရင် သူ့ဟာလည်းလက်ခံမယ်၊ ငါ
ဟာလည်း လက်ခံမယ်၊ အားလုံးကို လက်ခံလိုက်ရင်
ဆင်သရုပ် ပေါ်လာမှာပါတဲ့၊ မြတ်စွာဘုရားက မိစ္ဆာဝါဒ
ဟာလည်း ဒီအတိုင်းပဲ၊ ခြုံငုံ မကြည့်ဘူး၊ စုံအောင်
မကြည့်ဘူး၊ တစ်ဖက်မြင်လေးနဲ့ အငြင်းပွားနေကြတယ်
လို့ဆိုလိုတယ်။

အေး ... ဒါကြောင့်မို့ လောကမှာ မိစ္ဆာဝါဒ
ဆိုတာ ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း မရှိလို့ မှားယွင်းတဲ့ ဝါဒမျိုး

ဖြစ်တယ်။ တစ်ဖက်မြင်ကိုပဲ အစွဲအလမ်းကြီးပြီး ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် 'ဣဒမေဝ သစ္စံ၊ မောဃမညံ' = ငါ့ဟာသာ အမှန်၊ တခြားဟာ အလကား ဆိုတဲ့ ဆိုလို ချက်တွေနဲ့ ကိုယ့် philosophy ကိုသာ အဟုတ်ထင် စွဲကိုင်ထားပြီး သူများ philosophyကိုတော့ ပယ်ချ တယ်။ ဒီလိုနဲ့ မိစ္ဆာအယူ ဝါဒတွေ ပေါ်လာတယ်။

အမှန်တရားဆိုတာ တစ်ခုတည်းရှိတယ်။ အဲဒီ အမှန်တရားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သိလာလို့ရှိရင် ဘာမှ အငြင်းပွားစရာမရှိဘူး။ အားလုံး အတူတူပဲ။ အေး... ဒါကြောင့်မို့လို့ မိစ္ဆာအယူဝါဒတွေ ထွန်းကားလာရတာ တွေကျတော့ အယောနိသောမနသိကာရ=မသင့်မတင့် နှလုံးသွင်းလို့ မမှန်မကန် စဉ်းစားလို့ ဖြစ်တာ။ သမ္မာ ဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ဖို့ရာက အကြောင်း နှစ်ခု၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ဖို့ရာက အကြောင်း နှစ်ခု။

အဲဒီထဲမှာ အခြေခံဖြစ်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိက မနေ့က ရှင်းပြတဲ့ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ပဲ။ ဒါ အခြေခံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက်ဟာ သံသရာထဲမှာ ဒါနကောင်းမှုပြုတယ်၊ သီလစောင့်တယ်၊ ကောင်းတာတွေလုပ်ပြီး မကောင်း တာတွေ ရှောင်တယ်၊ ကံ ကံ၏အကျိုးကို သိတယ်။ အဲဒီလောက်လေးနဲ့တော့ သံသရာက မထွက်နိုင်သေး

ဘူး။ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှိသော်လည်း တစ်ဖက်က မှားယွင်းနေတဲ့အမြင် ရှိနေသေးတယ်။ သတ္တဝါဆိုတာ ရှိတယ်၊ ငါဆိုတာ ရှိတယ်၊ သူတစ်ပါးဆိုတာ ရှိတယ်၊ ထာဝရမြဲနေတယ်၊ မမြဲဘူးဆိုတဲ့ အယူအစွဲတွေ ကျန်နေသေးတယ်။ ကျန်နေသည့်အတွက်ကြောင့် အဲဒီဘက်ကနေ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးကို မမြင်နိုင်ဘူး။ နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းပေါ် မရောက်သေးဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ နိဗ္ဗာန်လမ်းကြောင်းရောက်ဖို့ရာ ဘာလုပ်ရမှာလဲ။ ပညတ်တွေကိုဖယ်ပြီး အတွင်းပရမတ်ထိ မြင်အောင်ကြည့်တတ်တဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှိဖို့လိုလာပြန်ပြီတဲ့။

ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိက ကံကို ပယ်တာတို့၊ ကံ၏အကျိုးကို ပယ်တာတို့၊ အကျိုးကို ပယ်တာတို့၊ အကြောင်းကို ပယ်တာတို့၊ ငြင်းပယ်တဲ့ မိစ္ဆာဝါဒတွေက လွတ်ရုံပဲ ရှိသေးတယ်။ သို့သော် သဘာဝကိုဆိုက်ထိပြီးတော့ မသိသည့်အတွက်ကြောင့် အဲဒီဘက်ကကြည့်ရင် သူ့မှားမှားနေသေးတယ်၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်နေသေးတယ်၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဆိုတဲ့ မှန်ကန်တဲ့ အမြင်ရဲ့ စင်ကြယ်မှုရှိဖို့ လိုတယ်။

ကဲ... ဘုန်းကြီးတို့တစ်တွေ စဉ်းစားကြည့်၊ တကယ့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေကျတော့ တစ်ဆင့်တက်လာတယ်၊ နောက် သမ္မာဒိဋ္ဌိတစ်မျိုးရှိလာ

တယ်။ မျက်စိနှစ်လုံးဆိုပါစို့၊ ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို မြင်
 တာက မျက်စိတစ်လုံးပဲ ရှိသေးတယ်။ ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို
 ယုံကြည်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ဖို့ရာ နောက်ထပ် မျက်စိ
 တစ်လုံး လိုသေးတယ်။ အဲဒါ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပဲ။
 အဲဒီဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ မရှိရင်တော့ သံသရာထဲမှာပဲ
 နေဦးမယ်တဲ့။ နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်နိုင်သေးဘူး။ နိဗ္ဗာန်
 လမ်းကြောင်းပေါ် မရောက်သေးဘူးတဲ့။ ကပ်ကပ်
 ပြီးတော့ လွဲနေမှာပဲ။ ဒီလမ်းကြောင်းအနီးကိုတော့
 ရောက်ရောက်လာတယ်။ ဒါပေမဲ့ မဝင်ဘူး။ နိဗ္ဗာန်
 တံခါးကြီးကို ကျောပေး ကျောပေး ထွက်သွားမှာပဲ။
 သံသရာ ရှည်နေဦးမှာပဲ။

ကဲ-အဲဒီလိုမြင်အောင်က ဘုန်းကြီးတို့တစ်တွေ
 ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်စဉ်းစားကြည့်။ ဘာကို မြင်အောင်ကြည့်
 ရမလဲ၊ အပြင်က အကာတွေကိုဖယ်ချ။ ပညတ်လို့ခေါ်
 တဲ့ label တွေကို ဖယ်ရှားပြီး အနှစ်အသား တကယ့်
 အစစ်ကို မြင်အောင် ကြည့်ဖို့လိုတယ်။ အဲဒါကမှ
 တကယ့် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိရဲ့ အခြေခံဖြစ်တယ် ဆိုပါ
 စို့။ နေ့စဉ်နဲ့အမျှ ပြောနေတဲ့အထဲမှာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ်
 ငါလို့ထင်တယ်၊ ကိုယ့်ရှိတဲ့ဟာတွေကို ငါ့ဟာလို့ ထင်
 တယ်၊ ငါ၊ ငါ့ဟာနဲ့ နေနေကြတယ်။

ငါဆိုတာဘာလဲလို့ဆိုတော့ ကိုယ့်ခန္ဓာ
ကိုယ်ကြီးကို ကြည့်ပြီး ငါ၊ ငါ့ဘဝ၊ ဒီလိုပဲပြောကြတယ်။
ယောက်ျားလို့ ထင်တယ်။ မိန်းမလို့ ထင်တယ်။ ငါ
သူတစ်ပါး ယောက်ျား မိန်းမဆိုတဲ့ အစွဲတွေလည်း ရှိကြ
တယ်။ အပေါ်ယံအကာလေးတွင်ကြည့်ပြီး ပြောကြတာ၊
အတွင်းအနှစ်သာရက ဘာလဲဆိုပြီး မကြည့်နိုင်ဘူး။
မသိဘူး။ မသိသည့်အတွက်ကြောင့် အမြင်မှားတာ၊
ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သတ္တဝါ မဟုတ်ဘဲ သတ္တဝါလို့
ထင်ရင် မှားနေတယ်။ မဟုတ်ဘဲနဲ့ အဟုတ်ထင်ရင်
မှားတယ်ပေါ့။

ဘုန်းကြီး အမေရိကန်ရောက်တုန်းက ဟောလီ
ဝုဒ်မှာရှိတဲ့ မာ့ကက်တစ်ခုကို သွားတဲ့အခါ အဲဒီမှာသူတို့
စက်ရုပ်ကြီးတွေ လုပ်ထားတာရှိတယ်။ ဆိုင်ထဲဝင်လိုက်
ရင် အဲဒီစက်ရုပ်ကြီးက နှုတ်ဆက်တယ်။ well come
လုပ်တယ်။ စက်ရုပ်ကြီးကို တကယ့်လူလို့ထင်တယ်။
မဟုတ်ဘူး။ လမ်းဘေးမှာ တကယ့်လူ အရုပ်လို ရပ်
နေတာကျတော့ စက်ရုပ်ကြီးလို့ ထင်တယ်။ သေချာ
ကြည့်လိုက်တဲ့အခါကျတော့ လူအစစ်ကြီး ဖြစ်နေ
တယ်။

ဂျာမနီနိုင်ငံမှာလည်း အတူတူပဲ၊ လူအစစ်က
အထဲထဲ ဝင်နေပြီး အရုပ်ကြီးလို လုပ်နေတယ်။ အဲဒီ

လူရုပ်ကြီးနဲ့ သွားသွားပြီး ဓာတ်ပုံရိုက်ကြတယ်။ အထဲထဲ
မှာ လူအစစ်ရှိတယ်။ လူအစစ်ကနေ လှုပ်ရှားနေတယ်။
ဘေးကနေကြည့်လိုက်ရင် လူရုပ်ကြီးပဲ။ ရုပ်တုကြီးလို့
ထင်ရတယ်။ မျက်စိကို လှည့်စားထားတာ။ အတွင်းကို
မသိလို့ရှိရင်နော်။

အဲဒါတွေကို အတွင်းဖောက်ပြီး မမြင်ဘဲ
အပေါ်ယံလေးမှာတင် ကြည့်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် လူအစစ်ကို
လူရုပ်လို့ထင်တယ်။ ရုပ်တုလို့ ထင်တယ်။ ရုပ်တုကျ
တော့ လူအစစ်လို့ထင်တယ်။ မှန်တာလား မှားတာ
လား။ မှားတယ်။ အဲဒီလို မှားသလိုပဲ တကယ့် သမ္မာ
ဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဘုန်းကြီးတို့တစ်တွေရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရုပ်ကိုယ်
ကာယနဲ့ စိတ်၊ ဒီနှစ်ခုပဲရှိတယ်။ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ် ရှိတယ်၊
စိတ်ရှိတယ်။ အဲဒီနှစ်ခုကို ခွဲလိုက်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ပြောဆို
တာတွေ၊ လှုပ်ရှားတာတွေ၊ မြင်နိုင်တဲ့ စွမ်းအားတွေ
ရှိသေးလား။ (မရှိတော့ပါဘုရား။) အဲဒီ ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်ခု
ပေါင်းစပ်ထားသည့်အတွက်ကြောင့် ဒါကြီးက လှုပ်ရှား
နေလို့ ဒါကြီးက အသက်ရှိသယောင်ယောင်၊ အကောင်
က အထဲထဲဝင်နေသယောင်ယောင် ရှိနေတယ်။
တကယ်ခွဲကြည့်လိုက်တဲ့ အခါကျတော့ ဘာဆို ဘာမှ
မရှိဘူး။

အခုခေတ် စက်ရုပ်လေးတွေ ကြည့်ပေါ့။ ဘက်ထရီလေးနဲ့လုပ်ထားတော့ စကားပြောတယ်၊ ဘာလုပ်တယ်၊ ညာလုပ်တယ်ပေါ့နော်။ တကယ် အဲဒါတွေ တစ်စစီဖြုတ်လိုက်ရင် စကားပြောနိုင်သေးရဲ့လား။ ဘုန်းကြီးတို့တွေရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်လည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။ ပေါင်းစပ်နေသည့်အတွက်ကြောင့် လှုပ်ရှားနေတာ၊ တစ်ခုစီခွဲ လိုက်တာနဲ့ ဘာတစ်ခုမှ လှုပ်ဆိုတာ ပြောစရာ မရှိဘူး။ ဘာတုံးမေးရင် ဖြေစရာမရှိဘူး။ ပေါင်းစပ်ထား တဲ့အခါသာပြောလို့ရ၊ ဖြေလို့ရတာ၊ အဲဒါကို ဘာနဲ့ ကြည့်ရမယ်။ မှန်ကန်တဲ့အမြင် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်နဲ့ ကြည့်ရမယ်တဲ့။

ကံ၊ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်တဲ့ သူက ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို လက်ခံရုံပဲ မြင်ရုံပဲရှိတယ်။ အခုလို သဘာဝအစစ်အမှန်ကို ဆိုက်ထိအောင် မကြည့်နိုင်ဘူး။ ဒီသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဒီအမြင်ကျတော့ အဆင့်မြင့်သွားပြီ။ ဒါကြောင့်မို့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ လို့ ခေါ်တယ်။

ကဲ... အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ပြောမယ်ဆိုရင် လူတွေမှာ ရုပ်လို့ခေါ်တဲ့ အာရုံကို မသိတတ်တဲ့ အာရုံကို ရယူနိုင်စွမ်းမရှိတဲ့ ကာယကြီးရှိတယ်။ အာရုံသိတဲ့ နာမ် ဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒီနှစ်ခုဟာ ပေါင်းစပ်နေသည့် အတွက်ကြောင့် ရုပ်က ဆာတယ်၊ နာမ်က ဆာတယ်

ဆိုတာ သိတယ်။ နှစ်ခုပေါင်းလိုက်လို့ သိတာနော်။ ရုပ်က အိပ်ချင်တယ်၊ နာမ်က အိပ်ချင်တယ်လို့ သိလာတယ်။ ရုပ်က ပြတဲ့ Information တွေ၊ နာမ်ကနေ လိုက်သိပေးနေတော့ သူတို့ နှစ်ခု ပေါင်းစပ်ထားတဲ့အခါ ဒါတွေပေါ်တယ်။ အကယ်၍ ရုပ်နဲ့နာမ် ကွဲသွားပြီဆိုရင် ဘာမှမရှိတော့ဘူး။

ဥပမာနဲ့ ထင်ရှားအောင် ပြောမယ်၊ ရုပ်နဲ့နာမ် ပေါင်းပြီး ဘယ်လို အလုပ်လုပ်နေကြသလဲဆိုရင် သူကန်းနဲ့ သူဆွံ့လိုပဲ။ သူကန်းဆိုတာ မျက်စိ မမြင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သူဆွံ့က လမ်းမလျှောက်နိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ခြေမသန်လို့၊ ခြေပြတ်နေလို့ လမ်း မလျှောက်နိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်၊ မျက်စိမမြင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ရယ်၊ လမ်း မလျှောက်နိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က မျက်စိကတော့ မြင်တယ်၊ ခြေထောက်မပါလို့ ဟိုဟိုဒီဒီ မသွားနိုင်ဘူး။ မျက်စိကန်းတဲ့ လူကျတော့ ခြေထောက်တော့ ပါတယ်၊ မျက်စိကမမြင်လို့ ဟိုဟိုဒီဒီ မသွားနိုင်ဘူး။

တစ်ရက်ကျတော့ သူတို့နှစ်ယောက် ဆုံမိကြတယ်၊ ဆုံပြီးတော့ သူဆွံ့က ပြောတယ်၊ ငါ့မှာကွာခြေထောက်မပါဘူးတဲ့၊ မင်းမှာ ခြေထောက်ပါတယ်။ ငါ့မှာ မျက်စိရှိတယ်၊ မင်းမှာ မျက်စိ မရှိဘူး၊ တို့နှစ်ယောက် ပေါင်းလိုက်ရင်တော့ အလုပ်ဖြစ်မှာပါ။ မင်းက

ငါ့ကို ခြေထောက်ငှား၊ ငါက မင်းကို မျက်လုံးငှားမယ်၊
ကဲ . . . လာဆိုပြီး သူ့ဆွံ့ကို ပခုံးပေါ်ထမ်း။ အပေါ်က
နေပြီးတော့ သူ့ဆွံ့က လမ်းညွှန်တယ်။ အေး-ညာဘက်
သွား။ ဘယ်ဘက် မသွားနဲ့၊ ဘယ်ဘက်က ချောက်ရှိ
တယ်၊ ဟိုဘက်သွား။ သူ့ညွှန်တဲ့အတိုင်းကို သူကန်းက
သွားရတယ်။ အဲဒီလို နှစ်ယောက်ပေါင်းလိုက်တဲ့အခါကျ
တော့ သူတို့ရောက်ချင်တဲ့နေရာတွေ ရောက်သွားကြ
တယ်။

ရုပ်နဲ့နာမ်ကလည်း အဲဒီအတိုင်းပဲ။ နာမ်က
သူ ဆွံ့နဲ့တူတယ်။ နာမ်က သူ့ချည်းဘာမှ မလုပ်နိုင်ဘူး။
ရုပ်ကလည်း ဘာမှမမြင်သည့်အတွက်ကြောင့် သူကန်းနဲ့
တူတယ်၊ ရုပ်ကမမြင်ဘူး။ နာမ်ကသာ မြင်တယ်။
နာမ်က လမ်းမလျှောက်နိုင်ဘူး။ ရုပ်နဲ့ နာမ် နှစ်ရပ်
ပေါင်းစပ် လိုက်တဲ့အခါကျတော့ အလုပ်ဖြစ်သွားတယ်။
ပြောနိုင် တယ်။ ဆိုနိုင်တယ်။ သွားချင်တဲ့နေရာ
သွားနိုင်တယ်။ ခွဲလိုက်တာနဲ့ နှစ်ခုစလုံးဟာ တန်ခိုး
ပါဝါမရှိဘူး။ တစ်ထယောက်နဲ့တစ်ယောက် ပေါင်းမှ
ဖြစ်မယ်။

မပေါင်းရင် မဖြစ်ဘူးဆိုတဲ့ သဘာဝတရားတွေ
ကို ကိုယ့်သန္တာန်မှာ ဉာဏ်စိုက်ပြီးကြည့်၊ ခန္ဓာကိုယ်ရဲ့
သဘာဝလေးကို စဉ်းစားကြည့်၊ စဉ်းစားလိုက်ရင်

အဲဒီမတူတဲ့ သဘာဝတရားနှစ်ခုဟာ ပေါင်းစပ်ပြီးတော့ အလုပ်ဖြစ်နေတယ်ဆိုတာ သိလာမယ်။ ကိုယ်ကာယ ကြီးရယ်၊ အသိစိတ်ရယ်၊ အဲဒီနှစ်ရပ် ပေါင်းစပ်နေ သည့်အတွက်ကြောင့် ဟိုဟို ဒီဒီ ကုသိုလ်ကံ-အကုသိုလ် ကံ၊ ကောင်းမှု-မကောင်းမှု ပြုမှု လှုပ်ရှားပြီးတော့ နေနေကြတယ်။

အဲဒီလို သဘာဝတရားကို ကွဲကွဲပြားပြား သိလိုက်လို့ရှိရင် လောကကြီးမှာ 'ငါ'လို့ ပြောစရာ မရှိဘူး။ ရုပ်နဲ့နာမ်နှစ်ခု ပေါင်းထားတာပဲ ရှိတယ်။ ရုပ်က 'ငါ'လားလို့ဆိုရင် မဟုတ်ဘူး။ ဒီနေရာမှာ ငါဆို တာ ပျောက်အောင် ဘယ်လိုစဉ်းစားကြည့်မတုံးဆိုရင် ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းလေးတွေကိုကြည့်၊ ဆံပင် ကို ငါလို့ခေါ်သလား၊ (မခေါ်ပါဘုရား။) ဆံပင်က ဆံပင် ပဲ၊ သူ့နာမည်သူ ရှိတာပဲ။ ဆံပင်က အမျိုးသားလား၊ ဆံပင်က အမျိုးသမီးလား မေးရင်ကော၊ (မဟုတ်ပါ ဘူးဘုရား။) ဆံပင်က ဆံပင်ပဲလေ၊ ခေါင်းက ငါလား ဆို ခေါင်းက ခေါင်းပဲလေ၊ ငါ မဟုတ်ဘူး။ လက်က လည်း လက်ပဲလေ၊ ငါမဟုတ်ဘူး။ တစ်ခုစီ ခွဲလိုက်တာ နဲ့ ငါဆိုတာရှာမတွေ့တော့ဘူး။

ထို့အတူပဲ လူတွေက 'ကား'လို့ ခေါ်နေ ကြတဲ့အရာနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကား ဆိုတာ ဘာကို ခေါ်

တာတုံး ထိုးပြလိုက်ရင် ဘာလေးထိုးပြလဲ၊ ဘီးကြီးပဲ၊
ကားမှမဟုတ်ဘဲ၊ ဒါက ကားကိုယ်ဘော်ဒီကြီးပဲ၊ ဒါက
အင်ဂျင်ကြီးပဲ၊ ကားမှ မဟုတ်ဘဲ၊ ပစ္စည်းတွေက
သူ့နာမည်နဲ့သူရှိတယ်၊ အကုန်လုံး အချိုးကျ ပေါင်း
လိုက်တဲ့ အခါကျမှ ကားဆိုတာ ပေါ်လာတာပဲ။ ကား
ဆိုတာအမည်ပဲ။ အမည်နာမလေး တပ်ဆင်ထား
တာပဲ ရှိတယ်။ တကယ်ရှာတွေ့စရာ အကြောင်း
မရှိဘူး။

လူတွေက သစ်ပင် သစ်ပင်နဲ့ ပြောကြတယ်။
သစ်ပင်ဆိုတာ ဘယ်ဟာကို ခေါ်တာတုံး စိစစ်ကြည့်၊
အမြစ်ကို သစ်ပင်ခေါ်တာလား၊ မဟုတ်ဘူး၊ အမြစ်က
အမြစ်ပဲ။ ပင်စည်ကို ခေါ်တာလား၊ ပင်စည်က
ပင်စည်ပဲ၊ အကိုင်းကို ခေါ်တာလား၊ အကိုင်းက
အကိုင်းပဲ။ အရွက်ကို ခေါ်တာလား၊ မဟုတ်ဘူး။
အခက်ကို ခေါ်တာလား၊ မဟုတ်ဘူး၊ အသီးကို
ခေါ်တာလား၊ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီလိုဆို သစ်ပင်
ပျောက်မသွားဘူးလား၊ ထို့အတူပဲ အေး ...
ခန္ဓာကိုယ်မှာလည်း ကိုယ့်ကိုယ်ကိုပါ စဉ်းစားကြည့်၊
စဉ်းစားကြည့်လိုက်တော့ ငါလိုပြောစရာ ပျောက်သွား
ပြီ၊ ကျန်တာတွေဟာ သူ့ဟာနဲ့သူချည်းပဲ။

နာရီလေးတစ်ခုကို ကြည့်လိုက်ရင် ချက်...
 ချက်... ချက်... ချက်နဲ့ သွားပြီးတော့ အချိန်ကို
 ပြနေတယ်။ တစ်စစီဖြုတ်လိုက်ရင် ခုနကလို အချိန်ကို
 ပြနိုင်သေးရဲ့လား။ ဘက်ထရီကလေး ထည့်ပြီး သူ့ဟာနဲ့သူ
 စနစ်တကျတပ်ဆင်လိုက်ရင် အို... သူကအသက်ရှိနေ
 သလို လှုပ်ရှားမနေဘူးလား။ အေး... လူတွေလှုပ်ရှားနေ
 တာဟာလည်းအဲဒီနာရီလေး ချက်... ချက် လှုပ်ရှားနေ
 သလိုပဲတဲ့။ အကြောင်းတွေ ပေါင်းစုထားသည့်အတွက်
 ကြောင့် လှုပ်ရှားသွားလာနိုင်တာ။ ဖြုတ်လိုက်ရင်
 တစ်ခုမှ စွမ်းအားမရှိဘူး။ ဘက်ထရီ ပါဝါရှိနေပေမယ့်လို့
 သူ့နေရာသူ မတပ်ဘဲ တခြားနေရာ ပြောင်းပြန်
 တပ်ထားလိုက်ရင်ရော ရပါမလား။ မရဘူး။ လက်တံ
 လေးတွေလည်း ပြောင်းပြန် တပ်လိုက်မယ်။ ပြောင်းပြန်
 တပ်လိုက်ရင်ရော ရပါမလား။ မရဘူး။ ဖြုတ်လိုက်မယ်
 ဆိုတစ်ခုမှ လှုပ်ရှားနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။ အကြောင်းအကျိုး
 ညီညွတ်ပြီးတော့ အားလုံးတည်ရှိနေတဲ့အခါမှသာ
 လှုပ်ရှားနိုင်တယ်။

လူရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးဟာလည်း စက်ရုပ်နဲ့ အင်
 မတန်တူတယ်လို့ပြောရမယ်။ စက်ရုပ်ကြီးလို မြင်လာပြီ
 ဆိုလို့ ရှိရင် စက်ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတွေ မြင်လာသလို
 ခန္ဓာကိုယ်မှာလည်း အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့်ကြည့်မယ်ဆိုရင်

ရုပ်ကိုယ်ကာယကြီးဟာ ဘာမှမြင်တာ မဟုတ်ဘူး။ သူက ဘာမှမသိရှာဘူး။ သိနေတာက စိတ်ကလေးက သိတယ်။ စိတ်ကို ဖယ်လိုက်ရင် သေသွားတဲ့ ကိုယ်ကာယ မရှိဘူးလား။ ရှိပါတယ်။ စိတ်ကလေးမရှိတော့ဘူးဆိုရင် ကိုယ်ကာယကြီးက မလှုပ်ရှားနိုင်တော့ဘူး။ အဲဒီတော့ ဒီနှစ်ခုဟာ ပေါင်းစပ်နေမှ လှုပ်ရှားနေတဲ့ သဘောက ဖြစ်တာ။

အဲဒီလို ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်မျိုးပြင်တာကို “နာမရူပါနံ ယာထာဝဒဿနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမ” =ရုပ်နာမ်နှစ်ခု ဒီခန္ဓာကိုယ်မှာ သဘာဝနှစ်ခု၊ မတူညီတဲ့ သဘာဝကြီးနှစ်ခု ပေါင်းစပ်ထားတယ်ဆိုတာ သိရမယ်။ တစ်ခုနဲ့ တစ်ခု သဘာဝချင်း မတူကြဘူး။ မတူတဲ့အရာနှစ်ခု ပေါင်းစပ်ထားပြီး လှုပ်ရှားနေတာကို သိရမယ်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာကြီးမှာ “နာမရူပါနံ ယာထာဝဒဿနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမ” လို့ဆိုထားတယ်။ နာမရူပါနံ၊ နာမ်နဲ့ရုပ်တို့ကို။ နာမ်ဆိုတာ အာရုံလေးကိုသိပြီး အာရုံရှိရာကို ညွှတ်ညွှတ်ပြီးသွားတဲ့သဘော၊ ဆိုပါစို့၊ ကိုယ့်အိမ်ထဲမှာ ဟိုနေရာ ဒီနေရာက ဒုတ်ခနဲ ကျတဲ့ အသံလေး ကြားလိုက်ရင် စိတ်ကလေးက အဲဒီရောက်မသွားဘူးလား။ (ရောက်သွားပါတယ်ဘုရား။) အဲဒါ အာရုံရှိတဲ့ဘက် စိတ်ညွှတ်တာလို့ ခေါ်တယ်။ နှာခေါင်း

ထဲမှာ အနံ့ကလေးရသွားရင်လည်း အဲဒီအနံ့ဘက် စိတ်
 က ရောက်မသွားဘူးလား။ (ရောက်သွားပါတယ်ဘုရား။)
 အသံကြားရင် အသံကြားတဲ့ဘက် ရောက်သွားတယ်။
 မျက်စိထဲမှာ မြင်လာရင်လည်း မြင်တဲ့ဘက်ရောက် သွား
 တယ်။ အာရုံရှိတဲ့ဘက်ကို ညွတ်ညွတ် ညွတ်ညွတ်သွား
 တာက စိတ်။ ရုပ်ကြီးကတော့ ဒီလို အာရုံရှိရာဘက်
 ညွတ်သွားတာ မဟုတ်ဘူး။ စိတ်ကသာ အာရုံရှိရာကို
 ညွတ်တတ်သည့်အတွက်ကြောင့် စိတ်ကို နာမ လို့
 ခေါ်တယ်။ မြန်မာလို နာမ်လို့ပဲ ပြန်လိုက်တာ။ နာမ
 ဆိုတာ အာရုံရှိရာ ညွတ်ပြီးတော့ သွားတယ်။ အာရုံ
 ရှိတဲ့ဘက်ကို လှည့်လှည့်သွားတယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။
 ဘယ်အာရုံလာလာ သူကမျက်နှာလှည့်လှည့်သွားတယ်။
 အဲဒီဘက်ကို လှည့်တယ်။ အဲဒါကို နာမ (နာမ်)။

ရူပ (ရုပ်) ဆိုတာက ဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ ဆန့်
 ကျင်ဘက် အကြောင်းတရားတွေနဲ့တွေ့တဲ့အခါ ပြောင်း
 လွှဲပြောင်းလွှဲသွားတတ်တဲ့ သဘော။ ဆိုင်ရာအကြောင်း
 တွေနဲ့ ပေါင်းမိဆုံမိတဲ့အခါ သူက တည်ငြိမ်ပြီးတော့
 မနေဘူး။ ပြောင်းလွှဲပျက်စီးတတ်တဲ့ သဘောရှိတယ်။
 လျင်လျင်မြန်မြန်လည်း ပြောင်းတယ်။ ဖြည်းဖြည်းလည်း
 ပြောင်းတယ်။ ရုပ်တရားဆိုတာ ပြောင်းလဲဖြစ်နေတာ
 ကိုယ့်ခန္ဓာကိုမှာ ခြင်္ကလေး ကိုက်သွားလို့ရှိရင် အဲဒီ

နေရာမှာပြောင်းမသွားဘူးလား။ (ပြောင်းသွားပါတယ် ဘုရား)။ အသီးကလေးဖြစ်သွားတယ်။ ဒါကြောင့် ပြောင်းလွှဲသွားတဲ့ သဘောလေးဟာ ရုပ်ရဲ့အမှတ် အသားပဲ။ အအေးထဲထွက်ရင် အအေးနဲ့ တွေ့ပြီး တစ်မျိုး ဖြစ်တယ်။ အပူနဲ့တွေ့တဲ့အခါ တစ်မျိုးဖြစ်တယ်။ စိတ်ဆိုးတဲ့အခါ မျက်နှာလေး နီလာတယ်။ အဲဒါ ပြောင်းသွားတာ။ အဲဒီလို ထင်ထင်ရှားရှား ပြောင်းလဲမှု တွေဖြစ်လာတတ်တာ ရုပ်ပဲ။

အသက်အရွယ်ကြီးလာရင် ခေါင်းပေါ်က ဆံပင်လေးတွေဖြူဖြူလာတယ်။ ဒါလည်း ပြောင်းသွား တာပဲ။ သွားလေးကလည်း တစ်ချောင်းပြီးတစ်ချောင်း ထွက် သွားတယ်။ သွားစိုက်ဆိုင် သွားစိုက်ရင် တစ်ချောင်းစိုက် တစ်ချောင်း ထွက်သွား။ တစ်ချောင်းစိုက် ကြာတော့ အံကပ်ကြီးနဲ့ ဖြစ်သွားတယ်။ ဆံပင်လည်း ဘယ်လိုပဲ ဆေးဆိုး ဆေးဆိုး။ အပေါ်က ဆိုး။ အောက်က ဖြူ လိုက်လာတယ်။ ပြောင်းနေတဲ့သဘောတွေ၊ ရုပ်ဆိုတာ ပြောင်းလဲသဘောကို ပြောတာ။

ခန္ဓနိယသုတ်ဆိုတာ သံယုတ်ထဲမှာ ရှိတယ်။ အဲဒီ ခန္ဓနိယသုတ် ထဲမှာ ရုပ်ကို အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆို ထားတယ်။ ဘိက္ခဝေ၊ ချစ်သားရဟန်းတို့။ ကိဉ္ဇ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ ရူပံ၊ ရုပ်ဟူ၍ ဆိုကြပါ

သနည်း။ ရုပ်ခန္ဓာကြီး ရုပ်ခန္ဓာကြီးလို့ပြောကြတယ်။
 ဘာကြောင့် ပြောကြသလဲ။ ပြောင်းပြောင်းနေလို့ ရုပ်လို့
 ခေါ်တာတဲ့။ ဒါဖြင့် ပြောင်းသွားတာဟာ သူ့ဘာသာသူ
 ပြောင်းသလား ဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ အကြောင်းတရား
 တွေကြောင့် ပြောင်းတာ။ အအေးနဲ့တွေ့တဲ့ အခါ
 တစ်မျိုးဖြစ်တယ်။ အပူနဲ့တွေ့တဲ့အခါ တစ်မျိုးဖြစ်တယ်။
 ထမင်းဆာတဲ့အခါ တစ်မျိုးပြောင်းတယ်။ ရေငတ်တဲ့
 အခါ တစ်မျိုးပြောင်းတယ်။ ပြောင်းသွားတယ်။ ပြောင်းလွှဲ
 နေတယ်။ ခြင်ကိုက်ရင်လည်း ပြောင်းတယ်။ မှက်တို့၊
 ခြင်တို့၊ လေပူနေပူတို့ကြောင့် ပြောင်းပြောင်းသွားတယ်။
 အဲဒီလိုပြောင်းတတ်လို့ ရုပ်လို့ ခေါ်တာတဲ့။ ထင်ထင်
 ရှားရှား ပြောင်းတတ်တဲ့ အပြောင်းမျိုးကို မြတ်စွာ
 ဘုရားက ပြောသွားတာ။

အဲဒီတော့ သေသေချာချာ စဉ်းစားကြည့်၊
 သူ့ဘာသာသူ ဖြစ်နေတဲ့ သဘာဝတရားကြီးကို ငါ
 လို့ပြောရအောင်၊ ငါ့ဟာလို့ပြောရအောင် ငါပိုင်ရဲ့ လား
 လို့မေးရင် ငါမပိုင်ဘူး။ ကိုယ်ပိုင်လို့ရှိရင် ကိုယ့် အမိန့်
 နဲ့ နေမှာပေါ့ဗျာ။ ငါ့ဆံပင်လေးတွေ မဖြူစေနဲ့ဆိုရင်
 ရ မလား။ (မရပါဘုရား)၊ ဆေးဆိုးလည်း ဖြူမှာပဲ၊
 သွားလေးတွေ ပါးစပ်ထဲမှ ကျွတ်မသွားပါစေနဲ့
 ပြောလို့ရမလား။ (မရပါဘုရား။) သူ့အကြောင်းနဲ့ သူပဲ။

တာဝရပြောင်းနေတဲ့ သဘာဝတွေ။ ဒါကို ရှုပ လို့ခေါ်
တာ။ အဲဒီတော့ ရှုပဟာ ငါလည်းမဟုတ်ဘူး။ တကယ်
တော့ ကိုယ်ပိုင်တဲ့အရာငါ့ဟာလည်းမဟုတ်ဘူး။ လူတွေက
ထင်နေတာ ငါပိုင်တယ်၊ ငါ့ရုပ်၊ ငါ့မျက်စိနဲ့ ပြောကြ
တယ်။ မျက်စိက ကိုယ်အုပ်ချုပ်လို့ ရတာမှမဟုတ်တာ၊
မှုန်မှုန်လာတယ်လေ၊ မျက်စိအထူးကုနဲ့ သွားပြရတယ်။
နောက်ဆုံးကျတော့ မမြင်ရတဲ့ အဆင့်ရောက်တဲ့လူလည်း
ရောက်သွားတယ်။

ဘယ်အရာမှ ကိုယ့်သဘောအတိုင်း မဖြစ်ဘူး။
ကံကဆုံးဖြတ်ပေးထားတဲ့အတိုင်း အကြောင်းတရားတွေ
က ဖန်တီးထားထားသည့်အတိုင်း ကံတရားတွေ
အကြောင်းတရားတွေပေါ်မှာ တည်ပြီးတော့ တချို့
ပုဂ္ဂိုလ်မှာငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နဲ့ မျက်စိမှုန်တယ်။ တချို့
ပုဂ္ဂိုလ်တွေက အသက်ကြီးမှ မျက်စိမှုန်တယ်။ တချို့
ပုဂ္ဂိုလ်တွေက အသက် ၈၀၊ ၉၀ နေရတာတောင်
မျက်စိမမှုန်ဘူး။ ဘယ်သူက လုပ်နေတုံး၊ အကြောင်း
တရားတွေက လုပ်နေတာတဲ့။ ကိုယ်ပိုင်လို့လား၊ မပိုင်
ပါဘူး။ ဆန္ဒအတိုင်းဖြစ်တာရှိလို့လား။ (မရှိပါဘုရား။)
ကိုယ့်ဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်မယ်ဆိုလို့ရှိရင်တော့ အလွန်
ပျော်စရာ ကောင်းမှာပေါ့။ လောကကြီးဟာ ကိုယ့်

အကြိုက်တိုင်း ဖြစ်တာနည်းတယ်။ ကိုယ့်အကြိုက်နဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်တွေပဲ ဖြစ်တာ များတယ်။

အဲဒီလို ရုပ်သဘာဝတရားကြီးကို မြင်အောင် ကြည့်တယ်။ နာမ်သဘာဝတရားတွေကို မြင်အောင် ကြည့်တယ်။ တို့ရဲ့ သန္တာန်မှာ နာမ်နဲ့ရုပ်ကလွဲလို့ ဘာမှ မရှိဘူးလို့သိတာ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိတဲ့၊ မှားယွင်းတဲ့ အမြင်ကြီးက လွတ်ကင်းသွားတယ်လို့ ပြောတာ၊ အယူဟာ စင်ကြယ် သွားပြီတဲ့။ နာမရူပါနံ၊ နာမ် ရုပ်တရားတို့ကို။ နာမရူ ပါနံ၊ ကိုယ်ကာယနဲ့ စိတ်တို့ကို။ ယာထာဝဒဿနံ၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မြင်ခြင်းသည်။ ရုပ်ကို မြင်အောင် ကြည့်မယ်။ နာမ်ကို မြင်အောင်ကြည့်မယ်။ ရုပ်နဲ့ နာမ် ကွဲသွားပြီ။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ရသွားပြီ။ ငါဆိုတာ မရှိဘူး။ ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်ခုပေါင်းစပ်ထားတာသာ ဖြစ် တယ်။ ရုပ်ရဲ့သဘောကိုတွေ့တယ်၊ နာမ်ရဲ့သဘောကို တွေ့တယ်။

ကဲ... ကိုယ့်မှာရှိတဲ့ ရုပ်တွေကိုရှာကြည့်ရအောင်၊ စာထဲကဟာ မကြည့်နဲ့၊ ကိုယ့်သဏ္ဍာန်ကိုကြည့်၊ ရုပ်တွေထဲမှာ ဓာတ်ကြီး ၄-ပါးဆိုတာ ရှိတယ်။ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ ဇေတဇော၊ ဝါယော တဲ့။ ပထဝီဆိုတာ မြေဓာတ်ပေါ့၊ မြေဆိုတာ အားလုံးကိုထမ်းဆောင်ထားတဲ့ အရာပေါ့။ အာပေါ ဆိုတာက ရေဓာတ်။ ရေဆိုတာ

ပျော်ဝင်တဲ့သဘော၊ စုစည်းတဲ့ သဘော၊ တေဇော ဆိုတာက မီးဓာတ်၊ မီးဆိုတာ ရင့်ကျက်မာကျော စေတဲ့သဘော၊ ဝါယော ဆိုတာက လေဓာတ်၊ လေဆို တာ တွန်းကန် လှုပ်ရှားတဲ့သဘော။

ဘုန်းကြီးတို့ တစ်တွေ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ကို စမ်း ကြည့်လိုက်။ ခေါင်းစမ်းကြည့်တဲ့အခါ မာမာကြီး မတွေ့ ဘူးလား။ မာမာကြီးတွေရဲ့သားနဲ့ ခေါင်းကြီးတွေတယ် လို့ပဲ ပြောမှာပဲ။ အရပ်ပြောပေါ့။ တကယ်တွေ့တာ ပထဝီကို တွေ့တာ။ မာတဲ့သဘောကြီးကို တွေ့နေတာ။ အဲဒီမာတဲ့သဘောကြီးက သူ့မှာ အကြောင်းတွေရှိတယ်။ ကံဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားရှိတယ်။ စိတ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားရှိတယ်။ ဥတုဆိုတဲ့ အကြောင်း တရား ရှိတယ်။ အာဟာရဆိုတဲ့အကြောင်းတရားရှိတယ်။ အဲဒီအကြောင်းတရားတွေဖယ်လိုက်ရင် ဒီသဘော ကြီးဟာ ရပ်တည်နိုင်စွမ်း မရှိတော့ဘူး။ သူ့ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတွေကြောင့် ဖြစ်နေတာ။ လက်မောင်း တွေ ဘာတွေ စမ်းလိုက်တဲ့အခါကျတော့ ပျော့တဲ့သ ဘော၊ မာတယ် ပျော့တယ် ဆိုတဲ့ သဘာဝဓာတ်တွေ ဟာ ပထဝီဓာတ်တွေပဲ။

အာပေါဆိုတာကို ကြည့်၊ အာပေါဆိုတာ စုစည်းတဲ့သဘော ပျော်ဝင်တဲ့သဘောနှစ်မျိုးရှိတယ်။

ရေကိုပြောတာ မဟုတ်ဘူး။ အရာဝတ္ထုထဲ ပျော်ဝင်
 သွားတယ်။ စီးဝင်သွားတယ်။ အဲဒါ အာပေါပဲ။ အား
 လုံးကိုစုစည်းပေးတာလည်းအာပေါပဲ။ မုန့်လုပ်တဲ့အခါမှာ
 စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ ပေါင်မုန့်ဟာ နဂိုတုန်းက အတုံး
 အခဲကြီး ဟုတ်ကဲ့လား။ ဂုံ့မုန့်တွေ မဟုတ်လား။ အဲဒီ
 အမှုန့်တွေကိုအခဲဖြစ်သွားအောင်ရေနဲ့စုစည်းပေးရတယ်။
 ရေကအမှုန့်လေးတွေကို အကုန်လုံးပေါင်း သွားအောင်
 တစ်လုံးတစ်ခဲတည်းဖြစ်သွားအောင် စုစည်းပေးတာ။ ဒါ
 အာပေါရဲ့ သဘာဝပဲ။ စုစည်းပေးတာ အာပေါ။ အမှုန့်
 လေးတွေ ပြန့်ကြဲမသွားအောင် စုစည်းပေးလိုက်တယ်။

ဘုန်းကြီးတို့၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကိုကြည့်၊ အသား
 စိုင်ကြီးတွေ၊ အရိုးကြီးတွေ တွေ့ရမယ်၊ နဂိုက အမှုန့်
 တွေပဲ၊ အဲဒီအမှုန့် တွေ စုစည်းထားတဲ့အခါကျတော့
 ခေါင်းပုံစံ၊ လက်ပုံစံ၊ နားရွက်ပုံစံ ဖြစ်မနေဘူးလား။
 ပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့လေ။ အဲဒါ အာပေါက စုစည်းထားလို့
 ဒီလို ပုံစံကြီးတွေ ပေါ်နေတာ။ အာပေါ မရှိဘူးဆိုရင်
 အမှုန့်ကလေးတွေ အကုန်ဖြစ်သွားမှာနော်။ စုစည်း
 ထားတဲ့အခါ ကျတော့ နားရွက်တို့၊ ခေါင်းတို့၊ နှာခေါင်း
 တို့၊ လက်တို့၊ ခြေတို့ဆိုတဲ့ ပုံစံတွေ ပေါ်လာတယ်။
 ဆံပင်ဆိုလည်း ရှည်ရှည်မျောမျောလေးတွေပေါ့။ ပုံစံ

အမျိုးစုံနှင့် အာပေါက စုစည်းပေးထားတယ်။ မျက်စိ
လည်စရာကြီးပေါ့။ အဲဒါ အာပေါ။

တေဇောရဲ့ သဘောက စုစည်းပေးထားတဲ့
ပထဝီတို့၊ အာပေါတို့ကို သူကရင့်ကျက်လာအောင်
လုပ်တယ်။ မာကျောလာအောင်လုပ်တယ်။ ခုနက
ဂုံမှုန်တွေကို ရေနဲ့အချိုးကျထည့်ပြီးတော့ အတုံးလုပ်ပြီး
တဲ့အခါကျတော့ မီးဖိုထဲထည့်ပြီး ဖုတ်လိုက်တော့
ပိုမာလာတယ်။ အဲဒီတော့ တေဇောရဲ့ သဘောက
ပိုပြီးမာကျောစေတတ်တာဖြစ်တယ်။

ထို့အတူပဲ ကြည့်လိုက်မယ် နောက်တစ်ခု၊
ဝါယောရဲ့သဘောက ဘာတုံးဆိုရင် ဒါတွေကို စုပြီး
တော့ တွန်းကန်ထားတယ်။ ဆွဲစုထားတယ်။ ဒီလိုဖြစ်
တာ ဝါယောရဲ့သဘောပဲ။ ဝါယောမပါရင် ဒါတွေဟာ
ဒီလို တည်နိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး။

အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့်ပြောမယ်ဆိုရင် ခန္ဓာ
ကိုယ်ထဲမှာကြည့် အရိုးတွေရယ်၊ အသားတွေရယ်၊
အကြောတွေရယ် ရှိတယ်။ အဲဒီ အတုံးအခဲမှန်သမျှ
တွေက တစ်စု၊ ဒါက ပထဝီအစု၊ မာကျောတဲ့အစု
အဲဒါနောက်က အရည်တစ်စု ထားလိုက် သွေးတွေက
အရည်၊ တံတွေးက အရည်၊ နှပ်တို့ဘာတို့၊ ကျင်ငယ်
တို့က အရည်၊ ဟောဒါတွေက ခန္ဓာကိုယ်ထဲက အစု

တစ်စု၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ပူနွေးတယ်၊ အေးတယ်၊ စားလိုက်
 သမျှဟာတွေက ကြေညက်ပြီး သွားတယ်။ ဆိုပါစို့၊
 ထမင်းချက်တဲ့ အခါမှာ ရေအေးနဲ့၊ လေနဲ့ချက်လို့
 ရသလား။ မရပါဘူးဘုရား။ မီးနဲ့ချက်တာနော်။ မချက်
 ခင်က ဆန်က မာမာကြီး ရေနဲ့ မီးနဲ့ ပေးတွေ့ လိုက်
 တဲ့အခါကျတော့ ဆန်လေးကပျော့ပြီး နပ်သွားတယ်။
 စားလိုက်တဲ့အခါ ဗိုက်ထဲ ရောက်သွားပြီး အစာအိမ်ထဲ
 ရောက်သွားတော့ အဲဒီ အစာတွေဟာလည်း ခုနက
 တေဇောကနေပြီး အပူပေးလိုက်တော့ ကြေညက်ပြီး
 တစ်စုတည်း၊ တစ်မျိုးတည်း ဖြစ်သွားတယ်။ အိမ်သာထဲ
 ရောက်သွားတဲ့အခါ ကွဲတောင် မကွဲတော့ဘူး။ ဒါက
 ထမင်းလား ဒါက ဟင်းလားဆိုတာ မရှိတော့ဘူး။
 တစ်မျိုးတည်း ဖြစ်သွားပြီလေ၊ မုန့်ဆိုတာလည်း မကွဲ
 တော့ဘူး။ စားလိုက်တဲ့အရာတွေဟာ တစ်မျိုးတည်း
 ဖြစ်သွားတယ်။ ကြေညက်ပြီးသွားတယ်။ ဒါ ဘယ်သူက
 လုပ်တာတုံးဆိုရင် တေဇောက လုပ်တာ။

အေး... အသက်ရှူနေတဲ့လေတွေ၊ ခန္ဓာကိုယ်ထဲ
 သွေးတွေလည်ပတ်အောင် တွန်းပေးနေတာတွေ၊ လှုပ်
 ရှားသွားလာလို့ရအောင် လုပ်နေတာတွေဟာ ဝါ
 ယောက လုပ်နေတာလို့ ပြောတာနော်။

ကြည့်လိုက်လို့ရှိရင် လူရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ထဲက ပထဝီဆိုတာလည်း သူ့ သဘာဝအတိုင်း သူ့အကြောင်း နဲ့သူဖြစ်နေတာ၊ အာပေါကလည်း သူ့အကြောင်းနဲ့သူ ဖြစ်နေတာ၊ တေဇောကလည်း သူ့အကြောင်းနဲ့သူ ဖြစ် နေတာ၊ ဝါယောကလည်း သူ့အကြောင်းနဲ့သူဖြစ်နေတာ။ ငါလိုပြောစရာ တစ်ခုမှမရှိဘူး။ အားကိုးစရာကော ရှိရဲ့ လား။ မရှိဘူး။ သူဖြစ်ချိန်တန် ဖြစ်ပြီးတော့ ပျက်ချိန် တန်ရင် ပျက်သွားမှာပဲ။ ကိုယ့်မှာ ဘာမှ အာမခံချက် မရှိဘူး။ အားကိုးလို့မရဘူး။ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးက ဒီလို အနေအထားမှာပဲလေ၊ ကိုယ်ပိုင်ဆိုင်တယ်ဆိုတာ ဆိုလို့ ဘာတစ်ခုမျှ မရှိဘူး။

ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာဘုရားက အနတ္တလက္ခဏ သုတ်မှာ ဒီလိုဟောတာ-“န စ လဗ္ဘတိ ရူပေ ဇဝံ မေ ရူပံ ဟောတု၊ ဇဝံ မေ ရူပံ မာ အဟောသီတိ” = ငါ သဘောကျတဲ့အတိုင်း ဒီအတိုင်းဖြစ်၊ ဟိုအတိုင်း မဖြစ်စေနဲ့ရမလားတဲ့၊ မရဘူး၊ မရတဲ့အတွက် အနတ္တ လို့ ပြောတာ၊ အနတ္တဆိုတာ အတ္တမဟုတ်ဘူး။ ကိုယ်ပိုင် တဲ့ဟာ မဟုတ်ဘူး။ ကိုယ့်ဟာမဟုတ်ဘူး၊ ကိုယ်လည်း မဟုတ်ဘူး။ သူ့သဘာဝအတိုင်းဖြစ်နေတာ။

ဆိုပါစို့၊ လမ်းဘေးမှာ ပေါက်နေတဲ့ သစ် ပင်ကြီးကို ကြည့်ပြီး ငါလို ဘယ်သူမှ မပြောပါဘူး။

အဲဒီကိုယ့်ခန္ဓာမှာ ရှိတဲ့ ရုပ်ကြီးကလည်း သစ်ပင်ကြီးလိုပဲ ဘာမှမထူးဘူး။ သစ်ပင်ကြီးဟာ သူ့ဆိုင်ရာ အကြောင်း တရားတွေကြောင့် လမ်းဘေးမှာ တည်နေတာ။ မြေနဲ့ ရေနဲ့သစ်ပင်ကြီးဟာ အပူငွေ့ တွေနဲ့ ဒီလိုတည်နေတာ။ ဒီအကြောင်းတရားတွေ အကုန်လုံး ပျက်စီးသွားပြီဆိုရင် သစ်ပင်ကြီးလည်း ဗုန်းဗုန်းလဲ သွားမှာပဲ။

ထို့အတူပဲ ကိုယ့်ဘဝ ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို ကြည့်လိုက်ရင်လည်း သူ့ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရား တွေကြောင့် ဖြစ်နေတယ်ဆိုတာရှိတယ်။ ကံရှိနေရင် ကံက ထောက်ပံ့နေမယ်။ စိတ်ရှိရင် စိတ်ကထောက်ပံ့ နေမယ်။ ဥတုရှိရင် ဥတုကထောက်ပံ့နေမယ်။ အာဟာ ရရှိရင် အာဟာရက ထောက်ပံ့နေမယ်။ နောက်ဆုံး ကံတွေလည်းအရှိန်ကုန်သွားမယ်။ စိတ်ကလည်း အနားယူ သွားမယ်။ အာဟာရကလည်း မထောက်ပံ့တော့ဘူး။ အနားယူသွားမယ်။ နောက်ဆုံးတော့ ဘာကျန်တုံး။ ဥတုပဲ ကျန်တော့တယ်။ အဲဒီအခါ ရေဝေး(သုသာန်) ရောက်သွားတာပေါ့။ သဘောက ဒါပဲလေ။ ကိုယ်ပိုင် ဆိုတာ ဘာမှမရှိဘူးလေ။ အကြောင်းတရားတွေ အနား ယူသွားတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် ဘာမှ မရှိတော့ဘူး။ နောက်ဆုံး ရန်ကုန်ကလူတွေ ရေဝေးမှာပဲ အဆုံးသတ် ရတာ။ ဒါ အသေချာဆုံးပဲလေ။

အဲဒီလို ရုပ်နဲ့နာမ်သဘာဝကို မြင်လို့ရှိရင် ငါလို့၊ သတ္တဝါလို့၊ ပုဂ္ဂိုလ်လို့ဒီလိုမြင်စရာအကြောင်း ဘာ တစ်ခုမှ မရှိဘူး။ အဲဒီလို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းမြင်ခြင်းက သတ္တဝါလို့ အနုမတဂ္ဂသံသရာတစ်ခွင်မှာ အထင်မှား လာခဲ့တဲ့ အမှားကြီး ပျောက်မသွားဘူးလား။ (ပျောက် သွားပါတယ်ဘုရား။) အထင်အမြင်မှားတွေ ပျောက် သွားလို့ ငါလုပ်ရင်ဖြစ်တယ်၊ ငါ့ဟာ၊ ငါပိုင်တယ်လို့ ထင်နေတဲ့ အထင်ဟာလည်း အားလုံးကုန်စင်အောင် လွဲနေတယ်။ တစ်ခုမှ မဖြစ်ဘူး ဆိုတာဟာ ထင်ရှား သွားတယ်။ အဲဒီတော့ ကိုယ်ထင်လာတာတွေ တစ်ခုမှ မဟုတ်သည့်အတွက်ကြောင့် ထင်လာတယ်၊ မြင်လာ တယ်ဆိုတဲ့အရာတွေဟာ အမှားတွေကြီးပဲ။ အဲဒီ အမှားတွေစင်ကြယ်သွားတာကို ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ လို့ခေါ်တယ်။

“နာမရူပါနံ ယာထာဝဒဿနံ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမ” ၊ နာမရူပါနံ၊ နာမ်နဲ့ ရုပ်တို့ ကို ။ လူတွေရဲ့ သန္တာန်မှာ ရုပ်နဲ့နာမ် နှစ်မျိုးကလွဲ၍ ဘာမှမရှိဘူး။ ယာထာဝ ဒဿနံ၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မြင်ခြင်းသည်။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ နာမ၊ အမြင်၏ စင်ကြယ်မှုပဲ။ ဒါ့ကြောင့် ရုပ်နဲ့ နာမ်နှစ်ခု ကွဲအောင်ကြည့်ရမယ်နော်။

အဲဒီလို ရုပ်နဲ့နာမ် ကွဲအောင်ကြည့်ပြီးတဲ့ အခါကျတော့ ဒီရုပ်ထဲမှာ နာမ်တွေက ရှိနေတာလား။

ဒီနာမ်မှာ ရုပ်တွေက ရှိနေတာလား ပြောရင်၊ မရှိဘူး။
ရုပ်ကလည်းနာမ်ကိုမမြင်ဘူး။ နာမ်ကလည်း ရုပ်ကိုမမြင်
ဘူး။ နှစ်ခုပေါင်းမိတာပဲရှိတယ်။ ဆိုပါစို့၊ နာရီ လက်တံ
လေးကနေပြီး ဂဏန်းလေးတွေ ညွှန်ပြနေတာ လက်တံ
ရှည်က တစ်မျိုးပြတယ်၊ လက်တံတိုက တစ်မျိုး
ပြတယ်၊ အဲဒီ လက်တံလေးတွေက ဪ... ငါက
၇:၃၀ အချိန်၊ ၈:၃၀ အချိန်ကို ပြနေပါလားလို့ သိသ
လား။ (မသိပါဘုရား။) ဪ... ငါ့ လက်တံလေးက
၈ ဂဏန်း ပေါ်ရောက်နေပါလားလို့ သိသလား။ (မသိ
ပါဘုရား။) အဲဒီလိုပဲ လူရဲ့ရုပ်က ဘာမှမသိဘူး။

ဆိုပါစို့၊ ဘုန်းကြီးတို့တစ်တွေ စဉ်းစားကြည့်ရ
အောင်၊ ဒါလည်းကမ္မဋ္ဌာန်းပဲ။ အိပ်ရာပေါ် လှဲအိပ်နေ
တယ်၊ အိပ်နေတဲ့အခါကျတော့ အိပ်ရာကြီးက ဒီလူ
ငါ့အပေါ်မှာ လှဲအိပ်နေပါလားလို့ သိရဲ့လား။ (မသိပါ
ဘုရား။) လူ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကလည်း ငါ့အိပ်ရာပေါ်မှာလှဲ
အိပ်နေပါလားလို့ သိရဲ့လား။ (မသိပါဘုရား။) သိတာက
နာမ်ကသိနေတာ။ အဲဒီတော့ ဒီသဘာဝနှစ်ခု မတူဘူး
ဆိုတာ ထင်ရှားတယ်။ ဒီနှစ်ခုပေါင်းစပ်ပြီး လှုပ်ရှားနေ
တာလို့ မြင်ရမယ်။

အဲဒီတော့ နာမ်တရားတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး
ဘုန်းကြီးတို့တစ်တွေ စဉ်းစားကြည့်မယ်။ စိတ် ဘယ်မှာ

ရှိသလဲ မေးရင် ဗိုက်ထဲမှာရှိတယ်လို့ပြောကောင်းပြောကြမယ်။ ရှိမရှိ စမ်းသပ်ကြည့်မယ်။ စိတ်တွေဟာ ရုပ်ထဲမှာ ရှိနေတာ ဟုတ်ရဲ့လားဆိုတာကို ဥပမာနဲ့ စဉ်းစားကြည့်။ ဥပမာ-piano တီးတဲ့လူတွေ၊ piano ထဲမှာ သီးချင်းသံတွေ သိမ်းထားသလား (မသိမ်းထားပါဘုရား။) တီးမယ်ဆိုရင် သီးချင်းသံတွေ အမျိုးမျိုး ထွက်နိုင်တယ် ဟုတ်လား။ တီးတတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်က တီးတယ်၊ သီးချင်းမျိုးစုံတီးလို့ရတယ်နော်။ အဲဒါတွေဟာ ဒီခလုတ်ထဲမှာ ရှိနေသလား (မရှိပါဘုရား။) မရှိဘဲနဲ့ ဘယ်က ရောက်လာတာလဲ။ အကြောင်းဆုံလို့ ရောက်လာတာနော်။ တီးတဲ့လူနဲ့သူ့အကြောင်းတရားဆုံပြီး ဖြစ်လာတာ။ အဲဒီသဘောပဲ၊ ဒီအသံလေးက အဲဒီအထဲမှာရှိနေတာမဟုတ်ဘူး။ ဖြစ်နိုင်တဲ့အနေအထားသာ ရှိတာ။ ရှိနေတာ မဟုတ်ဘူး။ ရှိနေတာ မဟုတ်ဘဲနဲ့ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတာ။

‘ဟေတုံ ပဋိစ္စ သမ္ဘူတာ’ =အကြောင်းတရားတွေကြောင့် ဖြစ်လာတာတဲ့။ ‘ဟေတုဘင်္ဂါ နိရုဇ္ဈဇေ’ = အကြောင်းတွေ ပျက်သွားရင် သူတို့ပျက်သွားတယ်။ အဲဒီသဘောကို သေသေချာချာ စဉ်းစားကြည့်။ ဒါကြောင့်မို့ စိတ်နဲ့ရုပ် ဖြစ်လာပုံကိုကြည့်ရအောင်၊ ဒါစဉ်းစားကြည့်မယ်ဆိုရင် သိနိုင်ပါတယ်၊ မြတ်စွာဘုရား

က လက်တွေ့သိနိုင်တဲ့ တရားကိုသာ ဟောတာ။ လူတွေ သတိမမူလို့၊ မစဉ်းစားလို့ မသိတာ များပါတယ်။ လက်လှမ်းမမီတာမဟုတ်ဘူး။ လူ့အသိဉာဏ်နဲ့ လက်လှမ်းမီတယ်။

ဘုန်းကြီးတို့တစ်တွေ မျက်လုံးလေးဖွင့်လိုက်တာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက် မြင်စရာအာရုံတွေကို မမြင်ဘူးလား။ (မြင်ပါတယ်ဘုရား။) မြင်တဲ့အခါကျတော့ မြင်တာကိုသိတဲ့ စိတ်ကလေးရော ပေါ်မလာဘူးလား။ (ပေါ်လာပါတယ်ဘုရား။) ဒါကို မြတ်စွာဘုရားက “စက္ခု စ ပဋိစ္စ ရူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ” လို့ ဟောတာပါ။ စက္ခုစ၊ မျက်စိလို့ဆိုတဲ့ ပသာဒရုပ်ကိုလည်းကောင်း။ ရူပေစ၊ မျက်စိဖြင့် မြင်ရတဲ့အဆင်း အာရုံတို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဋိစ္စ၊ စွဲမှီ၍၊ စက္ခုဝိညာဏံ၊ မြင်သိစိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာရပေ၏။ မြတ်စွာဘုရားက မြင်သိစိတ်ဟာ ဖြစ်လာတာတဲ့။ ရှိနေတာ မဟုတ်ဘူးတဲ့။

ဥပမာ- ဘာနဲ့တူသလဲဆိုရင် စည်ကလေးကို တုတ်နဲ့ ရိုက်လိုက်တဲ့အခါ စည်သံထွက်လာသလိုပဲ။ စောင်းကလေးကို လက်ကလေးနဲ့ တီးလိုက်တဲ့အခါ စောင်းသံလေး ထွက်လာသလိုပဲ၊ မီးခြစ်ဘူးကလေးကို ကောက်ယူပြီး ခြစ်လိုက်တဲ့အခါ မီးပေါ်လာသလိုပဲ။ အကြောင်းကို အစွဲပြုပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ မျက်စိနဲ့

အဆင်းအာရုံ ဆုံလိုက်တာဟာ တိုက်ခိုက်မှုတစ်ခုပဲ၊
တိုက်ခိုက်လိုက်တဲ့အခါ မီးပွင့်သွားသလိုပဲ အရာဝတ္ထု
တစ်ခု ပေါ်လာတယ်။ စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာတယ်ပေါ့။
အဲဒီကျမှ ပေါ်လာတယ်။ နောက်တစ်ခု ပြောမယ်ဆိုရင်
မိုးချုန်းတဲ့အခါမှာ လျှပ်စစ်လက်တာ မြင်ဖူးကြတယ်၊
ဟုတ်လား။ အဲဒီမှာ ဓာတ်နှစ်ခု ပေါင်းဆုံတိုက်ခိုက်မိလို့
လျှပ်စစ် ပေါ်လာတာ။ အဲဒီ လျှပ်စစ်တွေက အဲဒီ
ဓာတ်ထဲမှာ ရှိနေတာလား။ မဟုတ်ဘူး။ သို့သော်
တိုက်လို့ပေါ်လာတာ။ အကြောင်းဆုံလို့ ပေါ်လာ
တာ။

ထိုအတူပဲ မျက်စိထဲမှာ မြင်သိစိတ် နဂိုကရှိနေ
တာ မဟုတ်ဘူး။ ရူပါရုံလေးနဲ့ မျက်စိဆုံလိုက်တဲ့ အခါ
မှာ ဒိုင်းခနဲဆို ပေါ်လာတာ၊ အဲဒါကို မြတ်စွာဘုရားက
“စက္ခု စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ” လို့
ဟောတာ ဖြစ်တယ်။ ပြီးမှ ဆက်ပြီး “တိဏ္ဍံ သင်္ဂတိ
ဖဿော” -တဲ့၊ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်လေး ပေါ်လာတဲ့အခါ
အာရုံနဲ့ဆက်သွယ်မှုလေး ဖြစ်လာတယ်။ ဖဿ ဖြစ်တာ
ကိုပြောတာ၊ ဖဿ ဖြစ်လာတဲ့အခါ ‘ဖဿပစ္စယာ
ဝေဒနာ’ -တဲ့၊ အတွေ့အကြုံလေးတစ်ခု၊ ခံစားမှုလေး
တစ်ခုရသွားတယ်။ အတွေ့အကြုံရလို့၊ ခံစားမှုရလို့
ရှိရင် ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ၊ ဒီအတွေ့အကြုံလေးကို

သဘောကျသွားရင် နောက်တစ်ခါ လိုချင်လာတယ်။
တဏှာ ဖြစ်တယ်ပေါ့။ အကြောင်းအကျိုးတွေက အဲဒီလို
ဆက်သွားတယ်နော်။

အဲဒီတော့ အဲဒီထဲမှာ မျက်စိဆိုတဲ့ စက္ခုပသာ
ဒလေးရယ်၊ မျက်စိပေါ်မှာ လာပြီး ထင်ဟပ်သွားတဲ့
အဆင်းအာရုံလေးရယ်၊ နှစ်ခု ဆုံစည်းလိုက်လို့ ပေါ်လာ
တဲ့ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်လေးရယ်၊ ကြည့်လိုက်မယ်
ဆိုလို့ရှိရင် မျက်စိဆိုတာက ရုပ်တရား၊ သူက ဘာမှ
မမြင်ဘူး။ သူ့ထဲမှာ အရိပ်ထင်တာပဲ ရှိတယ်။ သူ
မမြင်ဘူးဆိုတာ ဘာကြောင့် သိနိုင်တုံးဆိုရင် သူက
မှန်လိုပဲ ဘာမှ မဟုတ်ဘူး။ မှန်ရှေ့ လူသွားရပ်ရင်
မှန်ထဲမှာ လူရိပ်ထင်မှာပေါ့။ ဒါလောက်ပဲ၊ သူက အရိပ်
ထင်တာပဲရှိတယ်။ အဲဒီထင်လာတဲ့အရိပ်ကို သိတာက
စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်က သိတယ်။ မြင်တာ စက္ခု
ဝိညာဏ်စိတ်က မြင်တာ၊ မျက်စိက မြင်တာမဟုတ်ဘူး။
မျက်စိမှာ အရိပ်ထင်ရုံပဲ ထင်တယ်။

ဘုန်းကြီးတို့တစ်တွေ မှန်ရှေ့သွားရပ်တဲ့အခါ
အရုပ်ကလေးပေါ်လာတယ်။ အရုပ်ကလေးပေါ်လာတာ
ကို ကိုယ့်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးက မသိဘူး။ သိတာက စိတ်ကပဲ
သိတယ်။ ငါ့ထဲမှာ အရိပ်ကြီး ပေါ်လာပါလားလို့ မှန်
ကလည်း မသိဘူး။ မှန်ထဲမှာ ပေါ်နေတဲ့အရိပ်ကြီးကလည်း

ငါမှန်ထဲမှာ ပေါ်နေပါလားလို့မသိဘူး။ သိတာလေးက စိတ်။ ထို့အတူပဲ မျက်စိလို့ခေါ်တဲ့ စက္ခုပသာဒရယ်၊ မျက်စိပေါ်မှာလာထင်တဲ့ ရူပါရုံဆိုတဲ့အဆင်း အာရုံရယ်၊ အဲဒီနှစ်ခုဆုံလိုက်တဲ့အခါကျတော့ မြင်သိစိတ်ကလေးက ဘွားခနဲဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီမှာ မြင်သိစိတ်ကလေးက နှာမ်တရား၊ မျက်လုံးလေးက ရုပ်တရား၊ မျက်စိနဲ့ မြင်ရတဲ့ အဆင်းအာရုံက ရုပ်တရား။ ဟော-ရုပ်နဲ့နှာမ်နှစ်ခုကွဲမသွားဘူးလား။ (ကွဲသွားပါတယ်ဘုရား။)

ထို့အတူပဲ၊ အသံနဲ့နှား၊ နှာခေါင်းနဲ့အနံ့၊ လျှာနဲ့အရသာ၊ ထမင်းစားရင်း စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ ဘာလေးဖြစ်ဖြစ် တစ်ခုခုစားလိုက်လို့ လျှာပေါ် ရောက်သွားရင်၊ ဆိုပါစို့၊ ကိတ်မုန့်လေး စားလိုက်မယ်၊ ချိုတယ်ဆိုတာကို ကိတ်မုန့်က မသိဘူး။ လျှာကလည်း ကိတ်မုန့်လေးက ချိုပါလားလို့ မသိဘူး။ ကိတ်မုန့်နဲ့ လျှာတွေ့တဲ့အခါ စိတ်ကလေး ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီစိတ်ကလေးကမှ ချိုတယ်ဆိုတာကို သိတယ်၊ ချိုတယ်၊ ခါးတယ် စိတ်ကလေးက သိတာ။ လျှာက မသိဘူး။ ကိတ်မုန့်ကလည်း မသိဘူး။ သူတို့က ရုပ်တရားတွေကို၊ ရုပ်တရားက မသိဘူး။ နှာမ်တရားက သိတယ်။ အကယ်၍ လျှာက သိတယ်ဆိုလို့ရှိရင် သေသွားတဲ့ လူလည်း သိနေမှာပေါ့။ သူ့မှာလည်း လျှာရှိနေတာ

ပဲလေ၊ မသိဘူး။ နာမ်တရားမရှိတော့ရင် မသိဘူး။
အဲဒီသဘော လေးတွေကိုနှလုံးသွင်းဆင်ခြင်တာဟာ
သဘာဝတရားကို နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်စဉ်းစားနေ
တာပဲ။ ဒါလည်း အနုပဿနာပဲပေါ့။ ဝိပဿနာ
ကမ္မဋ္ဌာန်း တရား အားထုတ်တာပဲ။ အသိဉာဏ်ရနိုင်
တယ်။

အဲဒီလို ရုပ်နဲ့ နာမ် ကွဲသွားပြီ ဆိုလို့ရှိရင်
ငါ့သူတစ်ပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမ ဆိုတဲ့ မှားယွင်းတဲ့
အတွေးတွေ လုံးဝပျောက်သွားပြီး စိတ်က ဗိုက်ထဲမှာရှိ
နေတယ်လို့ထင်တဲ့ အတွေးလည်းပျောက်သွားတယ်။
အကြောင်းကြောင့် ပေါ်လာတယ်ဆိုတာ သဘောပေါက်
သွားတယ်။

အဲဒီလို သဘောပေါက်သွားတာနဲ့ တစ်ပြိုင်နက်
ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဆိုတာ ဖြစ်လာမှာပါ။ အဲဒီ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဟာ
ဘာအမြင်မှားကို ဖယ်ရှားသလဲဆိုရင် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကို
ငါ့လို့ထင်နေတဲ့ အမြင်မှားကို ဖယ်ရှားပစ်တယ်။ သက္ကာ
ယဒိဋ္ဌိလို့ခေါ်တယ်ပေါ့။ သက္ကာယ ဆိုတာ တကယ်ရှိ
နေတဲ့ခန္ဓာငါးပါး၊ ကိုယ့်ရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးပေါ့။ တကယ်
ရှိနေတာက ခန္ဓာပဲလေ။ ရှိနေတဲ့ ခန္ဓာကြီးပေါ်မှာ
အတ္တလို့ အထင်လွဲနေတာ၊ အထင်မှားနေတာက ဒိဋ္ဌိ၊

အဲဒီသက္ကာယ စွဲပြီး အထင်လွဲနေတဲ့ အမြင်မှားကို ဖယ် ရှားပစ်တယ်။

“နာမရူပဝတ္ထာနေန သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ပဟာ နံ”။ နာမရူပဝတ္ထာနေန၊ နာမ်နဲ့ ရုပ်ကို ခွဲခြားတတ်သော ဉာဏ်ဖြင့်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ ပဟာနံ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ လို့ဆိုတဲ့ ခန္ဓာနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ မှားယွင်းတဲ့အမြင်ကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ခြင်းသည်။ ဟောတီ၊ ဖြစ်ပါပေတော့၏။ သူဟာနဲ့သူ အဲဒီ ဉာဏ်ရမှ ခုနက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဆိုတာ ပျောက်မှာ။

အဲဒီ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိနေလို့ အပါယ်တော့ မကျဘူး။ ဘာလို့တုံး ဆိုလို့ရှိရင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိက သဂ္ဂါဝရဏကို မလုပ်ဘူးတဲ့။ နတ်ပြည်ကိုတော့ မတား ဘူးလို့ပြောတာ။ သို့သော် မဂ္ဂါဝရဏ=မဂ်ကိုတော့ မဖြစ်အောင် တားတယ်တဲ့။ ဒီနိဗ္ဗာန်တံခါကြီးထဲ သူ မဝင်နိုင်ဘူး။ ဒီနေရာမှာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို (၂)မျိုးမှတ်ထား။ သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိနဲ့နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိက အပါယ် ကိုတော့ မပို့ဘူး။ ဒါပေမဲ့ နိဗ္ဗာန် မရောက်နိုင်ဘူး။ နတ္ထိကဒိဋ္ဌိ ရှိနေရင်တော့ အပါယ်ရောက်မှာ သေချာ တယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဆိုတာကတော့ သောတာပန်ဖြစ်မှ ပယ်လို့ရတယ်။ အဲဒါကြောင့်မို့လို့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိနေ

သေးတယ်ဆိုရင်တော့ တစ်ခါမဟုတ်တစ်ခါတော့ ဒုက္ခ ပေးတာပေါ့လေ။ ဒီ view က ပြန်ပြန်ပေါ်လာတာကို။ သောတာပန်ဖြစ်မှ ဒီ view ပျောက်သွားမယ်။ အခု ချိန်မှာတရားနာလို့ဖြစ်စေ၊ စာတွေဖတ်လို့ဖြစ်စေ အသိ ဉာဏ်တွေရလာတဲ့ အခါကျတော့ ခဏတစ်ဖြုတ်တော့ ပျောက်မှာပေါ့။ သို့သော် ဒီသက္ကာယဒိဋ္ဌိဟာ ကောင်းရာ သုဂတိဘုံဘဝကို မတားဘူး။ ရောက်နိုင်တယ်။ မဂ်ကို တော့မရနိုင်ဘူးတဲ့။ နိဗ္ဗာန်တံခါးကြီးနားကိုတော့ မချဉ်း ကပ်နိုင်ဘူးလို့ဆိုလိုတာပေါ့။

အဲဒါကြောင့်မို့လို့ ဒီ မှားယွင်းတဲ့အမြင်တစ်ခုကို နှာမ်ရုပ်ကွဲအောင် ကြည့်ပြီး ဖယ်ရှားရမယ်။ နောက် တစ်ခုက ရုပ်တွေ နှာမ်တွေ ခွဲခြားသိလာပြီဆိုတဲ့အခါ တစ်ဆင့်တက် စဉ်းစားရမယ်။ ရုပ်က ဘာကြောင့် ဖြစ် သလဲ၊ နှာမ်တွေကကော ဘာကြောင့်ဖြစ်သလဲ ဆိုတာ စဉ်းစားရမယ်။ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားကြောင့် ဖြစ်တာ။ ရုပ်စဖြစ်လာပုံလေးကို ကြည့်မယ်ဆိုလို့ရှိရင် ဒီလို ကြည့်ရမယ်။

ဘဝတစ်ခုဟာ ဘယ်တုန်းက စလဲဆိုလို့ရှိရင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို ကြည့်နော်၊ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ” = ဝိညာဏ ဆိုတာဟာ ဘဝ တစ်ခုရဲ့အစပဲပေါ့။ ဘဝအစဖြစ်တဲ့ ဝိညာဉ်ဆိုတဲ့

ပဋိသန္ဓေစိတ်ကလေးကို ဘယ်သူက ဖန်တီးပေးလိုက်
 တုံးဆိုတော့ သင်္ခါရဆိုတဲ့ ကံတရားက ဖန်တီးပေး
 လိုက်တာ။ ဘယ်လို ဖန်တီးတယ်ဆိုတာ သိရအောင်
 အကျဉ်းချုံးပြောရမယ်ဆိုလို့ ရှိရင် ဒီလိုပါ။ လူတစ်
 ယောက်ဟာ သေခါနီးဆဲဆဲအချိန် စိတ်ထဲမှာ ပေါ်လာ
 တတ်တယ်။ ကံတရားတွေ၊ ကိုယ်လုပ်ခဲ့ ကြုံခဲ့တာတွေ၊
 နောက်ဘဝအခြေအနေတွေ ပေါ်လာတယ်ပေါ့။ အိပ်မက်
 မက်သလို၊ ဘာလိုလို ပေါ်လာတာ။ အဲဒီ ပေါ်လာတဲ့
 အာရုံတွေကစိတ်ကို လွှမ်းမိုးနေမယ်။ ဆိုပါစို့၊ သေခါနီး
 ဆဲဆဲမှာ မီးတောက်မီးလျှံကြီးတွေ ကိုယ့်အိမ်မှာ မီး
 လောင်နေသလို၊ ကိုယ့်ပတ်ဝန်းကျင်မှာ မီးလောင်
 နေသလိုလို ခံစားရပြီးတော့ မီးပုံတွေ ဝိုင်းနေသလို
 ခံစားရတာမျိုး ရှိတတ်တယ်။ အဲဒီ မီးဆိုတဲ့အာရုံကို
 ကြည့်ပြီးတော့ စုတိစိတ်ကျသွားတယ်။ အဲဒီအာရုံထဲ
 ကျသွားတော့ ဘယ်ရောက်သွားသလဲဆိုရင် အဝိစိ
 ငရဲရောက်သွားတယ်။ ငရဲမီးကို မြင်နေတာလေ။

လယ်တီဆရာတော်ကြီး ရေးတဲ့ ပရမတ္ထဒီပနီ
 ကျမ်းထဲမှာ မီးပူဇော်တဲ့ ပုဏ္ဏားတစ်ယောက် သေခါနီး
 ကျတော့ မီးတွေမြင်နေတယ်တဲ့။ သူ့ ဆရာကြီးတွေက
 လာကြတာပေါ့။ မင်း ဘာတွေမြင်နေတုံး မေးတော့
 မီးပုံကြီးမြင်နေတယ်လို့ ဖြေတယ်။ အေး ... အဲဒါ

ဗြဟ္မာ့ပြည်ပဲကွ၊ အဲဒီအာရုံသာ စိတ်မလွတ်စေနဲ့လို ပြောကြတယ်။ သေတော့ ငရဲကျသွားတယ်။

သေခါနီးမှာ အဲဒီလို အာရုံတစ်ခုအပေါ်မှာ စိတ်ရောက်နေတတ်တယ်။ အဲဒီ စိတ်အစွဲလေးနဲ့ ဒီဘက်ဘဝ အဆုံးသတ်သွားရင် လာမယ့်ဘဝမှာလည်း အဲဒီ အာရုံလေးနဲ့ပဲ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီလို ဖြစ်သွားတဲ့ အခါမှာ ဒီဘဝ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ကြီးထဲက ဘာမှ ပါသွား တာမဟုတ်ဘူး။ နာမ်ကလည်း ပါသွားတာတစ်ခုမှ မရှိ ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့တုံးဆိုလို့ရှိရင် ရုပ်ဆိုတာ အပိုင်း အပိုင်း အပြတ်ပြတ်နဲ့ သွားနေတာလေ။ နာမ်တရားဆိုတာ ကလည်း ဒီစိတ်ချုပ်မှ နောက်စိတ်ပေါ်တာ။ နောက်စိတ် ချုပ်မှ ဟိုနောက်စိတ် ပေါ်တာ။

ကဲ . . . စဉ်းစားကြည့်ပေါ့ဗျာ၊ ခြေလှမ်းလှမ်းတဲ့ အခါဒုတိယခြေလှမ်းရောက်ရင် ပထမခြေလှမ်းရှိသေးရဲ့ လား။ မရှိဘူး။ တတိယခြေလှမ်း လှမ်းတဲ့အခါ ဒုတိယ ခြေလှမ်းရှိသေးလား။ မရှိဘူး။ အဲဒီလိုပဲ နာမ်တရား တွေဟာလည်း ရှေ့ကပျက်သွားပြီးမှ နောက်က ပေါ်တာ။ ရှေ့စိတ် အကုန်လုံး ပျောက်သွားပြီးမှ နောက်စိတ်က ပေါ်လို့ရတယ်။ အနန္တရပစ္စယော၊ သမနန္တရပစ္စယော၊ နတ္ထိပစ္စယော၊ ဝိဂတပစ္စယော လို့ ပြောတာ။ မရှိတော့

ဘူး၊ ရှေ့ကဟာတွေ ပျောက်မှ နောက်ကဟာတွေ ပေါ်လို့ရတယ်။

အခုဘုန်းကြီးဟောတဲ့ အသံကိုပဲကြည့်၊ ပြန် တွေးလို့ ရလို့သာ လူတွေ သိတာ။ အသံဟာ တစ်လုံးစီ ထွက်တယ်။ နောက်အသံ ပေါ်လာတာနဲ့ ရှေ့ကအသံ တွေ ပျောက်နေတာ။ ရပ်မနေဘူး။ တစ်လုံးချင်း ထွက် တာ။ ပြီးတော့မှ ပြန်စီပြီး တွေးနေတာ။ ထွက်တာက တစ်သံချင်းထွက်တာ၊ ပြောကြည့်လေ၊ တွေးနေတာ လို့။ ဒီ အသံလေးကို ကြားလိုက်ရင် နေဆိုတာ ကြား လိုက်ရင် တွေးဆိုတာ မရှိတော့ဘူး။ တာ ဆိုတဲ့အသံ ထွက်လာတဲ့အခါ နေဆိုတာမရှိတော့ဘူး။ ရှေ့ကဟာ ပျောက်မှ နောက်ကဟာ ပေါ်တာ။ နောက်ကဟာ ပေါ်လာရင် ရှေ့ကဟာတွေ ပျောက်သွားပြီ။

အဲဒီအတိုင်းပဲ၊ အားလုံးဟာ ပေါ်လာပြီး ပျောက်ပျောက်သွားနေတာ။ အဲဒီတော့ ဘဝကူးတဲ့ အခါမှာ ဒီဘဝက ဘာမှ ပါမသွားဘူး။ သို့သော် ကံရဲ့ အဟုန်ကြောင့် ကံကနေ အာရုံတစ်ခုကို ဖန်တီး ထားလိုက်တဲ့အခါ သူသွားရမယ့် ဘဝတစ်ခုရဲ့ အာရုံတစ်ခု ဟာ သူ့ စိတ်ထဲမှာ ရောက်နေတယ်။ ငရဲမီး မြင်ရင်လည်း မြင်နေမယ်။ သို့မဟုတ် သူဟာ နွားတွေ ကြားထဲ ရောက်ချင်ရောက်နေမယ်။ သို့မဟုတ် တောအုပ်ကြီးထဲ

ရောက်ချင်လည်း ရောက်နေမယ်။ သူ့စိတ်ထဲမှာ နော်။
အဲဒီလိုတစ်ခုခု အာရုံရှိနေအောင် ကံက လမ်းခင်း
ပေးထားတယ်။

အဲဒီ ကံလမ်းခင်းထားတဲ့အတိုင်း ဘယ်သူက
လျှောက်သွားသလဲဆိုရင် ပဋိသန္ဓေစိတ်ကလေးက
လျှောက်သွားတာ၊ ဘွားခနဲပေါ်သွားတယ်။ အကြောင်း
တိုက်ဆိုင်လိုက်လို့ ပေါ်သွားတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ မြတ်စွာ
ဘုရားက 'ကမ္မံ ခေတ္တံ ၊ ဝိညာဏံ ဗီဇံ' = ကံက အဲဒီ
အချိန်မှာ မြေကြီးပဲ။ ဒါပြင် ဘာမှ မြေကြီးမရှိဘူး။
ကံပဲရှိတယ်။ ဘဝတစ်ခု စတဲ့အခါမှာ မြေကြီးပေါ်မှာ
ဝိညာဏ်မျိုးစေ့လေး ကျတယ်လို့ ပြောတာ။ ကံဆိုတာ
လယ်မြေပဲ။ အပင်ပေါက်တဲ့မြေကို ခေတ္တ လို့ ဆိုတာ၊
အပင်ပေါက်နိုင်တဲ့ ကံမြေလွှာမှာ ဝိညာဏ်ဆိုတဲ့ မျိုးစေ့
ကလေး ကျရောက်ပေါက်ဖွားတာ။ တဏှာ ဆိုတဲ့
အတွယ်အတာကလေးက ပေါက်လို့ရအောင် အစိုဓာတ်
ထည့်ပေးတာ။

သစ်စေ့ရဲ့သဘာဝအတိုင်း အစေ့လေးတစ်ခုက
ပေါက်ဖို့ရာ အတွက် ရှိရမယ်။ မြေနဲ့ရေ ပေါင်းလိုက်ရင်
သူပေါက်မယ်။ အဲဒီလိုပဲ ဝိညာဉ်မျိုးစေ့လေးဟာ
ကံဆိုတဲ့မြေလွှာပေါ်မှာ တဏှာဆိုတဲ့ရေ ဖြန်းပေးလိုက်
တာနဲ့ သူက အပင်လေးပေါက်သွားတယ်။ ဪ

ဘဝတစ်ခုစပြီး ဝိညာဉ်မျိုးစေ့ အဲဒီ ဝိညာဉ်မျိုးစေ့လေး ကျလိုက်တာနဲ့ ဝိညာဉ်မျိုးစေ့လေးနဲ့ ဆက်သွယ်ပြီးတော့ နာမရူပဆိုတဲ့ နာမ်တွေ၊ ရုပ်တွေရလာတယ်။ ကြီးထွား လာတယ်။ တဖြည်းဖြည်း ကလလ ရေကြည်ကနေ စပြီး ကြီးထွားလာတယ်။

ကြီးထွားလာတော့ ဘာတွေ ဆက်ဖြစ်သလဲ ဆိုရင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နဲ့ အကြမ်းဖျင်းပြောရအောင် ပဋိ သန္ဓေစိတ်ကလေး စတည်လိုက်တာနဲ့ အဲဒီနာမ်ရုပ်အစ ဖြစ်ရာဌာနကို ကလလ ရေကြည်လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီ ကလလရေကြည်လေးဟာ တစ်ပတ်ကြာလာတဲ့အခါ အမြှုပ်လေး(အဗျဒ) ဖြစ်လာတယ်။ နောက်တစ်ပတ် ကြာတော့ သားတစ်ကလေး (ပေသီ) ဖြစ်လာတယ်။ နောက်တစ်ပတ်ကျော်တဲ့အခါ မာမာအတုံးကလေး (ဃန) ဖြစ်လာတယ်။ နောက် (၅)ပတ်မြောက်တဲ့အခါကျတော့ ခက်မ (ပသာခ) ပေါ်လာတယ်။ ဖုလေး (၅)ခု ပေါ်လာ တယ်။ အဖုလေး တစ်ခုက ခေါင်းပေါ့။ အပေါ် အဖုလေး (၂)ခုက လက်၊ အောက်အဖုလေး (၂)ခုက ခြေထောက် ဖြစ်ဖို့ အဖု (၅)ခုပေါ်လာတယ်။ ခက်မငါးဖြာ ခေါ်တယ်။ အဲဒါ (၅)ပတ်မြောက်ရက်ပေါင်း (၃၅) မှာပေါ်လာတယ်။

အဲဒီက ရင့်ကျက်လာလို့ ရက်သတ္တ (၈)ပတ် မြောက်၊ (၅၆)ရက်အတွင်းရှိ သန္ဓေသားကို embryo

လို့ခေါ်တယ်။ နောက်ပိုင်းကျတော့ သန္ဓေသားကို fetus (foetus) လို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီကနေပြီး ကျမ်းဂန်ထဲမှာ (၇၇)ရက်၊ သို့မဟုတ် (၁၁)ပတ်မြောက်မှာ မျက်လုံးတို့ နားတို့ တဖြည်းဖြည်း ပေါ်လာတယ်။ (၄၂)ပတ် (၂၉၄-ရက်)ကျတော့ ဆံပင်လေးတွေ ပေါက်လာတယ်။ ဒီဘဝ ကဟာထဲက နောက်ဘဝအတွက် ဘာမှ ပါမသွားဘူး။ ကံမြေလွှာပေါ်မှာ ဝိညာဉ်မျိုးစေ့လေးကျရာက အသစ် တဖန် ပြန်စရတာပါ။

ဥပမာ-သစ်စေ့တစ်ခုကို စိုက်လိုက်တဲ့အခါကျ တော့ ပထမ အမြစ်ကလေးဆင်းလာတယ်။ အမြစ်ဆင်း တော့ အပေါ်မှာ အညှောက်လေးတက်လာတယ်။ အဲဒီ ကနေပြီးတော့ ပင်စည် ဖြစ်လာတယ်။ အကိုင်း အခက် ဖြစ်လာတယ်။ အရွက်ကလေးတွေ ပါလာတယ်။ အချိန် တန်တော့ အပွင့်ကလေးတွေနဲ့ နောက်တော့ အသီး သီးလေးတွေ ဖြစ်လာတယ်။ လူလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ။

ဘာတွေက အကူအညီပေးလို့ ကြီးထွားလာ တာလဲဆိုတော့အာဟာရက အထောက်အကူပြုတယ်။ ဥတုကလည်းအထောက်အကူပြုတယ်။ အသိစိတ်တွေ ကလည်း အထောက်အကူပြုတယ်။ ကံကလည်း အထောက်အကူပြုတယ်။ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ

ဒီ အကြောင်းလေးပါးကြောင့် လူရဲ့ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ဟာ ကြီးထွားလာတယ်။

ဒါကြောင့်မို့ ရုပ်ခန္ဓာကိုယ်ဟာ ပြင်လို့ရတယ်။ ကြည့်၊ မြန်မာပြည်မှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်တုန်းက ဂျပန်တွေဝင်လာတယ်။ အသက်အရွယ်ကြီးတဲ့သူတွေ မိပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီတုန်းက ဂျပန်တွေဟာ ငပုတွေပဲ၊ လက်တံတွေကလည်း တိုတိုလေးတွေ၊ လူပုလေးတွေ၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးလို့ တိုင်းပြည် ပြန်လည်တည်ဆောက်တဲ့ အခါကျတော့ အာဟာရကိုလည်း ပြင်လိုက်ရော ဂျပန်တွေထွားလာတယ်။ လူထွားကြီးတွေ ဖြစ်လာကြတယ်။

ဘာဖြစ်လို့တုံးဆိုတော့ ဒီခန္ဓာကိုယ်က ကံတစ်ခုတည်းမဟုတ်ဘူး။ ဥတုနဲ့အာဟာရပေါ်မှာ မှီပြီးတော့ ကြီးထွားလာတာ။ ဒါကြောင့်မို့ နားလည်တဲ့ နိုင်ငံတွေ ကျတော့ အစာအာဟာရတွေ ပြောင်းပေးလိုက်တယ်။ ကိုယ်ကာယကြီးထွားစေတဲ့ အစာအာဟာရတွေ စားပေးတဲ့အတွက်ကြောင့် ကြီးထွားလာတယ်။ လူတွေစားတဲ့ အာဟာရ၊ လူတွေနေထိုင်ကြရတဲ့ ရာသီဥတုပေါ်မှာ မှီပြီး အသက်ရှင် တည်နေရတာ။ အဲဒီတော့ ဘဝတစ်ခုဟာ ကံကချည်းပဲ အဆုံးအဖြတ်ပေးတာ

မဟုတ်ဘူး။ ဥတုနဲ့ အာဟာရကလည်း အဆုံးအဖြတ် ပေးတယ်။

ဒီထက်သေချာတာလေး တစ်ခုပြောပြမယ်။ ကဿပမြတ်စွာဘုရားနဲ့ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၊ ဘုရားဖြစ်ဖို့ ပါရမီဖြည့်ရတဲ့ ကံချင်းက အတူတူပဲလို့ ပြောရမယ်။ လေးအသင်္ချေနဲ့ ကမ္ဘာတစ်သိန်းစီ ပါရမီ ဖြည့်ကြရတယ်။ ကံက အတူတူပါပဲ။ ကဿပ မြတ်စွာ ဘုရားက (၂)သောင်းတမ်းမှာ အနှစ် (၂)သောင်း အသက်ရှည်ပြီး ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားက တစ်ရာ တန်းမှာ အသက် (၈၀)ပဲ နေရတယ်။ ကံလို့ ပြော မလား၊ ပြောလို့ မရဘူး။ ကံ ကြောင့်မဟုတ်ဘူး။ ကံက အဆုံးအဖြတ်ပေးတာ မဟုတ်ဘူး။

ကဲ . . . ကံမဟုတ်ရင် ဘာက အဆုံးဖြတ်ပေး တာတုံး။ အသက် အတိုအရှည်ကို ဥတုနဲ့အာဟာရက အဆုံးအဖြတ်ပေးတာ။ သက်တမ်းတစ်ခုရဲ့ ဥတု အာဟာရအရည်အသွေး အခြားသက်တမ်းတစ်ခုရဲ့ ဥတု အာဟာရ အရည်အသွေးနဲ့မတူဘူး။ ဥတုရာသီ တောကို မှီ၏ လို့ပြောနေကြတယ်။ ကဿပမြတ်စွာဘုရား လက်ထက်မှာ ရှိတဲ့ ဥတုအာဟာရအရည်အသွေးက ပိုကောင်းတယ်။ ဥတုနဲ့ အာဟာရဆိုတာ အပြန်အလှန် အကျိုးပြုနေကြတာ။ ဥတုကို မှီပြီးတော့ စားစရာ

သီးနှံတွေရတယ်။ ဥတု ကောင်းရင် စားသီးနှံတွေက အဆီသြဇာပြည့်တော့ လူရဲ့အသက်ကို ပိုပြီးတော့ energy ဖြစ်စေ ရစေတယ်။ ဥတုမကောင်းရင် သီးတဲ့ အသီးအနှံတွေဟာလည်း အာဟာရဓာတ် မပြည့်ဝဘူး။ အာဟာရဓာတ်မပြည့်ဝတဲ့ အစာအာဟာရ စားနေကြရ တဲ့ လူတွေဟာ အသက်တိုကြတယ်။ ကံရှိတိုင်းလည်း အသက်ရှည်လို့ မရဘူးပြောတာ။

ဒီခေတ်မှာရှိတဲ့ ဥတုနဲ့ ဒီဥတုကို မှီပြီး ပေါက်ရ တဲ့ သီးနှံတွေအစာအာဟာရတွေဟာ လူရဲ့ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ကို အနှစ်တစ်ရာထက် ပိုပြီး မထိန်းနိုင်ဘူး။ ကဿပ မြတ်စွာဘုရားရှင်လက်ထက် ဥတုနဲ့ အာဟာရက လူ့ ခန္ဓာကိုယ်ကို နှစ်ပေါင်း နှစ်သောင်းကြာအောင် ထိန်း နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ဥတုနာ ဘောဇနေန အာယု ဟာယတိပိ ဝပတိပိ = ဥတုနဲ့ အာဟာရကြောင့် လူတွေရဲ့ သက်တမ်းဟာ ယုတ်သွားတဲ့အခါ ယုတ်လျော့သွား တယ်။ တိုးတဲ့အခါတိုးလာတယ်။ ကံကြောင့်လို့ မပြော ဘူးနော်။

ရုပ်တရားဟာ ခုလို ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ အကြောင်း (၄)ပါးကြောင့် ဖြစ်လာရတယ်။ ဒီလိုဆို နာမ်တရားကရော ဘာကြောင့် ဖြစ်တာတုံးလို့မေးရင် ကံမြေလွှာမှာ ပေါက်လာရတဲ့ သန္ဓေစိတ်ကလေးက

စခဲ့တဲ့ဘဝမှာ ရုပ်အခြေခံလေးတွေပါတယ်။ အဲဒီ
ရုပ်ကလေးတွေနဲ့ ကလလရေကြည်ကို ဖွဲ့စည်းထား
တယ်။ အဲဒီထဲမှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်တည်လာတယ်။ တည်
လာတော့ ရုပ်တွေ နာမ်တွေ ဖြစ်လာတယ်ပေါ့။ ခုနက
သစ်ပင်တွေမှာ အမြစ် ထွက်သလို အကိုင်းထွက်သလို
ထွက်လာတယ်။

ထွက်လာတဲ့အခါ ဘာတွေ ပါလာတုံးဆိုရင်
organတွေ ပါလာတယ်။ အဲဒါကို သဠာယတန လို့
ခေါ်တယ်။ အာယတန (၆)ပါးပေါ့။ လူရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်မှာ
organ တွေ ပါလာတယ်။ organ တွေပါလာတော့
ပြင်ပနဲ့ ဆက်သွယ်မှုတွေ လုပ်လာတယ်။ သဠာယတန
ပစ္စယာ ဖဿော-တဲ့။ ပြင်ပအာရုံတွေနဲ့ အဆက်အသွယ်
တွေရသွားတယ်။ မျက်စိပါလို့ မြင်တယ်။ နားပါလို့
ကြားတယ်။ အဆက်အသွယ်တွေ ရတော့ ဘာဖြစ်
တုံး၊ အတွေ့အကြုံတွေ ရလာတယ်ပေါ့။

အတွေ့အကြုံတွေ ရလာတဲ့အခါကျတော့
မကောင်းတာကျတော့ မကြိုက်ဘူး။ ကောင်းတာ
ကျတော့ ကြိုက်တယ်ဆိုတဲ့ ခံစားမှု ဝေဒနာတွေ ဖြစ်
လာတယ်။ ခံစားမှုဝေဒနာ ဖြစ်လာတဲ့အခါကျတော့
ကြိုက်တယ် မကြိုက်ဘူး ကွဲလာတယ်။ ကြိုက်တယ်

မကြိုက်ဘူး ကွဲလာတဲ့အခါ ကြိုက်တာကို လိုချင်လာ
တယ်။ ‘ဝေဒနာပစ္စယာ တဏှာ’ ဖြစ်လာတယ်။

တဏှာဖြစ်လို လိုချင်လာတဲ့အခါ လူတွေ့ရဲ့
စိတ်ထဲမှာ စွဲနေတယ်။ ဒါလေးကို နောက်ထပ် ရချင်
တယ်။ စိတ်ထဲမှာ စွဲလမ်းမှုတွေ ဖြစ်လာတယ်။ ‘တဏှာ
ပစ္စယာ ဥပါဒါနံ’ ပေါ့။ စွဲလမ်းတော့ ဘာဖြစ်တုံး ဆိုရင်
ဘဝ ဆိုတာကို တည်ဆောက်လိုက်တယ်။ ဘဝတစ်ခု
ဖြစ်လာတယ်။ ‘ဥပါဒါနပစ္စယာ ဘဝေါ’ တဲ့။ ဘဝဖြစ်လာ
တော့ ဘာဖြစ်တုံး၊ ဇာတိတဲ့။ မွေးဖွားမှု ဆိုတာ ရလာ
ပြန်တယ်။ ဒါကြောင့် ‘ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ’ လို့ဟောတာပါ။
ဇာတိ ဖြစ်လာတော့ ‘ဇာတိပစ္စယာ ဇရာ’ တဲ့။ အိုရပြန်
တယ်။ အိုတော့ ဘာဖြစ်တုံးဆို သေရခြင်းမှာ ဘဝတစ်ခု
အဆုံးသတ်ရတာပေါ့။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်က ဒါကို ပြော
တာ။ မြတ်စွာဘုရားက အကျိုးနဲ့အကြောင်းနဲ့ ဆက်ပြီး
လူ့ဘဝကို သရုပ်ဖော်ထားတာ။

အဲဒီတော့ လူ့ဘဝကို ဘာက စ တုံး ဆိုရင်
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အရ အဝိဇ္ဇာက စ တာ။ အေး... မွေးလာ
တာက စပြီး လူတစ်ယောက်ဟာ လုပ်သင့် မလုပ်သင့်
မသိဘူး။ မသိတဲ့အခါ ရမ်းလုပ်တယ်။ ရမ်းလုပ်တော့
ပြဿနာတက်တယ်။ ဟော... ဒီနေရာမှာ မသိတာက
အဝိဇ္ဇာ၊ ရမ်းလုပ်တာက သင်္ခါရ၊ ပြဿနာတက်တာက

ဝိညာဉ်ပေါ့။ ပြဿနာတက်လာတဲ့အခါ ထိုပြဿနာကို အကြောင်းပြုပြီး နောက်ထပ်ပြဿနာတွေ အများကြီး ဆက်ဆက် ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီ ပြဿနာတွေက ဖြေရှင်းဖို့ ခက်တယ်၊ လွယ်လွယ်နဲ့ ဖြေရှင်းလို့ မရဘူး။ အမယ်ဘုတ်ရဲ့ သူ့ ချည်ခင်လို ရှုပ်ထွေးနေပြီး အစမထင်အောင် သံသရာလည်ရတော့တာပေါ့။

သံသရာလည်တဲ့ နေရာမှာ တစ်ခါတစ်ရံ အဝိဇ္ဇာက ဦးဆောင်တယ်။ တစ်ခါတစ်ရံကျတော့ တဏှာက ဦးဆောင်တယ်။ ဒီနှစ်ခုဟာ ဦးဆောင်မှု ပေးတာချင်း မတူဘူး။ ရှင်းရှင်းလေး သဘောပေါက်အောင် ပြောပြမယ်။ အဝိဇ္ဇာက ဦးဆောင်တယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုတုံး၊ လူငယ်တစ်ယောက် ဆိုပါစို့၊ သူငယ်ချင်းတွေက မင်း ဒီဘိန်းဖြူလေးကို စမ်းကြည့်ပါလား။ အင်မတန်ဖိမ်ရိတာလို့ ပြောကြတယ်။ ပြောတဲ့ အခါကျတော့ ဘိန်းဖြူရဲ့အပြစ် ဆိုးကျိုးကိုမသိမမြင်လို့ ကောင်းကျိုးရမယ် ထင်ပြီး စမ်းကြည့်လိုက်တယ်။ အဲဒီမှာ ဆိုးကျိုးမမြင်တာက အဝိဇ္ဇာ။ အဲဒီ ဆိုးကျိုးမမြင်တဲ့ အဝိဇ္ဇာက ဒီအလုပ်ကို ဦးဆောင်နေတာ။ မသိသည့် အတွက်ကြောင့် သုံးကြည့်လိုက်တယ်။ သုံးကြည့်လိုက်တော့ ဘာဖြစ်သွားသလဲ၊ စွဲသွားတယ်။ စွဲသွားတဲ့အခါ ကျတော့ ဘိန်းဖြူမကောင်းမှန်း သူသိသွားပြီ။ ဟာ

ဒုက္ခပဲ၊ မကောင်းမှန်းသိတော့ ဖြတ်ချင်တယ်။ ဖြတ်ချင်ပေမယ့် ဖြတ်လို့ရသေးလား။ (မရပါဘူးဘုရား။) အဲဒီကျတော့ သိလျက်နဲ့ လုပ်နေရပြီ၊ လုပ်ရတဲ့အခါ တွယ်တာမူတဏှာက ဦးဆောင်နေပြန်တယ်။ ဒါကြောင့် အဝိဇ္ဇာနဲ့ တဏှာကို ဝဋ်မြစ် (၂)ခုလို့ ပြောတာနော်။

တစ်ခါတစ်ရံ ဘဝကို အဝိဇ္ဇာက ဦးဆောင်သွားတယ်။ တစ်ခါတစ်ရံ တဏှာက ဦးဆောင် သွားတယ်။ တဏှာက ဦးဆောင်နေတဲ့အခိုက် လူတွေဟာ သိလျက်သားနဲ့ မိုက်နေကြတယ်။ တဏှာကို မတွန်းလှန်နိုင်လို့ မိုက်တာလေ။ အရက်သမားတွေ မေးကြည့်၊ အရက်မကောင်းမှန်းတချို့သိတယ်၊ ဒါပေမဲ့ မဖြတ်နိုင်ဘူး။ အဲဒီကျတော့ တဏှာက ဦးဆောင်နေပြီလေ၊ အရက်ရဲ့ဆိုးကျိုးတွေကို သိတယ်။ မသိဘူး မဟုတ်ဘူး။ သို့သော်မဖြတ်နိုင်တော့ဘူး။ တဏှာက ဦးဆောင်သွားပြီ။ ပထမတုန်းကတော့ ကောင်းမယ်ထင်လို့ လုပ်ကြည့်လိုက်တာ။ အဲဒီတုန်းက အဝိဇ္ဇာက ဦးဆောင်တာ။

နာမ်နဲ့ ရုပ်ကို ခွဲခြမ်းသိမြင်တဲ့ ‘နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်’၊ နာမ်ရုပ် (၂)ပါးရဲ့ မှန်ကန်တဲ့အကြောင်းတရားကို သိမြင်တဲ့ ‘ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်’၊ ဒီ ဉာဏ် (၂)ပါးကို ရခဲ့ရင် နိဗ္ဗာန်တံခါး အနီး ရောက်ပြီလို့ပဲ ပြောပါစို့။ ဝင်ဖို့တော့ ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ကြိုးစားကြပေါ့။ ဒီဉာဏ်

နှစ်ခုဟာ အင်မတန်မှ အရေးကြီးလို့ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ အရှင်
မဟာဗုဒ္ဓဇောသမထေရ်မြတ်က ဘာပြောတုံးဆိုတော့
နာမရူပရိစ္ဆေဒဉာဏ်လို့ဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်ကွဲတဲ့ ဉာဏ်ရယ်၊
ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်လို့ဆိုတဲ့ အကြောင်းတရားကို ပိုင်း
ခြားသိတဲ့ ဉာဏ်ရယ် နှစ်ခုနဲ့ ပြည့်စုံတဲ့ သူဟာ မြတ်စွာ
ဘုရား သာသနာမှာ ထောက်တည်ရာတွေရပြီတဲ့။
သောတာပန်အငယ်စား ဖြစ်ပြီတဲ့။ ဗုဒ္ဓဘာသာ စစ်စစ်
ဖြစ်ပြီလို့ ပြောတာနော်။

အေး... ဒါကြောင့်မို့ တရားချစ်ခင်သူတော်စင်
ပရိသတ်တို့၊ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ဒီသမ္မာ
ဒိဋ္ဌိကိုလည်း မိမိတို့သန္တာန်မှာ ပြည့်စုံစေရမှာ ဖြစ်တယ်။
နောက်တစ်ဖက်က အရေးကြီးတဲ့ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိရဲ့
အခြေခံ ဖြစ်တဲ့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ
ဉာဏ်၊ ဒီဉာဏ်နှစ်ဉာဏ်ကို ရင့်သန်အောင်လည်း၊ လုပ်
ကြရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ရင့်သန်မှသာလျှင် ဒီသာသနာ
တော်ကြီးနှင့် ကြုံတွေ့ရတဲ့အကျိုး သာသနာတော်ကြီးရဲ့
အဓိပ္ပာယ်ဟာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်မှာပါ။ လူဖြစ်ရတဲ့
လူရဲ့ ဘဝအဓိပ္ပာယ်ဟာ ပြည့်စုံမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ကိုယ်စီ
ကိုယ်စီနှလုံးထားပြီး ဒီဉာဏ်နှစ်ပါးနဲ့ ပြည့်စုံအောင် ကျင့်
ကြကြိုးကုတ် အားထုတ်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

သာဓု --- သာဓု --- သာဓု။

